

Uniwersytet Gdański
Wydział Nauk Społecznych
Instytut Psychologii

mgr Ariadna Beata Łada-Maśko

Wybrane czynniki osobowe i relacyjne związane
z dojrzałością do rodzicielstwa oraz realizacją ról
rodzicielskich

Rozprawa doktorska napisana pod kierunkiem

dr hab. Marii Kaźmierczak, prof. UG

oraz promotor pomocniczej

dr Pauliny Pawlickiej

Gdańsk, 2023

SPIS TREŚCI

Streszczenie	3
Abstract	6
Spis publikacji naukowych stanowiących rozprawę doktorską	8
Skrócony opis rozprawy doktorskiej przedstawionej w formie spójnego tematycznie zbioru publikacji naukowych	9
Oświadczenia współautorów publikacji.....	53
Publikacja 1	59
Publikacja 2	83
Publikacja 3	98
Publikacja 4	107
Publikacja 5	125

STRESZCZENIE

Pracę doktorską stanowi cykl pięciu, powiązanych tematycznie publikacji naukowych (cztery artykuły opublikowane w wysoko punktowanych czasopismach naukowych w języku angielskim oraz rozdział w pracy zbiorowej w języku polskim). Głównym celem zaprezentowanych badań własnych, będących przedmiotem rozprawy doktorskiej, była analiza wybranych czynników osobowych i relacyjnych związanych z dojrzałością do rodzicielstwa oraz realizacją ról rodzicielskich (odzwierciedlającą się w responsywności rodzicielskiej oraz postawach rodzicielskich).

W związku z powyższym, celem badań przedstawionych w Publikacji 1 (Lipowska, Łada-Maśko, & Lipowski, 2021) była weryfikacja modeli dotyczących przewidywania postaw rodzicielskich ojców dzieci w wieku przedszkolnym, uwzględniających rolę cech indywidualnych ojców – strategii radzenia sobie ze stresem, jak też cech dziecka – temperamentu i płci. W badaniu wzięli udział biologiczni ojcowie jedynaków ($N = 146$; $M_{\text{wiek ojców}} = 35,07$; $SD = 5,71$). Wyniki wskazują, że strategie radzenia sobie ze stresem ojca oraz temperament dziecka przewidują postawy rodzicielskie w sposób względnie niezależny. Ponadto, wyniki potwierdziły, że aktywne strategie radzenia sobie sprzyjają rozwojowi wysokich kompetencji rodzicielskich. W niniejszym badaniu zaobserwowaliśmy również różnice w przewidywaniu postaw rodzicielskich ojców przez cechy temperamentu dziecka, w zależności od jego płci. W kolejnych etapach pracy doktorskiej, zaprezentowałam badania dotyczące roli czynników osobowych w procesie przygotowywania się do rodzicielstwa, a także czynników związanych z indywidualnym funkcjonowaniem w bliskich relacjach kobiet i mężczyzn.

W Publikacji 2 (Kaźmierczak, Pawlicka, Łada, & Anikiej, 2020) przedstawiliśmy polskie opracowanie *Skali Wrażliwości Ainsworth* (1974), obserwacyjnego narzędzia służącego do oceny jakości interakcji między rodzicami a dzieckiem, a także jego innowacyjne zastosowanie w kontekście badania par. W badaniu wzięło udział 220 heteroseksualnych par, w wieku od 22 do 35 lat. Połowę grupy badanej stanowiły pary spodziewające się pierwszego dziecka (trzeci trymestr ciąży, aktywizacja roli rodzicielskiej), natomiast drugą połowę - pary nie posiadające dotychczas dzieci i nie będące aktualnie w ciąży. Wyniki badania wskazują, że aktywizacja roli rodzicielskiej sprzyja wyższej responsywności osób badanych, a ponadto potwierdzają, że niezwykle ważny dla responsywności jest kontekst relacyjny – czynniki związane z funkcjonowaniem w bliskich relacjach.

Wnioski z niniejszego badania doprowadziły do przeprowadzenia badań przedstawionych w Publikacji 3 (Kaźmierczak, et al., 2020), w którym podjęliśmy się szerszej analizy czynników relacyjnych dla jakości opieki nad dzieckiem, uwzględniając czynniki związane z funkcjonowaniem w rodzinie pochodzenia oraz w bliskim związku romantycznym w okresie przejścia do rodzicielstwa. W badaniu wzięło udział 111 par młodych dorosłych ($N = 222$), które spodziewały się pierwszego dziecka. Uzyskane wyniki wskazują, że kobiety były postrzegane przez swoich partnerów jako bardziej empatyczne, natomiast mężczyźni częściej zgłaszali doświadczanie przemocy w dzieciństwie w porównaniu do kobiet. Ponadto, wykazaliśmy, że empatyczna troska kobiet (ale nie mężczyzn) postrzegana przez ich partnerów była związana z responsywnością par spodziewających się pierwszego dziecka. Nasze wyniki potwierdziły mediacyjną rolę postrzeganej empatii partnera w związku między retrospektywnie ocenianymi negatywnymi doświadczeniami opiekuńczymi w dzieciństwie, a responsywnością pary na płacz dziecka.

Wyniki dotychczas przeprowadzonych badań (Publikacje 1-3), skierowały moje zainteresowania naukowo-badawcze w kierunku czynników mogących potencjalnie mieć znaczenie dla lepszego radzenia sobie z wyzwaniami rodzicielstwa. W szczególności ku zasobom psychologicznym związanym z kompetencjami rodzicielskimi, wrażliwością rodzicielską czy empatią. W związku z powyższym, celem badań przedstawionych w Publikacji 4 (Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021) była operacjonalizacja konstruktów dojrzałości do rodzicielstwa oraz stworzenie autorskiego kwestionariusza umożliwiającego ocenę dojrzałości do rodzicielstwa młodych dorosłych i weryfikacja jego własności psychometrycznych. *Skala Dojrzałości do Rodzicielstwa* (SDR; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021) okazała się być rzetelnym i trafnym narzędziem służącym do oceny dojrzałości do rodzicielstwa. Ponadto, w badaniach podkreślono wielowymiarowość konstruktów dojrzałości do rodzicielstwa, która przejawia się w różnych sferach funkcjonowania człowieka: w obszarze indywidualnych wartości, behawioralnym oraz funkcjonowaniu poznawczo-emocjonalnym.

Ponieważ dojrzałość do rodzicielstwa jest nie tylko konstruktem intraindywidualnym, ale także ściśle związanym z funkcjonowaniem w bliskich relacjach, celem kolejnego badania przedstawionego w Publikacji 5 (Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2023) była analiza roli przywiązania w przewidywaniu dojrzałości do rodzicielstwa par w okresie dorosłości, z uwzględnieniem czynników rozwojowych (wiek, aktywacja roli rodzicielskiej – trzeci trymestr ciąży) oraz płci. W badaniu wzięło udział 300 heteroseksualnych par młodych dorosłych w wieku 20-35 lat. Pary zostały podzielone na trzy grupy: 1) 110 par w wieku 20–25 lat (okres wyłaniającej się dorosłości); 2) 90 par w wieku 26-35 lat (wczesna dorosłość);

3) 100 par w wieku 20-35 lat spodziewających się pierwszego dziecka (trzeci trymestr ciąży, przyjmowanie roli rodzicielskiej). Uzyskane wyniki wskazują, że unikanie przywiązaniowe jest uniwersalnym predyktorem dojrzałości do rodzicielstwa par w okresie dorosłości, niezależnie od aktywacji roli rodzicielskiej. Nie wykazano natomiast istotnych związków pomiędzy niepokojem przywiązaniowym a dojrzałością do rodzicielstwa. Ponadto w badaniu zaobserwowaliśmy, że negatywne skutki unikania przywiązaniowego są słabsze w grupie par spodziewających się dziecka. Z kolei analiza roli czynników rozwojowych takich jak wiek i aktywacja roli rodzicielskiej wykazała, że oczekiwanie dziecka w bliskiej przyszłości sprzyja większej dojrzałości do rodzicielstwa i ma prawdopodobnie większe znaczenie dla dojrzałości do rodzicielstwa niż wiek.

ABSTRACT

Presented doctoral dissertation is a series of five thematically coherent scientific publications (four articles published in high-scoring scientific journals in English and one book chapter in a collective work in Polish). The aim of the presented research was to analyze selected personal and relational factors related to maturity to parenthood and the fulfillment of parental roles (reflected in parental responsiveness and parental attitudes).

Therefore, the purpose of the research presented in Publication 1 (Lipowska, Łada, & Lipowski, 2021) was the verification of models concerning the predictors of parental attitudes of fathers of preschool children, taking into account the role of fathers' individual characteristics - coping strategies, as well as child characteristics - temperament and gender. The biological fathers of only children ($N = 146$; $M_{age\ of\ fathers} = 35.07$; $SD = 5.71$) participated in the study. The results indicate that the father's coping strategies and the child's temperament predict parental attitudes relatively independently. In addition, the results confirmed that active coping strategies are conducive to the development of high parenting skills. In this study, we also observed differences in the prediction of fathers' parental attitudes by the child's temperamental traits, depending on the child's gender. In the subsequent stages of the doctoral thesis, research on the role of personal factors in the process of preparing for parenthood, as well as factors related to individual functioning in close relationships between women and men, was presented.

Publication 2 (Kaźmierczak, Pawlicka, Łada, & Anikiej, 2020) presents the Polish development of the *Ainsworth Sensitivity Scale* (1974), an observational measure for assessing the quality of parent-child interaction, as well as its innovative application in research in the context of studying couples. The study involved 220 heterosexual couples, aged 22 to 35. Half of the study group consisted of couples expecting their first child (third trimester of pregnancy, activation of the parental role), while the other half were couples who had no children and were not currently pregnant. The results of the study indicate that activation of the parental role is conducive to higher responsiveness, and also confirms the importance of relational context for responsiveness – thus, factors related to functioning in close relationships.

The conclusions of the above study led to the research presented in Publication 3 (Kaźmierczak, et al., 2020), in which we conducted a broader analysis of relational factors for the quality of childcare, taking into account factors related to functioning in the family of origin and in a close romantic relationship, during transition to parenthood. The study involved 111 young adult couples ($N = 222$) who were expecting their first child. The obtained results indicate

that women were perceived by their partners as more empathetic, while men more often reported experiencing abuse in childhood compared to women. In addition, we showed that women's (but not men's) empathic concern as perceived by their partners was related to the parental responsiveness of couples expecting their first child. Our results also confirmed the mediating role of perceived partner empathy in the relationship between retrospectively assessed negative caregiving experiences in childhood and the couple's responsiveness to baby crying.

The results of the research conducted so far (Publications 1-3), have directed my scientific and research interests towards factors that may potentially be important for better coping with the challenges of parenthood. In particular, towards psychological resources related to parental competence, responsiveness or empathy. Therefore, the aim of the research presented in Publication 4 (Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021) was to operationalize the maturity to parenthood construct and create a questionnaire enabling the assessment of parenthood maturity, as well as verification of its psychometric properties. The *Maturity to Parenthood Scale* (SDR; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021) proved to be a reliable and valid measure for assessing maturity to parenthood. In addition, the research emphasized the multidimensionality of the above construct, which manifests itself in various spheres of human functioning: in the area of individual values, behavioral and cognitive-emotional functioning.

Since maturity to parenthood is not only an intra-individual construct, but also closely related to functioning in close relationships, the aim of the next study presented in the Publication 5 (Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2023) was to analyze the role of attachment in predicting parenthood maturity of couples in adulthood, taking into account developmental factors (age, activation of the parental role) and gender. The study involved 300 heterosexual young adult couples aged 20-35. The couples were divided into three groups: 1) 110 couples aged 20–25 (emerging adulthood); 2) 90 couples aged 26-35 (early adulthood); 3) 100 couples aged 20-35 expecting their first child (third trimester of pregnancy, assuming the parental role). The obtained results indicate that attachment avoidance is an universal predictor of couples maturity to parenthood in adulthood, regardless of the activation of the parental role. Surprisingly, no significant effects were found between attachment anxiety and maturity to parenthood. In addition, the study confirmed that the negative effects of attachment avoidance are weaker in the group of couples expecting the first child. Furthermore, the analysis of the role of developmental factors such as age and activation of the parental role showed that the expectation of a child in the near future is conducive to greater maturity to parenthood and is probably more important for maturity to parenthood than age.

SPIS PUBLIKACJI NAUKOWYCH STANOWIĄCYCH ROZPRAWĘ DOKTORSKĄ

1. Lipowska, M., Łada-Maśko, A. B., & Lipowski, M. (2021). Fathers' Coping Strategies and Children's Temperament as Predictors of Parental Attitudes among Polish Fathers. *Men and Masculinities*, 24(1), 23–45. <https://doi.org/10.1177/1097184X20988897>
Impact Factor: 2.509; Liczba punktów MEiN: 100 pkt.
2. Kaźmierczak, M., Pawlicka, P., Łada, A., & Anikiej, P. (2020). Skala Wrażliwości Ainsworth – przykład zastosowania w badaniach naukowych. W L. Bakiera (ed.), *Rodzicielstwo: ujęcie interdyscyplinarne* (s. 191–204). Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.
Liczba punktów MEiN: 20 pkt.
3. Kaźmierczak, M., Pawlicka, P., Łada-Maśko, A. B., van Ijzendoorn, M. H., and Bakermans-Kranenburg, M. J. (2020). How Well Do Couples Care When They Are Expecting Their First Child? Family and Dyadic Predictors of Parental Sensitivity in Expectant Couples. *Frontiers in Psychiatry*, 11:562707. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.562707>
Impact Factor: 4.157; Liczba punktów MEiN: 100 pkt.
4. Łada-Maśko, A. B., & Kaźmierczak, M. (2021). Measuring and Predicting Maturity to Parenthood: What Has Personality Got to Do with It? *Journal of Clinical Medicine*, 10(24), 5802. <https://doi.org/10.3390/jcm10245802>
Impact Factor: 4.964; Liczba punktów MEiN: 140 pkt.
5. Łada-Maśko, A. B., & Kaźmierczak, M. (2023). Dyadic approach to maturity to parenthood: multilevel study on attachment in expectant and non-expectant couples. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*. <https://doi.org/10.1080/02646838.2023.2230592>
Impact Factor: 3.48; Liczba punktów MEiN: 70 pkt.

SKRÓCONY OPIS ROZPRAWY DOKTORSKIEJ PRZEDSTAWIONEJ W FORMIE SPÓJNEGO TEMATYCZNIE ZBIORU PUBLIKACJI NAUKOWYCH

WPROWADZENIE

Rodzicielstwo i jego kluczowa rola w życiu człowieka od wielu lat są podkreślane w teorii i badaniach z zakresu psychologii rozwojowej i psychologii rodziny (Erikson, 1980; Hoghughi & Long, 2004; Plopa, 2005). Warto zwrócić uwagę, że podejmowanie ról rodzicielskich jest rozpatrywane zarówno w kontekście dojrzałości biologicznej, jak też czynników kulturowych oraz indywidualnych motywów i wartości osoby (Bakiera, 2013; Conway & Holmes, 2004; Erikson, 1980; Havinghurst, 1981).

DETERMINANTY RODZICIELSTWA

Jay Belsky (1984) zaproponował kompleksowy, procesualny model determinantów rodzicielstwa, uwzględniający zarówno: 1) rolę indywidualnych charakterystyk rodziców (cechy osobowości, dyspozycje indywidualne) i ich historii rozwojowej (rodzina pochodzenia), jak też 2) cech dziecka (temperament), oraz 3) kontekstualnych źródeł stresu i wsparcia (jakość relacji w bliskich związkach, sieć relacji społecznych, życie zawodowe), dla jakości realizacji ról rodzicielskich. Belsky (1984) zakładał, że każdy z tych obszarów ma bezpośredni wpływ na jakość wychowywania dzieci, a tym samym również na późniejszy rozwój dziecka. Badania wskazują, że indywidualne zasoby psychiczne rodziców mają duży wpływ na rozwój dziecka (Bornstein, 2002). Warto też zwrócić uwagę, że powyższy model odnosi się także pośrednio do koncepcji przywiązania, podkreślając również rolę czynników dystalnych dla kształtowania poczucia bezpieczeństwa w relacji w diadzie rodzic-dziecko (Belsky & Barends, 2002). Podobnie jak teoria systemów ekologicznych Urie Bronfenbrenner'a (1977) podkreśla, że czynniki takie jak np. praca rodzica czy jego cechy osobowości, mogą pośrednio poprzez jakość sprawowanej opieki rodzicielskiej, wpływać na kształtowanie się poczucia bezpieczeństwa dziecka (Belsky & Fearon, 2008; Bronfenbrenner & Evans, 2000; Westrupp et al., 2023).

Wrażliwe i responsywne zachowania rodziców są uwarunkowane m.in. odpowiednim poziomem dojrzałości psychicznej, która pozwala adekwatnie regulować własne emocje i zachowania rodziców oraz zapewnia im poczucie bezpieczeństwa i stabilności życiowej (Anikiej-Wiczenbach & Kaźmierczak, 2021; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021; Rostowska, 2003). Cechy osobowości rodzica są szczególnie ważne dla realizacji ról rodzicielskich, ponieważ np. rodzice niemowląt muszą nadal być wrażliwi i opiekuńczy, pomimo frustrujących

zachowań dziecka (np. intensywnego płaczu; Belsky & Barends, 2002; Joosen et al., 2013; Kaźmierczak et al., 2022).

DOJRZAŁOŚĆ DO RODZICIELSTWA

Obecnie coraz częstszym zjawiskiem jest odkładanie przez młodych ludzi zadań rozwojowych, takich jak małżeństwo, rodzicielstwo i separacja od rodziców, do około 30-go roku życia (Crocetti et al., 2012). Młodzi dorośli coraz częściej wykazują tendencję do „korzystania z życia” i cieszenia się młodością, a ponadto bardziej koncentrują się na karierze i sukcesach zawodowych niż na zakładaniu rodziny (Arnett, 2004; Mackinnon et al., 2011; Polivanova, 2018). Co więcej, podejmowanie ról rodzicielskich, podobnie jak wielu innych ról typowych dla dorosłości, nie ogranicza się już do jednego, konkretnego etapu życia (Arnett, 2004; Crocetti et al., 2012). Powstaje więc pytanie, czy odraczanie rodzicielstwa wynika ze zmian społeczno-kulturowych, czy też wiąże się z brakiem wystarczającej dojrzałości? Rozwój psychiczny jest bowiem nierozzerwalnie związany z gotowością osoby do podejmowania określonych ról, w tym roli matki i ojca, a tym samym również z dojrzałością do rodzicielstwa (Bakiera, 2013; Rostowska, 2003; Roy et al., 2014).

Uwzględniając wagę decyzji dotyczących małżeństwa i rodziny oraz ich możliwych konsekwencji dla przyszłego życia jednostki, powinno się je podejmować w sposób świadomy, dojrzały i z odpowiedzialnością za siebie i innych. Dlatego też wiele badań dotyczy dojrzałości, jednak większość z nich koncentruje się na ogólnej dojrzałości indywidualnej osoby, dojrzałości do małżeństwa lub pełnienia ról rodzicielskich (Allport, 1952; Kaźmierczak, 2015; Lampard, 2013; Plopa, 2005). W kontekście psychologicznym, podstawą dojrzałości do małżeństwa i rodzicielstwa jest odpowiedni poziom rozwoju intelektualnego, osobowościowego, emocjonalnego i społecznego, które pozostają ze sobą w ścisłym związku (Rostowska, 2003). Co zaskakujące, niewiele badań dotyczy jednak dojrzałości do rodzicielstwa przed urodzeniem dziecka, pojawiając się w literaturze przede wszystkim w kontekście par już posiadających dzieci (Hoghughy & Long, 2004; Krysko, 2017; Stevens, 2015). Istniejące definicje skupiają się więc głównie na wypełnianiu ról rodzicielskich (Bakiera, 2013; Bauch, 1994; Buchler et al., 2017; Pleck, 2010). Tate i Patterson (2019) na podstawie swoich badań zaproponowali termin odnoszący się do dojrzałości do rodzicielstwa - **aspiracje rodzicielskie**, który obejmuje trzy aspekty rodzicielstwa: pragnienia, oczekiwania i intencje. Natomiast prof. L. Bakiera (2013) w swojej koncepcji **zaangażowanego rodzicielstwa**, odnoszącej się do „*nabytej skłonności do długotrwałego skoncentrowania aktywności i przeżyć z nią związanych w roli matki/ojca*” (s. 170) podkreśla rolę gotowości

psychologicznej i woli osoby dorosłej. Zaangażowanie w rodzicielstwo obejmuje w ujęciu Prof. L. Bakiery (2013) trzy obszary: **poznawczo-emocjonalny** – związany z koncentracją myśli, uwagi i wyobraźni na rolach rodzicielskich, zainteresowaniem wychowaniem, emocjonalnym przeżywaniem rodzicielstwa oraz doświadczaniem pozytywnych uczuć związanych z rodzicielstwem, **behawioralny** – odnoszący się do konkretnych zachowań/działań skierowanych na rolę rodzica, wyrażających troskę o rozwój dziecka, oraz **walencyjny** – wskazujący na doniosłość rodzicielstwa w spójnym systemie wartości osoby. Na podstawie powyższej koncepcji oraz dotychczasowych badań podjęłam próbę operacjonalizacji konstruktów dojrzałości do rodzicielstwa, którą definiuję jako: **gotowość do podjęcia w przyszłości ról rodzicielskich, wynikająca z osobistego nadawania znaczenia rodzicielstwu oraz skoncentrowanie aktywności i przeżyć na pełnieniu w przyszłości roli matki/ojca**. Analogicznie jak w przypadku zaangażowanego rodzicielstwa, dojrzałość do rodzicielstwa należy rozpatrywać w trzech aspektach: walencyjnym, behawioralnym oraz poznawczo-emocjonalnym (Rysunek 1). **Walencyjna dojrzałość do rodzicielstwa** - odnosi się do umiejscawiania rodzicielstwa w systemie wartości człowieka, motywów jego aspiracji rodzicielskich oraz tworzenia wizji rodzicielstwa w oparciu o jego normy etyczne i moralne. Drugi aspekt - **behawioralna dojrzałość do rodzicielstwa** - odnosi się do aktywnego poszukiwania informacji o rodzicielstwie, koncentracji aktywności w relacjach z partnerem i innych relacjach społecznych oraz podejmowania konkretnych działań w sferze ekonomicznej i zawodowej, z myślą o przyszłym rodzicielstwie. Ostatni aspekt - **poznawczo-emocjonalna dojrzałość do rodzicielstwa**, odnosi się do ogólnego podejścia do podejmowania i realizowania ról rodzicielskich w życiu codziennym, zwracania uwagi na różne aspekty rodzicielstwa, tworzenia obrazu ról rodzicielskich w kontekście rodziny pochodzenia, emocji związanych z rodzicielstwem oraz odpowiedzialności za decyzje mające wpływ na realizację ról rodzicielskich w przyszłości.

Rysunek 1

Aspekty dojrzałości do rodzicielstwa

DOJRZAŁOŚĆ WALENCYJNA	<ul style="list-style-type: none"> ✓ umieszczanie rodzicielstwa wysoko w swoim spójnym i zintegrowanym systemie wartości ✓ prawidłowy i krytyczny wgląd w motywy dążeń rodzicielskich ✓ tworzenie wizji własnego rodzicielstwa w oparciu o przyjęte przez siebie normy etyczno-moralne
DOJRZAŁOŚĆ BEHAWIORALNA	<ul style="list-style-type: none"> ✓ kierowanie swoich działań w bliskich związkach oraz w sferze relacji społecznych na podejmowanie przyszłej roli matki/ojca ✓ kierowanie swoich działań w sferze ekonomicznej i zawodowej na podejmowanie przyszłej roli matki/ojca ✓ aktywne poszukiwanie informacji na temat rodzicielstwa
DOJRZAŁOŚĆ POZNAWCZO -EMOCJONALNA	<ul style="list-style-type: none"> ✓ realistyczne postrzeganie i elastyczny sposób podchodzenia do podejmowania i realizacji ról rodzicielskich ✓ uważność na różne aspekty i strony rodzicielstwa w życiu codziennym ✓ tworzenie obrazu ról rodzicielskich w kontekście rodziny pochodzenia ✓ pozytywne emocje w związku z wizją bycia matką/ojcem ✓ odpowiedzialność za dokonywane przez siebie wybory i decyzje, wpływające na podejmowanie i realizację w przyszłości ról rodzicielskich

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bakiera, 2013.

REALIZACJA RÓL RODZIELSKICH

Realizacja ról rodzicielskich, szczególnie w początkowych etapach rozwoju dziecka, może przejawiać się w responsywności (Ainsworth, 1969; Joosen et al., 2013). Responsywność rodzicielska to dostrzeżenie i rozumienie potrzeb dziecka, ale również szybkie i adekwatne reagowanie na wszystkie pochodzące od dziecka sygnały, kierowane wobec rodzica. Zawiera więc zarówno aspekt poznawczy, emocjonalny, jak też behawioralny (Ainsworth, 1969; Bakermans-Kranenburg & van Ijzendoorn, 2018; van Ijzendoorn & Bakermans-Kranenburg, 2012). Z kolei na późniejszych etapach rozwoju wydaje się, że większe znaczenie dla realizacji ról rodzicielskich mają postawy rodziców względem potomstwa (Laukkanen et al., 2014; Plopa, 2005; Ziemska, 2009). Postawy rodzicielskie są jedną z głównych form oddziaływania rodziców na dziecko i odnoszą się do stosunkowo trwałej tendencji rodziców do prezentowania określonego sposobu reagowania wobec dziecka, powyższa tendencja może jednak podlegać zmianom na przestrzeni rozwoju dziecka (Ziemska, 2009). Prof. J. Rembowski (1987) w swojej definicji postaw rodzicielskich odnosi się również do gotowości rodzica do przejawiania charakterystycznych działań względem dzieci, podkreślając przy tym ważność aspektów

rozwojowych, leżących zarówno po stronie rodzica, jak i dziecka. Wyróżnia się trzy komponenty postawy rodzicielskiej: afektywny, poznawczy i behawioralny, obejmujące kolejno uczucia, przekonania i zachowania rodziców wobec dzieci (Ziemska, 2009). Można zauważyć, że zarówno postawy rodzicielskie, jak i konstrukt responsywności mogą wiązać się z dojrzałością do rodzicielstwa i zaangażowanym rodzicielstwem (Bakiera, 2013; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021). Postawy rodzicielskie, podobnie jak responsywność rodzicielska, odzwierciedlając realizację ról rodzicielskich, modelują zachowania dziecka, a także kształtują sposób jego codziennego funkcjonowania w otaczającym świecie (Lipowska et al., 2021; Ringoot et al., 2022). Ponadto, sposoby reagowania rodziców, wynikające z określonej postawy, czy też responsywności, kształtują również kompetencje społeczno-emocjonalne dziecka (Łodygowska & Chęć, 2020).

W nawiązaniu do przedstawionego powyżej podłoża teoretycznego, nie ulega wątpliwości, że badając predyktory dojrzałości do rodzicielstwa oraz responsywności i postaw rodzicielskich (realizacja ról rodzicielskich), należy rozważyć zarówno rolę czynników osobowych, jak i relacyjnych związanych z funkcjonowaniem w bliskich związkach oraz w rodzinie pochodzenia (Bakiera, 2013; Belsky & Barends, 2002; Błazek & Kaźmierczak, 2011; Kaźmierczak, 2015; Kaźmierczak, 2015).

CZYNNIKI OSOBOWE I RELACYJNE ZWIĄZANE Z DOJRZAŁOŚCIĄ DO RODZICIELSTWA ORAZ REALIZACJĄ RÓL RODZICIELSKICH

Rola ogólnych wymiarów osobowości (Wielka Piątka) oraz dyspozycji indywidualnych (np. empatii) w szerokim spektrum zachowań rodzicielskich, jest powszechnie podkreślana w teorii i badaniach naukowych (Belsky & Barends, 2002; Kaźmierczak, 2015; McCrae & Costa, 2005). Wskazuje się, że wysoka neurotyczność matek koreluje z negatywnymi reakcjami na dziecko, wyższym poziomem stresem i depresją (Matthey et al., 2000). Ekstrawersja wiąże się natomiast z większym zaangażowaniem w relacje rodzic-dziecko, częstszym przejawianiem pozytywnych uczuć wobec potomstwa i zachęcaniem dzieci do eksplorowania świata (Belsky & Barends, 2002; Belsky et al., 1995; Losoya et al., 1997). Ugodowość jest z kolei predyktorem bliskiej, opartej na wsparciu i współpracy relacji w diadzie rodzic-dziecko, (Belsky & Barends, 2002; Maliszewska et al., 2017). Ponadto, badania pokazują, że wyższy poziom ugodowości przewiduje niższy poziom negatywnego afektu oraz kontrolujących i intruzywnych zachowań wobec dzieci (Losoya et al., 1997; Smith et al., 2007). Potwierdzono także związek otwartości na doświadczenia z pozytywnymi

aspektami rodzicielstwa, zarówno u matek, jak i ojców, wskazując, że posiadanie otwartego umysłu, bycie pomysłowym i refleksyjnym może sprzyjać kompetentnemu rodzicielstwu (Belsky & Barends, 2002; de Haan et al., 2009; Smith et al., 2007). Przykładowo, rodzice którzy charakteryzują się wysoką otwartością na doświadczenia, z większym prawdopodobieństwem zapewnią swoim dzieciom stymulujące środowisko rozwoju oraz będą bardziej elastyczni w przypadku napotykanym trudności (Prinzie et al., 2009). Z drugiej jednak strony, tacy rodzice mogą być też bardziej skoncentrowani na własnych zainteresowaniach i aspiracjach, zamiast być zaangażowanymi i responsywnymi rodzicami (Smith et al., 2007). Sumiennosc, podobnie jak ugodoowosc, jest pozytywnie związana z rodzicielstwem wspierajacym, a negatywnie z kontrolujacymi zachowaniami wobec dzieci (Clark et al., 2000). Ponadto badania wykazaly rowniez, ze bardziej sumienni rodzice zapewniaja swoim dzieciom lepiej zorganizowane i stabilne srodowisko rozwoju (Prinzie et al., 2009), pokazuja wiecej pozytywnych emocji oraz sa bardziej responsywni wobec dzieci (Kochanska et al., 2004; Smith et al., 2007).

Poza ogolnymi wymiarami osobowosci, rowniez obszary związane z emocjami i poznaniem (np. indywidualne roznicze w zakresie empatii), a takze czynniki takie jak radzenie sobie ze stresem oraz prężność psychiczna maja istotne znaczenie dla przygotowania do rodzicielstwa i realizacji rol matki i ojca (Belsky & Barends, 2002; Camberis et al., 2016; Kazmierczak et al., 2015). Emocjonalny i poznawczy wymiar empatii (w literaturze okreslane jako empatyczna troska i przyjmowanie perspektywy; Hoffman, 2001), ktore odnosza sie do opieki i troski o innych oraz uwzględniania odmiennych od własnego punktów widzenia, w róznych sytuacjach społecznych, sa silnie związane z dojrzałością emocjonalną (Davis, 2006). Empatia ulatwia tez wyrazanie pozytywnych emocji i radzenie sobie z negatywnymi emocjami, pozytywnie koreluje z intymnościami w bliskich związках oraz wzajemnym wsparciem i zrozumieniem potrzeb czy problemów w relacjach, co ma szczególne znaczenie w przypadku wspólnego wychowywania dzieci przez rodziców (Eisenberg & Eggum, 2009; Hoffman, 2001). Natomiast, nadmierne przyjmowanie i przeżywanie negatywnych emocji innych osob (okreslane w literaturze jako osobista przykrość) wiąże się z brakiem regulacji emocjonalnej i trudnościami w relacjach, utrudniajac efektywne realizowanie rol rodzicielskich (Eisenberg & Eggum, 2009).

Przygotowywanie i adaptacja do rodzicielstwa, a nastepnie pełnienie rol rodzicielskich generuja zmiany w wielu obszarach zycia, stajac sie niestety często źródłem ogromnego stresu (Kalus & Tukaj, 2019; Spinelli et al., 2013). Sposób radzenia sobie rodzica z trudnościami zycia

codziennego – nie tylko tymi związanymi z rodzicielstwem, ale także z pracą, karierą i bliskimi relacjami, może znacząco wpływać na postawy rodzicielskie wobec dziecka (Choi & Becher, 2019; Glazebrook et al., 2016; Nomaguchi, 2012; Yeo & Teo, 2013). Badania wskazują, że najczęstszymi źródłami stresu rodzicielskiego są: trudny temperament dziecka, relacje między rodzicami a dzieckiem, postrzeganie ról rodzicielskich, różnice między rodzicielstwem wyobrażonym, a rzeczywistością oraz sytuacja życiowa rodziny po urodzeniu dziecka (Deater-Deckard, 2004; Micalizzi et al., 2017). Stres rodzicielski wiąże się z niższą wrażliwością rodzicielską (Suttora et al., 2020), natomiast prężność psychiczna może ułatwić radzenie sobie z wyzwaniami, jakie niesie ze sobą rola rodzica oraz poprawić dobrostan rodziców, zarówno emocjonalny, jak i fizyczny, a tym samym pośrednio również dobrostan ich dzieci (Peris & Miklowitz, 2015). Ponadto, wiele badań wskazuje również na istotną rolę poszukiwania wsparcia, jako korzystnej strategii radzenia sobie ze stresem związanym z pełnieniem ról rodzicielskich. Zarówno wsparcie emocjonalne, jak i instrumentalne są niezwykle ważne w codzienności rodzica. Z drugiej strony poczucie bezradności oraz stosowanie strategii unikowych (np. stosowanie używek), negatywnie wpływają na wykonywanie obowiązków rodzicielskich (Carver et al., 1989; Cuzzocrea et al., 2016; Juczyński & Ogińska-Bulik, 2009; Vernhet et al., 2019).

Kluczowe dla dojrzałości do rodzicielstwa oraz realizacji ról rodzicielskich są poza czynnikami osobowymi, również czynniki związane z funkcjonowaniem w relacjach, wykraczające poza indywidualne cechy danej osoby. Należy tu rozpatrywać zarówno wpływ doświadczeń z rodziny pochodzenia, jak też aktualne relacje w bliskich związkach (Belsky, 1984; Belsky & Barends, 2002; Cowan & Cowan, 1995; Cowan & Cowan, 2012; Kaźmierczak et al., 2020).

Aktualne relacje dorosłych z rodzicami pozwalają m.in. na korzystanie ze wsparcia emocjonalnego i instrumentalnego, które może mieć istotny wpływ na podejmowanie decyzji o byciu rodzicem, ale także na tworzenie własnej wizji rodzicielstwa i postaw wobec własnych dzieci (Belsky, 2014; Kaźmierczak, 2015; Kluwer & Johnson, 2007). Ponadto, dorastanie w systemie rodzinnym charakteryzującym się prawidłowymi relacjami ma pozytywny wpływ na realizację ról rodzicielskich i partnerskich oraz odporność psychiczną (Ryś, 2016). Badania pokazują również, że trudności w wypełnianiu ról rodzicielskich, niska empatyczna troska i niski poziom postrzeganego wsparcia empatycznego w aktualnej relacji z partnerem, są związane z negatywnymi doświadczeniami opiekuńczymi lub nadużyciami w dzieciństwie (seksualnymi, fizycznymi i/lub emocjonalnymi; Bailey et al., 2012; Gibb et al., 2001;

Vaillancourt et al., 2017). Co więcej matki, które były maltretowane w dzieciństwie, były bardziej intruzywne podczas interakcji matka-dziecko (Moehler et al., 2007), skłonne do bardziej negatywnych reakcji i częstszych nadużyć wobec własnych dzieci (Dixon et al., 2005). Wskazuje się również na korzystną rolę kontekstu społecznego, który może łagodzić potencjalny negatywny wpływ stresorów związanych z doświadczeniami z rodziny pochodzenia na jakość rodzicielstwa (Taraban & Shaw, 2018).

Dotychczasowe badania pokazują także silniejszy wpływ jakości relacji między rodzicami, w porównaniu do cech rodziców i dzieci, na rodzicielstwo, co jest szczególnie widoczne w przypadku działania stresorów np. związanych z chorobą dziecka (Taraban & Shaw, 2018). Potwierdzają to również doniesienia dotyczące responsywności rodzicielskiej, mówiące o tym, że zdolność rodzica do szybkiego i adekwatnego reagowania na potrzeby fizyczne i emocjonalne dziecka jest również związana ze wsparciem otrzymywanym od partnera (Cox & Paley, 2003). Badania wskazują, że bardziej empatyczni partnerzy są bardziej skłonni do wzajemnego wspierania się i angażowania we wzajemną komunikację oraz rzadziej prezentują zachowania deprecjonujące, co sprzyja większej satysfakcji ze związku, a co za tym idzie bardziej zaangażowanemu rodzicielstwu (Bakiera, 2013; Kaźmierczak, 2008).

Rozważając rolę czynników relacyjnych nie można też pominąć kwestii związanych z przywiązaniem. Przywiązanie jest istotne nie tylko w kontekście tworzenia więzi, ale wpływa również na kształtowanie własnej tożsamości w relacjach z innymi, również w rolach rodzicielskich (Campbell & Taylor, 1979; Cummings & Cummings, 2002; Mathews et al., 2016). Jones, Cassidy i Shaver (2015) stwierdzili, że wyższy poziom lęku i unikania przywiązaniowego korelują z wyższym stresem rodziców. Ponadto, rodzice z lękowym lub unikającym stylem przywiązania mogą mieć problemy z regulacją emocji i być bardziej podatni na doświadczanie dystresu relacyjnego (Mikulincer & Shaver, 2019), mogą też doświadczać niższego poczucia kompetencji i mieć trudności w radzeniu sobie z rolą rodzica (Nijssens et al., 2018). Kształtowany w dzieciństwie model przywiązania podlega jednak pewnym zmianom w dorosłości, zwłaszcza w odpowiedzi na doświadczenia kryzysu. Warto więc przyjrzeć się różnym aspektom przywiązania w czasie kryzysów normatywnych, takich jak proces przejścia do rodzicielstwa oraz przywiązaniu i dojrzałości do rodzicielstwa z perspektywy diadycznej, przed podjęciem roli rodzicielskiej, ponieważ to one kształtują przyszłe relacje rodzic-dziecko (Fijałkowska & Bielawska-Batorowicz, 2020; Kucharska, 2021; van IJzendoorn, 1995; van IJzendoorn & Bakermans-Kranenburg, 2019; Verhage et al., 2016).

PROBLEMATYKA BADAŃ WŁASNYCH

Poniżej przedstawione badania, wchodzące w skład rozprawy doktorskiej, opartej na cyklu pięciu powiązanych tematycznie publikacji naukowych, koncentrują się na analizie wybranych czynników osobowych i relacyjnych związanych z dojrzałością do rodzicielstwa oraz realizacją ról rodzicielskich. Realizacja ról rodzicielskich w przypadku zaprezentowanych badań odzwierciedla się w responsywności rodzicielskiej oraz postawach rodzicielskich.

W związku z powyższym, sformułowaliśmy następujące cele szczegółowe:

- 1) weryfikacja modeli dotyczących przewidywania postaw rodzicielskich ojców dzieci w wieku przedszkolnym, uwzględniających rolę cech indywidualnych ojców – strategii radzenia sobie ze stresem, jak też cech dziecka – temperamentu i płci (*Publikacja 1*);
- 2) prezentacja polskiego opracowania *Skali Wrażliwości Ainsworth* (1974), obserwacyjnego narzędzia służącego do oceny jakości interakcji między rodzicami a dzieckiem, oraz pokazanie jego innowacyjnego zastosowania w badaniach naukowych w kontekście badania par (*Publikacja 2*);
- 3) analiza relacyjnych aspektów wrażliwości rodzicielskiej, uwzględniająca czynniki związane z funkcjonowaniem w rodzinie pochodzenia oraz w bliskim związku romantycznym w okresie przejścia do rodzicielstwa (*Publikacja 3*);
- 4) operacjonalizacja konstruktów dojrzałości do rodzicielstwa oraz stworzenie kwestionariusza umożliwiającego ocenę dojrzałości do rodzicielstwa i weryfikacja jego własności psychometrycznych (*Publikacja 4*);
- 5) analiza roli przywiązania w przewidywaniu dojrzałości do rodzicielstwa par w okresie dorosłości, z uwzględnieniem czynników rozwojowych (wiek, aktywacja roli rodzicielskiej – trzeci trymestr ciąży) oraz płci (*Publikacja 5*).

Przed przystąpieniem do badań uzyskaliśmy zgody Komisji ds. Etyki Badań Naukowych Uniwersytetu Gdańskiego (decyzje nr 17/2013, 4/2016, 7/2018) oraz Niezależnej Komisji Bioetycznej ds. Badań Naukowych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (decyzja nr NKBBN/154/2017).

WYNIKI BADAŃ WŁASNYCH

Strategie radzenia sobie ze stresem ojców oraz cechy temperamentu dziecka jako predyktory postaw rodzicielskich ojców jedynaków w wieku przedszkolnym

Opublikowane w:

Lipowska, M., Łada-Maśko, A. B., & Lipowski, M. (2021). Fathers' Coping Strategies and Children's Temperament as Predictors of Parental Attitudes among Polish Fathers. *Men and Masculinities*, 24(1), 23–45. <https://doi.org/10.1177/1097184X20988897>

Współcześnie w wielu kulturach obserwujemy znaczące zmiany w zakresie postrzegania ojcostwa i oczekiwań wobec ojców, polegające na przejściu od tradycyjnego modelu ojca jako żywiciela rodziny, w którym rola ojca polegała głównie na trosce o potrzeby ekonomiczne rodziny, do modelu ojcostwa zaangażowanego, w którym ojciec dba również o potrzeby emocjonalne dzieci i na co dzień zajmuje się wychowywaniem dziecka wspólnie z matką (Bakiera, 2013; Cabrera et al., 2000; Habib, 2012; Pruett et al., 2009). W związku z powyższym, a także z uwagi na fakt, że dotychczasowe badania z zakresu psychologii rodziny koncentrowały się przede wszystkim na analizie relacji w diadzie matka-dziecko, zwłaszcza w odniesieniu do najmłodszych dzieci (okres niemowlęcy, poniemowlęcy), w badaniach podjęto się analizy relacji w diadzie ojciec-dziecko, zwracając uwagę zarówno na często pomijaną w badaniach naukowych grupę ojców, jak również odnosząc się do ich relacji ze starszymi dziećmi (wiek przedszkolny).

Celem badania było zweryfikowanie dwóch modeli dotyczących kształtowania się postaw rodzicielskich ojców dzieci w wieku przedszkolnym, uwzględniających rolę zarówno cech indywidualnych ojców – strategii radzenia sobie ze stresem, jak też cech dziecka – temperamentu i płci. Zaproponowano dwa hipotetyczne modele relacji pomiędzy wymienionymi zmiennymi oraz postawiliśmy odpowiadające im hipotezy:

Hipoteza 1. Pierwszy model zakłada, że strategie radzenia sobie ze stresem ojca oraz płeć i temperament dziecka będą przewidywać postawy rodzicielskie ojców wobec dzieci w sposób względnie niezależny.

Hipoteza 2. W drugim modelu założono, że strategie radzenia sobie ze stresem ojców będą przewidywały postawy rodzicielskie ojców, natomiast indywidualne cechy dziecka, takie jak płeć i temperament, będą modyfikowały tę zależność.

Metoda

Osoby badane. W badaniu wzięli udział biologiczni ojcowie jedynaków ($N = 146$; $M_{\text{wiek ojców}} = 35,07$; $SD = 5,71$). Wiek dzieci ojców biorących udział w badaniu był celowo identyczny (5-latki), aby wykluczyć wpływ wieku na postawy rodzicielskie ojców ($M_{\text{wiek dzieci}} = 5,6$; $SD = 0,21$; 88 dziewcząt i 88 chłopców). Zdecydowano się zaprosić do badania wyłącznie ojców jedynaków, ponieważ doświadczenie wychowywania większej liczby dzieci może zmieniać sposób, w jaki mężczyzna zachowuje się jako ojciec (Jamshidi et al., 2013; Möttus et al., 2008; Wei et al., 2016).

Procedura. Protokół badania został zatwierdzony przez Komisję Etyki ds. Projektów Badawczych Instytutu Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego (decyzja nr 17/2013). Przed przystąpieniem do badań uzyskano pisemną zgodę uczestników badania oraz poinformowano ich o możliwości rezygnacji z udziału w projekcie w dowolnym momencie. Zastosowano celowy dobór do próby: bycie ojcem jedynaka w wieku pięciu lat było głównym kryterium włączającym.

Zastosowane narzędzia. W badaniu wykorzystano następujące kwestionariusze: *Kwestionariusz Temperamentu EAS-C* w wersji dla rodzica (Oniszczenko, 2015), *Inwentarz do Pomiaru Radzenia Sobie ze Stresem Mini-COPE* (Juczyński & Ogińska-Bulik, 2009), *Skalę Postaw Rodzicielskich* (Plopa, 2008) oraz autorski kwestionariusz wywiadu, zawierający pytania dotyczące zmiennych socjodemograficznych.

Wyniki badania

Weryfikacja Modelu 1

Radzenie sobie ze stresem jako predyktor postaw rodzicielskich ojców. Uzyskane rezultaty wskazują, że żadna ze strategii radzenia sobie ze stresem ojca nie przewiduje postaw nadmiernie wymagającej oraz autonomii w przypadku córek. Z kolei stosowanie aktywnych strategii radzenia sobie ze stresem przez ojców jest związane z bardziej akceptującą postawą wobec córek, podczas gdy stosowanie strategii bezradności jest związane z bardziej odrzucającą i nadmiernie ochraniającą postawą wobec córek. W przypadku synów, aktywne radzenie sobie ze stresem ojców okazało się być istotnym, negatywnym predyktorem postaw autonomii oraz nadmiernie ochraniającej. Ponadto, podobnie jak w przypadku córek stosowanie przez ojców strategii bezradności jest związane z większym nasileniem postawy nadmiernie ochraniającej wobec synów.

Temperament dziecka jako predyktor postaw rodzicielskich ojców. Wyniki badania pokazują, że w przypadku córek, nieśmiałość jest istotnym predyktorem postaw autonomii oraz niekonsekwentnej – większa nieśmiałość córek jest związana z mniejszym nasileniem powyższych postaw u ojców. Z kolei wyższa emocjonalność córek jest związana z bardziej niekonsekwentną postawą ojców, podczas gdy wyższa aktywność koreluje z niższym nasileniem postawy nadmiernie ochraniającej. W przypadku synów, wyniki okazały się być istotne jedynie w przypadku postawy nadmiernie wymagającej – im większa emocjonalność i towarzyskość syna, tym wyższe nasilenie powyższej postawy u ojców.

Weryfikacja Modelu 2

Na podstawie uzyskanych wyników można stwierdzić brak istotnych efektów mediacji cech temperamentu synów w relacji pomiędzy strategiami radzenia sobie ze stresem ojców, a ich postawami rodzicielskimi. Wyniki wskazują natomiast, że emocjonalność córki jest istotnym mediatorem w relacji pomiędzy korzystaniem ze wsparcia, a postawą niekonsekwentną ojców. Ponadto, jest także istotnym mediatorem w relacji pomiędzy stosowaniem przez ojców strategii radzenia sobie ze stresem opartej na religii, a powyższą postawą. Analizy wykazały również, że towarzyskość jest istotnym mediatorem w relacji pomiędzy stosowaniem zachowań unikających przez ojca, a postawą nadmiernie ochraniającą wobec córek.

Dyskusja wyników

Bezpośredni efekt strategii radzenia sobie ze stresem ojca i temperamentu dziecka na postawy rodzicielskie – Model 1

Analiza wyników wykazała, że **Model 1** jest bardziej adekwatny w przypadku przewidywania postaw rodzicielskich ojców dzieci w wieku przedszkolnym, co oznacza, że strategii radzenia sobie ze stresem ojca oraz temperament dziecka przewidują postawy rodzicielskie w sposób względnie niezależny. Ponadto, wyniki potwierdziły, że aktywne strategii radzenia sobie sprzyjają rozwojowi wysokich kompetencji rodzicielskich (Cuzzocrea et al., 2016; Plopa, 2008). Z kolei bezradność oraz podejmowanie innych zachowań unikowych mają negatywny efekt dla realizacji ról rodzicielskich (Eiden et al., 2009). W niniejszym badaniu zaobserwowano również różnice w przewidywaniu postaw rodzicielskich ojców przez cechy temperamentu dziecka, w zależności od jego płci. Przykładowo, im wyższa negatywna emocjonalność córki, tym bardziej negatywne postawy rodzicielskie prezentują ojcowie, w związku z czym córki częściej doświadczają w tym przypadku niewrażliwych i niestabilnych praktyk rodzicielskich (Slagt et al., 2016). Uzyskane wyniki potwierdzają

również, że ojcowie oczekują od synów „męskich” zachowań, a gdy synowie pokazują wyższą wrażliwość emocjonalną – są wobec nich bardziej wymagający (Lipowska et al., 2016; Vandello & Bosson, 2013).

Mediacyjna rola temperamentu dziecka w relacji między strategiami radzenia sobie ze stresem a postawami rodzicielskimi ojców – Model 2

Uzyskane wyniki wskazują, że **Model 2** nie ma zastosowania w przypadku przewidywania postaw rodzicielskich ojców wobec synów. Natomiast w odniesieniu do córek, zaobserwowano mediującą rolę emocjonalności i towarzyskości w relacji między strategiami radzenia sobie ze stresem ojca a jego postawami rodzicielskimi. Wyniki wskazują, że negatywna emocjonalność córek może prowadzić do mniej pozytywnych reakcji ojców, zwiększając nasilenie niekonsekwentnej postawy rodzicielskiej (Kochanska & Kim, 2013; Zvara et al., 2018). Z drugiej strony wyższa towarzyskość córki zmniejsza nasilenie postawy nadmiernie ochraniającej ojca, buforując negatywny wpływ stosowanych przez niego strategii związanych z unikaniem. Uzyskane wyniki są więc spójne z rezultatami innych badań pokazujących, że dzieci o łatwiejszym temperamencie częściej zachęcają rodziców do prezentowania bardziej pozytywnych postaw, a także obniżają nasilenie postaw negatywnych (Bates et al., 2012).

Podsumowując, wyniki badania wskazują, że pierwszy z zaproponowanych modeli lepiej wyjaśnia związki między temperamentem dziecka a strategiami radzenia sobie ojca i postawami rodziców wobec córek i synów. Jednakże, drugi model może mieć zastosowanie w przypadku córek. Warto podkreślić, że badanie przeprowadzono na dużej grupie once jedynaków w wieku przedszkolnym (zrównoważonej pod względem płci dziecka), podczas gdy większość dotychczasowych badań koncentrowała się na badaniu matek, ze względu na ich postrzeganą większą rolę w wychowaniu dzieci.

Niniejsza publikacja, jedna z pierwszych w moim dorobku, stanowiła bardzo ważny krok determinujący moją dalszą pracę naukowo-badawczą. Dostrzeżenie złożoności relacji pomiędzy zmiennymi będącymi po stronie dziecka, jak i tymi związanymi z codziennym funkcjonowaniem rodzica, w odniesieniu do realizacji ról rodzicielskich, zainspirowało mnie do dalszych badań dotyczących czynników kształtujących efektywną realizację ról rodzicielskich. W kolejnych etapach swojej pracy skoncentrowałam się na badaniu roli czynników osobowych w procesie przygotowywania się do rodzicielstwa, a także czynników związanych z indywidualnym funkcjonowaniem w bliskich relacjach kobiet i mężczyzn.

Responsywność na płacz dziecka w sytuacji aktywacji roli rodzicielskiej

Opublikowane w:

Kaźmierczak, M., Pawlicka, P., Łada, A., & Anikiej, P. (2020). Skala Wrażliwości Ainsworth – przykład zastosowania w badaniach naukowych. W L. Bakiera (ed.), *Rodzicielstwo: ujęcie interdyscyplinarne* (s. 191–204). Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Badania wskazują, że wysoka responsywność rodzicielska sprzyja efektywnej realizacji ról rodzicielskich. Responsywny rodzic wspiera indywidualność dziecka, jego samoregulację, rozwój poznawczy oraz społeczno-emocjonalny, a także buduje z dzieckiem relacje pełne wzajemnej miłości i zrozumienia, kształtując również prawidłowe wzorce przywiązania (Baumrind, 1991; Bronson, 2000; Evans & Porter, 2009; Feldman et al., 2004). Cechy rodziców mają kluczowe znaczenie dla responsywności. Wskazuje się w szczególności na istotną rolę zmiennych osobowościowych, cech temperamentu czy też dyspozycji indywidualnych, takich jak empatia (Belsky & Barends, 2002; Matthey et al., 2000). Niemniej ważne dla responsywności są również czynniki związane z funkcjonowaniem w bliskich relacjach – podkreśla się rolę otrzymywanego wsparcia, satysfakcji ze związku czy też jakości komunikacji między rodzicami dla jakości ich opieki nad dzieckiem (Cox & Paley, 2003; Kaźmierczak, 2013; 2015).

Celem niniejszej pracy było zaprezentowanie polskiego *opracowania Skali Wrażliwości Ainsworth* (1974), uznanego międzynarodowo i szeroko stosowanego obserwacyjnego narzędzia, służącego do oceny jakości interakcji między rodzicami a dzieckiem oraz pokazanie jego innowacyjnego zastosowania w badaniach naukowych w kontekście funkcjonowania par.

Metoda

Osoby badane. W badaniu wzięło udział 220 heteroseksualnych par, w wieku od 22 do 35 lat. Wszystkie pary pozostawały w związku z aktualnym partnerem od minimum dwóch lat i prowadziły wspólne gospodarstwo domowe. Połowę grupy badanej stanowiły pary spodziewające się pierwszego dziecka (trzeci trymestr ciąży, aktywacja roli rodzicielskiej), natomiast drugą połowę - pary nie posiadające dotychczas dzieci i nie będące aktualnie w ciąży.

Procedura. Protokół badania został zatwierdzony przez Komisję Etyki ds. Projektów Badawczych Instytutu Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego (decyzja nr 4/2016) oraz Niezależną Komisję Bioetyczną ds. Badań Naukowych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (decyzja nr NKBBN/154/2017). Zadaniem osób badanych była opieka nad symulatorem

niemowlęcia – najpierw indywidualnie, a następnie w parze w pokoju z lustrem weneckim, zaaranżowanym na wzór pokoiku dziecięcego. Każda sytuacja opieki trwała 10 minut, podczas których przez około 60% czasu dziecko bardzo realistycznie płakało - nasilenie płaczu było wzrastające, obecne były również epizody wyciszenia.

Zastosowane narzędzia. W badaniu wykorzystano polskie opracowanie *Skali Wrażliwości Ainsworth* (1974), dostosowane do oceny wrażliwości opiekuna w sytuacji laboratoryjnej, z zastosowaniem symulatora niemowlęcia, na podstawie procedury opracowanej przez zespół prof. Marian Bakermans-Kranenburg i Marinusa van IJzendoorna (Leiden Infant Simulator Sensitivity Assessment, LISSA; Voorthuis et al., 2013). Jest to narzędzie obserwacyjne, służące do oceny poziomu wrażliwości rodzicielskiej w sytuacji opieki nad dzieckiem. Rodzic jest oceniany na skali od 1 do 9, gdzie 1 - oznacza *wysoce niewrażliwego rodzica*, 5 - *niespójnie wrażliwego rodzica*, natomiast 9 - *bardzo wrażliwego rodzica*.

Wyniki badania

Najwyższe wyniki w zakresie responsywności na płacz dziecka w sytuacji opieki nad symulatorem niemowlęcia uzyskały kobiety spodziewające się dziecka, natomiast najniższe mężczyźni nie spodziewający się dziecka. Ponadto kobiety nie spodziewające się dziecka prezentowały podobny poziom responsywności rodzicielskiej jak mężczyźni spodziewający się pierwszego dziecka.

W pracy porównano również responsywność dwóch wybranych par (pary spodziewającej się dziecka oraz pary nie oczekującej narodzin dziecka), pokazując na konkretnych przykładach możliwe zastosowanie *Skali Wrażliwości Ainsworth* (1974) dla identyfikacji różnic indywidualnych w zakresie responsywności. Celowo wybraliśmy pary, których wyniki były niezgodne z przeciętną responsywnością badanych grup. Kobieta ze zaktzywizowaną rolą rodzicielską prezentowała niski poziom responsywności, natomiast mężczyzna wysoki. Jednakże, w sytuacji wspólnej opieki z partnerką – indywidualnie responsywny mężczyzna okazał się być niewrażliwy na reakcje dziecka. W przypadku pary, która nie spodziewała się dziecka, zaobserwowano odwrotną sytuację. Indywidualnie wysoce wrażliwa na sygnały płynące od dziecka kobieta oraz mniej wrażliwy/niespójnie wrażliwy mężczyzna, w sytuacji wspólnej opieki prezentowali wysoki poziom wrażliwości rodzicielskiej.

Dyskusja wyników

Uzyskane wyniki wskazują, że aktywizacja roli rodzicielskiej sprzyja wyższej responsywności rodzicielskiej osób badanych. Z kolei analiza responsywności w przykładowych parach pokazuje, że niezwykle ważny dla responsywności jest również kontekst relacyjny - reakcje partnerów na dziecko i na siebie nawzajem. Ponadto, warto zwrócić uwagę, że zastosowanie *Skali Wrażliwości Ainsworth* (1974) umożliwia wczesną identyfikację nieprawidłowych praktyk opiekuńczych oraz wprowadzenie odpowiednich interwencji wspierających rodziców w budowaniu ich relacji z dzieckiem oraz efektywnym realizowaniu roli rodzicielskiej. Wprowadzenie oddziaływań interwencyjnych na wczesnych etapach rozwoju dziecka jest kluczowe dla późniejszego prawidłowego rozwoju dziecka (Crittenden, 2008; Tryphonopoulos et al., 2016).

Praca nad przedstawioną powyżej obserwacyjną *Skalą Wrażliwości Ainsworth* (1974) oraz wnioski płynące z niniejszego badania doprowadziły mnie do kolejnego etapu mojej pracy naukowej, w którym podjęłam się szerszej analizy znaczenia czynników relacyjnych dla jakości opieki nad dzieckiem.

Relacyjne predyktory responsywności rodzicielskiej par spodziewających się pierwszego dziecka

Opublikowane w:

Kaźmierczak, M., Pawlicka, P., Łada-Maśko, A. B., van Ijzendoorn, M. H., and Bakermans-Kranenburg, M. J. (2020). How Well Do Couples Care When They Are Expecting Their First Child? Family and Dyadic Predictors of Parental Sensitivity in Expectant Couples. *Frontiers in Psychiatry*, 11:562707. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.562707>

Zgodnie z procesualnym modelem determinantów rodzicielstwa Belsky'ego (1984) istotny wpływ na jakość rodzicielstwa, mają zarówno charakterystyki rodzica (historia rozwojowa, np. doświadczenia przemocy w dzieciństwie, cechy osobowości), jak też cechy dziecka oraz szerszy kontekst społeczny relacji rodzic-dziecko (np. relacja między rodzicami; (Belsky, 1984; Cowan & Cowan, 2012; Kaźmierczak, 2015; Taraban & Shaw, 2018). Należy zwrócić uwagę, że w trakcie dynamicznych zmian związanych z procesem przejścia do rodzicielstwa, szerszy kontekst społeczny relacji rodzic-dziecko wydaje się być szczególnie istotny, ponieważ to właśnie wtedy dotychczas diadyczna relacja w parze zaczyna przekształcać się w relacje triarchiczną, w której zarówno kobieta i mężczyzna indywidualnie,

ale też jako para, już w trakcie ciąży, kształtują swoje przyszłe relacje z dzieckiem (Każmierczak, 2015; Schoppe-Sullivan et al., 2014; Witte et al., 2020).

W powyższej publikacji skoncentrowano się więc na analizie relacyjnych aspektów wrażliwości rodzicielskiej, uwzględniając czynniki związane z funkcjonowaniem w rodzinie pochodzenia oraz w bliskim związku romantycznym, w niezwykle wymagającym dla par okresie przejścia do rodzicielstwa. W związku z powyższym, postawiono następujące hipotezy badawcze:

Hipoteza 1. Negatywne doświadczenia w dzieciństwie oraz postrzegana empatia partnera będą przywidywać responsywność rodzicielską par spodziewających się pierwszego dziecka.

Ponadto, w oparciu o procesualny model Belsky'ego założono, że postrzegana empatia partnera będzie mediatorem w relacji pomiędzy doświadczaniem przemocy w dzieciństwie i responsywnością pary (**Hipoteza 2**), lub alternatywnie będzie moderatorem w powyższej relacji (**Hipoteza 3**).

Metoda

Osoby badane. W badaniu wzięło udział 111 par młodych dorosłych ($N = 222$), które spodziewały się pierwszego dziecka (tydzień ciąży w momencie rekrutacji do badania: $M = 31,3$; $SD = 4,58$). Wszystkie badane pary mieszkały razem i nie miały dzieci z poprzednich związków. Średni czas trwania związku w badanej grupie wynosił około siedmiu lat ($M = 6,8$ lat; $SD = 3,43$).

Procedura. Protokół badania został zatwierdzony przez Komisję Etyki ds. Projektów Badawczych Instytutu Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego (decyzja nr 4/2016) oraz Niezależną Komisję Bioetyczną ds. Badań Naukowych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (decyzja nr NKBBN/154/2017). Rekrutacja par odbywała się podczas zajęć w szkołach rodzenia oraz za pośrednictwem mediów społecznościowych. Kryteria włączające obejmowały: wiek 19-35 lat, minimum dwuletni czas trwania aktualnego związku, dzielenie wspólnego gospodarstwa domowego oraz spodziewanie się pierwszego dziecka (trzeci trymestr ciąży). Badania były prowadzone w paradygmacie eksperymentalnym i odbywały się w warunkach laboratoryjnych w sali z kamerami oraz lustrem weneckim, urządzonej na wzór pokoju dziecięcego. Uczestnicy badania najpierw wypełniali zestaw kwestionariuszy typu papier-ołówek, a następnie byli poddawani eksperymentalnej procedurze opieki nad symulatorem niemowlęcia – najpierw indywidualnie, a następnie w parze.

Procedura eksperymentalna obejmowała 10 minutową obserwację, podczas której osoby badane zostały poproszone o opiekę nad symulatorem niemowlęcia najpierw pojedynczo, a następnie w parze. Symulator niemowlęcia został zaprogramowany tak, aby płakać ze zmienną częstotliwością, przez około 7 minut, odwzorowując płacz niemowlęcia. Cała procedura opieki była nagrywana, a następnie oceniana za pomocą *Skali Wrażliwości Ainsworth* (1974) w wersji zmodyfikowanej przez Voorthuis i in. (2013) służącej do oceny zachowań opiekuńczych wobec symulatora niemowlęcia.

Do oceny postrzeganej empatii partnera wykorzystano *Wskaźnik Empatycznej Troski* stworzony przez Matthews i współpracowników (1981), stosowany już wcześniej w polskich badaniach par oczekujących dziecka (Kaźmierczak, 2015), składający się z 9 przymiotników opisujących cechy partnera (np. pomocny, wrażliwy). Uczestnicy badania zostali poproszeni o ocenę na 5-stopniowej skali Likerta, w jakim stopniu każda z wymienionych cech opisuje ich partnera/partnerkę. Do oceny negatywnych doświadczeń opiekuńczych w dzieciństwie wykorzystano pytania stworzone na podstawie *Short Child Maltreatment Questionnaire* (Meinck et al., 2016), odnoszące się do stopnia w jakim osoby badane doświadczyły przemocy fizycznej i emocjonalnej ze strony matek i ojców w dzieciństwie.

Wyniki badania

Uzyskane wyniki wskazują, że kobiety były postrzegane przez swoich partnerów jako bardziej empatyczne, natomiast mężczyźni częściej zgłaszali doświadczanie przemocy w dzieciństwie w porównaniu do kobiet. Ponadto, w odniesieniu do pierwszej hipotezy wykazano, że empatyczna troska kobiet (ale nie mężczyzn) postrzegana przez ich partnerów była związana z responsywnością rodzicielską par spodziewających się pierwszego dziecka. Rezultaty badania wskazują również, że mężczyźni doświadczający przemocy w dzieciństwie, postrzegają swoje partnerki jako mniej empatyczne, co z kolei jest predyktorem niższej responsywności rodzicielskiej pary, potwierdzając hipotezę o mediacyjnej roli empatii w powyższej relacji. Nie wykazano natomiast istotnych efektów interakcji pomiędzy doświadczaniem przemocy w dzieciństwie przez kobiety i mężczyzn oraz postrzeganą empatią, partnera w kontekście przewidywania responsywności rodzicielskiej pary.

Dyskusja wyników

Zaprezentowane badanie jest pierwszym, w którym oceniano responsywność rodzicielską par w okresie ciąży oraz weryfikowano rolę czynników związanych z funkcjonowaniem w relacjach (zarówno w rodzinie pochodzenia, jak też w relacji

z partnerem) w przewidywaniu responsywności na płacz dziecka (realistycznego symulatora niemowlęcia).

Uzyskane wyniki częściowo potwierdziły mediacyjną rolę postrzeganej empatii partnera, co jest spójne z procesualnym modelem Belsky'ego (1984), w którym jakość relacji z partnerem, w tym przypadku postrzegana przez mężczyzn empatia partnerki, działała jako mediator w związku między retrospektywnie ocenianymi negatywnymi doświadczeniami opiekuńczymi w dzieciństwie, a responsywnością pary na płacz dziecka. Dotychczasowe badania wskazywały na istotny wpływ kobiecej empatii, czy też postrzeganej przez kobiety empatii partnera na jakość ich wzajemnych relacji w diadzie, także w okresie przejścia do rodzicielstwa (Busby & Gardner, 2008; Davis & Oathout, 1987; Kaźmierczak, 2015). Natomiast rezultaty naszych badań wykazały, że kiedy mężczyźni postrzegali swoje partnerki jako bardziej empatyczne, para prezentowała wyższy poziom responsywności rodzicielskiej w reakcji na płacz symulatora niemowlęcia. Badania pokazują, że satysfakcja z relacji oraz wsparcie otrzymywane od partnerki w procesie przejścia do rodzicielstwa są bardzo istotne dla późniejszego zaangażowania ojców w pełnienie ról rodzicielskich (Plopa et al., 2019; Tremblay & Pierce, 2011). W przypadku zaprezentowanego badania, gdy przyszły ojciec postrzegał swoją partnerkę jako bardziej empatyczną, potencjał opiekuńczy pary był wyższy.

Dotychczas zaprezentowane wyniki badań dotyczące kształtowania postaw rodzicielskich oraz predyktorów responsywności, pozwoliły mi wnioskować, że ze względu na zasoby podmiotowe wiążące się m.in. z indywidualnym funkcjonowaniem w bliskich relacjach, a więc i w roli rodzicielskiej, niektóre kobiety i mężczyźni lepiej radzą sobie z wyzwaniami rodzicielstwa (również oczekiwanego) niż inni, w związku z czym zaczęłam eksplorować temat dojrzałości do rodzicielstwa.

Konstrukt dojrzałości do rodzicielstwa - stworzenie kwestionariusza służącego do oceny dojrzałości do rodzicielstwa i weryfikacja jego własności psychometrycznych

Opublikowane w:

Łada-Maśko, A. B., & Kaźmierczak, M. (2021). Measuring and Predicting Maturity to Parenthood: What Has Personality Got to Do with It? *Journal of Clinical Medicine*, 10(24), 5802. <http://dx.doi.org/10.3390/jcm10245802>

Celem badań przedstawionych w powyższej publikacji była operacjonalizacja konstruktów dojrzałości do rodzicielstwa, na podstawie koncepcji zaangażowanego

rodzicielstwa prof. L. Bakiery (2013), a następnie stworzenie unikalnego w Polsce i na świecie kwestionariusza – *Skali Dojrzałości do Rodzicielstwa* (SDR; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021), umożliwiającego ocenę dojrzałości do rodzicielstwa i weryfikacja jego własności psychometrycznych. Zrealizowanie powyższych celów wymagało przeprowadzenia dwóch badań. W związku z powyższym, w oparciu o przedstawione w pracy podłoże teoretyczne, postawiono następujące hipotezy dotyczące własności psychometrycznych stworzonego narzędzia:

Badanie 1. Weryfikacja struktury narzędzia i analiza rzetelności Skali Dojrzałości do Rodzicielstwa (SDR; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021).

Hipoteza 1. SDR ma strukturę trójczynnиковą, na którą składają się: walencyjna, behawioralna oraz poznawczo-emocjonalna dojrzałość do rodzicielstwa.

Hipoteza 2. Ogólna dojrzałość do rodzicielstwa oraz wszystkie jej podskale charakteryzują się wysoką rzetelnością.

Badanie 2. Ocena stabilności narzędzia oraz weryfikacja trafności kryterialnej SDR.

Hipoteza 3. Skala Dojrzałości do Rodzicielstwa charakteryzuje się satysfakcjonującą stabilnością.

Hipoteza 4. Ogólny poziom dojrzałości do rodzicielstwa, jak też jej wymiary są związane z cechami osobowości oraz jakością aktualnych bliskich relacji i deklarowaną chęcią posiadania potomstwa w przyszłości.

Hipoteza 5. Walencyjna dojrzałość do rodzicielstwa jest związana z indywidualnymi wartościami życiowymi jednostki.

Hipoteza 6. Behawioralna dojrzałość do rodzicielstwa koreluje z prężnością psychiczną jednostki.

Hipoteza 7. Poznawczo-emocjonalna dojrzałość do rodzicielstwa jest związana z emocjonalnym oraz poznawczym wymiarem empatii.

Protokół badań został zatwierdzony przez Komisję Etyki ds. Projektów Badawczych Instytutu Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego (decyzja nr 7/2018).

Badanie 1

Etapy konstrukcji narzędzia

Pierwszym etapem tworzenia SDR było opracowanie konstrukt dojrzałości do rodzicielstwa i jego poszczególnych wymiarów. Następnie przeprowadzono badanie eksploracyjne z udziałem sędziów kompetentnych, na podstawie których opracowano

pierwotną wersję 105 twierdzeń. W kolejnym kroku, z udziałem nowego zespołu dziesięciu sędziów kompetentnych dokonano oceny adekwatności każdego z twierdzeń do definicji poszczególnych obszarów dojrzałości do rodzicielstwa. Na podstawie oceny wskaźnika trafności treści (CVR) wybrano 45 twierdzeń do eksperymentalnej wersji kwestionariusza.

Osoby badane. W badaniu wzięło udział 718 młodych dorosłych ($M_{\text{wiek}} = 25.49$; $SD = 2.89$; w tym 479 kobiet). Kryteria włączające obejmowały pozostawanie w związku przez minimum sześć miesięcy ($M_{\text{długość związku w latach}} = 3.5$; $SD = 2.38$) oraz brak dzieci z poprzednich związków.

Zastosowane narzędzia. W badaniu wykorzystano kwestionariusz wywiadu zawierający pytania dotyczące zmiennych socjodemograficznych, a także eksperymentalną wersję *Skali Dojrzałości do Rodzicielstwa* (SDR), składającą się z 45 twierdzeń ocenianych na skali Likerta od 1 - zdecydowanie się nie zgadzam, do 7 - zdecydowanie się zgadzam).

Wyniki badania 1

Konfirmacyjna analiza czynnikowa (CFA) potwierdziła trójczynnиковą strukturę SDR, wskazując na satysfakcjonujące dopasowanie modelu składającego się z 24 pozycji testowych (Tabela 1). Wyodrębniłyśmy trzy aspekty dojrzałości do rodzicielstwa, charakteryzujące się wysoką rzetelnością: zarówno dla dojrzałości walencyjnej, behawioralnej, jak i poznawczo-emocjonalnej α Cronbach'a wynosi 0,86, natomiast dla ogólnej dojrzałości do rodzicielstwa 0,94.

Badanie 2

Metoda

Osoby badane. W badaniu wzięło udział 150 bezdzietnych młodych dorosłych w wieku 20–35 lat ($M_{\text{age}} = 23,69$; $SD = 3,15$; w tym 104 kobiety). Wszyscy uczestnicy badania byli w obecnym związku przez co najmniej sześć miesięcy.

Zastosowane narzędzia. W badaniu wykorzystano kwestionariusz wywiadu zawierający pytania dotyczące zmiennych socjodemograficznych, a także *Skalę Dojrzałości do Rodzicielstwa* (SDR; Tabela 1; Łada-Maško & Kaźmierczak, 2021), *Portretowy Kwestionariusz Wartości* (PVQ-RR; Ciecuch, 2013; Ciecuch & Schwartz, 2018); *Skalę Pomiaru Prężności* (SPP-25; Ogińska-Bulik & Juczyński, 2008)), *Skalę Wrażliwości Empatycznej* (SWE; Kaźmierczak et al., 2007), *Kwestionariusz Oceny Związku* (RELAT; Busby et al., 2001, polska adaptacja Rostowska & Kaźmierczak, nieopublikowana skala) oraz *Krótki Inwentarz Osobowości* (TIPI-PL; Sorokowska et al., 2014).

Wyniki badania

Skala Dojrzałości do Rodzicielstwa (Łada-Maško & Kaźmierczak, 2021) charakteryzuje się satysfakcjonującą stabilnością, mierzoną w odstępie trzech miesięcy. Potwierdzono również trafność kryterialną narzędzia. Walencyjna dojrzałość do rodzicielstwa jest pozytywnie skorelowana z wartościami takimi jak tolerancja, tradycja i wartości społeczne związane z bezpieczeństwem, natomiast negatywnie z władzą oraz prestiżem. Dojrzałość behawioralna jest z kolei pozytywnie związana z ogólnym poziomem prężności psychicznej oraz wszystkimi jej wymiarami, jak również z deklarowaną chęcią posiadania dzieci w przyszłości. Ponadto, empatyczna troska oraz przyjmowanie perspektywy okazały się być pozytywnie związane z poznawczo-emocjonalną dojrzałością do rodzicielstwa. Cechy osobowości takie jak ekstrawersja, ugodowość i sumienność okazały się natomiast pozytywnie skorelowane z ogólnym poziomem dojrzałości do rodzicielstwa, podobnie jak satysfakcja ze związku.

Dyskusja wyników

Zaprezentowany kwestionariusz – *Skala Dojrzałości do Rodzicielstwa* (SDR; Tabela 1; (Łada-Maško & Kaźmierczak, 2021) jest rzetelnym i trafnym, narzędziem służącym do oceny dojrzałości do rodzicielstwa. SDR jest dotychczas jedynym kwestionariuszem, który mierzy dojrzałość do rodzicielstwa, koncentrując się na niezwykle ważnym aspekcie gotowości do podejmowania w przyszłości ról rodzicielskich. SDR zwraca również uwagę na wielowymiarowość konstrukt dojrzałości do rodzicielstwa, która przejawia się w różnych sferach funkcjonowania człowieka: w obszarze indywidualnych wartości, zachowań, a także funkcjonowania poznawczego i emocjonalnego. Ponadto kwestionariusz daje również szerokie możliwości aplikacyjne. SDR może być wykorzystywany zarówno w systemie orzecznictwa sądowego, jak też pomocy społecznej lub w ochronie zdrowia. Niewątpliwie wiedza dotycząca własnej dojrzałości do rodzicielstwa może również ułatwiać przygotowanie się do roli rodzica, np. wskazując na obszary, które wymagają wsparcia specjalistów.

Praca nad autorskim narzędziem w znaczący sposób przyczyniła się do rozwoju mojego warsztatu badawczego, ale także wskazała przyszłe kierunki badań. Interesujące byłoby przeprowadzenie badań longitudinalnych np. uwzględniających dojrzałość do rodzicielstwa par ciężowych jako predyktora jakości ich relacji z nowonarodzonym dzieckiem. Uznałam, że wartościowe byłoby również przeprowadzenie badań z udziałem par, szczególnie, że zmienne relacyjne wydają się mieć kluczowe znaczenie dla kształtowania się dojrzałości do rodzicielstwa.

Tabela 1

Skala Dojrzałości do Rodzicielstwa

	Skala Dojrzałości do Rodzicielstwa (SDR) Poniższy kwestionariusz składa się z różnych twierdzeń dotyczących rodzicielstwa. Proszę przeczytać każde zdanie i zastanowić się, w jakim stopniu odnosi się ono do Pani/Pana. Nie ma tu dobrych ani złych odpowiedzi. Każda odpowiedź jest dobra, jeśli tylko jest prawdziwa, tj. zgodna z tym co Pani/Pan myśli i czuje. Proszę nie opuszczać żadnego wiersza i w każdym wierszu zakreślić tylko jedną z siedmiu możliwości.	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie zgadzam się	Raczej się nie zgadzam	Trudno powiedzieć	Raczej się zgadzam	Zgadzam się	Zdecydowanie się zgadzam
1	W swoim życiu chciałabym/chciałbym doświadczyć bycia rodzicem.	1	2	3	4	5	6	7
2	Często wyobrażam sobie, jak bawię się i opiekuję swoimi dziećmi.	1	2	3	4	5	6	7
3	Wiem, dlaczego chciałabym/chciałbym zostać matką/ ojcem.	1	2	3	4	5	6	7
4	Poszukuję pracy etatowej, abym mogła/mógł wziąć urlop macierzyński i/lub rodzicielski.	1	2	3	4	5	6	7
5	Bycie rodzicem jest najpiękniejszą, ale również najtrudniejszą rolą w życiu człowieka.	1	2	3	4	5	6	7
6	Rozmawiam z partnerem/partnerką o rodzicielstwie.	1	2	3	4	5	6	7
7	Potrafię wykonywać w stosunku do dziecka czynności opiekuńcze, takie jak np.: przewijanie, ubieranie, mycie, uspokajanie.	1	2	3	4	5	6	7
8	Jestem otwarta/otwarty na różne scenariusze mojej ciąży/ciąży partnerki i opieki nad dzieckiem (np. zwolnienie lekarskie w ciąży vs. praca do końca ciąży, poród przyszłej mamy przy pomocy cesarskiego cięcia vs. poród naturalny).	1	2	3	4	5	6	7
9	Myślę, że poradziłabym/poradziłbym sobie w roli matki/ojca.	1	2	3	4	5	6	7
10	W swoich planach dotyczących rodzicielstwa uwzględniam starzenie się.	1	2	3	4	5	6	7
11	Wiem, że podejmowane przeze mnie decyzje i wybory będą wpływać na rozwój mojego dziecka.	1	2	3	4	5	6	7
12	Wśród moich znajomych jest dużo osób, które są rodzicami, więc na pewno będą służyć mi radą, gdy zostanę rodzicem.	1	2	3	4	5	6	7
13	Od zawsze wiedziałam/wiedziałem, że chcę mieć dzieci.	1	2	3	4	5	6	7
14	Kupując mieszkanie na kredyt uwzględnię powiększenie rodziny.	1	2	3	4	5	6	7
15	Uważam, że dam radę pogodzić rodzicielstwo z innymi rolami, jakie pełnię w życiu i da mi to pełnię szczęścia.	1	2	3	4	5	6	7
16	Pod koniec swojego życia chce być dumna/dumny z tego, że wychowałam/wychowałem dobrego człowieka/dobrych ludzi.	1	2	3	4	5	6	7
17	Wiem, że gdy dziecko się urodzi, może być ciężiej niż sobie to teraz wyobrażam, a cechy dziecka mogą być dla mnie zaskakujące.	1	2	3	4	5	6	7
18	Wzorce, które mam od rodziców, pozwolą mi wychować szczęśliwe dziecko.	1	2	3	4	5	6	7
19	Myśl o obowiązkach związanych z rodzicielstwem jest dla mnie przyjemna.	1	2	3	4	5	6	7
20	Interesuję się, jakie sprzęty są potrzebne do opieki nad dzieckiem, aby były funkcjonalne i bezpieczne.	1	2	3	4	5	6	7
21	Wybieram swoją przyszłość zawodową tak, abym mogła/mógł łączyć rodzicielstwo z pracą zawodową.	1	2	3	4	5	6	7
22	Uważam, że w życiu nie są ważne pieniądze czy kariera, a najważniejsza jest rodzina.	1	2	3	4	5	6	7
23	Chciałabym/chciałbym pokazać moim dzieciom świat i nauczyć je wszystkiego, co potrafię.	1	2	3	4	5	6	7
24	W wychowaniu mojego dziecka będę się starać unikać błędów, które popełnili moi rodzice.	1	2	3	4	5	6	7

Przywiązanie jako predyktor dojrzałości do rodzicielstwa młodych dorosłych: badania par bezdzietnych oraz oczekujących pierwszego dziecka

Opublikowane w:

Łada-Maśko, A. B., & Kaźmierczak, M. (2023). Dyadic approach to maturity to parenthood: multilevel study on attachment in expectant and non-expectant couples. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*. <https://doi.org/10.1080/02646838.2023.2230592>

Dojrzałość do rodzicielstwa jest nie tylko konstruktem intraindywidualnym, ale także ściśle związanym z funkcjonowaniem w bliskich relacjach (Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021). Natomiast przywiązanie, jako zmienna relacyjna, jest łączone z wieloma różnymi aspektami rodzicielstwa, w tym również dojrzałością do rodzicielstwa (Jones et al., 2015). Badania potwierdzają również kluczową rolę jakości relacji w bliskich związkach, jeszcze przed narodzinami dziecka dla procesu przejścia do rodzicielstwa oraz jakości późniejszej realizacji ról rodzicielskich. Co więcej, partnerzy mogą wzajemnie kształtować swoje podejście do rodzicielstwa, w związku z powyższym w badaniach dotyczących rodzicielstwa powinniśmy częściej uwzględniać również perspektywę diadyczną (Belsky, 1984; Belsky & Barends, 2002; Cowan & Cowan, 2012; Kaźmierczak et al., 2020).

Celem badania było zweryfikowanie roli przywiązania w przewidywaniu dojrzałości do rodzicielstwa par w okresie dorosłości (badania przekrojowe), z uwzględnieniem czynników rozwojowych, takich jak wiek i aktywacja roli rodzicielskiej (trzeci trymestr ciąży) oraz płęć.

W nawiązaniu do wcześniejszych badań (Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021) założono, że kobiety będą prezentowały wyższy poziom dojrzałości do rodzicielstwa niż mężczyźni. Ponadto przewidywano, że zarówno unikanie, jak i niepokój przywiązaniowy, będą negatywnie związane z dojrzałością do rodzicielstwa. Sprawdzone także, czy występują efekty interakcji pomiędzy unikaniem i niepokojem przywiązaniowym, a czynnikami rozwojowymi takimi jak wiek i przyjmowanie roli rodzicielskiej (trzeci trymestr ciąży), w przewidywaniu dojrzałości do rodzicielstwa. Analiza par umożliwiła również sprawdzenie czy włączenie poziomu diadycznego ma znaczenie dla efektów przywiązania dla dojrzałości do rodzicielstwa.

Metoda

Osoby badane. W badaniu wzięło udział 300 heteroseksualnych par młodych dorosłych w wieku 20-35 lat ($M_{wiek} = 26.20$; $SD = 3.63$). Pary zostały podzielone na trzy grupy: 1) 110 par w wieku 20–25 lat (okres wyłaniającej się dorosłości); 2) 90 par w wieku 26-35 lat

(wczesna dorosłość); 3) 100 par w wieku 20-35 lat spodziewających się pierwszego dziecka (trzeci trymestr ciąży, przyjmowanie roli rodzicielskiej). Wszystkie pary były w aktualnym związku romantycznym od minimum sześciu miesięcy.

Procedura. Protokół badań został zatwierdzony przez Komisję Etyki ds. Projektów Badawczych Instytutu Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego (decyzja nr 7/2018). Rekrutacja osób badanych odbywała się za pośrednictwem ogłoszeń w mediach społecznościowych, podczas zajęć w szkołach rodzenia, różnorodnych aktywności związanych z zainteresowaniami młodych dorosłych i przyszłych rodziców, a także metodą kuli śnieżnej. W pierwszym etapie badania wszystkie pary, które były zainteresowane udziałem w badaniu wypełniały internetowy kwestionariusz rekrutacyjny, zawierający podstawowe dane socjodemograficzne. Następnie pary spełniające kryteria (m.in. wiek, czas trwania związku, tydzień ciąży) były telefonicznie zapraszane na badanie odbywające się w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego. Każda osoba z pary oddzielnie wypełniała ten sam zestaw kwestionariuszy typu papier-ołówek.

Zastosowane narzędzia. W badaniu zastosowano *Skalę Dojrzałości do Rodzicielstwa* (SDR; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021) oraz *Zrewidowaną Skalę Doświadczeń w Bliskich Związkach* w wersji skróconej (DBZ-R; Lubiewska et al., 2016). Ponadto badani oceniali również aktualną satysfakcję z życia, związku romantycznego oraz satysfakcję ekonomiczną.

Wyniki badania

Uzyskane rezultaty wskazują, że unikanie przywiązaniowe jest istotnie związane z niższym poziomem ogólnej dojrzałości do rodzicielstwa, jak też wszystkich jej aspektów: dojrzałości walencyjnej, behawioralnej i poznawczo-emocjonalnej, natomiast, co ciekawe nie potwierdziłyśmy istotnych związków pomiędzy niepokojem przywiązaniowym, a dojrzałością do rodzicielstwa w badanych grupach. Zgodnie z założeniami, kobiety prezentowały wyższą ogólną i behawioralną dojrzałość do rodzicielstwa niż mężczyźni. Co więcej, wyniki badania pokazują również, że cechy pary (bycie w danej parze – efekt diady) wyjaśniają znaczną część wariacji dojrzałości do rodzicielstwa. Ponadto, rezultaty potwierdzają, że negatywny efekt unikania przywiązaniowego jest słabszy w grupie par spodziewających się dziecka.

Dyskusja wyników

Wyniki przeprowadzonego badania potwierdziły, że dojrzałość do rodzicielstwa jest nie tylko konstruktem o charakterze intraindywidualnym, ale również relacyjnym, w związku z czym warto analizować ją w szerszym kontekście funkcjonowania pary

(Altenburger et al., 2014; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021; Shai, 2019). Ponadto, unikanie przywiązaniowe okazało się być uniwersalnym predyktorem dojrzałości do rodzicielstwa par w okresie dorosłości, niezależnie od aktywacji roli rodzicielskiej, potwierdzając dotychczasowe doniesienia naukowe (Cummings & Cummings, 2002; Jones et al., 2015; Nordahl et al., 2020; van IJzendoorn, 1995). Co zaskakujące, nie wykazano natomiast istotnych związków pomiędzy niepokojem przywiązaniowym a dojrzałością do rodzicielstwa. Może to być związane z faktem, że pragnienie utrzymywania relacji z innymi jest bardzo silne u osób z dużym niepokojem przywiązaniowym, co może wpływać na ich relacje zarówno pozytywnie, jak i negatywnie, a tym samym osłabiać siłę związku między niepokojem przywiązaniowym i dojrzałością do rodzicielstwa (Lubiewska et al., 2018; Shaver & Mikulincer, 2002). Wyniki wskazują również, że negatywne skutki unikania przywiązaniowego były słabsze w grupie par spodziewających się dziecka, można więc przypuszczać, że ciąża może działać w tym przypadku jako czynnik ochronny (Nijssens et al., 2018; Rholes et al., 2006). Ponadto, analiza roli czynników rozwojowych takich jak wiek i aktywacja roli rodzicielskiej w naszym badaniu, wskazuje, że oczekiwanie dziecka w bliskiej przyszłości sprzyja większej dojrzałości do rodzicielstwa i ma prawdopodobnie większe znaczenie dla dojrzałości do rodzicielstwa niż wiek. Niemniej, z uwagi na przekrojowy charakter badania nie można wykluczyć również możliwości, że badane pary zdecydowały się na posiadanie dziecka z uwagi na wyższy wyjściowy poziom dojrzałości do rodzicielstwa (Belsky & Barends, 2002; Bornstein et al., 2006; Camberis et al., 2014). W celu wyciągnięcia wniosków odnośnie relacji przyczynowych pomiędzy badanymi zmiennymi, w przyszłości niezbędne jest przeprowadzenie badań podłużnych dotyczących dojrzałości do rodzicielstwa.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI KOŃCOWE

Rezultaty przedstawionych powyżej badań potwierdziły istotną rolę zarówno czynników osobowych, jak też relacyjnych dla dojrzałości do rodzicielstwa oraz realizacji ról rodzicielskich. Warto zwrócić uwagę, że we wszystkich badaniach (Publikacje 1-5) wykazano również istotne różnice ze względu na płeć osób badanych, co pokazuje jak ważne jest uwzględnienie tego aspektu w badaniach dotyczących rodzicielstwa.

Wyniki badania przedstawionego w Publikacji 1 (Lipowska et al., 2021) wskazują, że strategie radzenia sobie ze stresem ojca oraz temperament dziecka przewidują postawy rodzicielskie w sposób względnie niezależny. Ponadto potwierdzają również, że zarówno cechy ojca, jak też te będące po stronie dziecka mają znaczenia dla realizacji ról rodzicielskich przez ojców dzieci w wieku przedszkolnym. Niewątpliwą wartością badania, poza uwzględnieniem

czynników osobowych ojców i ich pięcioletnich dzieci, jest przede wszystkim grupa badana, którą stanowili ojcowie jedynaków. Poszerzenie dotychczasowych doniesień badawczych dotyczących głównie relacji w diadzie matka-dziecko o analizę relacji w diadzie ojciec-dziecko, umożliwia spojrzenie na realizację ról rodzicielskich z szerszej perspektywy, tworząc bardziej kompleksowy obraz wzajemnych oddziaływań rodziców i dzieci. Co więcej, wskazuje również na pewną specyfikę dotyczącą funkcjonowania ojców w roli rodzicielskiej względem starszych dzieci (wiek przedszkolny).

Z kolei rezultaty przedstawione w Publikacji 2 (Kaźmierczak, Pawlicka, Łada, & Anikiej, 2020) wskazują na ważną rolę czynników rozwojowych (aktywacja roli rodzicielskiej) dla responsywności rodzicielskiej, w sytuacji opieki nad symulatorem niemowlęcia, ale co niezwykle ważne podkreślają znaczenie kontekstu relacyjnego - reakcji partnerów na dziecko i na siebie nawzajem. Na podstawie uzyskanych wyników, można przypuszczać, że szczególnie w przypadku mężczyzn dobre relacje z partnerką mogą osłabiać negatywny efekt ich niższych indywidualnych kompetencji rodzicielskich, natomiast niższa jakość relacji z partnerką będzie negatywnie wpływać na ich responsywność wobec dziecka. Można więc zauważyć, że realizacja ról rodzicielskich jest związana nie tylko z czynnikami osobowymi, na co wskazywały wcześniejsze badania (Publikacja 1; Lipowska et al., 2021), ale również z funkcjonowaniem w relacjach. Należy też zwrócić uwagę, że uwzględnienie kontekstu funkcjonowania w parze oraz opracowanie i zastosowanie obserwacyjnej *Skali Wrażliwości Ainsworth* (1974) są ogromną wartością powyższego badania. Zaprezentowane badania obserwacyjne par w procesie przygotowania do rodzicielstwa, są nowatorskie zarówno na gruncie polskim, jak też międzynarodowym.

Powyższą skalę zastosowano również z sukcesem w kolejnym badaniu zaprezentowanym w niniejszym cyklu publikacji (Publikacja 3; Kaźmierczak et al., 2020), w którym pogłębiono analizy dotyczące relacyjnych aspektów wrażliwości rodzicielskiej, uwzględniając zarówno czynniki związane z funkcjonowaniem w rodzinie pochodzenia, jak też w bliskim związku romantycznym, w okresie przejścia do rodzicielstwa. Uzyskane wyniki częściowo potwierdziły mediacyjną rolę postrzeganej empatii partnera w relacji między retrospektywnie ocenianymi negatywnymi doświadczeniami opiekuńczymi w dzieciństwie, a responsywnością pary na płacz dziecka. Po raz kolejny, wyniki naszych badań wskazały istotną rolę relacji z partnerką dla responsywności pary – kiedy przyszły ojciec postrzegał swoją partnerkę jako bardziej empatyczną, potencjał opiekuńczy pary był wyższy. Natomiast, co

ciekawe empatyczna troska mężczyzn postrzegana przez ich partnerki nie była związana z responsywnością rodzicielską par spodziewających się pierwszego dziecka.

Wyniki badań zaprezentowanych w Publikacjach 1-3 (Kaźmierczak et al., 2020; Kaźmierczak, Pawlicka, Łada, & Anikiej, 2020; Lipowska et al., 2021), wskazały na istotną rolę czynników osobowych i relacyjnych dla realizacji ról rodzicielskich, przejawiającej się w postawach rodzicielskich oraz responsywności rodzicielskiej. W Publikacji 4 (Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021) natomiast, eksplorowałam konstrukt dojrzałości do rodzicielstwa, kierując zainteresowania naukowo-badawcze w kierunku czynników mogących mieć znaczenie dla lepszego radzenia sobie z wyzwaniami, jakie niesie za sobą podejmowanie roli rodzica w przyszłości. Wyniki badań (Publikacja 4; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021) wykazały, że opracowany, unikalny w skali światowej kwestionariusz *Skala Dojrzałości do Rodzicielstwa* (SDR; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021) jest narzędziem o satysfakcjonujących wskaźnikach psychometrycznych, który umożliwia wielowymiarowy pomiar dojrzałości do rodzicielstwa wśród młodych dorosłych lub na innych etapach życia (w obszarze indywidualnych wartości, behawioralnym oraz poznawczo-emocjonalnym).

Powyższy, autorski kwestionariusz zastosowano również w kolejnym badaniu (Publikacja 5; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2023), które uwzględniało analizy oparte na badaniu 300 par młodych dorosłych. W związku z uzyskanymi wcześniej wynikami (Publikacje 1-4), wskazującymi na istotną rolę zmiennych osobowych i relacyjnych, w tej publikacji analizowałyśmy kwestie związane z przywiązaniem i ich znaczenie dla dojrzałości do rodzicielstwa. Ponadto dzięki udziałowi par, możliwe było uwzględnienie poziomu diadycznego w przewidywaniu dojrzałości do rodzicielstwa młodych dorosłych, co jest nowatorskim podejściem w badaniach z zakresu psychologii rodziny. Unikanie przywiązaniowe okazało się istotnie związane z niższym poziomem ogólnej dojrzałości do rodzicielstwa, jak też wszystkich jej aspektów, natomiast nie potwierdziłyśmy istotnych związków pomiędzy niepokojem przywiązaniowym, a dojrzałością do rodzicielstwa. Tak jak w poprzednich badaniach, również i w tym przypadku wykazano występowanie różnic w zakresie dojrzałości ze względu na płeć osób badanych. Kobiety prezentowały wyższą ogólną i behawioralną dojrzałość do rodzicielstwa niż mężczyźni. Co więcej, efekt diady (bycia w danej parze) wyjaśniał znaczną część wariacji dojrzałości do rodzicielstwa, potwierdzając również relacyjny charakter konstrukt dojrzałości do rodzicielstwa. Wyniki wskazują również, że ciąża może potencjalnie działać jako czynnik ochronny, zmniejszając negatywny efekt unikania przywiązaniowego na dojrzałość do rodzicielstwa.

Niezwykle ciekawe są też wyniki dotyczące roli czynników rozwojowych, takich jak wiek i aktywacja roli rodzicielskiej, wskazujące że oczekiwanie dziecka w bliskiej przyszłości może sprzyjać większej dojrzałości do rodzicielstwa, mając większe znaczenie niż wiek, co odpowiada współczesnym trendom obserwowanym w psychologii rozwoju, wskazującym, że poszczególne zadania rozwojowe (takie jak rodzicielstwo), nie są już ograniczone do konkretnego etapu rozwojowego związanego z wiekiem, na co oczywiście wpływ mają również obserwowane zmiany socjodemograficzne.

IMPLIKACJE PRAKTYCZNE I KIERUNKI DALSZYCH BADAŃ

Przedstawione w powyższym cyklu publikacji wyniki badań własnych mają szerokie możliwości aplikacyjne i mogą znaleźć zastosowanie w pracy specjalistów pracujących zarówno w systemie orzecznictwa sądowego, pomocy społecznej, jak też w ochronie zdrowia.

Ważnym efektem badań stanowiących niniejszą rozprawę doktorską jest opracowanie dwóch, zróżnicowanych pod względem metodologicznym narzędzi: 1) polskiej wersji obserwacyjnej *Skali Wrażliwości Ainsworth* (1974), obserwacyjnego narzędzia służącego do oceny jakości interakcji między rodzicami a dzieckiem (Publikacja 2; Kaźmierczak, Pawlicka, Łada, & Anikiej, 2020); 2) autorskiego kwestionariusza *Skala Dojrzałości do Rodzicielstwa* (Publikacja 4; Łada-Maško & Kaźmierczak, 2021), służącego do oceny dojrzałości do rodzicielstwa w trzech obszarach: walencyjnym, behawioralnym oraz poznawczo-emocjonalnym. Zastosowanie *Skali Wrażliwości Ainsworth* (1974) może być szczególnie użyteczne w procesie przygotowania do rodzicielstwa par zostających rodzicami po raz pierwszy, identyfikacji nieprawidłowych praktyk opiekuńczych rodziców na wczesnych etapach rozwoju dziecka, a także przy ocenie potencjału opiekuńczego par w procesach adopcyjnych. Co więcej, analiza wyników uzyskanych w powyższej skali obserwacyjnej może pomóc we wprowadzeniu odpowiednich interwencji wspierających rodziców w budowaniu relacji z dzieckiem, a także efektywnym realizowaniu roli rodzicielskiej, przyczyniając się do prawidłowego rozwoju dziecka, a także lepszego funkcjonowania rodziny. Z kolei SDR może być wykorzystywany przez specjalistów z zakresu ochrony zdrowia – psychologów i psychoterapeutów. Wiedza dotycząca dojrzałości do rodzicielstwa może ułatwiać przygotowanie się do rodzicielstwa zarówno biologicznego, jak też adopcyjnego/zastępczego, np. wskazując na obszary, które wymagają wsparcia specjalistów. Ponadto, może być również przydatna w pracy terapeutycznej, np. w projektowaniu działań prewencyjnych u par zmagających się z problemem niepłodności, z uwagi na zwiększone ryzyko wystąpienia

zaburzeń nastroju lub problemów w relacjach u tych par. Zwrócenie uwagi na różnice między kobietami i mężczyznami, w zakresie responsywności i dojrzałości do rodzicielstwa oraz ich predyktorów, a także wykazanie istotnej roli specyfiki funkcjonowania w parze dla podejmowania w przyszłości ról rodzicielskich, również mają istotne znaczenie praktyczne i mogą pomóc specjalistom w procesie przygotowania par do rodzicielstwa np. podczas zajęć w szkołach rodzenia, czy też identyfikacji potencjalnych czynników ryzyka i ochronnych u par starających się o dziecko. Niestety, oddziaływania systemowe bardzo często koncentrują się na udzielaniu wsparcia jedynie kobietom przygotowującym się do roli matki lub też mierzącym się z problemem niepłodności, podczas gdy wyniki naszych badań wskazują, że powinny być kierowane nie tylko wobec poszczególnych jednostek, ale proponować bardziej kompleksową pomoc, uwzględniającą również pracę z parami.

Rezultaty dotychczasowych badań (Publikacje 1-5) wskazują również, że w przyszłości warto byłoby przeprowadzić badania longitudinalne np. uwzględniające dojrzałość do rodzicielstwa par ciążowych jako predyktora jakości ich relacji z nowonarodzonym dzieckiem. Interesujące byłoby również uwzględnienie w badaniach grup klinicznych np. par zmagających się z problemem niepłodności, a także par, które biorą udział w procesach adopcyjnych lub są rodzinami zastępczymi.

Praca nad przedstawioną rozprawą doktorską, którą stanowi cykl pięciu powiązanych tematycznie publikacji naukowych w znaczący sposób przyczyniła się do mojego rozwoju naukowego, wpływając zarówno na rozwój kompetencji badawczych, umiejętności kierowania projektami, nawiązywania międzynarodowej współpracy, pisania prac naukowych a także prezentacji wyników badań podczas krajowych i międzynarodowych konferencji. Mam nadzieję, że w przyszłości moja aktywność naukowo-badawcza przyczyni się do rozwoju badań dotyczących dojrzałości do rodzicielstwa i realizacji ról rodzicielskich w Polsce i na świecie oraz zaowocuje publikacjami naukowymi w renomowanych czasopismach naukowych.

BIBLIOGRAFIA

- Ainsworth, M. D. (1969). Object relations, dependency, and attachment: A theoretical review of the infant-mother relationship. *Child Development*, 40, 969-1025. <https://doi.org/10.2307/1127008>
- Ainsworth, M. D. S., Bell, S. M., & Stayton, D. J. (1974). Infant mother attachment and social development: Socialization as a product of reciprocal responsiveness to signals. In M. P. M. Richards (Ed.), *The integration of a child into a social world* (pp. 99– 135). Cambridge University Press.
- Allport, G. W. (1952). The mature personality. *Pastoral Psychology*, 3(4), 19-24. <https://doi.org/10.1007/BF01741122>
- Altenburger, L. E., Schoppe-Sullivan, S. J., Lang, S. N., Bower, D. J., & Kamp Dush, C. M. (2014). Associations between prenatal coparenting behavior and observed coparenting behavior at 9-months postpartum. *Journal of Family Psychology*, 28(4), 495-504. <https://doi.org/10.1037/fam0000012>
- Anikiej-Wiczenbach, P., & Kaźmierczak, M. (2021). Validation of the Parental Responsiveness Scale. *Current Issues in Personality Psychology*, 9(3), 258-266. <https://doi.org/10.5114/cipp.2021.104800>
- Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. Cambridge: University Press.
- Bailey, H. N., DeOliveira, C. A., Wolfe, V. V., Evans, E. M., & Hartwick, C. (2012). The impact of childhood maltreatment history on parenting: a comparison of maltreatment types and assessment methods. *Child Abuse and Neglect*, 36(3), 236-246. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2011.11.005>
- Bakermans-Kranenburg, M. J., & van Ijzendoorn, M. H. (2018). Oxytocin and Human Sensitive and Protective Parenting. In R. Hurlemann & V. Grinevich (Eds.), *Behavioral Pharmacology of Neuropeptides: Oxytocin* (pp. 421-448). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/7854_2017_23
- Bakiera, L. (2013). *Zaangażowane rodzicielstwo a autokreacyjny aspekt rozwoju dorosłych*. Warszawa: Difin.
- Bates, J. E., Schermerhorn, A. C., & Petersen, I. T. (2012). Temperament and Parenting in Developmental Perspective. In M. Zentner & R. L. Shiner (Eds.), *Handbook of Temperament* (pp. 425-441). Guilford Press.

- Bauch, J. P. (1994). Categories of parent involvement. *The School Community Journal*, 4(1), 53-60.
- Baumrind, D. (1991). The Influence of Parenting Style on Adolescent Competence and Substance Use. *The Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95. <https://doi.org/10.1177/0272431691111004>
- Belsky, J. (1984). The Determinants of Parenting: A Process Model. *Child Development*, 55(1), 83-96. <https://doi.org/10.2307/1129836>
- Belsky, J. (2014). Social-contextual determinants of parenting. In R. E. Tremblay, M. Boivin, & R. Peters (Eds.), *The Encyclopedia on Early Childhood Development*. Centre of Excellence for Early Childhood Development (CEECD), Strategic Knowledge Cluster on Early Child Development (SKC-ECD).
- Belsky, J., & Barends, N. (2002). Personality and parenting. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of Parenting: Being and Becoming a Parent*. (Vol. 3, pp. 415–438). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Belsky, J., Crnic, K., & Woodworth, S. (1995). Personality and parenting: exploring the mediating role of transient mood and daily hassles. *Journal of Personality*, 63(4), 905-929. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1995.tb00320.x>
- Belsky, J., & Fearon, R. M. P. (2008). Precursors of attachment security. In J. Cassidy & P. Shaver (Eds.), *Handbook of Attachment Theory and Research* (pp. 295-316). New York: Guilford.
- Błażek, M., & Kaźmierczak, M. (2011). The role of spouses personality and values systems in marriage – intercorrelations, satisfaction predictors, and a problem of partners similarity. *Polish Journal of Social Science*, 6(1), 147-168.
- Bornstein, M. H. (2002). *Handbook of Parenting: Being and Becoming a Parent* (Vol. 3). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Bornstein, M. H., Putnick, D. L., Suwalsky, J. T. D., & Gini, M. (2006). Maternal Chronological Age, Prenatal and Perinatal History, Social Support, and Parenting of Infants. *Child Development*, 77(4), 875-892. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2006.00908.x>
- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32, 513-531. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.32.7.513>
- Bronfenbrenner, U., & Evans, G. W. (2000). Developmental Science in the 21st Century: Emerging Questions, Theoretical Models, Research Designs and Empirical Findings.

- Social Development*, 9(1), 115-125. <https://doi.org/10.1111/1467-9507.00114>
- Bronson, M. B. (2000). *Self-regulation in early childhood: Nature and nurture*. New York: Guilford Press.
- Buchler, S., Perales, F., & Baxter, J. (2017). Does Parenthood Change Attitudes to Fathering? Evidence from Australia and Britain. *Sex Roles*, 77(9-10), 663-675. <https://doi.org/10.1007/s11199-017-0757-8>
- Busby, D. M., & Gardner, B. C. (2008). How do I Analyze Thee? Let Me Count the Ways: Considering Empathy in Couple Relationships using Self and Partner Ratings. *Family Process*, 47(2), 229-242. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2008.00250.x>
- Busby, D. M., Holman, T. B., & Taniguchi, N. (2001). RELATE: Relationship evaluation of the individual, family, cultural, and couple contexts. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 50(4), 308-316. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2001.00308.x>
- Cabrera, N. J., Tamis-LeMonda, C. S., Bradley, R. H., Hofferth, S., & Lamb, M. E. (2000). Fatherhood in the twenty-first century. *Child Development*, 71(1), 127-136. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00126>
- Camberis, A.-L., McMahon, C. A., Gibson, F. L., & Boivin, J. (2014). Age, Psychological Maturity, and the Transition to Motherhood among English-Speaking Australian Women in a Metropolitan Area. *Developmental Psychology*, 50(8), 2154-2164. <http://dx.doi.org/10.1037/a0037301>
- Camberis, A. L., McMahon, C. A., Gibson, F. L., & Boivin, J. (2016). Maternal age, psychological maturity, parenting cognitions, and mother–infant interaction. *Infancy*, 21(4), 396-422. <https://doi.org/10.1111/infa.12116>
- Campbell, S. B., & Taylor, P. M. (1979). Bonding and attachment: Theoretical issues. *Seminars in Perinatology*, 3(1), 3–13.
- Carver, C. S., Scheier, M. F., & Weintraub, J. K. (1989). Assessing coping strategies: A theoretically based approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56, 267-283.
- Choi, J. K., & Becher, E. H. (2019). Supportive Coparenting, Parenting Stress, Harsh Parenting, and Child Behavior Problems in Nonmarital Families. *Family Process*, 58(2), 404-417. <https://doi.org/10.1111/famp.12373>

- Cieciuch, J. (2013). Pomiar wartości w zmodyfikowanym modelu Shaloma Schwartz. *Psychologia Społeczna*, *1*(24), 22–41.
- Cieciuch, J., & Schwartz, S. H. (2018). Pomiar wartości w kołowym modelu Schwartz. In H. Gasiul (Ed.), *Metody badania emocji i motywacji* (pp. 307-334). Diffin.
- Clark, L. A., Kochanska, G., & Ready, R. (2000). Mothers' personality and its interaction with child temperament as predictors of parenting behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, *79*(2), 274-285. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.79.2.274>
- Conway, M. A., & Holmes, A. (2004). Psychosocial Stages and the Accessibility of Autobiographical Memories Across the Life Cycle. *Journal of Personality*, *72*(3), 461-480. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.0022-3506.2004.00269.x>
- Cowan, C. P., & Cowan, P. A. (1995). Interventions to Ease the Transition to Parenthood: Why They Are Needed and What They Can Do. *Family Relations*, *44*(4), 412-423. <https://doi.org/10.2307/584997>
- Cowan, P. A., & Cowan, C. P. (2012). Normative family transitions, couple relationship quality, and healthy child development. In F. Walsh (Ed.), *Normal Family Processes: Growing Diversity and Complexity*. (pp. 428–451). New York: Guilford Press.
- Cox, M. J., & Paley, B. (2003). Understanding Families as Systems. *Current Directions in Psychological Science*, *12*(5), 193-196. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.01259>
- Crittenden, P. (2008). *Raising parents: Attachment, parenting and child safety*. Collumpton, UK: Willian Publishing.
- Crocetti, E., Scrignaro, M., Sica, L. S., & Magrin, M. E. (2012). Correlates of Identity Configurations: Three Studies with Adolescent and Emerging Adult Cohorts. *Journal of Youth and Adolescence*, *41*(6), 732-748. <https://doi.org/10.1007/s10964-011-9702-2>
- Cummings, E. M., & Cummings, J. S. (2002). Parenting and attachment. In *Handbook of parenting: Practical issues in parenting, Vol. 5, 2nd ed.* (pp. 35-58). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Cuzzocrea, F., Murdaca, A. M., Costa, S., Filippello, P., & Larcan, R. (2016). Parental stress, coping strategies and social support in families of children with a disability. *Child Care in Practice*, *22*(1), 3-19. <https://doi.org/10.1080/13575279.2015.1064357>
- Davis, M. H. (2006). Empathy. In J. E. Stets & J. H. Turner (Eds.), *Handbook of the Sociology of Emotions* (pp. 443–466). New York, NY: Springer.
- Davis, M. H., & Oathout, H. A. (1987). Maintenance of satisfaction in romantic relationships: Empathy and relational competence. *Journal of Personality and Social Psychology*, *53*, 397-410.

- de Haan, A. D., Prinzie, P., & Deković, M. (2009). Mothers' and fathers' personality and parenting: the mediating role of sense of competence. *Developmental Psychology*, *45*(6), 1695-1707. <https://doi.org/10.1037/a0016121>
- Deater-Deckard, K. (2004). *Parenting stress*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Dixon, L., Hamilton-Giachritsis, C., & Browne, K. (2005). Attributions and behaviours of parents abused as children: a mediational analysis of the intergenerational continuity of child maltreatment (Part II). *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, *46*(1), 58-68. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2004.00340.x>
- Eiden, R. D., Colder, C., Edwards, E. P., & Leonard, K. E. (2009). A longitudinal study of social competence among children of alcoholic and nonalcoholic parents: role of parental psychopathology, parental warmth, and self-regulation. *Psychology of Addictive Behaviors*, *23*(1), 36-46. <https://doi.org/10.1037/a0014839>
- Eisenberg, N., & Eggum, N. D. (2009). Empathic responding: Sympathy and personal distress. In J. Decety & W. Ickes (Eds.), *The social neuroscience of empathy* (pp. 71-83). Cambridge: MIT Press.
- Erikson, E. H. (1980). *Identity and the life cycle*. New York: W. W. Norton & Company Inc.
- Evans, C. A., & Porter, C. L. (2009). The emergence of mother–infant co-regulation during the first year: Links to infants' developmental status and attachment. *Infant Behavior and Development*, *32*(2), 147-158. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2008.12.005>
- Feldman, R., Sussman, A. L., & Zigler, E. (2004). Parental leave and work adaptation at the transition to parenthood: Individual, marital, and social correlates. *Journal of Applied Developmental Psychology*, *25*(4), 459-479. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.appdev.2004.06.004>
- Fijałkowska, D., & Bielawska-Batorowicz, E. (2020). A longitudinal study of parental attachment: pre- and postnatal study with couples. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, *38*(5), 509-522. <https://doi.org/10.1080/02646838.2019.1665172>
- Gibb, B. E., Alloy, L. B., Abramson, L. Y., Rose, D. T., Whitehouse, W. G., Donovan, P., Hogan, M. E., Cronholm, J., & Tierney, S. (2001). History of Childhood Maltreatment, Negative Cognitive Styles, and Episodes of Depression in Adulthood. *Cognitive Therapy and Research*, *25*(4), 425-446. <https://doi.org/10.1023/A:1005586519986>
- Glazebrook, K., Townsend, E., & Sayal, K. (2016). Do Coping Strategies Mediate the Relationship Between Parental Attachment and Self-Harm in Young People? *Archives of Suicide Research*, *20*(2), 205-218. <https://doi.org/10.1080/13811118.2015.1004495>

- Habib, C. (2012). The transition to fatherhood: A literature review exploring paternal involvement with identity theory. *Journal of Family Studies*, 18(2-3), 103-120. <https://doi.org/10.5172/jfs.2012.18.2-3.103>
- Havinghurst, R. J. (1981). *Developmental taskd and education*. New York-London: Longman.
- Hoffman, M. L. (2001). *Empathy and Moral Development: Implications for Caring and Justice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hoghugh, M., & Long, N. (2004). *Handbook of parenting: Theory and research for practice*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Jamshidi, B., Afshar, M., & Rastgaran, M. (2013). 2053 – Single child families and conflict of families. *European Psychiatry*, 28, 1. [https://doi.org/10.1016/S0924-9338\(13\)76972-4](https://doi.org/10.1016/S0924-9338(13)76972-4)
- Jones, J. D., Cassidy, J., & Shaver, P. R. (2015). Parents' Self-Reported Attachment Styles: A Review of Links with Parenting Behaviors, Emotions, and Cognitions. *Personality and Social Psychology Review*, 19(1), 44-76. <https://doi.org/10.1177/1088868314541858>
- Joosen, K. J., Mesman, J., Bakermans-Kranenburg, M. J., Pieper, S., Zeskind, P. S., & van IJzendoorn, M. H. (2013). Physiological Reactivity to Infant Crying and Observed Maternal Sensitivity. *Infancy*, 18(3), 414-431. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1532-7078.2012.00122.x>
- Juczyński, Z., & Ogińska-Bulik, N. (2009). *NPSR - Narzędzia Pomiaru Stresu i Radzenia Sobie ze Stresem*. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego
- Kalus, A. M., & Tukaj, M. (2019). Teenage motherhood and the evaluation of relationships in the family of origin in mothers in their early adulthood. *Health Psychology Report*, 7(2), 103-112. <https://doi.org/10.5114/hpr.2019.85658>
- Kaźmierczak, M. (2015). Couple empathy – the mediator of attachment styles for partners adjusting to parenthood. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 33(1), 15-27. <https://doi.org/10.1080/02646838.2014.974148>
- Kaźmierczak, M. (2008). *Oblicza empatii w relacjach małżeńskich*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Kaźmierczak, M. (2013). Postrzegana empatia partnera jako predyktor satysfakcji ze związku romantycznego. *Psychologia Społeczna*, 8, 435–447.
- Kaźmierczak, M. (2015). *Oblicza empatii w procesie adaptacji do rodzicielstwa*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR.

- Kaźmierczak, M., Kiełbratowska, B., & Karasiewicz, K. (2015). The other side of the mirror – the role of partner’s empathy in transition to parenthood. *Health Psychology Report*, 3(2), 150-157. <https://doi.org/10.5114/hpr.2015.49649>
- Kaźmierczak, M., Pawlicka, P., Łada-Maśko, A. B., van IJzendoorn, M. H., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2020). How Well Do Couples Care When They Are Expecting Their First Child? Family and Dyadic Predictors of Parental Sensitivity in Expectant Couples. *Frontiers in Psychiatry*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.562707>
- Kaźmierczak, M., Plopa, M., & Retowski, S. (2007). Skala Wrażliwości Empatycznej. *Przegląd Psychologiczny*, 50(1), 9-24.
- Kaźmierczak, M., van IJzendoorn, M. H., & Bakermans-Kranenburg, M. (2022). Do empathy and oxytocin predict responsiveness to a crying infant simulator in expecting and non-expecting couples? A multilevel study. *Attachment & Human Development*, 24(5), 624-644. <https://doi.org/10.1080/14616734.2022.2063911>
- Kluwer, E. S., & Johnson, M. D. (2007). Conflict Frequency and Relationship Quality Across the Transition to Parenthood. *Journal of Marriage and Family*, 69(5), 1089-1106. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00434.x>
- Kochanska, G., Friesenborg, A. E., Lange, L. A., Martel, M. M., & Kochanska, G. (2004). Parents' personality and infants' temperament as contributors to their emerging relationship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 86(5), 744-759. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.86.5.744>
- Kochanska, G., & Kim, S. (2013). Difficult temperament moderates links between maternal responsiveness and children’s compliance and behavior problems in low-income families. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54(3), 323-332. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/jcpp.12002>
- Krysko, A. A. (2017). Prevention of Risky Sexual Behaviour through the Formation of Psychological Readiness to Parenthood. *Psychological-Educational Studies*, 9, 75-85. <https://doi.org/10.17759/psyedu.2017090408>
- Kucharska, M. (2021). Selected predictors of maternal-fetal attachment in pregnancies with congenital disorders, other complications, and in healthy pregnancies. *Health Psychology Report*, 9(3), 193-206. <https://doi.org/10.5114/hpr.2020.97295>
- Lampard, R. (2013). Age at marriage and the risk of divorce in England and Wales. *Demographic Research*, 29(7), 167-202.

- Laukkanen, J., Ojansuu, U., Tolvanen, A., Alatupa, S., & Aunola, K. (2014). Child's Difficult Temperament and Mothers' Parenting Styles. *Journal of Child and Family Studies*, 23(2), 312-323. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9747-9>
- Lipowska, M., Lipowski, M., & Pawlicka, P. (2016). "Daughter and son: a completely different story"? Gender as a moderator of the relationship between sexism and parental attitudes. *Health Psychology Report*, 4(3), 224-236. <https://doi.org/10.5114/hpr.2016.62221>
- Lipowska, M., Łada-Maśko, A. B., & Lipowski, M. (2021). Fathers' Coping Strategies and Children's Temperament as Predictors of Parental Attitudes among Polish Fathers. *Men and Masculinities*, 24(1), 23-45. <https://doi.org/10.1177/1097184x20988897>
- Losoya, S. H., Callor, S., Rowe, D. C., & Goldsmith, H. H. (1997). Origins of familial similarity in parenting: a study of twins and adoptive siblings. *Developmental Psychology*, 33(6), 1012-1023. <https://doi.org/10.1037//0012-1649.33.6.1012>
- Lubiewska, K., Albert, I., Trommsdorff, G., & Friedlmeier, W. (2018). Relations between parenting and adolescent's attachment in families differing in solidarity patterns. *Social Development*, 27(4), 984-1000. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/sode.12297>
- Lubiewska, K., Głogowska, K., Mickiewicz, K., Wojtynkiewicz, E., Izdebski, P., & Wiśniewski, C. (2016). Skala Experience in Close Relationships-Revised: Struktura, rzetelność oraz skrócona wersja skali w polskiej próbie. *Psychologia Rozwojowa*, 21(1), 49-63.
- Łada-Maśko, A. B., & Kaźmierczak, M. (2021). Measuring and Predicting Maturity to Parenthood: What Has Personality Got to Do with It? *Journal of Clinical Medicine*, 10(24), 5802. <https://www.mdpi.com/2077-0383/10/24/5802>
- Łodygowska, E., & Chęć, M. (2020). Związki między inteligencją emocjonalną a retrospektywną oceną postaw rodzicielskich. *Psychologia Wychowawcza*, 59(17), 51-64
- Mackinnon, S. P., Nosko, A., Pratt, M. W., & Norris, J. E. (2011). Intimacy in young adults' narratives of romance and friendship predicts Eriksonian generativity: a mixed method analysis. *Journal of Personality*, 79(3), 587-617. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2011.00692.x>
- Maliszewska, K., Świątkowska-Freund, M., Bidzan, M., & Preis, K. (2017). Ryzyko depresji poporodowej a cechy osobowości i wsparcie społeczne. Polskie przesiewowe badanie obserwacyjne matek 4 tygodnie i 3 miesiące po porodzie. *Psychiatria Polska*, 51(5), 889-898. <https://doi.org/10.12740/PP/68628>

- Mathews, S., Onwumere, J., Bissoli, S., Ruggeri, M., Kuipers, E., & Valmaggia, L. (2016). Measuring attachment and parental bonding in psychosis and its clinical implications. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, 25(2), 142–149. <https://doi.org/10.1017/s2045796014000730>
- Matthews, K. A., Batson, C. D., Horn, J., & Rosenman, R. H. (1981). “Principles in his nature which interest him in the fortune of others...”: The heritability of empathic concern for others¹. *Journal of Personality*, 49(3), 237-247. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1981.tb00933.x>
- Matthey, S., Barnett, B., Ungerer, J., & Waters, B. (2000). Paternal and maternal depressed mood during the transition to parenthood. *Journal of Affective Disorders*, 60(2), 75-85. [https://doi.org/10.1016/s0165-0327\(99\)00159-7](https://doi.org/10.1016/s0165-0327(99)00159-7)
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2005). *Osobowość dorosłego człowieka. Perspektywa teorii pięcioczynnikowej*. Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Meinck, F., Steinert, J. I., Sethi, D., Gilbert, R., Bellis, M. H., & Mikton, C., et al. (2016). *Measuring and Monitoring National Prevalence of Child Maltreatment: A Practical Handbook*. Copenhagen: World Health Organization.
- Micalizzi, L., Wang, M., & Saudino, K. J. (2017). Difficult temperament and negative parenting in early childhood: a genetically informed cross-lagged analysis. *Developmental science*, 20(2), 10.1111/desc.12355. <https://doi.org/10.1111/desc.12355>
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2019). Attachment orientations and emotion regulation. *Current Opinion in Psychology*, 25, 6-10. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2018.02.006>
- Moehler, E., Biringen, Z., & Poustka, L. (2007). Emotional Availability in a Sample of Mothers With a History of Abuse. *American Journal of Orthopsychiatry*, 77(4), 624-628. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/0002-9432.77.4.624>
- Mõttus, R., Indus, K., & Allik, J. (2008). Accuracy of only children stereotype. *Journal of Research in Personality*, 42(4), 1047-1052. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jrp.2007.10.006>
- Nijssens, L., Bleys, D., Casalin, S., Vliegen, N., & Luyten, P. (2018). Parental Attachment Dimensions and Parenting Stress: The Mediating Role of Parental Reflective Functioning. *Journal of Child and Family Studies*, 27(6), 2025-2036. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1029-0>

- Nomaguchi, K. M. (2012). Parenthood and psychological well-being: Clarifying the role of child age and parent-child relationship quality. *Social Science Research*, 41(2), 489-498. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2011.08.001>
- Nordahl, D., Rognum, K., Bohne, A., Landsem, I. P., Moe, V., Wang, C. E. A., & Høifødt, R. S. (2020). Adult attachment style and maternal-infant bonding: the indirect path of parenting stress. *BMC Psychology*, 8(1), 58. <https://doi.org/10.1186/s40359-020-00424-2>
- Ogińska-Bulik, N., & Juczyński, Z. (2008). Skala pomiaru prężności – SPP-25. *Nowiny Psychologiczne*, 3, 39-56.
- Oniszczenko, W. (2015). *Kwestionariusz Temperamentu EAS Bussa i Plomina. Adaptacja Polska*. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych PTP.
- Peris, T. S., & Miklowitz, D. J. (2015). Parental Expressed Emotion and Youth Psychopathology: New Directions for an Old Construct. *Child Psychiatry and Human Development*, 46(6), 863-873. <https://doi.org/10.1007/s10578-014-0526-7>
- Pleck, J. (2010). Paternal Involvement: Revised Conceptualization and Theoretical Linkages with Child Outcomes. In M. E. Lamb (Ed.), *The Role of the Father in Child Development* (pp. 58–93). Hoboken, N.J: Wiley.
- Plopa, M. (2005). *Psychologia rodziny - teoria i badania*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Plopa, M. (2008). *Skala Postaw Rodzicielskich*. Warszawa: Vizja Press.
- Plopa, M., Kaźmierczak, M., & Karasiewicz, K. (2019). The quality of parental relationships and dispositional empathy as predictors of satisfaction during the transition to marriage. *Journal of Family Studies*, 25(2), 170-183. <https://doi.org/10.1080/13229400.2016.1211550>
- Polivanova, K. N. (2018). Modern Parenthood as a Subject of Research. *Russian Education & Society*, 60(4), 334-347. <https://doi.org/10.1080/10609393.2018.1473695>
- Prinz, P., Stams, G. J., Deković, M., Reijntjes, A. H., & Belsky, J. (2009). The relations between parents' Big Five personality factors and parenting: a meta-analytic review. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97(2), 351-362. <https://doi.org/10.1037/a0015823>
- Pruett, M. K., Cowan, C. P., Cowan, P. A., & Pruett, K. (2009). Lessons Learned From the Supporting Father Involvement Study: A Cross-Cultural Preventive Intervention for Low-Income Families With Young Children. *Journal of Social Service Research*, 35(2), 163-179. <https://doi.org/10.1080/01488370802678942>

- Rembowski, J. (1987). *Empatia i percepcja postaw rodzicielskich młodzieży studiującej*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Rholes, W. S., Simpson, J. A., & Friedman, M. (2006). Avoidant Attachment and the Experience of Parenting. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32(3), 275-285. <https://doi.org/10.1177/0146167205280910>
- Ringoot, A. P., Jansen, P. W., Kok, R., van IJzendoorn, M. H., Verlinden, M., Verhulst, F. C., Bakermans-Kranenburg, M., & Tiemeier, H. (2022). Parenting, young children's behavioral self-regulation and the quality of their peer relationships. *Social Development*, 31(3), 715-732. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/sode.12573>
- Rostowska, T. (2003). Dojrzałość osobowa jako podstawowe uwarunkowanie życia małżeńskiego i rodzinnego. In I. Janicka & T. Rostowska (Eds.), *Psychologia w służbie rodziny*. (pp. 45-55). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Roy, R. N., Schumm, W. R., & Britt, S. L. (2014). *Transition to Parenthood*. New York: Springer.
- Ryś, M. (2016). *Odporność psychiczna osób wzrastających w różnych systemach rodzinnych*. Warszawa: Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.
- Schoppe-Sullivan, S. J., Altenburger, L. E., Settle, T. A., Kamp Dush, C. M., Sullivan, J. M., & Bower, D. J. (2014). Expectant fathers' intuitive parenting: associations with parent characteristics and postpartum positive engagement. *Infant Mental Health Journal*, 35(5), 409-421. <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/imhj.21468>
- Shai, D. (2019). The Inconsolable Doll Task: Prenatal coparenting behavioral dynamics under stress predicting child cognitive development at 18 months. *Infant Behavior and Development*, 56, 101254. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2018.04.003>
- Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2002). Attachment-related psychodynamics. *Attachment & Human Development*, 4(2), 133-161. <https://doi.org/10.1080/14616730210154171>
- Slagt, M., Dubas, J. S., Deković, M., & van Aken, M. A. (2016). Differences in sensitivity to parenting depending on child temperament: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 142(10), 1068-1110. <https://doi.org/10.1037/bul0000061>
- Smith, C. L., Spinrad, T. L., Eisenberg, N., Gaertner, B. M., Popp, T. K., & Maxon, E. (2007). Maternal Personality: Longitudinal Associations to Parenting Behavior and Maternal Emotional Expressions toward Toddlers. *Parenting, Science and Practice*, 7(3), 305-329. <https://doi.org/10.1080/15295190701498710>

- Sorokowska, A., A., S., A., Z., & Sorokowski, P. (2014). *Polska adaptacja testu Ten Item Personality Inventory (TIPI) – TIPI-PL – wersja standardowa i internetowa*. Wrocław: WrocLab.
- Spinelli, M., Poehlmann, J., & Bolt, D. (2013). Predictors of parenting stress trajectories in premature infant-mother dyads. *Journal of Family Psychology, 27*(6), 873-883. <https://doi.org/10.1037/a0034652>
- Stevens, L. M. (2015). Planning parenthood: Health care providers' perspectives on pregnancy intention, readiness, and family planning. *Social Science and Medicine, 139*, 44-52. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2015.06.027>
- Suttora, C., Spinelli, M., Aureli, T., Fasolo, M., Lionetti, F., Picciolini, O., Ravasi, M., & Salerni, N. (2020). Mind-Mindedness and Parenting Stress: A Cross-Sectional Study in a Cohort of Mothers of 3-Month-Old Full-Term and Preterm Infants. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 17*(21), 7735. <https://doi.org/10.3390/ijerph17217735>
- Taraban, L., & Shaw, D. S. (2018). Parenting in context: Revisiting Belsky's classic process of parenting model in early childhood. *Developmental Review, 48*, 55-81. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.dr.2018.03.006>
- Tate, D. P., & Patterson, C. J. (2019). Desire for parenthood in context of other life aspirations among lesbian, gay, and heterosexual young adults. *Frontiers in Psychology, 10*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02679>
- Tremblay, S., & Pierce, T. (2011). Perceptions of fatherhood: Longitudinal reciprocal associations within the couple. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement, 43*(2), 99-110. <https://doi.org/10.1037/a0022635>
- Tryphonopoulos, P. D., Letourneau, N., & DiTommaso, E. (2016). Caregiver-Infant Interaction Quality: A Review of Observational Assessment Tools. *Comprehensive Child and Adolescent Nursing, 39*(2), 107-138. <https://doi.org/10.3109/01460862.2015.1134720>
- Vaillancourt, K., Pawlby, S., & Fearon, R. M. P. (2017). History of childhood abuse and mother–infant interaction: a systematic review of observational studies. *Infant Mental Health Journal, 38*(2), 226-248. <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/imhj.21634>
- van IJzendoorn, M. H. (1995). Adult attachment representations, parental responsiveness, and infant attachment: A meta-analysis on the predictive validity of the Adult Attachment Interview. *Psychological Bulletin, 11*(3), 387-403. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.387>

- van IJzendoorn, M. H., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2012). Integrating temperament and attachment. The differential susceptibility paradigm. In M. Zentner & R. L. Shiner (Eds.), *Handbook of temperament* (pp. 403-424). New York: Guilford.
- van IJzendoorn, M. H., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2019). Bridges across the intergenerational transmission of attachment gap. *Current Opinion in Psychology*, *25*, 31-36. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2018.02.014>
- Vandello, J. A., & Bosson, J. K. (2013). Hard won and easily lost: A review and synthesis of theory and research on precarious manhood. *Psychology of Men & Masculinity*, *14*, 101-113. <https://doi.org/10.1037/a0029826>
- Verhage, M. L., Schuengel, C., Madigan, S., Fearon, R. M. P., Oosterman, M., Cassibba, R., Bakermans-Kranenburg, M. J., & van, I. M. H. (2016). Narrowing the transmission gap: A synthesis of three decades of research on intergenerational transmission of attachment. *Psychological Bulletin*, *142*(4), 337-366. <https://doi.org/10.1037/bul0000038>
- Vernhet, C., Dellapiazza, F., Blanc, N., Cousson-Gélie, F., Miot, S., Roeyers, H., & Baghdadli, A. (2019). Coping strategies of parents of children with autism spectrum disorder: a systematic review. *European Child and Adolescent Psychiatry*, *28*(6), 747-758. <https://doi.org/10.1007/s00787-018-1183-3>
- Voorthuis, A., Out, D., van der Veen, R., Bhandari, R., van, I. M. H., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2013). One doll fits all: validation of the Leiden Infant Simulator Sensitivity Assessment (LISSA). *Attachment and Human Development*, *15*(5-6), 603-617. <https://doi.org/10.1080/14616734.2013.820897>
- Wei, W., Wu, Y., Lv, B., Zhou, H., Han, X., Liu, Z., & Luo, L. (2016). The Relationship Between Parental Involvement and Elementary Students' Academic Achievement in China: One-Only Children vs. Children with Siblings. *Journal of Comparative Family Studies*, *47*(4), 483-500. <http://www.jstor.org/stable/44109641>
- Westrupp, E. M., Bennett, C., Berkowitz, T., Youssef, G. J., Toumbourou, J. W., Tucker, R., Andrews, F. J., Evans, S., Teague, S. J., Karantzas, G. C., Melvin, G. M., Olsson, C., Macdonald, J. A., Greenwood, C. J., Mikocka-Walus, A., Hutchinson, D., Fuller-Tyszkiewicz, M., Stokes, M. A., Olive, L., Wood, A. G., McGillivray, J. A., & Sciberras, E. (2023). Child, parent, and family mental health and functioning in Australia during COVID-19: comparison to pre-pandemic data. *European Child and Adolescent Psychiatry*, *32*(2), 317-330. <https://doi.org/10.1007/s00787-021-01861-z>

- Witte, A. M., Bakermans-Kranenburg, M. J., van Ijzendoorn, M. H., Szepeswol, O., & Shai, D. (2020). Predicting infant–father attachment: the role of pre- and postnatal triadic family alliance and paternal testosterone levels. *Attachment & Human Development*, 22(6), 653-667. <https://doi.org/10.1080/14616734.2019.1680713>
- Yeo, K. J., & Teo, S. L. (2013). Child Behavior and Parenting Stress between Employed Mothers and at Home Mothers of Preschool Children. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 90, 895-903. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.07.166>
- Ziemska, M. (2009). *Postawy rodzicielskie*. Warszawa: Wiedza Powszechna.
- Zvara, B. J., Macfie, J., Cox, M., & Mills-Koonce, R. (2018). Mother-child role confusion, child adjustment problems, and the moderating roles of child temperament and sex. *Developmental Psychology*, 54(10), 1891-1903. <https://doi.org/10.1037/dev0000556>

OŚWIADCZENIA WSPÓLAUTORÓW PUBLIKACJI

STATEMENT OF THE CO-AUTHORS OF THE PUBLICATION

Lipowska, M., Łada-Maško, A. B., & Lipowski, M. (2021). Fathers' Coping Strategies and Children's Temperament as Predictors of Parental Attitudes among Polish Fathers. *Men and Masculinities*, 24(1), 23–45. <https://doi.org/10.1177/1097184X20988897>

Candidate for the doctoral degree: Ariadna Łada-Maško

We hereby declare that the individual contribution to the creation of the publication is as follows:

Author	Individual (%) contribution	Specification*	Signature
Małgorzata Lipowska <i>Institute of Psychology, University of Gdansk</i>	25%	A, B, D, E, F, G	
Ariadna Łada-Maško <i>Institute of Psychology, University of Gdansk</i>	50%	A, B, C, D, E, F	
Mariusz Lipowski <i>Department of Psychology, Gdańsk University of Physical Education and Sport</i>	25%	A, B, C, D	

* **A** – Study Design, **B** – Data Collection, **C** – Statistical Analysis, **D** – Data Interpretation, **E** – Manuscript Preparation, **F** – Literature Search, **G** – Funds Collection

Furthermore, we consent to the submission of the above-mentioned publication as the part of doctoral dissertation in the form of a thematically coherent collection of scientific publications by Ariadna Łada-Maško.

signature of the candidate for the doctoral degree

promoter's signature

OŚWIADCZENIE WSPÓLAUTORÓW PUBLIKACJI

Kaźmierczak, M., Pawlicka, P., Łada, A., & Anikiej, P. (2020). Skala Wrażliwości Ainsworth – przykład zastosowania w badaniach naukowych. W L. Bakiera (ed.), *Rodzicielstwo: ujęcie interdyscyplinarne* (s. 191–204). Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Kandydat do stopnia doktora: Ariadna Łada-Maśko

Niniejszym oświadczamy, że indywidualny wkład poszczególnych autorów w powstanie powyższej publikacji wynosi:

Autor	Indywidualny (%) wkład	Specyfikacja*	Podpis
Maria Kaźmierczak <i>Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański</i>	25%	A, B, C, D, E, F, G	<i>Maria Kaźmierczak</i>
Paulina Pawlicka <i>Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański</i>	25%	A, B, C, D, E, F	<i>Paulina Pawlicka</i>
Ariadna Łada-Maśko <i>Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański</i>	25%	A, B, C, D, E, F	<i>Ariadna Łada-Maśko</i>
Paulina Anikiej-Wiczenbach <i>Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański</i>	25%	A, B, C, D, E, F	<i>Anikiej-Wiczenbach</i>

*A – Opracowanie Koncepcji Badań, B – Zbieranie Danych, C – Analizy Statystyczne, D – Interpretacja Danych, E – Przygotowanie Publikacji, F – Przegląd Literatury, G – Pozyskanie Funduszy

Jednocześnie wyrażamy zgodę na przedłożenie w/w pracy przez Ariadnę Ładę-Maśko, jako części rozprawy doktorskiej w formie spójnego tematycznie zbioru publikacji naukowych.

Ariadna Łada-Maśko
podpis kandydata do stopnia doktora

Maria Kaźmierczak
podpis promotora

STATEMENT OF THE CO-AUTHORS OF THE PUBLICATION

Kaźmierczak, M., Pawlicka, P., Łada-Maśko, A. B., van IJzendoorn, M. H., and Bakermans-Kranenburg, M. J. (2020). How Well Do Couples Care When They Are Expecting Their First Child? Family and Dyadic Predictors of Parental Sensitivity in Expectant Couples. *Frontiers in Psychiatry*, 11:562707. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.562707>

Candidate for the doctoral degree: Ariadna Łada-Maśko

We hereby declare that the individual contribution to the creation of the publication is as follows:

Author	Individual (%) contribution	Specification*	Signature
Maria Kaźmierczak <i>Institute of Psychology, University of Gdansk</i>	40%	A, B, C, D, E, F, G	
Paulina Pawlicka <i>Institute of Psychology, University of Gdansk</i>	25%	A, B, D, E, F	
Ariadna Łada-Maśko <i>Institute of Psychology, University of Gdansk</i>	30%	A, B, C, D, E, F	
Marinus H. van IJzendoorn <i>Department of Psychology, Education and Child Studies, Erasmus University Rotterdam</i>	2,5%	A, E	
Marian J. Bakermans-Kranenburg <i>Clinical Child and Family Studies, Faculty of Behavioural and Movement Sciences, Vrije Universiteit Amsterdam</i>	2,5%	A, E	

***A** – Study Design, **B** – Data Collection, **C** – Statistical Analysis, **D** – Data Interpretation, **E** – Manuscript Preparation, **F** – Literature Search, **G** – Funds Collection

Furthermore, we consent to the submission of the above-mentioned publication as the part of doctoral dissertation in the form of a thematically coherent collection of scientific publications by Ariadna Łada-Maśko.

signature of the candidate for the doctoral degree

promoter's signature

STATEMENT OF THE CO-AUTHORS OF THE PUBLICATION

Łada-Maško, A. B., & Kaźmierczak, M. (2021). Measuring and Predicting Maturity to Parenthood: What Has Personality Got to Do with It? *Journal of Clinical Medicine*, 10(24), 5802. <http://dx.doi.org/10.3390/jcm10245802>

Candidate for the doctoral degree: Ariadna Łada-Maško

We hereby declare that the individual contribution to the creation of the publication is as follows:

Author	Individual (%) contribution	Specification*	Signature
Ariadna Łada-Maško <i>Institute of Psychology, University of Gdansk</i>	70%	A, B, C, D, E, F, G	<i>Ariadna Łada-Maško</i>
Maria Kaźmierczak <i>Institute of Psychology, University of Gdansk</i>	30%	A, D, E, F	<i>Maria Kaźmierczak</i>

*A – Study Design, B – Data Collection, C – Statistical Analysis, D – Data Interpretation, E – Manuscript Preparation, F – Literature Search, G – Funds Collection

Furthermore, we consent to the submission of the above-mentioned publication as the part of doctoral dissertation in the form of a thematically coherent collection of scientific publications by Ariadna Łada-Maško.

Ariadna Łada-Maško

signature of the candidate for the doctoral degree

Maria Kaźmierczak

promoter's signature

STATEMENT OF THE CO-AUTHORS OF THE PUBLICATION

Łada-Maško, A. B., & Kaźmierczak, M. (2021). Dyadic approach to maturity to parenthood: multilevel study on attachment in expectant and non-expectant couples. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*. <https://doi.org/10.1080/02646838.2023.2230592>

Candidate for the doctoral degree: Ariadna Łada-Maško

We hereby declare that the individual contribution to the creation of the publication is as follows:

Author	Individual (%) contribution	Specification*	Signature
Ariadna Łada-Maško <i>Institute of Psychology, University of Gdansk</i>	70%	A, B, C, D, E, F, G	
Maria Kaźmierczak <i>Institute of Psychology, University of Gdansk</i>	30%	A, D, E, F	

***A** – Study Design, **B** – Data Collection, **C** – Statistical Analysis, **D** – Data Interpretation, **E** – Manuscript Preparation, **F** – Literature Search, **G** – Funds Collection

Furthermore, we consent to the submission of the above-mentioned publication as the part of doctoral dissertation in the form of a thematically coherent collection of scientific publications by Ariadna Łada-Maško.

signature of the candidate for the doctoral degree

promoter's signature

PUBLIKACJA 1

Fathers' Coping Strategies and Children's Temperament as Predictors of Parental Attitudes among Polish Fathers

Men and Masculinities
2021, Vol. 24(1) 23-45
© The Author(s) 2021
Article reuse guidelines:
sagepub.com/journals-permissions
DOI: 10.1177/1097184X20988897
journals.sagepub.com/home/jmm

Małgorzata Lipowska¹, Ariadna Beata Łada-Maśko¹,
and Mariusz Lipowski²

Abstract

Over the last few decades, perceptions of fatherhood have changed significantly and expectations regarding fathers' involvement in childcare have risen. Parenting is undoubtedly the source of many positive experiences, however, it can also be a stressful challenge. Thus, the way in which fathers deal with everyday life stress can significantly affect their parental attitudes. There is significant evidence that a child's predisposition can modify parental attitudes and therefore relate to stress coping strategies. In the current study we tested a model of the reciprocal relationships between a father's coping strategies, his parental attitudes, and his child's individual traits (temperament and gender). The first model assumes that the father's stress coping strategies and the child's individual traits determine parental attitudes independently; the second model, assumes that parental attitudes will be influenced by coping strategies and that individual traits of the child will modify this relationship. A total of 176 Polish fathers ($M_{father's\ age} = 35.07, SD = 5.71$) of only children of

¹ Institute of Psychology, University of Gdansk, Gdansk, Poland

² Department of Psychology, Gdańsk University of Physical Education and Sport, Gdansk, Poland

Corresponding Author:

Mariusz Lipowski, University of Gdansk Institute of Psychology, Kazimierza Górskiego 1, 80-336 Gdańsk, Poland.

Email: mariusz.lipowski@awf.gda.pl

preschool age ($M_{\text{children's age}} = 5.6, SD = .21$; 88 girls, 88 boys) participated in the study. The following research tools were used: the *Parental Attitudes Scale*, to measure fathers' attitudes towards their children; the *Brief COPE*, to evaluate fathers' coping strategies; the *EAS Temperament Questionnaire – Parental Ratings*, to assess children's temperaments. The results indicate that fathers had the highest scores for *Inconsequent* and *Demanding* parental attitudes and the lowest for *Overprotective* and *Autonomy* attitudes. Moreover, their attitudes towards daughters and sons were consistent, except for *Autonomy*. Furthermore, mediation analyses show that the child's temperamental traits do not significantly modify the relation between a father's coping strategies and parental attitudes. However, the results indicate that a father's coping strategies and his child's temperament affect the father's parental attitudes independently. Differences depending on the child's gender were also found.

Keywords

parenthood, father-child relationship, individual differences, preschoolers, family

Involved Fatherhood – Changes in Paternal Roles

Parental attitudes are believed to be one of the main direct ways that mothers and fathers influence their children (Laukkanen et al. 2014, Ziemska 2009). They reflect the way in which parents perform childcare, their attitudes towards children, and also their commitment to their children's everyday life. Most recent research focuses on the relationship between mothers and children, especially the youngest, due to the caring and educational role traditionally attributed to women. It is only in recent years that scientific analyses of the family relation of fathers and their children have begun to appear (Cabrera and Tamis-LeMonda 2012). In many cultures, fatherhood and expectations towards fathers have been changing from traditional breadwinner models, in which the father mainly cares for the economic needs of the family, to involved fatherhood, in which the father also attends to the children's emotional needs, is present in daily routines, and is engaged in child rearing with the mother (Bakiera 2013, Pruett et al. 2009, Cabrera et al. 2000, Habib 2012).

Lamb, Pleck, Charnov, and Levine (1985) proposed the model of paternal involvement, including components: 1) paternal engagement, 2) being available to the child, and 3) responsibility. Pleck (2010) provided a revised conceptualization of this model, according to which the father's involvement includes positive engagement activities, warmth and responsiveness to the child's signals and needs, and adequate control.

Moreover, father's attitudes manifested by their involvement in childcare have been found to affect the child's development in cognitive and physical development,

social relations, self-regulation skills, and emotional competence (Singley et al. 2018). Pruett and Donsky (2011) also indicate a positive influence on parenting quality of more interparental support and less conflict between parents.

A father-child relationship deficit due to lack of paternal involvement in childcare may result in the formation of an insecure bond, also at later stages of child development (Bakel and Hall 2020). Particularly during the child-adolescent transition, fathers can have problems with mentalization (Dejko, Janusz, and Treger 2016).

Despite the evident positive influence of the father on the development of children, only some fathers have significantly increased their involvement in childcare, other fathers, however, only declare being involved, while it is difficult to identify their transformation into an involved father in terms of everyday behaviors (Johansson 2011, Kosakowska-Berezecka, Korzeniewska, and Kaczorowska 2016).

Determinants of Parental Attitudes of Fathers

Researchers have focused on the specific paternal manner of involvement in child care and the determinants thereof. Two types of elements which shape parental attitudes are frequently identified: those related to the individual characteristics of the parent (Belsky, Crnic, and Woodworth 1995, Şendil and Cesur 2011) and those that are specific to the child, depending on their predispositions such as their temperament (Clark, Kochanska, and Ready 2000). Personality traits, ways of coping with stress, and individual dispositions, such as empathy, are most often indicated as parental factors determining the way they raise children (Jankowska et al. 2018, Belsky, Crnic, and Woodworth 1995).

These parental attitudes also depend on the gender of both the parent and the child, the parents' level of education, and the child's and father's ages (Lipowska, Lipowski, and Pawlicka 2016, Liberska et al. 2018). Moreover, the way parents treat children depends on the number of children in the family and the order in which they are born (Hogan 2011).

Fathers' Coping with Stress Strategies as Determinants of their Parental Attitudes

Strategies for coping with stress are particularly important in the case of fathers because they might be directly transferred to cope with the challenges of fatherhood (Foster, Reese-Weber, and Kahn 2007). Today's fathers were mostly brought up in much more traditional family models, where fathers were not expected to be really present and involved in raising children (Cabrera et al. 2000, Crespi and Ruspini 2015). Therefore, in the case of lack of direct transmission of the patterns of engaged fatherhood, fathers have to use strategies from everyday life, like coping strategies, and adapt them to their paternal role (Kaźmierczak 2010).

Coping strategies can be adaptive and non-adaptive. Adaptive solutions enable coping with difficulties, facilitate the functioning of the person, and buffer the

negative effects of difficult situations. Non-adaptive strategies are associated with worse functioning, a lack of skills for dealing with problems, and the occurrence of negative emotions (Carver 1997, Juczyński and Ogińska-Bulik 2009). Seeking support is a beneficial strategy for coping with stress associated with parenting roles.—especially active coping strategies like acceptance or humor. On the other hand, feelings of helplessness, seeking support in drugs or alcohol, and engaging in other avoidant behaviors to deal with everyday problems have a negative impact on the performance of parental duties (Carver 1997, Cuzzocrea et al. 2016, Juczyński and Ogińska-Bulik 2009).

Father's Parental Attitudes and Child's Temperament

Previous studies indicate that a child's temperament can be a significant factor influencing parenthood (specifically the way parental roles are fulfilled and the development of relationship between parents and a child). Moreover, the child's temperament may not only influence the behavior of the parents towards the child, but also the child's cognitive and socio-emotional development (Bates, Schermerhorn, and Petersen 2012, Kochanska and Kim 2013, Rothbart 2012, Zvara et al. 2018). The role of temperament is very important, especially in early childhood (Buss and Plomin 2008).

Much research, based on Chess and Thomas's (1977) popular approach to child temperament, indicates that a child having a difficult temperament may lead to fewer positive reactions, behaviors, and emotions from parents. Moreover, it may provoke more controlling parenting practices and harsh parental discipline. All of the above are, in turn, risk factors for developing externalizing disorders in the future (Kochanska and Kim 2013). In contrast, an easy temperament may be a factor that protects a child against lack of parental responsiveness and parental difficulties (Chess and Thomas 1977, Zvara et al. 2018). Children with a more regulatory and easy temperament are more likely to have parents that will show more positive behavior towards them, creating an atmosphere full of warmth and love. They will also present a lower intensity of negative emotions and inappropriate behaviors (Bates, Schermerhorn, and Petersen 2012). Moreover, a child's temperament may be a factor which itself influences levels of parental stress (McBride, Schoppe, and Rane 2002). Children's traits are potentially an independent factor determining parental attitudes of fathers, but, alternatively, a child's temperament might modify a father's attitudes in an indirect way based on coping styles.

Sociodemographic Factors Affecting Parental Attitudes

Both the gender of the parents and the gender of the child influence parental attitudes. Mothers and fathers treat their daughters and sons differently, accepting behaviours depending on the child's gender (Lipowska, Lipowski, and Pawlicka 2016). It is particularly noteworthy that there are higher expectations of daughters

than of sons, especially from mothers (Jankowska et al. 2018, Mulvey and Killen 2014). Moreover the father-son relation is very specific because of trans-generation masculinity modelling—a boy learns how to become a man primarily from his father (Suwada and Plantin 2014, Klann, Wong, and Rydell 2018).

Another important factor that affects parental attitudes are the child's and the father's age. Parents will behave in one way toward a baby, in another toward a preschool child, and significantly differently towards a teenager (Rosen, Cheever, and Carrier 2008). It is worth emphasizing the specificity of the preschool period in the family life cycle. Preschoolers establish increasingly wider social relations with their peers, but also, in favorable cultural conditions, increase the intensity of task-focused contact with their father instead of caring relationships with mother (Collins 1984). The father's age seems to be important for child-parent relations. The results of a study on Polish fathers conducted by Włodarczyk (2014) show that fathers aged 35 to 44 more often presented the model of partnerships in their relation with children, whereas younger fathers (aged 18 to 34) are less associated with this model. Liberska et al. (2018) emphasize that being a father in young adulthood may cause many problems related to changes in career, social life, relations with a partner, etc., and is associated with the need to redefine their self-conception to now include fatherhood. The above challenges may, directly and indirectly, affect the implementation of parental roles by a father. Much research also highlights problems with being a teenage father, which is often associated with lower socioeconomic status, lower level of education, and higher school drop-out rates, and also indicates that they face a higher level of stress, as they are confronted with both the challenges associated with fatherhood and new parental roles and those associated with normative developmental tasks (Sriyasa et al. 2015). The above changes could lead to many emotional problems, and difficulties in adapting to the role of parent, and thus affect the parent-child relation (O'Brien et al. 2016).

The indicated factors can modify the relationship of coping strategies of fathers who are of different ages, education, and come from different cultures.

The Present Study

In this study, we are looking for a model of the reciprocal relationships between fathers' personality traits – i.e., coping strategies – and a child's individual traits, i.e., temperament and gender. Despite much evidence about the role of both the father's coping strategies and the child's features in shaping parental attitudes, there are still no clear indications whether they determine parental attitudes independently or interact with each other. Therefore we created two hypothetical models:

Hypothesis 1. The first model assumes that a father's strategies for coping with stress and the child's gender and temperament will influence the development of parental attitudes of fathers towards their children relatively independently.

Hypothesis 2. In the second model, we assume that because coping is a relatively stable personality feature, shaped over one's entire lifetime, entering a new role such as fatherhood, which requires the development of parental attitudes, will be influenced by previously-used coping strategies. Individual traits of the child, such as gender and temperament, will modify this relationship. Verification of these models requires first answering the following exploratory questions:

1. What parental attitudes profile is presented by Polish fathers towards their five-year-old daughters and sons?
2. Do a father's age and education level differentiate parental attitudes?

Research Variables

Parental attitudes. The dependent variable was parental attitudes among Polish fathers. Parental attitudes reflect the way parents approach the child, as well as their attitudes towards fulfilling the role of a parent. Three main elements of parental attitudes are usually distinguished: cognitive, emotional-motivational, and behavioral. Plopa (2008) identified five parental attitudes: Acceptance and Autonomy (positive), and Demanding, Inconsequent, and Overprotective (negative). The dominant attitude towards the child will result in a specific development of their identity and self-esteem. The convergence of positive attitudes provides the best conditions for the child's development, while divergence of attitudes can lead to various adaptation difficulties. A convergence of negative attitudes, which limit the child's development in various ways, is also unfavourable. The results obtained in the preliminary study carried out by our team, show that the parental attitudes of mothers and fathers were consistent, however mothers exhibit higher levels of the Demanding, Acceptance-Rejection, and Autonomy attitudes than do fathers (Lipowska, Lipowski, and Pawlicka 2016).

The first independent variable was the father's coping with stress. This variable was defined, as various thoughts or actions which can be undertaken by fathers when experiencing difficult and stressful situations. The above variable consists of seven factors: Active coping, Helplessness, Use of support, Avoiding behaviors, Religion, Acceptance, and Humor, referring to the frequency of using different coping with stress strategies.

The second independent variable was the child's temperament. This variable was defined in accordance with Buss and Plomin (2008). They emphasize that temperament is hereditary and its features are observed from an early period of development. It covers a wide area of behavior, as well as their regulation and the ability of the individual to adapt to life. Furthermore, temperamental characteristics show stability and continuity with age. Buss and Plomin (2008) distinguished three temperament traits: Emotionality, Activity, and Sociability, forming the EAS Temperament Model.

One of the research models presented in the study also includes the child's temperament as a variable mediating the impact of fathers stress coping mechanisms on their parental attitudes towards children. The study also included the following variables: the child's gender, and the father's age and education level.

Materials and Methods

Participants

White Polish men – biological fathers of only children – were recruited for this study ($N = 176$). The age of the children ($M_{children} = 5.6$, $SD = .21$; 88 girls and 88 boys) was purposely identical to exclude the influence of this factor on attitudes. We decided to exclusively invite fathers of only children because having experience with raising more children might change the way a man acts as a father, few studies take into account the possible predictors of parental attitudes in such families (Jamshidi, Afshar, and Rastgaran 2013, Möttus, Indus, and Allik 2008, Wei et al. 2016). The following variables were controlled for: the age of the fathers ($M_{father} = 35.07$, $SD = 5.71$), their education levels (4% of fathers had primary education, 25% had vocational education, 37% had secondary education, and 34% had higher education). The area of residence of the study participants was as follows: most (28.83%) of the study participants lived in towns with 20,000 - 100,000 inhabitants, 28.10% lived in villages, 16.42% of participants lived in small towns (up to 20,000 inhabitants), and 26.25% of the study participants lived in the big cities with over 100,000 inhabitants. All recruited fathers were employed at the time of the study.

Procedure

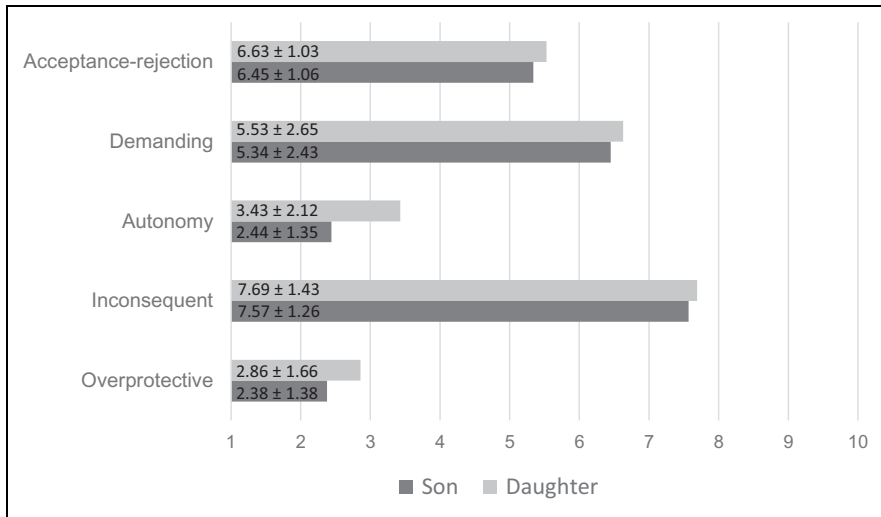
All recruited fathers were participating in a larger project “*The development of beauty & health concepts and stereotypes in middle childhood – trans-generation transmission*”. We randomly selected 20% of the nursery and primary schools from the Pomerania region of Poland, which have to run compulsory pre-school education units, according to the requirements of the Ministry of National Education. Prior to the study, written consent was obtained from 874 families. They were also informed that they were permitted to discontinue their participation at any time of the study. Subject sampling was purposive: being the father of an only child aged 5 was the main inclusion criterion. Due to the fact that the data used for this study were part of a larger survey, the questionnaires that formed this study took around 25 minutes to complete. We only considered in this study the participants who completed all required tests and questionnaires. The protocol of this study was approved by the Ethics Board for Research Projects at the Institute of Psychology, University of Gdansk, Poland (decision no.17/2013). The preparation of this paper was supported by grant 2015/17/B/HS6/04144 from the National Science Centre, Poland.

Methods

EAS Temperament Questionnaire – Parental Ratings – EAS-C (Buss and Plomin 2008, Oniszczenko 2015). This questionnaire consists of 20 items concerning the characteristics of the child's temperament on four scales: *Shyness*, *Sociability*, *Activity*, and *Emotionality*. A high score on the *Shyness* scale means that the child is characterized by a strong tendency to respond with tension, inhibition, and the desire to avoid contact with strangers. *Sociability* refers to the search for contact with other people, willingness to stay in their company, and desire to avoid loneliness. High scores on the *Activity* scale indicate that the child displays motor activities characterized by a high speed of action and vigor and a high intensity of reactions. The *Emotionality* scale corresponds with the child's emotional sensitivity and negative emotions. A high score on this scale means that the child experiences anxiety easily and intensely and is very sensitive to stimuli that cause dissatisfaction. Each scale contains five items. Parents assess the extent to which each statement describes their child using a five-point Likert-type scale. In the present study, the Cronbach's α for the questionnaire was .77.

Brief Coping Orientation – Brief COPE (Carver 1997, Juczyński and Ogińska-Bulik 2009). The *Brief COPE* is a self-report questionnaire used to measure ways of coping with stress. It consists of 28 statements describing 14 strategies for coping with stress. Each statement describes a thought/action that a person can experience or undertake when experiencing stress or difficult situations. The scale allows the analysis of seven factors: *Active coping*, *Helplessness*, *Use of support*, *Avoiding behaviors*, *Religion*, *Acceptance*, and *Humor*, which we used in our research. *Active coping* strategies include undertaking actions to improve the situation, planning what to do, and perceiving the situation in a positive light. The *Helplessness* factor consists of the use of psychoactive substances, cessation of activities, and blaming oneself in stressful situations. *Use of support* corresponds with seeking both emotional and instrumental support. The *Avoiding behaviors* factor includes doing something else, denial, venting strategies, and rejection of stressful or difficult facts. *Religion* strategies cover prayers and meditation and other activities connected with turning to religion in the face of difficulties. *Acceptance* strategies – when a person focuses on accepting the situation and learning how to live with it. The final factor is *Humor* – joking and treating the stressful or difficult situation as fun. For each item, participants indicate whether they have used the coping response on a four-point Likert-type scale (from 0 – 'I almost never do this' to 3 – 'I almost always do this'). The Cronbach's α in the present study was .81.

Parental Attitudes Scale – SPR (Plopa 2008). This questionnaire contains 50 diagnostic statements grouped into five dimensions corresponding to five different parental attitudes. The *Acceptance–Rejection* dimension indicates the level of acceptance of the child by the parent. Low results indicate insensitive, distant, and rejecting parental attitudes towards the child whereas high scores indicate accepting, sensitive, and supporting attitudes. The *Autonomy* dimension refers to the level of

Figure 1. Intensity (in sten scores) of parental attitudes towards daughters and sons.

parental respect for the child's needs as well as the ability to adjust behavior to the child's developmental needs. The *Overprotective* dimension measures the tendency to consider the child as helpless, vulnerable, and dependent. The parent is unaware of the need for autonomy in the child as they grow up, and therefore is overly controlling when caring for the child. The higher the score is, the higher the intensity of this attitude. The *Demanding* dimension is focused on parental expectations of the child. Higher scores are connected with treating the child ruthlessly, sticking rigidly to their rules for parenting. A highly demanding parent does not understand the child's needs, concerning their autonomy and independence, and strictly enforces orders and prohibitions. The last dimension – *Inconsequent* – is characterized by a changeable attitude towards the child, depending on the parent's current mood, well-being, or personal matters (Plopa 2008). The respondents were asked to rate on a five-point Likert-type scale how strongly they agree or disagree with statements corresponding to the five dimensions of parental attitudes. The paternal version was used for our research and the Cronbach's α for the above questionnaire was .86.

Results

Statistical analyses were carried out using the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) version 25 (SPSS Inc.; license purchased by University of Gdansk).

Firstly, to answer the question about the parental attitudes profile presented by Polish fathers towards their five-year-old daughters and sons, the intensity of parental attitudes was analyzed (see Figure 1). Fathers achieved the highest scores for *Inconsequent* and *Demanding* parental attitudes.

Table 1. Differences in intensities of fathers' parental attitudes towards daughters and sons.

	Daughter		Son		Difference		
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Cohen's d</i>
Acceptance–Rejection	42.65	6.59	42.65	6.12	.00	1.00	.00
Demanding	36.17	4.53	35.57	4.50	–.89	.377	.13
Autonomy	31.48	8.16	27.73	6.85	–3.30	.001	.50
Inconsequent	31.61	7.55	31.20	6.77	–.38	.706	.06
Overprotective	23.24	8.74	21.76	6.71	–1.26	.211	.19

Table 2. Regression models for Acceptance–Rejection, Demanding, and Autonomy parental attitudes towards sons— the influence of the father's age.

Parental Attitude	Goodness of model fit		Coefficient: Father's age			
	<i>R</i> ²	<i>F</i>	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	<i>t</i>
Acceptance-Rejection	.06	5.07*	.26	.12	.24	2.25*
Demanding	.06	5.51*	.20	.09	.25	2.35*
Autonomy	.05	4.65*	–.28	.13	–.23	–2.16*

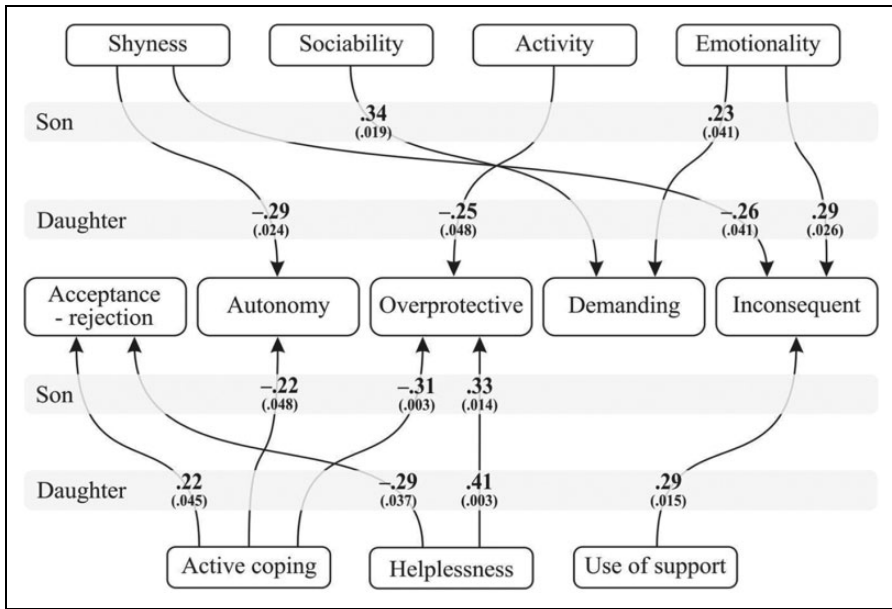
Note: * $p < .05$.

The only difference in parental attitudes towards daughters and sons was observed for *Autonomy*, with fathers exhibiting higher levels towards daughters than towards sons (the effect size had an average Cohen's *d* of .50; see Table 1).

To answer the second exploratory question, a one-way analysis of variance (ANOVA) for independent groups was performed. The father's education level was of no importance for the intensity of parental attitudes. Then, linear regression was used to verify whether the father's age differentiates parental attitudes towards daughters and sons. For daughters, the father's age proved to be an insignificant predictor of all parental attitudes. For sons, however, the father's age predicted *Acceptance–Rejection*, *Demanding*, and *Autonomy* parental attitudes (Table 2).

Furthermore, multiple linear regression using the enter method was carried out for each parental attitude in order to verify Hypothesis 1. Firstly, parental attitudes were the dependent variable and the father's coping strategies were explanatory variables. The predictors which proved significant in all analyses are presented in Figure 2.

For daughters, none of the explanatory variables influenced *Demanding*, *Autonomy*, or *Inconsequent* attitudes. The regression model was well fitted to the data for the *Acceptance–Rejection* attitude towards daughters, $F(7, 87) = 4.13$, $p < .001$, $R^2 = .27$. The *Acceptance–Rejection* parental attitude was influenced by: *Active coping*, *Helplessness*, and *Use of support*. For the *Overprotective* attitude towards

Figure 2. Multiple regression analysis: the influence of the child’s temperamental traits and the father’s coping strategies on the father’s parental attitudes towards daughters and sons.

daughters, the regression model also proved to be well fitted to the data, $F(7, 87) = 4.28, p < .001, R^2 = .27$. However, analysis of the regression coefficients showed that *Helplessness* was the only statistically significant predictor.

For sons, none of the explanatory variables influenced *Acceptance–Rejection*, as was the case for *Demanding* and *Inconsequent* attitudes for daughters. The regression model proved to be well fitted to the data for the *Autonomy* attitude towards sons $F(7, 87) = 3.30, p < .001, R^2 = .22$. However, the analysis of the regression coefficients showed that, of all the coping strategies, only *Active coping* was a statistically significant predictor of the above attitude. For the *Overprotective* attitude towards sons, the regression model also proved to be well fitted to the data, $F(7, 87) = 6.23, p < .001, R^2 = .35$. Analysis of the regression coefficients showed that levels of the *Overprotective* parental attitude were influenced by *Active coping* and *Helplessness*.

Multiple linear regression analysis using the enter method was also used to investigate the influence of the child’s temperament on parental attitudes. In this analysis, parental attitudes were the dependent variables, and the child’s temperamental traits were the explanatory variables. The predictors which proved significant in all analyses are presented in Figure 2.

For daughters, the regression model proved to be well fitted to the data for the *Autonomy* attitude, $F(4, 87) = 2.63, p < .001, R^2 = .11$. However, analysis of the regression coefficients showed that only *Shyness* was a statistically significant predictor of this attitude. For *Inconsequent* attitude towards daughters, the regression model also proved to be well fitted to the data, $F(4, 87) = 3.46, p < .001, R^2 = .14$. Analysis of the regression coefficients showed that the levels of the *Inconsequent* parental attitude were influenced by *Emotionality* and *Shyness*. The other temperamental traits proved to be insignificant predictors of the *Inconsequent* attitude toward daughters. Lastly, for the *Overprotective* attitude towards daughters, the regression model also turned out to be well fitted to the data, $F(4, 87) = 2.74, p < .001, R^2 = .12$. Analysis of the regression coefficients showed that the lower the daughter's *Activity*, the higher intensity of the father's *Overprotective* attitude. Once again, the daughter's other temperamental traits were insignificant predictors of paternal *Overprotective* attitude.

For sons, only the regression model for the *Demanding* attitude proved to be well fitted to the data, $F(4, 87) = 2.51, p < .001, R^2 = .11$. Analysis of the regression coefficients showed that the higher the son's *Emotionality* and *Sociability*, the higher the intensity of the father's *Demanding* attitude.

Finally, we conducted multiple regression analysis with the child's gender as an indicator variable (dummy variable) and the father's coping strategies as well as the child's temperamental traits as predictors of the father's parental attitudes, however the results proved to be insignificant.

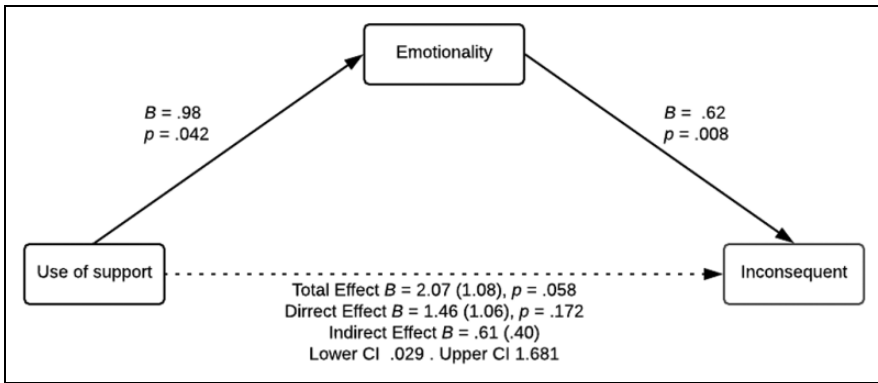
Subsequently, mediation analyses were conducted to test Hypothesis 2. Using the PROCESS bootstrapping macro (Hayes 2013), we included the father's coping strategies as predictors, child's temperamental traits as the hypothesized mediators, and the father's parental attitudes as the dependent variables. The analyses were conducted separately for daughters and sons.

In order to determine the sample size for a mediation analysis, we conducted a power analysis using G*Power (Faul et al. 2007). With a large effect size (f^2) of .35, an alpha of .05, and a power level of .95, the results of the power analysis showed that the sample of 176 participants was sufficient to achieve an appropriate power level. We found that the effects of all coping strategies on the father's parental attitudes towards sons, mediated by the son's temperamental traits, were insignificant. However, some mediation effects of the daughter's temperamental traits were found.

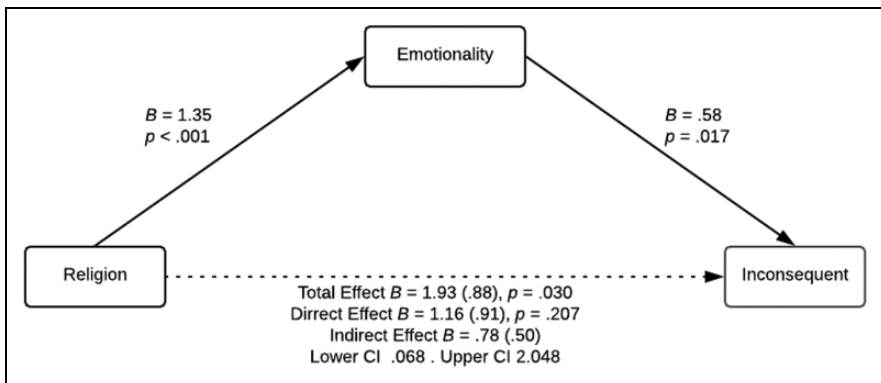
The mediation analysis showed that the effect of *Use of support* on the father's *Inconsequent* parental attitude was fully mediated by the daughter's *Emotionality*, R^2 for the model = .12; $F(2, 85) = 5.66, p = .004$ (see Figure 3).

The mediation analysis also showed that the effect of *Religion* on the father's *Inconsequent* parental attitude was also fully mediated by the daughter's *Emotionality*, R^2 for the model = .11, $F(2, 85) = 5.51, p = .006$ (see Figure 4).

Furthermore, the mediation analysis indicated that the effect of *Avoiding behaviors* on the father's *Overprotective* parental attitude was fully mediated

Figure 3. Relationship between the father’s *Use of support* and *Inconsequent* parental attitudes, mediated by the daughter’s *Emotionality*.

Figure 4. Relationship between the father’s *Religion* and *Inconsequent* parental attitudes, mediated by the daughter’s *Emotionality*.

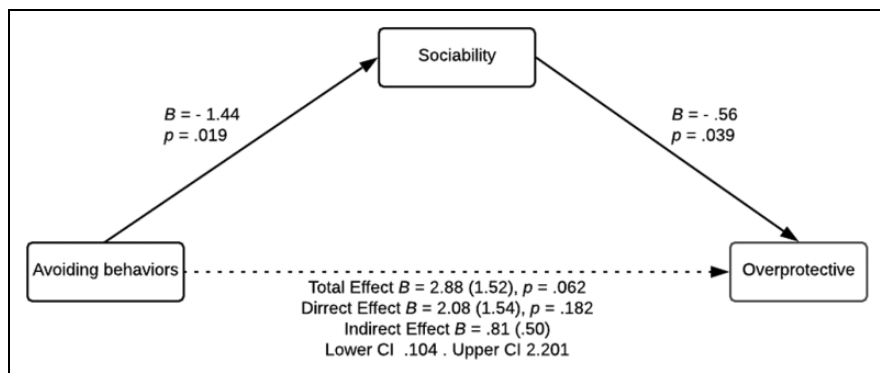
by the daughter’s *Sociability*, R^2 for the model = .09, $F(2, 85) = 4.07$, $p = .021$ (see Figure 5).

The analysis indicated that the effects of other paternal coping strategies on their parental attitudes towards daughters, mediated by the daughters’ temperamental traits, were insignificant.

Discussion

Research indicates that fathers’ strategies for coping with stress and children’s temperament and gender both shape parental attitudes; however, the nature of the above reciprocal relationships is still unclear. Therefore, we examined two models to

Figure 5. Relationship between the father's *Avoiding behaviors* and *Overprotective* parental attitudes, mediated by the daughter's *Sociability*.

verify whether strategies for coping with stress and the child's temperamental traits and gender affect parental attitudes independently or if they interact with each other. It is worth emphasizing that the study was conducted on a large group of fathers of preschool-age only children, both sons and daughters, whereas most research to-date has focused more on mothers, given their greater role in raising children, or on parents of school children. Research also highlights the changing role of the father over recent years.

The Parental Attitudes Profile Presented by Polish Fathers Towards Daughters and Sons

Firstly, it is worth noting that the fathers' attitudes towards daughters and sons were consistent, except for the *Autonomy* parental attitude (however, the results were still in the low range for both daughters and sons). This equality seems to be specific to children of preschool age (Lipowska, Lipowski, and Pawlicka 2016) – different treatment of boys and girls is often described for older children (Endendijk et al. 2016). While it is good that fathers do not present highly insensitive behaviors towards their daughters and sons, it would be much better for the development of the children and their future achievement if the fathers were even more accepting and supportive from an early age (Hallers-Haalboom et al. 2017). The average level of the fathers' *Demanding* attitude indicates that they mostly understand their children's needs and capabilities and adjust their own expectations accordingly. Even if fathers require compliance with their standards and rules, it is not through consistent discipline, but rather on the basis of cooperation and mutual father-child communication (Carlo et al. 2018). It should not be forgotten that all examined fathers were the parents of 5-year-old children. For preschoolers, creating clear boundaries and rules at home is helpful for their everyday kindergarten functioning, where they have to spend time with other children and adapt to the requirements of teachers when

more and more organized activities are introduced (Carlo et al. 2018). A growing body of research also suggests that demanding parental behaviors have positive outcomes for children's academic achievement (Dumka et al. 2008).

Surprisingly, fathers had really low levels of the *Overprotective* parental attitude. The presence of this attitude is highly desirable – especially in the initial period of raising younger children, who require constant care and attention from their parents (Scott, Nelson and Dix 2018). Furthermore, while it is expected that mothers will be more protective towards their children, fathers tend to engage children in more challenging and risky situations and forms of play, presenting children with new opportunities and encouraging them to explore the unknown (Fletcher et al. 2015). It is also surprising that the child's gender is of no importance for the intensity of the father's *Overprotective* attitude. The common use of the term "*daddy's girl*" indicates that fathers have more protective attitudes towards their daughters and treat them differently to sons – but this was not confirmed in our research. On the other hand, this term is also associated with allowing one's daughter to do whatever she wants and a lack of boundaries on her behavior. Previous studies have shown that sexism can be a factor which modifies fathers' parental attitudes towards daughters (Lipowska, Lipowski, and Pawlicka 2016). The obtained results confirmed also that fathers present low overprotectiveness towards sons, which is good for their mental health – high overprotection increases the risk of internalizing disorders in children (Kalomiris and Kiel 2016).

The most worrying result is the high intensity of the fathers' *Inconsequent* attitude toward daughters and sons, as it has negative consequences for a child's development, such as anxiety, poor father-child relations, and a lack of security and warmth in the family (Barker, Iles, and Ramchandani 2017).

The low *Autonomy* results suggest that, unfortunately, fathers do not accept their children's need to be independent and do not see that their children's ability to deal with many activities increases with age; instead, they continue to help children in situations they are perfectly capable of dealing with themselves. This can significantly limit the child's development and ability to acquire new skills (Meuwissen and Carlson 2019). On the other hand, the low intensity of the fathers' *Autonomy* parental attitude may simply be a consequence of the children's ages (Mabbe et al. 2018).

The Effect of the Father's Age and Education Level on Parental Attitudes

Previous studies have indicated that the parents' age could be an important factor influencing parental attitudes and that the mother's age is more important (Ekeus, Otterblad Olausson, and Hjern 2005). Generally, younger parents are believed to be less competent in fulfilling parental roles, and teenage parents appear to be less sensitive and responsive to their children (Meade, Kershaw, and Ickovics 2008). Perhaps due to the fact that no teenage fathers participated in our study, age did not turn out to be particularly important. The father's age only influenced parental

attitudes in the case of sons. The average age of fathers in our study was about 35 years, but most of them were in young adulthood – between 20 and 35 years. Men at this age should have an appropriate maturity level, a stable value system, and generally be ready to establish a family; thus, it is not surprising that fathers at this age present sensitive and accepting parental attitudes (Bakiera 2013). At the same time, the older the father, the higher the expectations on sons and the less respect for their need for autonomy. This may result in sons being treated more ruthlessly, according to the common belief that this is the only way to make a man out of a son.

Despite the fact that previous research has indicated that the parents' level of education is a significant factor in shaping parental attitudes (Lipowska, Lipowski, and Pawlicka 2016), the father's education level did not affect the intensity of parental attitudes in our study. This may be related to the small number of fathers who had only completed primary education, resulting in the effects not being visible.

The Direct Influence of the Father's Coping Strategies and the Child's Temperament on Parental Attitudes – Model 1

The analysis indicated that model 1 is more applicable for fathers' parental attitudes toward children: fathers' parental attitudes are directly predicted by fathers' coping strategies. The results confirmed that active coping strategies – those “*focused on actions*” to improve the stressful situation, as well as planning, positive re-evaluation, looking for advice, and seeking for help from others – assist the development of parental skills. By using the aforementioned strategies, fathers are better at everyday parental duties, which makes them feel better as fathers and leads to their being sensitive and accepting toward their child (Cuzzocrea et al. 2016, Plopa 2008). In contrast, helplessness is a non-adaptive strategy, manifested in, e.g., using drugs or alcohol and engaging in other avoidant behaviors to deal with everyday problems, leading to a negative impact on the performance of parental duties and responsibilities (Eiden et al. 2009).

In the present study, the child's temperament was of importance for parental attitudes; however, there were differences depending on the child's gender. Furthermore, the child's temperamental traits had a greater impact on negative parental attitudes, which also confirms the results of previous studies (Bradley and Corwyn 2008, Kochanska, and Kim 2013). The results obtained in the present research showed that the more negative affectivity and poor emotion regulation presented by daughters, the more negative parental behaviors their fathers will exhibit. Therefore, not only do such daughters have to deal with their own emotional regulation, they are also more likely to experience insensitive and unstable parenting practices (Slagt et al. 2016).

Surprisingly, in the case of sons, the child's temperament predicted only the *Demanding* attitude in the father. The higher the son's *Emotionality* and *Sociability*, the higher the intensity of the father's *Demanding* attitude. In contrast, for daughters, positive temperamental traits – such as *Sociability*, which is associated with seeking

contact with other people, enjoying their presence, and good relationships with peers – predicted the father’s parental attitude. Both this and previous studies show that fathers expect their sons to behave like men, and when sons behave emotionally – showing greater sensitivity and anxiety – fathers are more demanding on them (Lipowska, Lipowski, and Pawlicka 2016, Vandello and Bosson 2013).

The Child’s Temperament as a Mediator Between Coping Strategies and Parental Attitudes – Model 2

The obtained results indicated that model 2 is not applicable to a father’s parental attitudes toward sons. However, a few direct effects of the son’s temperament were found, which could suggest that the child’s temperament influences the father’s parental attitudes more directly. Interestingly, two temperamental traits in daughters (*Emotionality* and *Sociability*) mediate the relation between the father’s coping strategies and their parental attitudes towards daughters. We found that a child’s difficult temperament may lead to less positive reactions from fathers, increasing the intensity of the *Inconsequent* parental attitude, which is consistent with previous studies (Kochanska and Kim 2013, Zvara et al. 2018). On the other hand, the daughter’s *Sociability* decreased the intensity of her father’s *Overprotective* parental attitude towards her, reducing the influence of *Avoiding behaviors*, which indicates that children with easier temperaments are more likely to encourage parents to present more positive attitudes and also decrease their levels of negative attitudes (Bates, Schermerhorn, and Petersen 2012). The child’s temperamental traits are mediators between the father’s coping strategies and parental attitudes only in the case of daughters, indicating the traits’ indirect influence on parental attitudes, so the child’s gender moderates the effects of the child’s temperamental traits.

Conclusions

Referring to the initial hypotheses, the results indicate that the first assumed model better explains the relationships between a child’s temperament and the father’s coping strategies and parental attitudes toward daughters and sons. However, the second model can be useful for daughters. This study provides several new points of guidance for shaping fathers’ parental attitudes; this seems worthy of further investigation given contemporary socio-cultural changes and the increasing involvement of fathers in raising children as well as the important influence of fathers on the social, emotional, and cognitive development of children.

Limitations and Future Research

The results of our research should be considered in the context of several limitations. The main limitation of the study was its explorative character, which does not allow conclusions to be drawn about cause-effect associations. Secondly, our research

sample was of medium size. Moreover, our sample size, although sufficient to carry out the applied analysis, could reduce the statistical power of smaller effects, so some significant associations between variables may have been omitted. Therefore in subsequent research the number of study participants should be increased. Moreover, in our study we examined only Polish fathers, which limits the generalizability of the results. Conducting research involving fathers from different countries, representing different cultures would be extremely worthwhile. It would also be interesting to see how coping strategies and children's temperamental traits affect parental attitudes presented by mothers. In subsequent studies, it would also be worth considering the role of the family-cultural bond, which is shaped by the relationships between family members and also between generations. These relationships are important because they are related to shared values, norms, behavior patterns, attitudes towards individuals, social institutions, events and cultural products, which influence the behavior patterns of both children and parents. Another limitation of the research is the fact that no clinical indicators, such as attachment style or diseases and addictions in the family were controlled. Lastly, co-parenting should not be ignored in future research.

References

- Bakel, Hedwig J. van, and Ruby A. S. Hall. 2020. "The Father-infant Relationship Beyond Caregiving Sensitivity." *Attachment & Human Development* 22 (1): 27–31. <https://doi.org/10.1080/14616734.2019.1589058>.
- Bakiera, Lucyna. 2013. "Zaangażowane Rodzicielstwo w Kontekście Satysfakcji Małżeńskiej i Zawodowej." *Psychologia Rozwojowa* 18 (2): 21–33. <https://doi.org/10.4467/20843879PR.13.008.1181>.
- Barker, Beth, Jane E. Iles, and Paul G. Ramchandani. 2017. "Fathers, Fathering and Child Psychopathology." *Current Opinion in Psychology* 15: 87–92. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.02.015>.
- Bates, John E., Alice C. Schermerhorn, and Isaac T. Petersen. 2012. "Temperament and Parenting in Developmental Perspective." In *Handbook of Temperament*, 425–441. New York: Guilford Press.
- Belsky, Jay, Keith Crnic, and Sharon Woodworth. 1995. "Personality and Parenting: Exploring the Mediating Role of Transient Mood and Daily Hassles." *Journal of Personality* 63 (4): 905–929. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1995.tb00320.x>.
- Bradley, Robert H., and Robert F. Corwyn. 2008. "Infant Temperament, Parenting, and Externalizing Behavior in First Grade: A Test of the Differential Susceptibility Hypothesis." *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 49 (2): 124–131. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2007.01829.x>.
- Buss, Arnold, and Robert Plomin. 2008. *Temperament: Early Developing Personality Traits*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Cabrera, N. J., and C. S. Tamis-LeMonda. 2012. *Handbook of Father Involvement, Handbook of Father Involvement*. London: Routledge.

- Cabrera, N. J., C. S. Tamis-LeMonda, R. H. Bradley, S. Hofferth, and M. E. Lamb. 2000. "Fatherhood in the Twenty-First Century." *Child Development* 71 (1): 127.
- Carlo, Gustavo, Rebecca M. B. White, Cara Streit, George P. Knight, and Katharine H. Zeiders. 2018. "Longitudinal Relations Among Parenting Styles, Prosocial Behaviors, and Academic Outcomes in U.S. Mexican Adolescents." *Child Development* 89 (2): 577–592. <https://doi.org/10.1111/cdev.12761>.
- Carver, C. S. . 1997. "You Want to Measure Coping but Your Protocol's Too Long: Consider the Brief COPE." *International Journal of Behavioral Medicine* 4 (1): 92.
- Chess, Stella, and Alexander Thomas. 1977. "Temperamental Individuality from Childhood to Adolescence." *Journal of the American Academy of Child Psychiatry* 16 (2):218–226. [https://doi.org/10.1016/S0002-7138\(09\)60038-8](https://doi.org/10.1016/S0002-7138(09)60038-8).
- Clark, Lee Anna, Grazyna Kochanska, and Rebecca Ready. 2000. "Mothers' Personality and its Interaction with Child Temperament as Predictors of Parenting Behavior." *Journal of Personality and Social Psychology* 79 (2): 274–285. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.79.2.274>.
- Collins, W. Andrew. 1984. *Development During Middle Childhood: The Years from Six to Twelve*. Washington: National Academies Press.
- Crespi, Isabella, and Elisabetta Ruspini. 2015. "Transition to Fatherhood: New Perspectives in the Global Context of Changing Men's Identities." *International Review of Sociology* 25 (3): 353–358. <https://doi.org/10.1080/03906701.2015.1078529>.
- Cuzzocrea, Francesca, Anna Maria Murdaca, Sebastiano Costa, Pina Filippello, and Rosalba Larcan. 2016. "Parental Stress, Coping Strategies and Social Support in Families of Children with a Disability." *Child Care in Practice* 22 (1): 3–19. <https://doi.org/10.1080/13575279.2015.1064357>.
- Dejko, Karolina, Bernadetta Janusz, and Bartosz Treger. 2016. "Characteristics of Mentalization Patterns in Parents of Children with Difficulties in Realizing Developmental Objectives of the Latency Stage—Qualitative Analysis Results." *Psychiatria Polska* 50 (3): 597–606. <https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/38904>.
- Dumka, Larry E., Nancy A. Gonzales, Darya D. Bonds, and Roger E. Millsap. 2008. "Academic Success of Mexican Origin Adolescent Boys and Girls: The Role of Mothers' and Fathers' Parenting and Cultural Orientation." *Sex Roles* 60 (7):588. <https://doi.org/10.1007/s11199-008-9518-z>.
- Eiden, Rina D., Craig Colder, Ellen P. Edwards, and Kenneth E. Leonard. 2009. "A Longitudinal Study of Social Competence among Children of Alcoholic and Nonalcoholic Parents: Role of Parental Psychopathology, Parental Warmth, and Self-regulation." *Psychology of Addictive Behaviors* 23 (1): 36–46. <https://doi.org/10.1037/a0014839>.
- Ekeus, Cecilia, Petra Otterblad Olausson, and Anders Hjern. 2005. "Psychiatric Morbidity is Related to Parental Age: A National Cohort Study." *Psychological Medicine* 36 (2): 269–276. <https://doi.org/10.1017/S0033291705006549>.
- Endendijk, Joyce J., Marleen G. Groeneveld, Marian J. Bakermans-Kranenburg, and Judi Mesman. 2016. "Gender-Differentiated Parenting Revisited: Meta-Analysis Reveals Very Few Differences in Parental Control of Boys and Girls." *PLOS ONE* 11 (7): e0159193. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0159193>.

- Faul, Franz, Edgar Erdfelder, Axel Buchner, and Albert-Georg Lang. 2008. G*Power Version 3.1.2 [computer software]. Germany: Universität Kiel. Available at: <http://www.psych.uni-duesseldorf.de/abteilungen/aap/gpower3/download-and-register>.
- G*Power Version 3.1.2 [computer software]. Universität Kiel, Germany.
- Fletcher, Richard, Emily Freeman, Daniel Paquette, and Caroline Dumont. 2015. "Father–Child Interactions and Children’s Risk of Injury" *Early Child Development and Care* 185 (9): 1409–1421. <https://doi.org/10.1080/03004430.2014.1000888>.
- Foster, Phillip A., Marla Reese-Weber, and Jeffrey H. Kahn. 2007. "Fathers’ Parenting Hassles and Coping: Associations with Emotional Expressiveness and their Sons’ Socio-emotional Competence." *Infant and Child Development* 16 (3): 277–293. <https://doi.org/10.1002/icd.507>.
- Habib, Cherine. 2012. "The Transition to Fatherhood: A Literature Review Exploring Paternal Involvement with Identity Theory." *Journal of Family Studies* 18 (2–3): 103–120. <https://doi.org/10.5172/jfs.2012.18.2-3.103>.
- Hallers-Haalboom, Elizabeth T., Marleen G. Groeneveld, Sheila R. van Berkel, Joyce J. Endendijk, Lotte D. van der Pol, Mariëlle Linting, Marian J. Bakermans-Kranenburg, and Judi Mesman. 2017. "Mothers’ and Fathers’ Sensitivity with Their Two Children: A Longitudinal Study from Infancy to Early Childhood." *Developmental Psychology* 53 (5): 860–872. <https://doi.org/10.1037/dev0000293>.
- Hayes, Andrew F. 2013. *Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis: A Regression-Based Approach*. New York, NY: The Guilford Press.
- Hogan, Dennis P. 2011. "Demographic Trends in Human Fertility, and Parenting Across the Life Span." In *Parenting across the Life Span: Biosocial Dimensions*, edited by Jane B. Lancaster, Jeanne Altmann, Alice S. Rossi, and Lonnie R. Sherrod. London: Routledge, pp. 55–71.
- Jamshidi, B., M. Afshar, and M. Rastgaran. 2013. "2053–Single Child Families and Conflict of Families." *European Psychiatry* 28: 1. [https://doi.org/10.1016/S0924-9338\(13\)76972-4](https://doi.org/10.1016/S0924-9338(13)76972-4).
- Jankowska, Anna, Marta Łockiewicz, Dorota Dykalska-Bieck, Ariadna Łada, Weronika Owoc, and Dawid Stańczykowski. 2018. "Health Behaviours in Emerging Adulthood: Their Relationship with Perceived Maternal and Paternal Parental Attitudes and the Mediating Role of Self-efficacy." *Health Psychology Report* 6 (1):94–108. <https://doi.org/10.5114/hpr.2018.71202>.
- Johansson, T. 2011. "Fatherhood in Transition: Paternity Leave and Changing Masculinities AU - Johansson, Thomas." *Journal of Family Communication* 11 (3): 165–180. <https://doi.org/10.1080/15267431.2011.561137>.
- Juczyński, Zygfryd, and Nina Ogińska-Bulik. 2009. NPSR—Narzędzia Pomiaru Stresu i Radzenia Sobie ze Stresem [NPSR—Tools for Measuring Stress and Dealing with Stress]. Warsaw: Pracownia Testów Psychologicznych PTP
- Kalomiris, Anne E., and Elizabeth J. Kiel. 2016. "Maternal Anxiety and Physiological Reactivity as Mechanisms to Explain Overprotective Primiparous Parenting Behaviors." *Journal of Family Psychology* 30 (7): 791–801. <https://doi.org/10.1037/fam0000237>.

- Kaźmierczak, Maria. 2010. "The Feminine and Masculine Gender Role Stress-conclusions from Polish Studies." *Polish Psychological Bulletin* 41 (1): 20–30. <https://doi.org/10.2478/s10059-010-0003-5>.
- Klann, Elyssa M., Y. Joel Wong, and Robert J. Rydell. 2018. "Firm Father Figures: A Moderated Mediation Model of Perceived Authoritarianism and the Intergenerational Transmission of Gender Messages from Fathers to Sons." *Journal of Counseling Psychology* 65 (4): 500–511. <https://doi.org/10.1037/cou0000296>.
- Kochanska, Grazyna, and Sanghag Kim. 2013. "Difficult Temperament Moderates Links between Maternal Responsiveness and Children's Compliance and Behavior Problems in Low-income Families." *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54 (3): 323–332. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12002>.
- Kosakowska-Berezecka, Natasza, Lubomiła Korzeniewska, and Marta Kaczorowska. 2016. "Sharing Housework can be Healthy: Cultural and Psychological Factors Influencing Men's Involvement in Household Maintenance." *Health Psychology Report* 4 (3): 189–201. <https://doi.org/10.5114/hpr.2016.62232>.
- Lamb, Michael, Joseph Pleck, Eric Charnov, and James Levine. 1985. "Paternal Behavior in Humans." *American Zoologist* 25: 883–894. <https://doi.org/10.1093/icb/25.3.883>.
- Laukkanen, Johanna, Ulriika Ojansuu, Asko Tolvanen, Saija Alatupa, and Kaisa Aunola. 2014. "Child's Difficult Temperament and Mothers' Parenting Styles." *Journal of Child and Family Studies* 23 (2): 312–323. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9747-9>.
- Liberska, Hanna, Monika Deja, Joanna Starostecka, Martyna Janicka, Aleksandra Grudzińska, Aleksandra Wolska, and Katarzyna Dąbek. 2018. "Identity and Crisis in Evaluation in Young Fathers in Relation to Age of the Child." *Health Psychology Report* 6 (2): 126–135. <https://doi.org/10.5114/hpr.2018.72411>.
- Lipowska, Małgorzata, Mariusz Lipowski, and Paulina Pawlicka. 2016. "Daughter and Son: A Completely Different Story"? Gender as a Moderator of the Relationship between Sexism and Parental Attitudes." *Health Psychology Report* 3 (3): 224–236. <https://doi.org/10.5114/hpr.2016.62221>.
- Mabbe, Elien, Maarten Vansteenkiste, Jolene Van der Kaap-Deeder, Lisa Dieleman, Athanasios Mouratidis, and Bart Soenens. 2018. "The Role of Child Personality in Effects of Psychologically Controlling Parenting: An Examination at the Level of Daily Fluctuations." *European Journal of Personality* 32 (4): 459–479. <https://doi.org/10.1002/per.2156>.
- McBride, Brent A., Sarah J. Schoppe, and Thomas R. Rane. 2002. "Child Characteristics, Parenting Stress, and Parental Involvement: Fathers Versus Mothers." *Journal of Marriage and Family* 64 (4): 998–1011. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2002.00998.x>.
- Meade, Christina S., Trace S. Kershaw, and Jeannette R. Ickovics. 2008. "The Intergenerational Cycle of Teenage Motherhood: An Ecological Approach." *Health Psychology* 27 (4): 419–429. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.27.4.419>.
- Meuwissen, Alyssa S., and Stephanie M. Carlson. 2019. "An Experimental Study of the Effects of Autonomy Support on Preschoolers' Self-regulation." *Journal of Applied Developmental Psychology* 60: 11–23. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2018.10.001>.

- Möttus, René, Kristjan Indus, and Jüri Allik. 2008. "Accuracy of Only Children Stereotype." *Journal of Research in Personality* 42 (4): 1047–1052. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2007.10.006>.
- Mulvey, Kelly Lynn, and Melanie Killen. 2014. "Challenging Gender Stereotypes: Resistance and Exclusion." *Child Development* 86 (3): 681–694. <https://doi.org/10.1111/cdev.12317>.
- O'Brien, Anthony P., Karen A. McNeil, Richard Fletcher, Agatha Conrad, Amanda J. Wilson, Donovan Jones, and Sally W. Chan. 2016. "New Fathers' Perinatal Depression and Anxiety-Treatment Options: An Integrative Review." *American Journal of Men's Health* 11 (4): 863–876. <https://doi.org/10.1177/1557988316669047>.
- Oniszczenko, Władysław. 2015. Kwestionariusz Temperamentu EAS Bussa i Plomina. Adaptacja Polska [EAS Temperament Questionnaire by Buss and Plomin. Polish adaptation]. Warsaw: Pracownia Testów Psychologicznych PTP.
- Pleck, Joseph. 2010. "Paternal Involvement: Revised Conceptualization and Theoretical Linkages with Child Outcomes." In *The Role of the Father in Child Development*, edited by M. E. Lamb, 58–93. Hoboken, N.J.: Wiley.
- Plopa, Mieczysław. 2008. *Skala Postaw Rodzicielskich*. Warszawa: Vizja Press.
- Pruett, Marsha Kline, Carolyn Pape Cowan, Philip A. Cowan, and Kyle Pruett. 2009. "Lessons Learned from the Supporting Father Involvement Study: A Cross-cultural Preventive Intervention for Low-income Families with Young Children." *Journal of Social Service Research* 35 (2): 163–179. <https://doi.org/10.1080/01488370802678942>.
- Pruett, Marsha Kline, and Tracy Donsky. 2011. "Coparenting after Divorce: Paving Pathways for Parental Cooperation, Conflict Resolution, and Redefined Family Roles." In *Coparenting: A Conceptual and Clinical Examination of Family Systems*, edited by J. P. McHale and K. M. Lindahl, 231–250. Washington, DC: American Psychological Association.
- Rosen, Larry D., Nancy A. Cheever, and L. Mark Carrier. 2008. "The Association of Parenting Style and Child Age with Parental Limit Setting and Adolescent MySpace Behavior." *Journal of Applied Developmental Psychology* 29 (6): 459–471. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2008.07.005>.
- Rothbart, Mary K. 2012. *Becoming Who We Are: Temperament and Personality in Development*. New York: Guilford Press.
- Scott, Justin K., Jackie A. Nelson, and Theodore Dix. 2018. "Interdependence among Mothers, Fathers, and Children from Early to Middle Childhood: Parents' Sensitivity and Children's Externalizing Behavior." *Developmental Psychology* 54 (8): 1528–1541. <https://doi.org/10.1037/dev0000525>.
- Şendil, Gül, and Sevim Cesur. 2011. "The Relationships between Parental Attitudes and their Personalities and Values." *Electronic Journal of Social Sciences* 10 (38): 1–22.
- Singley, D. B., B. P. Cole, J. Hammer, S. Molloy, A. Rowell, and A. Isacco. 2018. "Development and Validation of the Paternal Involvement with Infants Scale." *Psychology of Men and Masculinity* 19: 167–183. <https://doi.org/10.1037/men0000094>.
- Slagt, Meike, Judith Semon Dubas, Maja Deković, and Marcel A. G. van Aken. 2016. "Differences in Sensitivity to Parenting Depending on Child Temperament: A Meta-analysis." *Psychological Bulletin* 142 (10): 1068–1110. <https://doi.org/10.1037/bul0000061>.

- Sriyasak, Atcharawadee, Anna-Lena Almqvist, Chaweewan Sridawruang, and Häggström-Nordin Elisabet. 2015. "Father Role: A Comparison between Teenage and Adult First-time Fathers in Thailand." *Nursing & Health Sciences* 17 (3): 377.
- Suwada, Katarzyna, and Lars Plantin. 2014. "On Fatherhood, Masculinities, and Family Policies in Poland and Sweden—a Comparative Study." *Polish Sociological Review* 4 (188): 509–524.
- Vandello, Joseph A., and Jennifer K. Bosson. 2013. "Hard Won and Easily Lost: A Review and Synthesis of Theory and Research on Precarious Manhood." *Psychology of Men & Masculinity* 14 (2): 101–113. <https://doi.org/10.1037/a0029826>.
- Wei, Wei, Yifang Wu, Bo Lv, Huan Zhou, Xiuhua Han, Zhaomin Liu, and Liang Luo. 2016. "The Relationship Between Parental Involvement and Elementary Students' Academic Achievement in China: One-Only Children vs. Children with Siblings." *Journal of Comparative Family Studies* 47 (4): 483–500.
- Włodarczyk, Joanna. 2014. "Be Daddy. The Results of the Study of Polish Fathers." *Abused Child. Theory, Research, Practice* 13 (3): 94–138.
- Ziemska, Maria. 2009. *Postawy Rodzicielskie [Parental attitudes]*. Warsaw: Wiedza Powszechna.
- Zvara, Bharathi J., Jenny Macfie, Martha Cox, Roger Mills-Koonce, L. V. Feagans, P. Burchinal, and E. Werner. 2018. "Mother-child Role Confusion, Child Adjustment Problems, and the Moderating Roles of Child Temperament and Sex." *Developmental Psychology* 54 (10): 1891–1903. <https://doi.org/10.1037/dev0000556>.

PUBLIKACJA 2

1.

Skala Wrażliwości Ainsworth – przykład zastosowania w badaniach naukowych¹

*Maria Kaźmierczak
Paulina Pawlicka
Ariadna Łada
Paulina Anikiej*

Wrażliwość i responsywność rodzicielska

Reakcje rodzica na sygnały werbalne i niewerbalne płynące od dziecka są kluczowym aspektem ich komunikacji. Noworodek rodzi się wyposażony w odruchy, które mają mu zapewnić przetrwanie nie tylko w sposób bezpośredni, ale także pośrednio – przyczyniając się do wzmocnienia i podtrzymywania miłości opiekunów (np. odruch chwytny aktywizujący się, gdy rodzic dotyka wnętrza dłoni niemowlęcia) (Bowlby, 1988). Niemowlę już w czwartym miesiącu życia uśmiecha się na widok ludzkiej twarzy (nawet, gdy opiekun nic do niego nie mówi), a w kolejnych miesiącach zaczyna naśladować mimikę, co pokazuje, że coraz aktywniej angażuje się ono w interakcje z drugą osobą (Schaffer, Kipp, 2015). Wspólne zaangażowanie rodzica i dziecka w wymianę komunikatów werbalnych i niewerbalnych, prowadzi do nawiązania kontaktu emocjonalnego (Trempała, 2016). Rodzic, odwzajemniając uczucia dziecka, może dotykać je, głaskać, brać na ręce (kiedy dziecko tego pragnie), przybliżać i oddalać swoją twarz, odpowiadać uśmiechem na uśmiech, podążać za wzrokiem dziecka czy umożliwiać mu śledzenie różnych przedmiotów (Stovall, Dozier, 2000). Takie interakcje pomagają również stopniowo budować poczucie kompetencji rodzicielskiej (Goldberg, 1977).

---

¹ Praca powstała w wyniku realizacji projektu badawczego o nr 2016/22/E/HS6/00237 finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki.

Czułe i pełne akceptacji odpowiedzi opiekunów na te sygnały mają pozytywny wpływ na budowanie więzi. Długotrwała emocjonalna więź przeradza się z kolei w przywiązanie, a więc w taką relację, w której osoby wspólnie dążą do utrzymywania bliskości (Ainsworth, 1979).

Szybka (następująca zaraz po pojawieniu się bodźca), adekwatna i empatyczna reakcja opiekunki/opiekuna na bodźce werbalne i niewerbalne płynące od dziecka nazywana jest reakcją responsywną. Reakcja ta ma charakter sytuacyjny, ponieważ jest odpowiedzią na zaistniały w otoczeniu bodziec. Responsywność jest jednym z najważniejszych aspektów rodzicielstwa. Jest reakcją wrażliwą i empatyczną, opatrzoną czułością (Dozier, Stovall-McClough, Albus, Bates, 2001). Responsywny rodzic jest dostępny emocjonalnie dla swojego dziecka (Moreno, Klute, Robinson, 2008), otwarty na różne interpretacje jego zachowań oraz ufnie zorientowany względem własnych umiejętności rodzicielskich. Ponadto jest wnikliwy i potrafi patrzeć na rzeczy z punktu widzenia dziecka (Koren-Karie, Oppenheim, Dolev, Sher, Etzion-Carasso, 2002). Odzwierciedla to jego koncentrację na dziecku i jego potrzebach (Kochanska, 1997). Dzięki takiemu opiekunowi niemowlę dostrzega swój wpływ na otoczenie, zaczyna rozumieć, że może kontrolować swoje położenie, a ponadto uczy się ufać swojemu opiekunowi. Natomiast, kiedy rodzic jest nisko responsywny, w odpowiedzi na bodziec dziecka może zareagować w sposób, który wywoła u dziecka frustrację i rozdrażnienie. Przykładem takiej reakcji może być przesadna reakcja wokalna i mimiczna rodzica, niereagowanie lub nieadekwatne (wynikające z błędnego odczytania intencji i potrzeby dziecka) reagowanie na sygnały wysyłane przez dziecko.

Responsywność jest niekiedy rozumiana szerzej niż wrażliwość rodzicielska. Wrażliwość to widzenie i rozumienie wskazówek i potrzeb dziecka, ale definicja nie zawsze obejmuje aspekt behawioralny (Van IJzendoorn, Bakermans-Kranenburg, 2012). Responsywność, oprócz wrażliwości, wymaga również współpracy z dzieckiem, podążania za jego potrzebami i przedmiotem zainteresowania (Baumrind, 1991) i jest aktywnym wchodzeniem w interakcje. Jednak Mary Ainsworth (1969) w swojej definicji wrażliwości rodzicielskiej uwzględniła wszystkie aspekty – zarówno zauważanie, prawidłowe interpretowanie, jak i szybkie, i adekwatne reagowanie na sygnał dziecka. Można zatem te pojęcia traktować również synonimicznie.

Znaczenie responsywności rodzicielskiej dla rozwoju dziecka

Dziecko, którego rodzice reagują na potrzeby w sposób responsywny zyskuje poczucie, że jest warte tego, by o nie dbać, a jego emocje są na tyle ważne, że spotykają się z odpowiedzią najważniejszych osób w jego życiu. Ro-

dzic, będąc responsywnym, wspiera indywidualność swojego dziecka oraz jego samoregulację (Baumrind, 1991). Synchronizując swoje reakcje z tymi prezentowanymi przez dziecko, rodzic umożliwia zachowanie pozytywnego afektu podczas wspólnej interakcji (Feldman, Sussman, Zigler, 2004). Dzięki wspólnemu dopasowywaniu afektu możliwe jest utrzymanie optymalnego poziomu pobudzenia. To z kolei jest niezwykle istotne dla uspokajania dziecka i zwiększania jego tolerancji na nieprzyjemne bodźce (Feldman, Greenbaum, 1997). Responsywne reakcje rodzica będą wpływać pozytywnie na regulację zachowania niemowlęcia (Doiron, Stack, 2017), między innymi zmniejszając jego drażliwość (Ainsworth, 1979).

Również rozwój społeczny możliwy jest dzięki budowaniu pierwotnej relacji między opiekunem a noworodkiem, niemowlęciem i w późniejszych etapach rozwoju – dzieckiem (Trempała, 2016). Responsywne odpowiedzi na płacz niemowlęcia stanowią również predyktor lepszych kompetencji komunikacyjnych dziecka. Matczyna responsywność wiąże się z rozwojem mowy, co zauważa się u dzieci w wieku 3-4 lat, które w początkowych etapach rozwoju miały problemy w tym zakresie (Down, Levickis, Hudson, Nicholls, Wake, 2015). U dzieci responsywnych rodziców częściej można zaobserwować prawidłowe wzorce relacji społecznych (Bronson, 2000). Liczne badania wskazują również na istotną rolę wczesnych wzorców komunikacji z matką dla stylu przywiązania kształtowanego i prezentowanego już w pierwszym roku życia (Evans, Porter, 2009). Przywiązanie z kolei wiąże się ze zdrowiem psychicznym w kolejnych latach życia (Grzegorzewska, Farnicka, 2015).

Co wpływa na responsywność rodzicielską?

Cechy matki (czy szerzej – rodzica) mają kluczowe znaczenie dla nawiązania relacji z dzieckiem i dla wrażliwości rodzicielskiej. Przykładowo, ekstrawersja i ugodowość są łączone z zaangażowaniem w relację rodzic-dziecko (Belsky, Barends, 2002). Regulacja emocji wiąże się z kolei z otwarciem na uczucia i potrzeby innych osób, a w konsekwencji z globalnym uwrażliwieniem na sygnały innych, w tym dziecka (Matthey, Barnett, Ungerer, Waters, 2000). Przeciwnie, niskie predyspozycje opiekunów do przejawiania empatii koncentrują ich uwagę na własnych stanach emocjonalnych, również kiedy konfrontują się oni z dyskomfortem lub cierpieniem okazywanym przez dziecko (Gondoli, Silverberg, 1997).

Narodziny dziecka są bez wątpienia sytuacją wywołującą, prócz radości, uczucie silnego stresu. Stanowią bowiem sytuację nową, wymagającą globalnej adaptacji członków rodziny. Matki doświadczające wyższego poziomu stresu częściej pomijają wskazówki dziecka (Crnic, Greenberg, Ra-

gozin, Robinson, Basham, 1983). Stres ten może przerodzić się w depresję poporodową, która dotyczyć może nie tylko kobiet, ale i mężczyzn (najczęściej współwystępuje z depresją partnerki). Jako jedną z najważniejszych relacyjnych konsekwencji dla przeciągającego się stresu, złego samopoczucia czy depresji wymienia się zaburzone relacje dziecka z jego rodzicami (Bielawska-Batorowicz, 2006). W tym kontekście trzeba wspomnieć o reaktywności, jednej z cech temperamentu, która odpowiada za to, jak regulujemy odbierane i/lub doświadczane bodźce (Strelau, 2006). Badania wskazują, że sytuacją wywołującą stres u osób wysoce reaktywnych, kiedy to potrzeba regulacji wzrasta, są właśnie interakcje społeczne (Klonowicz, Elias, 2003). W tematyce opieki rodzicielskiej badania nad temperamentem skupiają się m.in. na jego wpływie na nastrój po porodzie. Kobiety mniej reaktywne charakteryzuje mniejsze ryzyko wystąpienia depresji poporodowej (Bielawska-Batorowicz, 2011).

Ponadto badania pokazują, że zdolność rodzica do odpowiedzi na sygnały dziecka, pozostaje w relacji ze wsparciem, jakie partnerzy czerpią od siebie nawzajem (Cox, Paley, 2003) oraz satysfakcją ze związku (Kaźmierczak, 2013, 2015). Brak wymiany emocjonalnej i spójności między rodzicami, konflikty dotyczące pełnienia ról i obowiązków, brak akceptacji czy potrzeba rozszerzania granic własnej autonomii mogą osłabiać „wydolność” wychowawczą opiekunów (Płopa, 2004).

Należy również podkreślić, że ogromne znaczenie dla prezentowanej przez matki i ojców responsywności rodzicielskiej ma także rodzina pochodzenia. Dorastanie w rodzinie, gdzie relacje między wszystkimi jej członkami są prawidłowe, ma pozytywny wpływ na poczucie własnej wartości, adekwatność pełnienia ról (również ról rodzicielskich w przyszłości) oraz odporność psychiczną, co zwiększa responsywność rodzicielską (Ryś, 2016).

Jak badać responsywność rodzicielską?

Zastosowanie rzetelnych i adekwatnych metod służących do oceny jakości interakcji pomiędzy opiekunem a niemowlęciem, może dostarczyć klinicystom oraz badaczom wielu istotnych informacji o rozwoju dziecka, relacji przywiązaniowych oraz jakości pełnienia ról rodzicielskich przez opiekunów. Ponadto umożliwia identyfikację nieadekwatnych czy też nieprawidłowych praktyk opiekuńczych, a następnie zastosowanie wobec nich odpowiednich interwencji wspierających prawidłowy rozwój wczesnych relacji w diadzie rodzic-dziecko. Wczesne wprowadzanie oddziaływań naprawczych jest szczególnie istotne, ponieważ pozwala uniknąć w przyszłości znacznie poważniejszych trudności związanych ze zdrowiem psychicznym dziecka, ta-

kich jak np. występowanie zaburzeń eksternalizacyjnych (Crittenden, 2008; Tryphonopoulos, Letourneau, DiTommaso, 2016).

Responsywność rodzicielska jest najczęściej mierzona przy wykorzystaniu dwóch podejść: 1) mikroanalitycznego – poprzez obserwację opiekunów i dzieci podczas ustrukturalizowanych lub naturalnych interakcji i ocena ich specyficznych zachowań chwila po chwili bądź też 2) makroanalitycznego, w którym ocenia się interakcję w sposób bardziej całościowy, holistyczny. Powyższe podejścia dostarczają komplementarnych, ale różnych informacji na temat relacji rodzic-dziecko (Bohr, Putnick, Lee, Bornstein, 2018; Bornstein, Hahn, Suwalsky, Haynes, 2011).

Kodowanie mikroanalityczne odnosi się do zdarzeń specyficznych dla sytuacji i może różnić się w zależności od kontekstu nawet w tej samej diadzie rodzic-dziecko. Ocenianie zdarzeń chwila po chwili dostarcza bardzo szczegółowych informacji na temat wysoce specyficznych zachowań opiekuna i/lub dziecka i jest uważane za bardziej obiektywne, konkretne i mniej otwarte na interpretację, a zatem bardziej niezawodne w porównaniu do ocen globalnych interakcji w diadzie. Natomiast podejście makroanalityczne odnosi się do bardziej stabilnych, globalnych stylów interakcji (Bohr i in., 2018; Bornstein i in., 2011).

Wśród najczęściej stosowanych narzędzi służących do oceny responsywności rodzicielskiej możemy wyróżnić m.in.: *Ainsworth Maternal Sensitivity Scales* (Ainsworth 1969; Ainsworth, Blehar, Waters, Wall, 1978), *Mutual Regulation Scales* (Tronick, Als, Adamson, Wise, Brazelton, 1978), *Maternal Behavior Q-sort* (Pederson, Moran, Bento, 1999), *Parent-Child Early Relationship Assessment* (Lowe, Handmaker, Aragon, 2006) oraz *Emotional Availability Scales* (Biringer, 2008).

Skala Wrażliwości Ainsworth

Skala Wrażliwości autorstwa Mary Ainsworth [ang. Ainsworth Sensitivity Scale] (Ainsworth, Bell, Stayton, 1974) służyła pierwotnie do obserwacyjnej oceny poziomu wrażliwości rodzicielskiej w naturalnej sytuacji opieki nad dzieckiem, najczęściej w środowisku domowym (Ainsworth, 1969; Ainsworth i in., 1974). Procedura stosowania powyższej skali ewoluowała wraz z wzrastającymi potrzebami badaczy. Obecnie, skalę można stosować zarówno w laboratorium, szpitalu czy klinice, ale także w domu. Co więcej, możemy obserwować interakcje pomiędzy opiekunami a dzieckiem np. podczas swobodnej zabawy, ale również podczas bardziej ustrukturalizowanych zadań. Interakcje i zachowania między opiekunami a dziećmi nie muszą być też oceniane na bieżąco, możliwa jest bowiem ocena wrażliwości rodzicielskiej z nagrania wideo (Joosen i in., 2013; Tryphonopoulos i in., 2016).

Ocena wrażliwości rodzicielskiej przy pomocy Skali Wrażliwości Ainsworth

Rodzic oceniany na powyższej skali otrzymuje od 1 do 9 punktów. Uzyskana liczba punktów odnosi się do opisu konkretnych zachowań rodzica w odpowiedzi na sygnały i potrzeby dziecka. Warto zwrócić uwagę, że oceniane są nie tylko aspekty opiekuńcze, takie jak np. zmiana pieluszki czy karmienie, ale także ekspresja emocjonalna, mimika czy też zróżnicowana zabawa w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby dziecka. Ważny jest również aspekt czasowy i adekwatność reakcji rodzicielskich. Im wyższy wynik punktowy, tym większa obserwowana wrażliwość rodzicielska. Wynik 7 punktów lub wyższy oznacza, że rodzic jest wrażliwy na potrzeby i sygnały dziecka oraz wskazuje na dobrze funkcjonującą interakcję rodzic-dziecko (Ainsworth i in., 1974). Warto zaznaczyć, że pomimo iż rodzic jest oceniany na skali od 1 do 9 punktów, to skala zawiera opisy zachowań rodzicielskich co 2 punkty:

- 9 pkt.: bardzo wrażliwy rodzic;
- 7 pkt.: wrażliwy rodzic;
- 5 pkt.: niespójnie wrażliwy rodzic;
- 3 pkt.: niewrażliwy rodzic;
- 1 pkt.: wysoce niewrażliwy rodzic.

Nie oznacza to jednak, że nie można przyznać rodzicowi np. 8 punktów. Jeśli obserwowane zachowanie rodzica nie odpowiada w pełni opisowi za 9 punktów, ale jego wrażliwość rodzicielska jest jednak wyższa niż 7 punktów, to przyznaje się 8 punktów. Poniżej zostały opisane skrajne zachowania rodziców – bardzo wrażliwe i wysoce niewrażliwe oraz zachowania niespójnie wrażliwego rodzica, aby przybliżyć istotę Skali Wrażliwości Mary Ainsworth.

Bardzo wrażliwy rodzic jest dobrze przystosowany do sygnałów dziecka, odpowiada na nie szybko i w adekwatny sposób. Ponadto potrafi wczuć się w sytuację dziecka i patrzeć na rzeczy z jego punktu widzenia, a jego własne potrzeby nie zniekształcają postrzegania komunikatów płynących od dziecka. Rodzic potrafi zauważyć i odczytać nawet subtelne sygnały dziecka. Nie oznacza to jednak, że spełnia każde wymaganie dziecka – kiedy jest to np. coś niebezpiecznego, odbiera komunikat dziecka, ale proponuje mu akceptowalną alternatywę. Dzięki temu zarówno rodzic, jak i dziecko są usatysfakcjonowani swoją relacją. Taki rodzic otrzymuje maksymalną liczbę 9 punktów.

Niespójnie wrażliwy rodzic to z kolei rodzic, który potrafi być okazjnie wrażliwy na komunikaty dziecka, jednak w innych pozostaje na nie niewrażliwy. Może to być spowodowane różnymi czynnikami, jednak bez względu na przyczynę, efektem będą okresy braku wrażliwości rodzica na sygnały

dziecka. Taki rodzic może być wrażliwy np. jedynie w określonych sytuacjach lub w odpowiedzi na niektóre sygnały dziecka. Świadomość dziecka w tym przypadku również będzie jedynie okresowa. Czasami rodzic będzie reagował szybko i adekwatnie, ale w innych sytuacjach będzie reagował w sposób niewłaściwy czy powolny. Kluczowe dla oceny rodzica jako niespójnie wrażliwego (5 punktów) jest jednak to, że częściej jest on wrażliwy niż niewrażliwy na potrzeby i sygnały płynące od dziecka. Na pierwszy plan wysuwa się tu również potencjał rodzica, który potrafi i jest wrażliwy w wielu sytuacjach, ale potrafi być również bardzo niewrażliwy w innych. Takiemu rodzicowi przyznaje się 5 punktów.

Na dolnym skraju kontinuum znajduje się rodzic wysoce niewrażliwy. Taki rodzic jest prawie całkowicie zaangażowany we własne potrzeby, nastroje i aktywności. Jeśli zdarzy się, że potrzeby rodzica odpowiadają sygnałom płynącym od dziecka, to zwykle jest to wynikiem przypadku. Nie oznacza to jednak, że rodzic nigdy nie reaguje na sygnały dziecka. Zdarza się, że reaguje, ale sygnały te muszą być odpowiednio intensywne, długie lub często powtarzane. Sam fakt, że odpowiedź rodzica na potrzeby dziecka jest opóźniona, wskazuje na niewrażliwość rodzicielską. Co więcej, występuje duża rozbieżność pomiędzy pragnieniami czy też aktywnościami rodzica, a sygnałami dziecka. Rodzic przeważnie ignoruje lub zniekształca znaczenie zachowania dziecka. Nawet jeśli reaguje na potrzeby dziecka, to niestety reaguje niewłaściwie lub też jego odpowiedź na sygnały dziecka jest fragmentaryczna, niepełna. Taki rodzic otrzymuje jedynie 1 punkt.

Zastosowanie Skali Wrażliwości Ainsworth

Skala Wrażliwości Ainsworth, będąc skalą obserwacyjną, cieszy się ogromnym zainteresowaniem w środowisku naukowym. Szczególnie chętnie jest wykorzystywana do oceny wrażliwości macierzyńskiej, np.: porównywane są reakcje na płacz niemowlęcia u matek wysoce wrażliwych i niewrażliwych, szacowany jest wpływ matczynej wrażliwości w okresie niemowlęctwa na późniejszą jakość przywiązania u dzieci przedszkolnych, oceniana jest również wrażliwość matek z różnego rodzaju grup ryzyka (Joosen i in., 2013; Kalinauskiene i in., 2009; Mörelius, Nelson, Gustafsson, 2007; Tryphonopoulos i in., 2016). W ostatnich latach obserwowane jest też coraz większe zainteresowanie badaniami dotyczącymi funkcjonowania w diadzie ojciec-dziecko, również w zakresie wrażliwości rodzicielskiej (Branger, Emmen, Woudstra, Alink, Mesman, 2019; Lewis i in., 2009). Co więcej, wykazano użyteczność skali w różnych kręgach kulturowych (Foss, 2001; Kalinauskiene i in., 2009).

Badania własne z użyciem Skali Wrażliwości Rodzicielskiej Ainsworth

Badania prowadzone przez nasz zespół, dotyczące responsywności wobec płaczu dziecka, odbywały się również z wykorzystaniem skali Wrażliwości Rodzicielskiej Ainsworth. Użyliśmy adaptacji skali Ainsworth dokonanej przez zespół Marian Bakermans-Kranenburg i Marinusa van IJzendoorna z Holandii, dostosowanej do oceny wrażliwości opiekuna w sytuacji laboratoryjnej, z zastosowaniem symulatora niemowlęcia (Leiden Infant Simulator Sensitivity Assessment, LISSA) (Voorthuis i in., 2013).

W przeprowadzonych przez nas badaniach wzięło udział 220 par, w wieku od 22 do 35 lat, będących w związku z obecnym partnerem od minimum 2 lat i prowadzących wspólne gospodarstwo domowe. Połowa (110 par) były to pary spodziewające się dziecka, pozostałe pary nie posiadały dziecka i kobiety aktualnie nie były w ciąży.

W badaniu wykorzystano jeden z najsilniejszych bodźców wprowadzających dyskomfort u rodzica, jakim jest płacz dziecka. Płacz to sygnał, który ciężko zignorować (Bowlby, 2007). Jako najważniejszą przyczynę płaczu uznaje się samotność, a co za tym idzie potrzebę bliskości (przytulenia, bycia wziętym na ręce), uruchamianą przez bodźce związane z interakcjami społecznymi. Częste i adekwatne reakcje na płacz pozytywnie wpływają na rozwój zaufania i samodzielności u niemowląt (Hubbard, IJzendoorn, 1987). W ten sposób dziecko zastępuje różne nieprzystosowawcze sygnały na odpowiedzi bezpośrednio wpływające na jego położenie.

W naszym badaniu zastosowałyśmy symulatory niemowląt. Symulator wygląda jak kilkumiesięczne dziecko, ma także jego wagę. Symulator jest bardzo czuły na to, co się z nim dzieje, ma m.in. czujnik w główce, pozwalający na kontrolę jej prawidłowego ułożenia. Zastosowana procedura z użyciem symulatora niemowlęcia jest innowacyjną metodą, po raz pierwszy wykorzystaną w badaniu responsywności par. Przy badaniu z udziałem rodziców i ich własnego dziecka pojawia się wiele czynników zakłócających. Procedura wykorzystująca symulator niemowlęcia wydaje się być bardziej uniwersalna i być może lepiej pokazuje potencjał opiekuna. Podczas badania każda osoba z pary osobno, a następnie wspólnie we dwójkę opiekuje się symulatorem niemowlęcia (każda badana osoba uczestniczy zatem w dwóch sesjach). Zadanie odbywa się w pokoju zaaranżowanym na wzór dziecięcego (łóżeczko, przewijak, zabawki itd.) i trwa 10 minut, podczas których dziecko płacze przez około 60% czasu. Nasilenie płaczu dziecka jest wzrastające (od cichego kwilenia aż do zanoszenia się płaczem), dziecko ma także epizody wyciszenia, co sprawia, że płacz brzmi bardzo realistycznie. Procedura badania indywidualnego oraz w parach jest identyczna.

Wybrane wyniki

Na poziomie różnic międzygrupowych, kobiety spodziewające się dziecka okazały się być najbardziej responsywne na płacz niemowlęcia, natomiast grupą najmniej responsywną – mężczyźni nie spodziewający się dziecka. Co ciekawe, kobiety nie spodziewające się dziecka uzyskały wyniki podobne do tych, co przyszli ojcowie. Uzyskane wyniki wskazują zatem, że aktywizacja roli rodzicielskiej sprzyjała wyższej responsywności osób badanych.

Zastosowana procedura pokazała również różnice indywidualne wśród badanych par. Celem pokazania możliwości diagnozowania wrażliwości indywidualnej i w parach poniżej prezentujemy porównanie dwóch par – spodziewającej i niespodziewającej się dziecka. Zaprezentowane wyniki były zaskakujące, ponieważ niezgodne ze wspomnianą powyżej, przeciętną responsywnością badanych grup. Osoby badane w symulacji indywidualnej oraz wspólnej otrzymały oceny przedstawione w tabeli 25.

Tabela 25. Porównanie ocen responsywności u przykładowej pary spodziewającej się i niespodziewającej się dziecka

	Para spodziewająca się dziecka	Para niespodziewająca się dziecka
Kobieta	3,5	8
Mężczyzna	7	4,5
Para	2,5	7

Źródło: opracowanie własne.

Jak można zauważyć, kobieta ze zaktywizowaną rolą rodzicielską otrzymała niską ocenę na skali Ainsworth, co oznacza, że w sytuacji opieki nad symulatorem niemowlęcia okazała się być *niewrażliwym rodzicem*. Podczas symulacji kobieta trzymała dziecko blisko siebie i zauważała sygnały dziecka, ale nie reagowała na nie w sposób responsywny, była wręcz szorstka. W sytuacji ekspozycji na płacz dziecka okazywała rozbawienie i zniecierpliwienie. Kobieta miała problem ze spojrzeniem na sytuację z punktu widzenia dziecka, nie odpowiadała we właściwy sposób na komunikaty dziecka, a jej odpowiedzi nie pasowały do stanu, w którym dziecko się znajdowało (np. czytała książeczkę próbując zagłuszyć dziecko). Podczas symulacji kobieta zapomniała także o zapewnieniu dziecku bezpieczeństwa (np. nie podtrzymywała główki, podnosiła dziecko dość gwałtownie).

Natomiast mężczyzna spodziewający się dziecka od początku sytuacji nawiązał z dzieckiem dobry kontakt, a jego reakcje oceniono wysoko (*wrażliwy rodzic*). Był ostrożny, dbał o bezpieczeństwo dziecka, nawiązywał z nim kontakt werbalny i niewerbalny. Podczas całej symulacji był przy dziecku oka-

zując mu czułość i przytulając je do siebie. Reagował na zmiany w nasileniu płaczu, przejawiał zachowania opiekuńcze. Jego reakcje nie zawsze jednak współgrały z reakcjami dziecka, były czasami zbyt wolne.

Ciekawe wnioski zebrano również podczas wspólnej symulacji partnerów spodziewających się dziecka. Partnerzy starali się trzymać blisko dziecka, zarówno gdy było spokojne, jak i wtedy, kiedy płakało. Jednakże płacz nie wzbudzał w nich empatycznych reakcji. Kobieta podczas symulacji jako pierwsza zaczęła się śmiać w czasie ekspozycji bodźca wskazującego na dyskomfort dziecka, a mężczyzna zaczął przejmować jej reakcje. Partnerzy momentami nie rejestrowali nawet wyraźnych sygnałów płynących od dziecka (wydawali się być bardziej zajęci własnymi reakcjami). Responsywny mężczyzna stał się zatem niewrażliwy, kiedy kontekst sytuacyjny zmienił się i do interakcji z symulatorem przystąpił wraz ze swoją partnerką.

U pary, która nie spodziewała się dziecka, można było zauważyć sytuację odwrotną. Kobieta od początku była wysoce wrażliwa na sygnały dziecka (*wrażliwy rodzic*). Poświęcała dziecku dużo uwagi, a kiedy czuła dyskomfort, starała się w każdy możliwy sposób zaspokoić jego potrzeby. Jej reakcje były opatrzone czułością i akceptacją. Na reakcje dziecka reagowała szybko.

Mężczyzna nie spodziewający się dziecka reagował na sygnały symulatora, ale reakcje te nie były bezwzględne. Ocena jego wrażliwości waha się między *niewrażliwy rodzic* a *rodzic niespójnie wrażliwy*. Dziecko trzymał blisko siebie i przez większość czasu utrzymywał kontakt wzrokowy, ale podczas symulacji nie mówił do symulatora. Momentami jego reakcje były zbyt gwałtowne.

Z kolei podczas wspólnej symulacji para podejmowała wiele starań, aby uspokoić płaczące dziecko. Partnerzy starali się empatyzować z dzieckiem i analizować sytuację z jego punktu widzenia, choć można było zaobserwować kilka reakcji niewrażliwych (np. przedłużających się odpowiedzi). Zarówno kobieta, jak i mężczyzna byli bardzo zaangażowani w opiekę i okazywali pozytywne emocje z nią związane.

Opis dwóch tak różnych od siebie par (zarówno ze względu na dobór do grupy jak i ocenę reakcji responsywnych) pokazuje, jak bardzo indywidualną a jednocześnie złożoną kwestią jest opieka nad dzieckiem i prezentacja zachowań responsywnych. Ważny jest tu kontekst relacyjny, w tym reakcje partnerów – na dziecko i na siebie nawzajem.

Podsumowanie

W rozdziale przedstawiono konstrukt responsywności rodzicielskiej. Wymieniono również metody badania responsywności rodzicielskiej oraz zaprezentowano jedno z narzędzi służących do mierzenia poziomu wrażliwości ro-

dzicielskiej – *Skalę Wrażliwości Ainsworth*, a także jej adaptację do zastosowania w warunkach eksperymentalnych z symulatorem niemowlęcia – *Leiden Infant Simulator Sensitivity Assessment (LISSA)*. Ponadto zaprezentowano zastosowanie *Skali Wrażliwości Ainsworth* w badaniach własnych, których jednym z celów było sprawdzenie, jaki poziom responsywności prezentują osoby z dwóch różnych grup, tj. osoby spodziewające się dziecka (ze zaktywizowaną w ten sposób rolą rodzicielską) oraz osoby nie spodziewające się dziecka. Powiązanie *Skali Wrażliwości Ainsworth* z zastosowaniem procedury z symulatorem niemowlęcia stanowi innowacyjną i atrakcyjną (m.in. brak konieczności badania dzieci) propozycję badań nad wrażliwością rodzicielską i umożliwia jej wystandardyzowaną ocenę w realistycznych sytuacjach eksperymentalnych. Omówiona skala ma szerokie zastosowanie w praktyce, m.in. w szkołach rodzenia dla par spodziewających się dziecka, ale także w pracy z młodzieżą.

Bibliografia

- Ainsworth, M.D.S. (1969). *Maternal Sensitivity Scales: the Baltimore Longitudinal Project*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University.
- Ainsworth, M.D.S. (1979). Infant-mother attachment. *American Psychologist*, 34(10), 932–937. DOI:10.1037/0003-066X.34.10.932
- Ainsworth, M.D.S., Bell, S.M., Stayton, D.J. (1974). Infant-mother attachment and social development. W: M.P. Richards (red.), *The introduction of the child into a social world*. (s. 99–135). London: Cambridge University Press.
- Ainsworth, M., Blehar, M.C., Waters, E., Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56–95. DOI:10.1177/0272431691111004
- Belsky, J., Barends, N. (2002). Personality and parenting. W: M.H. Bornstein (red.), *Handbook of parenting: Being and becoming a parent* (s. 415–438). Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Bielawska-Batorowicz, E. (2006). *Psychologiczne aspekty prokreacji*. Katowice: Wydawnictwo Śląsk.
- Bielawska-Batorowicz, E. (2011). Zastosowanie psychologii różnic indywidualnych do opisu i wyjaśniania zachowań prokreacyjnych człowieka. W: M. Marszał-Wiśniewska, J. Strelau (red.), *Uwikłany temperament. Osobowość – temperament – środowisko* (s. 279–302). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Biringen, Z. (2008). *Emotional Availability (EA) Scales Manual 4th Edn*. Boulder: Colorado State University.
- Bohr, Y., Putnick, D.L., Lee, Y., Bornstein, M.H. (2018). Evaluating Caregiver Sensitivity to Infants: Measures Matter. *Infancy*, 23, 730–747. DOI: 10.1111/inf.12248
- Bornstein, M.H., Hahn, C.-S., Suwalsky, J.T.D., Haynes, O.M. (2011). Maternal and infant behavior and context associations with mutual emotion availability. *Infant Mental Health Journal*, 32(1), 70–94. DOI:10.1002/imhj.20284

- Bowlby, J. (1988). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. New York, NY, US: Basic Books.
- Bowlby, J. (2007). *Przywiązanie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Branger, M.C.E., Emmen, R.A.G., Woudstra, M.-L.J., Alink, L.R.A., Mesman, J. (2019). Context matters: Maternal and paternal sensitivity to infants in four settings. *Journal of Family Psychology*. DOI:10.1037/fam0000562
- Bronson, M.B. (2000). *Self-regulation in early childhood: Nature and nurture*. New York, NY, US: Guilford Press.
- Cox, M. J., Paley, B. (2003). Understanding Families as Systems. *Current Directions in Psychological Science*, 12(5), 193–196. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.01259>
- Crittenden, P. (2008). *Raising parents: Attachment, parenting and child safety*. Collumpton, UK: Willian Publishing.
- Crnic, K.A., Greenberg, M.T., Ragozin, A.S., Robinson, N.M., Basham, R.B. (1983). Effects of stress and social support on mothers and premature and full-term infants. *Child Development*, 54(1), 209–217.
- Doiron, K.M., Stack, D.M. (2017). Coregulation and the Quality of the Relationship in Full-Term and Very Low-Birthweight Preterm Infant-Mother Dyads During Face-To-Face Interactions. *Infancy*, 22(6), 819–842. DOI:10.1111/infa.12187
- Down, K., Levickis, P., Hudson, S., Nicholls, R., Wake, M. (2015). Measuring maternal responsiveness in a community-based sample of slow-to-talk toddlers: a cross-sectional study. *Child: Care, Health and Development*, 41(2), 329–333. DOI:10.1111/cch.12174
- Dozier, M., Stovall-McClough, C., Albus, K., Bates, B. (2001). Attachment for Infants in Foster Care: The Role of Caregiver State of Mind. *Child Development*, 72, 1467–1477. DOI:10.1111/1467-8624.00360
- Evans, C.A., Porter, C.L. (2009). The emergence of mother-infant co-regulation during the first year: Links to infants' developmental status and attachment. *Infant Behavior and Development*, 32(2), 147–158. DOI:10.1016/j.infbeh.2008.12.005
- Feldman, R., Greenbaum, C.W. (1997). Affect regulation and synchrony in mother-infant play as precursors to the development of symbolic competence. *Infant Mental Health Journal*, 18(1), 4–23.
- Feldman, R., Sussman, A.L., Zigler, E. (2004). Parental leave and work adaptation at the transition to parenthood: Individual, marital, and social correlates. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 25(4), 459–479. DOI:10.1016/j.appdev.2004.06.004
- Foss, G.F. (2001). Maternal Sensitivity, Posttraumatic Stress, and Acculturation in Vietnamese and Hmong Mothers. *MCN: The American Journal of Maternal/Child Nursing*, 26(5), 257–263.
- Goldberg, S. (1977). Social competence in infancy: A model of parent-infant interaction. *Merill-Palmer Quarterly*, 23, 163–177.
- Gondoli, D.M., Silverberg, S.B. (1997). Maternal emotional distress and diminished responsiveness: The mediating role of parenting efficacy and parental perspective taking. *Developmental Psychology*, 33(861). DOI:10.1037/0012-1649.33.5.861
- Grzegorzewska, I., Farnicka, M. (2015). Attachment and the risk of mental health disorders during adolescence. *Health Psychology Report*, 4(1), 8–15. DOI:10.5114/hpr.2016.54545
- Hubbard, F.O.A., van IJzendoorn, M.H. (1987). Maternal Unresponsiveness and Infant Crying. A Critical Replication of the Bell & Ainsworth Study. W: L.W.C. Tavecchio,

- M.H. van IJzendoorn (red.), *Advances in Psychology* (Vol. 44, s. 339–375): North-Holland.
- Joosen, K.J., Mesman, J., Bakermans-Kranenburg, M.J., Pieper, S., Zeskind, P.S., van IJzendoorn, M.H. (2013). Physiological reactivity to infant crying and observed maternal sensitivity. *Infancy*, 18(3), 414–431. DOI:10.1111/j.1532-7078.2012.00122.x
- Kalinauskienė, L., Cekuoliene, D., van IJzendoorn, M.H., Bakermans-Kranenburg, M.J., Juffer, F., Kusakovskaja, I. (2009). Supporting insensitive mothers: the Vilnius randomized control trial of video-feedback intervention to promote maternal sensitivity and infant attachment security. *Child: Care, Health and Development*, 35(5), 613–623. DOI:10.1111/j.1365-2214.2009.00962.x
- Kaźmierczak, M. (2013). Postrzegana empatia partnera jako predyktor satysfakcji ze związku romantycznego. *Psychologia Społeczna*, 8(27), 435–447.
- Kaźmierczak, M. (2015). *Oblicza empatii w procesie adaptacji do rodzicielstwa*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Klonowicz, T., Elias, A. (2003). System regulacji stymulacji. Teoretyczne znaczenie pojęcia. W: M. Marszał-Wiśniewska, Klonowicz, T., Fajkowska-Stanik, M. (red.), *Psychologia różnic indywidualnych*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Kochanska, G. (1997). Mutually responsive orientation between mothers and their young children: implications for early socialization. *Child Development*, 68(1), 94–112.
- Koren-Karie, N., Oppenheim, D., Dolev, S., Sher, E., Etzion-Carasso, A. (2002). Mothers' insightfulness regarding their infants' internal experience: relations with maternal sensitivity and infant attachment. *Developmental Psychology*, 38(4), 534–542.
- Lewis, S.N., West, A.F., Stein, A., Malmberg, L.E., Bethell, K., Barnes, J., . . . Child Care project (2009). A comparison of father–infant interaction between primary and non-primary care giving fathers. *Child: Care, Health and Development*, 35(2), 199–207. DOI:10.1111/j.1365-2214.2008.00913.x
- Lowe, J., Handmaker, N., Aragon, C. (2006). Impact of mother interactive style on infant affect among babies exposed to alcohol in utero. *Infant Mental Health Journal*, 27, 371–382.
- Matthey, S., Barnett, B., Ungerer, J., Waters, B. (2000). Paternal and maternal depressed mood during the transition to parenthood. *Journal of Affective Disorder*, 60(2), 75–85. DOI:10.1016/s0165-0327(99)00159-7
- Mörelis, E., Nelson, N., Gustafsson, P.A. (2007). Salivary cortisol response in mother–infant dyads at high psychosocial risk. *Child: Care, Health and Development*, 33(2), 128–136. DOI:10.1111/j.1365-2214.2006.00637.x
- Moreno, A.J., Klute, M.M., Robinson, J.L. (2008). Relational and individual resources as predictors of empathy in early childhood. *Social Development*, 17(3). DOI:10.1111/j.1467-9507.2007.00441.x
- Pederson, D., Moran, G., Bento, S. (1999). *Maternal behavior Q-sort manual. version 3.1*. Retrieved from www.ssc.uwo.ca/psychology/faculty/pedmor/mbqmanual.html
- Plopa, M. (2004). *Psychologia rodziny: teoria i badania*. Elbląg: Wydawnictwo Elbląskiej Uczelni Humanistyczno-Ekonomicznej.
- Ryś, M. (2016). *Odporność psychiczna osób wzrastających w różnych systemach rodzinnych*. Warszawa: Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.
- Schaffer, D.R., Kipp, K. (2015). *Psychologia rozwoju od dziecka do dorosłości*. Gdańsk: Harmonia Universalis.

- Stovall, K.C., Dozier, M. (2000). The development of attachment in new relationships: single subject analyses for 10 foster infants. *Developmental Psychopathology*, 12(2), 133–156.
- Strelau, J. (2006). *Temperament jako regulator zachowania. Z perspektywy półwiecza badań*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Trempała, J. (2016). *Psychologia rozwoju człowieka*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Tronick, E., Als, H., Adamson, L., Wise, S., Brazelton, T.B. (1978). The infant's response to entrapment between contradictory messages in face-to-face interaction. *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, 17, 1–13.
- Tryphonopoulos, P.D., Letourneau, N., DiTommaso, E. (2016). Caregiver-infant interaction quality: A review of observational assessment tools. *Comprehensive Child and Adolescent Nursing*, 39(2), 107–138. DOI:10.3109/01460862.2015.1134720
- Van IJzendoorn, M.H., Bakermans-Kranenburg, M.J. (2012). A sniff of trust: meta-analysis of the effects of intranasal oxytocin administration on face recognition, trust to in-group, and trust to out-group. *Psychoneuroendocrinology*, 37(3), 438–443. DOI:10.1016/j.psyneuen.2011.07.008
- Voorthuis, A., Out, D., van der Veen, R., Bhandari, R., van IJzendoorn, M.H., Bakermans-Kranenburg, M.J. (2013). One doll fits all: Validation of the Leiden Infant Simulator Sensitivity Assessment (LISSA). *Attachment & Human Development*, 15(5-6), 603–617. DOI:10.1080/14616734.2013.820897

PUBLIKACJA 3

How Well Do Couples Care When They Are Expecting Their First Child? Family and Dyadic Predictors of Parental Sensitivity in Expectant Couples

Maria Kaźmierczak¹, Paulina Pawlicka^{1*}, Ariadna B. Łada-Maško¹,
Marinus H. van IJzendoorn² and Marian J. Bakermans-Kranenburg³

OPEN ACCESS

Edited by:

Yael Benyamini,
Tel Aviv University, Israel

Reviewed by:

E. Stephanie Krauthamer Ewing,
Drexel University, United States
Sarah Foley,
University of Cambridge,
United Kingdom

*Correspondence:

Paulina Pawlicka
paulina.pawlicka@ug.edu.pl

Specialty section:

This article was submitted to
Psychopathology,
a section of the journal
Frontiers in Psychiatry

Received: 15 May 2020

Accepted: 06 October 2020

Published: 12 November 2020

Citation:

Kaźmierczak M, Pawlicka P,
Łada-Maško AB, van IJzendoorn MH
and Bakermans-Kranenburg MJ
(2020) How Well Do Couples Care
When They Are Expecting Their First
Child? Family and Dyadic Predictors
of Parental Sensitivity in Expectant
Couples.
Front. Psychiatry 11:562707.
doi: 10.3389/fpsy.2020.562707

¹ Institute of Psychology, Faculty of Social Sciences, University of Gdańsk, Gdańsk, Poland, ² Department of Psychology, Education and Child Studies, Erasmus University Rotterdam, Rotterdam, Netherlands, ³ Clinical Child and Family Studies, Faculty of Behavioural and Movement Sciences, Vrije Universiteit Amsterdam, Amsterdam, Netherlands

Belsky's *Process Model* points to family-of-origin (especially experiences of mistreatment in childhood) as well as personality and marital relations as determinants of parenting quality, including parental sensitive responsiveness. Parental sensitivity might be intuitively developed during pregnancy and affects perinatal mental health. However, there is a lack of studies investigating effects of family-of-origin and relationship perceptions on expectant couples' parental sensitive responsiveness. The aim of the presented study was to test mediation and moderation effects of perceived partner's empathic concern and retrospectively assessed abuse experienced in childhood on sensitive parental responsiveness operationalized as caretaking behaviors and emotional reactions to a crying life-like doll. One hundred eleven expectant couples ($N = 222$; age: $M_{\text{women}} = 28.4$ years, $SD = 3.03$; age: $M_{\text{men}} = 29.2$ years, $SD = 3.31$; relationship duration: $M_{\text{years}} = 6.8$, $SD = 3.43$; gestational week: $M = 31.3$, $SD = 4.58$) assessed the extent to which they experienced physical and emotional abuse from their parents in childhood and rated their current partner's empathic concern. In the experimental procedure, couples reacted to a crying life-like doll and were assessed by trained psychologists using the modified Ainsworth Sensitivity Scale to measure couples' sensitive responsiveness. The results confirmed a significant mediational effect of perceived women's (and not men's) empathic concern for the relationship between the reported experience of abuse in family-of-origin by expectant fathers (and not mothers) and couples' sensitivity. Support and interventions regarding couples' empathy and parenting competence can be offered to both mothers and fathers to identify those who are at risk of low parental sensitivity.

Keywords: parental sensitivity, family-of-origin, couple, empathy, abuse

INTRODUCTION

The transition to parenthood is a challenging period for couples. A dyadic relationship transforms into a new triadic family structure where parents individually but also as a couple form bonds with their child. Both individual characteristics of each parent and the quality of their dyadic relationship contribute to this transition experience (1). Expectant parents may already display caregiving behaviors toward their unborn child, reflecting their own representations of their baby and future parental commitment. Such behaviors observed in pregnancy are apparent also in postnatal interactions with a real child (2). Thus, the quality of the triadic family system develops during pregnancy and affects mental health postnatally. Observation of mutual relations between parents-to-be also in the context of parental roles may serve as a valid indicator of their future parental sensitivity and child's attachment (3). Support and interventions regarding parenting competence can be offered to both mothers and fathers already during this prenatal period, before their baby is born.

Sensitivity to Child's Signals as a Dimension of Parenting Quality

One of the essential dimensions of high-quality parenthood, focusing on close emotional bonds and offering the child a secure base to explore the world, is parental sensitivity to child's signals (4, 5). It refers to the ability to appropriately recognize infants' behavioral and emotional cues and to respond during interaction in a well-timed, reciprocal, and mutually rewarding manner (6, 7). Some studies show that sensitivity toward infant's distress is a better predictor of emotion regulation and secure attachment than sensitivity to non-distress (8), pointing to the importance of parental sensitive responding to a child's crying. In this paper, we test the predictors of couple's sensitivity to infant cues in the dynamic period of transition to parenthood.

Predictors of Parenting Quality—The Process Model of Parenting

According to Belsky's (9) *Process Model*, parenting quality is predicted by major but not equally powerful sources of influence: *characteristics of the parent* (developmental history including abuse experienced in childhood, personality characteristics), *characteristics of the child*, and the broader *social context of the parent-child relationship* (with a potentially high impact of marital relationship).

Partner's Empathic Concern

Originally, the *Process Model of Parenting* emphasized the mediational role of marital relations in the association between parental characteristics and parenting (e.g., parental sensitivity). Here we examine the mediating role of perceived partner's empathic concern as an essential aspect of this social context. Empathic concern was defined by Davis (10) as other-oriented emotional empathy linked with compassion and sympathy for unfortunate others, warmth or being moved by perceiving others in need, also in close relationships characterized by communal

sharing (11). Such other-oriented empathy or empathic concern has been a focus of family and developmental research, including research on the quality of intimate relationships [e.g., empathic concern is positively associated with relationship satisfaction and negatively associated with depression among heterosexual couples; (12)]. Empathic concern has also been found to be associated with parenting quality. Higher empathy facilitates concentration on the child's needs (13–15), while lower empathy increases the risk of self-focused behavior (16) and of general disturbances in family relationships including child abuse (17).

In order to take empathic concern into account as part of the social context (social support and relationship quality), we focus on mutual perceptions of partners' empathic concern, not on self-reported empathy. This construct encompasses both positive perception of a partner as supportive and perception of relationship with a partner as satisfying. Busby and Gardner (18) showed that men's perception of their partner's empathy was associated with higher perceived relationship quality in couples in a longitudinal perspective. Additionally, perceived partner's empathic concern is associated with better adaptation of mothers as well as fathers during the transition to parenthood (19). Higher dyadic empathy also correlated with higher sexual satisfaction and relationship adjustment while transitioning to parenthood (20).

Caregiving Experiences During Childhood

Both parental sensitive responding and empathic concern are partly dependent on experiences in the family-of-origin (16, 21). Difficulties in fulfilling parental roles, low empathic concern, and low levels of perceived empathic support in the relationship with a romantic partner were linked to negative caregiving experiences or abuse during childhood (sexual, physical, and/or emotional) [e.g., (22, 23, 26)]. For example, mothers who had been maltreated in childhood were more intrusive during mother-child interactions (24), prone to more negative responses, and more frequent abusive behaviors toward their own children (25, 27). Gender might modify the relationship between the family-of-origin and individual outcomes in adulthood (28) or parenting behaviors (29), but it needs to be confirmed in the context of parental sensitivity.

However, the updated *Process Model* suggests additional moderating pathways, as interactions between different predictors (including developmental history of parents and their personality) might impact the quality of parenthood (9, 29). Such moderation is consistent with the *buffering effect model* that points to the beneficial role of social context, which ameliorates the possibly negative impact of stressors on parenting quality (29). Additionally, in earlier studies, effect sizes of parental and child characteristics on parenting were modest to small, whereas the effects of the social context domain (e.g., parents' relationship quality) were stronger, especially in the presence of stressors (29). Therefore, the question remains whether empathic concern may also serve as a buffering factor in the association between negative childhood experiences and parental sensitive responding.

Present Study

Although many studies have been published on parenthood in the realm of the *Process Model*, the focus on fathers is still insufficient (29, 30), especially in light of the significant impact of an intimate relationship on the paternal role [e.g., (31)]. It should also be noted that Belsky's *Process Model* (9) was based on nonexperimental and correlational research, and there has been an increase in experimental designs in parenting research, from which interventions aimed at improving parenting quality might profit (32). Thus, in the present paper, we focus on negative caregiving experiences during childhood and current partner's perceived empathic concern as predictors of parental sensitivity in expectant couples, measured in a standardized experimental setting.

We hypothesized that negative caregiving experiences during childhood and perceived empathic concern of a partner would predict couple's parental sensitivity during pregnancy (Hypothesis 1). Moreover, according to Belsky's *Process Model*, we predicted that perceived empathic concern of a partner would mediate the relationship between childhood abuse and couple parental sensitivity (Hypothesis 2) or alternatively would serve as a moderator of this association (Hypothesis 3). Depressive symptoms in expectant parents have also been taken into account since the transition to parenthood is closely related with emotional health (33).

METHOD

Participants

A total of 111 young adult couples ($n = 222$) from the Pomeranian region in Poland, who were expecting their first child (week of pregnancy at the time of recruitment: $M = 31.3$, $SD = 4.58$) participated in the study. Women (age: $M_{\text{women}} = 28.40$ years, $SD = 3.03$) were significantly younger than men (age: $M_{\text{men}} = 29.24$ years, $SD = 3.31$) [$t_{(220)} = 1.99$; $p = 0.048$; Cohen's $d = 0.26$]. The average relationship duration was $M = 6.8$ years ($SD = 3.43$; it ranged from 2 to 16 years). Also, 81% of the participants were married and 19% were in an informal relationship. None of the participants had children from previous relationships. All couples lived together ($M_{\text{years}} = 3.56$, $SD = 2.15$; duration ranged from 0.5 to 10.5 years). Also, 83% of the participants had a degree of higher education and 91% of participants were professionally active.

Procedure

Recruitment

The recruitment of couples took place during antenatal classes and through social media. Firstly, all couples willing to participate in the study completed an online recruitment questionnaire, which contained basic sociodemographic information and relationship status. The inclusion criteria were: age range 19 [the beginning of Erikson's early adulthood phase; (34)] until 35 (end of this phase); minimum 2-year relationship duration [as in earlier Polish studies on cohabiting couples; see (35)], sharing a household, and third trimester of pregnancy with a first child. Additionally, participants had to declare general good health and

no chronic disease diagnosis, no pharmacological treatment, and no psychoactive substances abuse.

The study took place in the laboratory setting with a two-way mirror and cameras, furnished as a nursery room, situated at the University of Gdansk. After introducing the procedure, all participants signed an informed consent concerning their voluntary participation in the study. Each participant was first requested to assess perceived partner's empathic concern and report negative caregiving experiences during childhood followed by an experimental procedure with an infant simulator. After completion of all tasks, each participant was thanked and received 100 PLN (ca. 25 Euro). The study was approved by the Independent Bioethics Committee for Scientific Research at the Medical University of Gdańsk, Poland (permission # NKBBN/154/2017) and the Ethics Committee at the Institute of Psychology, University of Gdańsk, Poland (permission # 4/2016).

Observational Stage

The procedure included a 10-min observation in which a couple was asked to take care of a baby (which was a life-like doll). The infant simulator was programmed to cry with a varying frequency for 7 out of 10 min. The procedure that proved to be perceived as a realistic experience (32, 36) includes a doll with infant features (professional infant simulator) and crying patterns gradually changing from fussing to crying and screaming of varying frequency. Face and criterion validity, convergent and discriminant validity of the procedure has been proven in various low-risk samples (childless undergraduate students, young mothers). The physical presence of the life-like doll facilitated responding of a caregiver as compared to experiments that often used computerized cry sounds (37) as participants talked to the infant simulator or used their name while caregiving. The above standardized procedure allows observation of parents' sensitivity to infant crying (distress signal) in conditions similar to the realistic situation of caring for a baby (32). The entire caretaking procedure was recorded and then coded by trained raters using the *Ainsworth Sensitivity Scale* (38) modified by Voorthuis et al. (32) for coding the sensitivity toward a life-like doll.

Measures

Parental Sensitivity

The 9-point *Ainsworth Sensitivity Scale* (38) in the modified version used by Voorthuis et al. (32) was used for the couple observational assessment of parental sensitivity to an infant simulator's crying. Parental sensitivity was assessed from the perspective of an infant; hence, the rating depended on the sensitivity toward the child's (infant simulator's) needs provided by the couple, regardless of individual ratings of each partner. Couple sensitivity was assessed by a trained rater. Higher scores reflect higher parental sensitivity provided to the life-like doll by a couple. For instance, a score of seven points or higher meant that the baby for majority of the time received a prompt, adequate, and well-rounded care provided by the couple (38). Sensitivity with the infant simulator has been shown to be strongly correlated with sensitivity to a parent's own baby [$r = 0.53$, $p < 0.01$; (36)]. The average intercoder reliability [ICC,

two-way random effects, absolute agreement; (39)] for couple sensitivity with the infant simulator in expectant couples was 0.94 (range 0.85–0.97 based on 20% of the sample and 12 coders).

Perceived Partner's Empathic Concern

A nine-item measure of perceived empathic concern (40) was used. It was based on the index of empathic concern created by Matthews et al. (41) and used to assess a partner in an intimate relationship. The measure consists of nine adjectives (e.g., helpful, sensitive, sympathetic) with a 5-point Likert scale. The participants were asked to indicate to what extent each of the listed characteristics describes their partner. The higher the score, the higher perceived partner's empathic concern. In this study, Cronbach's α was 0.80.

Negative Caregiving Experiences During Childhood

Couples also filled in questions based on the *Short Child Maltreatment Questionnaire* (42) referring to the extent to which they experienced physical and emotional abuse from their mothers and fathers in childhood according to the WHO guidelines (43). The following questions were asked regarding mothers and fathers separately: "During your childhood, how often did you experience the following behaviors of your mother/father: (1) physical punishment, beatings, jerking, or slapping? (2) insults, placing too high demands, ridiculing?" Participants assessed their experience on a 4-point scale (from never to often). Due to the skewed distribution of variables resulting from the nonclinical population recruitment (declared experience of abuse was rare), results were transformed into two-category variables (experiencing abuse vs. no experience of abuse). Only those participants who declared lack of abuse experience (answered "never" to each of the four questions regarding experiences with both mother and father) were assigned to the group with no abuse experience. In this study, Cronbach's α was 0.66.

Depressive Symptoms

Depressive symptomatology of both females and males was measured as a control variable. The *Edinburgh Postnatal Depression Scale* [EPDS; Polish validation by (44)], measuring emotional functioning during pregnancy and postnatally [see (45)], was used. This is a 10-item measure with a 4-point response scale. Cronbach's α for the scale was 0.76.

RESULTS

Table 1 shows the means, standard deviations, and intercorrelations between the study variables. A total of 65 women (58.6%) and 82 men (73.9%) in the study declared having ever experienced maltreatment from their parents during childhood. However, the frequency of maltreatment occurrences was low, and <3% of participants declared often experiencing them. No participant in the study reached the threshold score marking perinatal depression. The comparative analyses indicated that women were perceived by their partners as more empathic than men [$t_{(1, 110)} = -3.03, p = 0.003$, Cohen's $d = 0.35$] but presented a higher level of depressive

symptoms [$t_{(1, 110)} = 5.83, p = 0.000$, Cohen's $d = 0.74$], while men reported experiencing abuse during childhood more often [$t_{(1, 110)} = -2.54, p = 0.012$, Cohen's $d = 0.32$] than women.

With regard to our first hypothesis, women's (but not men's) empathic concern as perceived by their partners was related to the couple's parental sensitivity during pregnancy. Additionally, for men (but not for women), negative childhood experience correlated negatively with their empathic concern as perceived by the partners and with their ratings of partner's empathic concern. There was no correlation between negative childhood experience and couple's sensitivity for men or for women.

In order to test the hypothesis that perception of partner's empathic concern mediates the relationship between women's and men's reported experience of abuse and couple's parental sensitivity (Hypothesis 2), we used path analysis, controlling for male's and female's depression. Path analysis can be used to analyze models that are more complex (and realistic) than multiple regression. We used the R environment (46) with the lavaan package (47) for calculations.

The association between men's reported experience of abuse and couple's parenting sensitivity was mediated by women's empathic concern perceived by their partners. As **Figure 1** illustrates, the standardized regression coefficient between men's experience of abuse and women's empathic concern perceived by the men was statistically significant, as was the standardized regression coefficient between women's empathic concern perceived by their partners and couple's parental sensitivity. The standardized indirect effect was $(-0.21) \times (0.19) = -0.04$, and the total effect was 0.06. We tested the significance of this indirect effect using bootstrapping procedures. Unstandardized indirect effects were computed for each of 1,000 bootstrapped samples, and the 95% confidence interval was computed by determining the indirect effects at the 2.5th and 97.5th percentiles. The bootstrapped unstandardized indirect effect was -0.16 , and the 95% confidence interval ranged from -0.44 to -0.04 . Thus, the indirect effect was statistically significant: men with negative childhood experiences perceived their partners as less empathic, and this, in turn, predicted lower levels of couple's parental sensitivity.

As can be seen in **Figure 1**, the model paths regarding the relationship between women's experience of abuse and couple's parental sensitivity as well as women's experience of abuse and men's empathic concern perceived by the women were not statistically significant. Also, men's empathic concern perceived by their partners was not a significant predictor of couple's parental sensitivity assessed by an independent expert. Since the correlation between mediators was not very high (**Table 1**), we decided not to include it in the model to simplify it. Also, as can be seen in **Figure 1**, depressive symptomatology did not significantly add to the prediction of the couple's parenting sensitivity in the model.

To test the hypothesis that women's and men's perceived partners' empathic concern would moderate the association between abuse experienced in childhood and couple's sensitivity to the life-like doll (Hypothesis 3), moderated multiple regression analyses were run. Following the suggestion by Aiken and West (48), predictors were centered, and the interaction term was

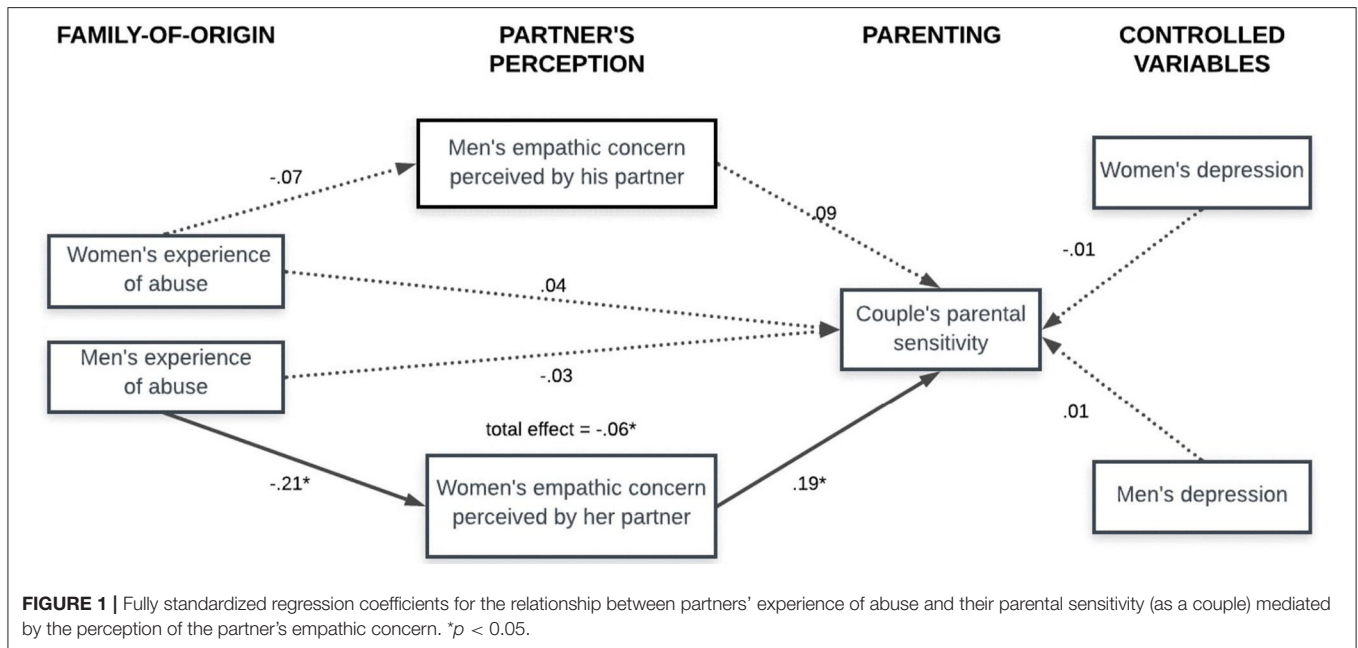
TABLE 1 | Means, standard deviations, and intercorrelations between the study variables.

Variable	M	SD	1	2	3	4	5	6
1. Women's experience of abuse	0.59	0.49	–					
2. Men's experience of abuse	0.74	0.44	–0.08 ^a	–				
3. Women's empathic concern perceived by her partner	38.17	3.99	–0.07	–0.21*	–			
4. Men's empathic concern perceived by his partner	36.55	5.16	–0.07	–0.22*	0.26**	–		
5. Couple's parental sensitivity	5.48	1.75	0.02	–0.09	0.21*	0.14	–	
6. Women's depression	5.07	3.15	0.07	0.02	0.08	–0.10	–0.01	–
7. Men's depression	3.00	2.38	0.02	0.04	–0.19*	–0.01	–0.03	0.12

N = 111.

^a Phi coefficient.

*p < 0.05, **p < 0.01.

based on these centered scores. The results of moderated multiple regression analyses showed that there were no interaction effects of women's and men's experience of abuse and perception of partners' empathic concern ($B = 0.00, p = 0.99$ and $B = 0.07, p = 0.61$, respectively).

DISCUSSION

This is the first study that measured couples' parenting sensitivity during pregnancy, examining what factors contribute to couples' being more or less sensitive to a life-like crying doll.

We found partial support for our first hypothesis. Perceived empathic concern of a partner predicted couple's sensitivity measured experimentally in pregnancy. However, these effects hold only with regard to men, not women. No correlations were found between childhood negative experiences and couple's sensitivity for men or for women.

In addition, our results partially confirmed the mediational pathway converging with Belsky's *Process Model* (Hypothesis 2),

where intimate relationship quality, in our case, men's perception of their female partner's empathic concern, acted as a mediator in the association between male retrospectively assessed negative caregiving experiences in childhood and couple's sensitivity toward the crying life-like doll. The mediational pathway referring to woman's childhood experiences, her perception of her partner's empathic concern, and the couple's parenting sensitivity was nonsignificant.

Earlier research showed a significant impact of female empathy or female perceptions of male partner's empathy on romantic relationships quality, also in times of transitioning to parenthood (18, 19, 49), as it was linked with a higher female need for intimacy or with more communal orientations in relationships. We found that when men perceived their partners as more empathic, the couple showed higher levels of parenting sensitivity. Empathy and sensitive responding to a child's needs are often linked with motherhood (50, 51), and in previous research, lack of maternal empathy was related to insensitive parenting reactions to infant crying. Our procedure may have

activated the gender role expectations of women taking the responsibility for the crying life-like doll as typical primary carers, whereas men might have tended to rely more on their female partners in the caretaking task. In consequence, females perceived as more empathic might have been easier for men to rely on during the experiment, which led to higher couple sensitivity. Such tendencies might have been enhanced by the fact that the couples were actively preparing for childbirth during antenatal classes, which are typically more woman-centered (52) and might have given a pregnant partner the role of a guide in interacting with “a crying infant.” In Polish culture, motherhood, represented by the stereotype of a *Polish mother*, emphasizes the dominant nurturing role of women (53), while the role of a father is much less stressed. At present, despite growing popularity of egalitarian views on marriage, caring for small children is strongly influenced by the above stereotype (54). The parental role increases after the child’s birth for both genders but is more salient for women, while the professional role becomes more salient for men (55).

The mediational pathway might also be interpreted as an indication of a spillover effect between intimate relationship quality and parenting among expectant fathers [e.g., (56)]. In men, romantic satisfaction and received partner support during the transition to parenthood or maternal relational competence have been related to the quality of fatherhood, e.g., the amount of effort invested in paternal role (31, 57). In our case, when an expectant father perceived his partner as more empathic, the caretaking potential of a couple in observational psychological assessment was higher. Finally, it should be noted that couple sensitivity was assessed from the perspective of the infant, which did not take into account gender differences in actual care given by men or women during the observation.

No interactions between recollected childhood experiences and perceived partner’s empathic concern were found (Hypothesis 3). Thus, we cannot conclude that perception of partner’s empathic concern exerted the buffering effect on the negative influence of childhood abuse on experimentally measured parental sensitivity toward a crying life-like doll. Previous research indicated buffering effects of social support that attenuated the impact of stressors on parenting. However, such results have been obtained mostly in high-risk samples and among mothers (29). Maybe because we studied expectant but still childless couples representing a normative population, the direct effect of any recollections of childhood abuse on caring for a life-like doll in couples was weak. In consequence, the roles of partners and their empathy might have been more pronounced in the context of the experimental task.

Why men’s and not women’s recollection of negative childhood experiences is associated with perception of partner’s empathic concern remains an outstanding issue. Men who reported more negative childhood experiences were seen as less empathic by female partners whom they assessed as less empathic as well. Earlier studies indicated the impact of family-of-origin on intimate relationships in both men and women or stronger effects of childhood on females (58, 59). We might hypothesize that women as *barometers* for distress in marriage (60) might perceive their partners based on particular interactions with them

despite their own negative caregiving experiences in childhood. Still, this interpretation remains to be confirmed.

LIMITATIONS AND STRENGTHS

The recruitment procedure using antenatal classes might have resulted in higher participation of well-educated and highly involved couples, which might have impacted null findings regarding a direct effect between childhood maltreatment and sensitivity, and could have limited generalizability of the results. Still, examining a non-risk sample provides an opportunity to identify more universal predictors of parental sensitivity. Additionally, the cross-sectional nature of the study did not allow for the conclusions regarding directionality of the mediation model.

The experimental setting with a life-like doll might have been experienced as not realistic for all participants. However, earlier studies confirmed its validity (32, 36), and the procedure enables to control for interfering factors that are typical for real-life interactions between parents and their infant. The present study used observation of triadic relations in a controlled laboratory setting. It also created the unique opportunity to assess parental sensitivity in expectant but still childless couples. This way, the couple’s potential for taking care of their child can be assessed before facing this task as parents. To further test our interpretations of the results, inclusion of additional variables (e.g., self-reported relationship satisfaction, individual sensitivity, own parent’s accounts regarding parenting styles) would be advisable.

The results of the study point to the importance of couple relations for their sensitive responding to the infant cues. They also highlight the importance of empathic concern displayed and perceived by partners in predicting their parenting quality. Focusing on this aspect of marital functioning in expectant couples creates the opportunity to identify those who are at risk of low parenting sensitivity. It also creates the new and rarely utilized time frame for providing support to enable more mature dealing with challenges of parenthood (61). Therefore, even short empathy sessions for non-risk couples offered during antenatal classes may improve perinatal mental health of a dyad that becomes a triad.

DATA AVAILABILITY STATEMENT

The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

ETHICS STATEMENT

The studies involving human participants were reviewed and approved by the Independent Bioethics Committee for Scientific Research at Medical University of Gdansk, Poland (permission #NKBBN/154/2017) and the Ethics Committee at the Institute of Psychology, University of Gdansk, Poland (permission #4/2016). The patients/participants provided their written informed consent to participate in this study.

AUTHOR CONTRIBUTIONS

All authors listed have made a substantial, direct and intellectual contribution to the work, and approved it for publication.

FUNDING

This work was supported by the National Science Centre, Poland (2016/22/E/HS6/00237) awarded to MK.

REFERENCES

- Cowan PA, Cowan CP. Normative family transitions, couple relationship quality, and healthy child development. In: Walsh F, editor. *Normal Family Processes: Growing Diversity and Complexity*. New York, NY: Guilford Press (2012). p. 428–51.
- Schoppe-Sullivan SJ, Altenburger LE, Settle TA, Kamp Dush CM, Sullivan JM, Bower DJ. Expectant fathers' intuitive parenting: associations with parent characteristics and postpartum positive engagement. *Infant Ment Health J.* (2014) 35:409–21. doi: 10.1002/imhj.21468
- Witte AM, Bakermans-Kranenburg MJ, van Ijzendoorn MH, Szepeswol O, Shai D. Predicting infant–father attachment: the role of pre- and postnatal triadic family alliance and paternal testosterone levels. *Attach Hum Dev.* (2019) 1–15. doi: 10.1080/14616734.2019.1680713
- Ainsworth MDS. Object relations, dependency, and attachment: a theoretical review of the infant mother relationship. *Child Dev.* (1968) 40:969–1025. doi: 10.2307/1127008
- Bakermans-Kranenburg MJ, van Ijzendoorn MH. Protective parenting: neurobiological and behavioral dimensions. *Curr Op Psychol.* (2017) 15:45–9. doi: 10.1016/j.copsyc.2017.02.001
- Ainsworth MDS, Blehar MC, Waters E, Wall S. *Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situation, Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situation*. Oxford: Lawrence Erlbaum (1978).
- De Wolff MS, van Ijzendoorn MH. Sensitivity and attachment: a meta-analysis on parental antecedents of infant attachment. *Child Dev.* (1997) 68:571–91. doi: 10.1111/j.1467-8624.1997.tb04218.x
- Leerkes EM, Weaver JM, O'Brien M. Differentiating maternal sensitivity to infant distress and non-distress. *Parent Sci Prac.* (2012) 12:175–84. doi: 10.1080/15295192.2012.683353
- Belsky J. The determinants of parenting: a process model. *Child Dev.* (1984) 55:83–96. doi: 10.2307/1129836
- Davis MH. Empathy. In: Stets JE, Turner JH, editors. *Handbook of the Sociology of Emotions*. Boston, MA: Springer (2006).
- Zickfeld JH, Schubert TW, Seibt B, Fiske AP. Empathic concern is part of a more general communal emotion. *Front Psychol.* (2017) 8:723. doi: 10.3389/fpsyg.2017.00723
- Cramer D, Jowett S. Perceived empathy, accurate empathy and relationship satisfaction in heterosexual couples. *J Soc Pers Relat.* (2010) 27:327–49. doi: 10.1177/0265407509348384
- Belsky J, Barends N. Personality and parenting. In: Bornstein MH, editor. *Handbook of Parenting: Being and Becoming a Parent, Vol. 3*. 2nd ed. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Publishers (2002). p. 415–38.
- Heinicke CM. The transition to parenting. In: Bornstein MH, editor. *Handbook of Parenting: Being and Becoming a Parent*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Publishers (2002). p. 363–88.
- Leerkes EM. Predictors of maternal sensitivity to infant distress. *Parenting.* (2010) 10:219–39. doi: 10.1080/15295190903290840
- Leerkes EM, Parade SH, Burney RV. Origins of mothers' and fathers' beliefs about infant crying. *J Appl Dev Psychol.* (2010) 31:467–74. doi: 10.1016/j.appdev.2010.09.003
- Feshbach S. Psychology, human violence, and the search for peace: issues in science and social values. *J Soc Issues.* (1990) 46:183–98. doi: 10.1111/j.1540-4560.1990.tb00281.x
- Busby DM, Gardner BC. How do i analyze thee? Let me count the ways: considering empathy in couple relationships using self and partner ratings. *Fam Process.* (2008) 47:229–42. doi: 10.1111/j.1545-5300.2008.00250.x
- Kaźmierczak M. *Oblicza Empatii w Procesie Adaptacji Do Rodzicielstwa [Faces of Empathy in the Process of Adaptation to Parenthood]*. Warsaw: Scholar (2015).
- Rosen NO, Mooney K, Muise A. Dyadic empathy predicts sexual and relationship well-being in couples transitioning to parenthood. *J Sex Marital Ther.* (2017) 43:543–59. doi: 10.1080/0092623X.2016.1208698
- Leerkes EM, Crockenberg SC. Antecedents of mothers' emotional and cognitive responses to infant distress: the role of family, mother, and infant characteristics. *Infant Mental Health J.* (2006) 27:405–28. doi: 10.1002/imhj.20099
- Bailey HN, DeOliveira CA, Wolfe VV, Evans EM, Hartwick C. The impact of childhood maltreatment history on parenting: A comparison of maltreatment types and assessment methods. *Child Abuse Negl.* (2012) 36:236–46. doi: 10.1016/j.chiabu.2011.11.005
- Vaillancourt K, Pawlby S, Pasco Fearon RM. History of childhood abuse and mother–infant interaction: a systematic review of observational studies. *Infant Ment Health J.* (2017) 38:226–48. doi: 10.1002/imhj.21634
- Moehler E, Biringen Z, Poustka L. Emotional availability in a sample of mothers with a history of abuse. *Am J Orthopsychiatry.* (2007) 77:624–8. doi: 10.1037/0002-9432.77.4.624
- Dixon L, Hamilton-Giachritsis C, Browne K. Attributions and behaviours of parents abused as children: a mediational analysis of the intergenerational continuity of child maltreatment (part II). *J Child Psychol Psychiatry.* (2005) 46:58–68. doi: 10.1111/j.1469-7610.2004.00340.x
- Gibb BE, Alloy LB, Abramson LY, Rose DT, Whitehouse WG, Donovan P, et al. History of childhood maltreatment, negative cognitive styles, and episodes of depression in adulthood. *Cognit Ther Res.* (2001) 25:425–46. doi: 10.1023/A:1005586519986
- Reijman S, Alink LRA, Compier-de Block LHCG, Werner CD, Maras A, Rijnberk C, et al. Autonomic reactivity to infant crying in maltreating mothers. *Child Maltreat.* (2014) 19:101–12. doi: 10.1177/1077559514538115
- Irving SM, Ferraro KF. Reports of abusive experiences during childhood and adult health ratings: personal control as a pathway? *J Aging Health.* (2006) 18:458–85. doi: 10.1177/0898264305280994
- Taraban L, Shaw DS. Parenting in context: revisiting Belsky's classic process of parenting model in early childhood. *Dev Rev.* (2018) 48:55–81. doi: 10.1016/j.dr.2018.03.006
- Cowan PA, Cowan CP. Introduction: bringing dads back into the family. *Attach Hum Dev.* (2019) 21:419–25. doi: 10.1080/14616734.2019.1582594
- Tremblay S, Pierce T. Perceptions of fatherhood: longitudinal reciprocal associations within the couple. *Can J Behav Sci Rev Can Sci Comput.* (2011) 43:99–110. doi: 10.1037/a0022635
- Voorthuis A, Out D, van der Veen R, Bhandari R, van Ijzendoorn MH, Bakermans-Kranenburg MJ. One doll fits all: validation of the Leiden infant simulator sensitivity assessment (LISSA). *Attach Hum Dev.* (2013) 15:603–17. doi: 10.1080/14616734.2013.820897
- Cowan CP, Cowan PA. Interventions to ease the transition to parenthood: why they are needed and what they can do. *Fam Rel.* (1995) 44:412–23. doi: 10.2307/584997
- Erikson EH. *Childhood and Society*. New York, NY: WW Norton & Co (1950).
- Janicka I. Stosunki partnerskie w związkach niemażeńskich. *Przegląd Psychol.* (2008) 51:37–53.
- Bakermans-Kranenburg MJ, Alink LRA, Biro S, Voorthuis A, van Ijzendoorn MH. The Leiden infant simulator sensitivity assessment (LISSA): parenting an infant simulator as your own baby. *Inf Child Dev.* (2015) 24:220–7. doi: 10.1002/icd.1905
- Klamann U, Kaźmierczak M, Pawlicka P, Obuchowska A. Is it too much for me? General self-efficacy and emotional reactions to infant's cry. *J. Reprod. Infant Psychol.* (2019) 1–14. doi: 10.1080/02646838.2019.1687858
- Ainsworth MDS, Bell S, Stayton D. *Mother-Infant Attachment and Social Development: The Integration of the Child Into the Social World*. London: Cambridge University Press (1974).

39. Koo TK, Li MY. A guideline of selecting and reporting intraclass correlation coefficients for reliability research. *J Chiropr Med.* (2016) 15:155–63. doi: 10.1016/j.jcm.2016.02.012
40. Kaźmierczak M. Couple empathy – the mediator of attachment styles for partners adjusting to parenthood. *J Reprod Infant Psychol.* (2014) 33:15–27. doi: 10.1080/02646838.2014.974148
41. Matthews KA, Batson CD, Horn J, Rosenman RH. Principles in his nature which interest him in the fortune of others...: The heritability of empathic concern for others. *J Pers.* (1981) 49:237–47. doi: 10.1111/j.1467-6494.1981.tb00933.x
42. Meinck F, Steinert JI, Sethi D, Gilbert R, Bellis MH, Mikton C, et al. *Measuring and Monitoring National Prevalence of Child Maltreatment: A Practical Handbook.* Copenhagen: World Health Organization (2016).
43. WHO. *Preventing Child Maltreatment: A Guide to Taking Action and Generating Evidence.* WHO (2006). Available online at: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43499/9241594365_eng.pdf?sequence=1 (accessed May 10, 2020).
44. Bielawska-Batorowicz E. *Determinanty Spostrzegania Dziecka Przez Rodziców Wokresie Poporodowym.* Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego (1995).
45. Murray D, Cox JL. Screening for depression during pregnancy with the Edinburgh Depression Scale (EPDS). *J. Reprod. Infant Psychol.* (1990) 8:99–107. doi: 10.1080/02646839008403615
46. R Core Team. *R: A Language and Environment for Statistical Computing.* Vienna: R Foundation for Statistical Computing (2020).
47. Rosseel Y. Lavaan: an R package for structural equation modeling. *J Stat Softw.* (2012) 48:1–36. doi: 10.18637/jss.v048.i02
48. Aiken LS, West SG. Multiple regression: testing and interpreting interactions. In: Aiken LS, West SG, editors. *Multiple Regression: Testing and Interpreting Interactions.* Thousand Oaks, CA: Sage Publications Inc. (1991).
49. Davis MH, Oathout HA. Maintenance of satisfaction in romantic relationships: empathy and relational competence. *J Pers Soc Psychol.* (1987) 53:397–410. doi: 10.1037/0022-3514.53.2.397
50. Christopher C, Umemura T, Mann T, Jacobvitz D, Hazen N. Marital quality over the transition to parenthood as a predictor of coparenting. *J Child and Fam Stud.* (2015) 24:3636–51. doi: 10.1007/s10826-015-0172-0
51. Rubin LB. *Intimate Strangers: Men and Women Together.* New York, NY: Harper (1984).
52. Smyth S, Spence D, Murray K. Does antenatal education prepare fathers for their role as birth partners and for parenthood? *Br J Midwifery.* (2015) 23:336–42. doi: 10.12968/bjom.2015.23.5.336
53. Krzyżanowska N. Konstruowanie macierzyństwa jako kwestii społecznej na przykładzie dyskursów polskiej sfery publicznej. *Kultura i Edukacja.* (2014) 4:142–165. doi: 10.15804/kie.2014.04.11
54. Slany K. *Alternatywne Formy Życia Małżeńsko-Rodzinnego w Ponowoczesnym Świecie [Alternative Marriage-Family Lifestyles in the Contemporary World].* Cracow: Nomos (2008).
55. Kaźmierczak M, Karasiewicz K. Making space for a new role – gender differences in identity changes in couples transitioning to parenthood. *J Genid Stud.* (2019) 28:271–87. doi: 10.1080/09589236.2018.1441015
56. Nelson JA, O'Brien M, Blankson AN, Calkins SD, Keane SP. Family stress and parental responses to children's negative emotions: tests of the spillover, crossover, and compensatory hypotheses. *J Fam Psychol.* (2009) 23:671–9. doi: 10.1037/a0015977
57. Ngu LE, Florsheim P. The development of relational competence among young high-risk fathers across the transition to parenthood. *Fam Process.* (2011) 50:184–202. doi: 10.1111/j.1545-5300.2011.01354.x
58. Péloquin K, Lafontaine MF, Brassard A. A dyadic approach to the study of romantic attachment, dyadic empathy, and psychological partner aggression. *J Soc Pers Relat.* (2011) 28:915–42. doi: 10.1177/0265407510397988
59. Plopa M, Kaźmierczak M, Karasiewicz K. The quality of parental relationships and dispositional empathy as predictors of satisfaction during the transition to marriage. *J Fam Stud.* (2019) 25:170–83. doi: 10.1080/13229400.2016.1211550
60. Kiecolt-Glaser JK, Newton TL. Marriage and health: his and hers. *Psychol Bull.* (2001) 127:472–503. doi: 10.1037/0033-2909.127.4.472
61. Pistrang N, Picciotto A, Barker C. The communication of empathy in couples during the transition to parenthood. *J Commun Psychol.* (2001) 29:615–36. doi: 10.1002/jcop.2000

Conflict of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Copyright © 2020 Kaźmierczak, Pawlicka, Łada-Maśko, van IJzendoorn and Bakermans-Kranenburg. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) and the copyright owner(s) are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

PUBLIKACJA 4

Article

Measuring and Predicting Maturity to Parenthood: What Has Personality Got to Do with It?

Ariadna Beata Łada-Maško ^{1,*} and Maria Kaźmierczak ²

¹ Division of Developmental Psychology and Psychopathology, Institute of Psychology, Faculty of Social Sciences, University of Gdańsk, 80-309 Gdańsk, Poland

² Division of Family Studies and Quality of Life, Institute of Psychology, Faculty of Social Sciences, University of Gdańsk, 80-309 Gdańsk, Poland; maria.kazmierczak@ug.edu.pl

* Correspondence: ariadna.lada@ug.edu.pl; Tel.: +48-607-713-958

Abstract: Maturity to parenthood is essential for taking on parental roles but remains an understudied issue. Still, close relations between maturity and personality dimensions are commonly emphasized. Thus, conducting research on maturity in context of personality seems a valuable research direction. The present research consists of two studies, focusing on the development and validation of Maturity to Parenthood Scale (MPS), in relation to personality, emotional regulation, coping with challenges, and intimate relationship satisfaction. In both studies, childless adults aged 20–35 years took part: (1) 718 participants ($M_{age} = 25.49$; $SD = 2.89$; 479 women), (2) 150 participants ($M_{age} = 23.69$; $SD = 3.15$; 104 women). All the participants had been in an intimate relationship for at least six months at the time of the study, the majority declared their willingness to have children in the future, had higher education, and were professionally active. The results showed that MPS is a reliable, valid measure comprising the following three subscales: valence, behavioral, and cognitive–emotional maturity to parenthood. The findings also confirmed the importance of broad- and narrow-band individual differences and contextual factors for maturity. MPS may be used in psychoeducation, supporting the transition to biological or adoptive/foster parenthood, as well as in medical and psychological care.

Keywords: maturity; parenthood; empathy; resiliency; life values; young adults; individual differences; close relationship

Citation: Łada-Maško, A.B.; Kaźmierczak, M. Measuring and Predicting Maturity to Parenthood: What Has Personality Got to Do with It? *J. Clin. Med.* **2021**, *10*, 5802. <https://doi.org/10.3390/jcm10245802>

Academic Editor: Philipp Yorck Herzberg

Received: 19 October 2021
Accepted: 9 December 2021
Published: 11 December 2021

Publisher's Note: MDPI stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright: © 2021 by the authors. Licensee MDPI, Basel, Switzerland. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

1. Introduction

Maturity is widely explored as a concept, but most studies focus on the general individual maturity of a person, and maturity for marriage or to carry out parental roles [1–5]. Maturity for marriage and parenthood is defined as an appropriate level of intellectual, personality, emotional, and social development, which are intertwined [1,6–12]. Moreover, gender differences in maturity referring to parenthood have also been found, confirming higher maturity in women [1,8,13–15].

Before deciding to become a parent, young adults estimate the investments related to having a child and the limitations resulting from the new role [16–18]. There has been a shift in women of the highest fertility from the 20–24-year age group to the 25–29-year age group. Furthermore, fertility has significantly increased in the age group of 30–34 years, which is mainly due to the implementation of postponed parenthood [19,20]. Thus, observing current sociocultural changes and trends in marriage and fertility [19,21–23], it seems extremely important to explore maturity to parenthood in young adults. Studies have revealed that psychoeducation and clarity in visualizing themselves as future parents majorly impact adjustment to pregnancy and fulfilling future parental roles [24–26]. Moreover, the quality of a close relationship, good communication, and mutual support help couples to consciously prepare for parenthood, reducing the level of stress experienced related to the transition to parenthood as a new stage in family life [6,27–29]. The positive effects of psychoeducation and the relationship quality on the mental health of expecting

couples have also been confirmed [30–32]. Therefore, conducting research on maturity to parenthood and thus identifying areas where young adults need further support is a valuable research direction in the context of the role of personality for clinical application.

Surprisingly, maturity to parenthood appears in the literature primarily in the context of couples who have already had children [21,33–35]. Thus, existing definitions mainly focus on the fulfillment of parental roles [36–39]. Tate and Patterson [40] recently used a term closely related to maturity to parenthood, “parenthood aspirations”, which involves the following three aspects of parenthood: desires, expectations, and intentions. The parenthood desires aspect refers to how much people want to become a parent, the parenthood expectations aspect considers the likelihood of thinking about becoming parents, and the parenthood intentions aspect is about planning to pursue parenthood. In this paper, we focus on the perspective of personality psychology; we refer to the definition proposed by Bakiera, who defined parental involvement as referring to psychological readiness. First, this concept distinguishes commitment in the area of behavior; second, the importance of the role of a parent in a person’s values system, then to cognitive and affective aspects, and, accordingly, concentrating thoughts, attention, and imagination on parenting roles and emotional concentration on parenthood.

On the basis of the above conceptual framework [36,40], maturity to parenthood could be considered to be the readiness for taking on future parenting roles in the following three dimensions: valence, behavioral, and cognitive–emotional maturity to parenthood. The first dimension, valence maturity to parenthood, refers to placing parenthood in a person’s value system, the motives of their parental aspirations, and creating a vision of parenthood based on their ethical and moral norms. The second dimension of behavioral maturity to parenthood concerns a person’s activities in intimate relationships and in other social relationships to take on the future parental roles, their activities in the economy and work, and actively seeking information about parenthood. The last dimension, cognitive–emotional maturity to parenthood, refers to a general approach for taking and implementing parental roles in everyday life, drawing attention to the different aspects of parenthood, creating a picture of parental roles in the context of a person’s family of origin, emotions related to parenthood, and the responsibility for the decisions affecting the implementation of parental roles in the future.

When exploring maturity to parenthood, both intra- and interindividual factors should be considered. The role of broad-band (Big Five) and narrow-band (e.g., empathy) personality dimensions in a wide range of parental behaviors, including the parent–child relationship, are commonly emphasized [8,25,36,41–43]. Research has shown that high neuroticism in mothers correlates with negative reactions to their child, stress, and depression [44]. Extraversion is associated with greater involvement in parent–child contact, displaying positive affection and encouraging children to explore the world [45,46]. Agreeableness is a close parent–child relationship factor based on support and cooperation [8,43]. Furthermore, higher levels of agreeableness predict lower levels of negative affect and intrusive–overcontrolling behavior toward children [45–47]. Studies have also revealed that openness to experiences is related to positive parenting for both mothers and fathers, as being more open-minded, imaginative, and reflective could favor good parenting [45,47]. For instance, parents who are high in the openness dimension are more likely to provide their children with a stimulating environment, and to be more flexible and open to modern parenting approaches [48]. However, parents too high in the openness to experience dimension may also be more focused on their own interests and aspirations instead of being engaged and responsive parents [47]. Conscientiousness is also positively related to supportive parenting, and negatively to controlling parenting [49]. Moreover, studies have shown that more conscientious parents provide a more structured and consistent environment for their children [48] and show more positive emotions and greater responsiveness toward children [47,50].

Subsequently, as this article focuses on the maturity to take on the socially highly regarded but stressful role of a parent [51–53], narrow-band personality dimensions that are related to emotions and cognition (e.g., individual differences in empathy) and coping

with difficulties as challenges (e.g., resiliency) exert significant effects on the adaptation to parental roles [8,10,25]. Moreover, directed at others, emotional and cognitive empathy (referred to in the literature as empathic concern and perspective taking) is strongly associated with emotional maturity [54], as it involves care and consideration of the points of view of others in various social situations [55]. Empathy, thus, facilitates the expression of positive emotions and dealing with negative emotions, intimacy in close relationships, and mutual support and understanding needs or problems in relationships, thereby coping with various social challenges [54,56]. However, taking on and experiencing others' negative emotions (referred to as personal distress in the literature) has been linked to a lack of emotional regulation and difficulties in relationships [56].

The transition to parenthood induces changes in many areas of life and is thus commonly associated with a number of stressors [57,58]. The most common sources of parental stress are a child's difficult temperament, the relationship between parents and their child, perceptions of parental roles, differences between imagined parenthood and reality, and the life situation after the baby is born [59,60]. Furthermore, parental stress is connected to lower parental sensitivity [61]. However, research shows that resiliency can facilitate coping with parental responsibilities and can improve parents' wellbeing, both emotional and physical, and thus the wellbeing of their children, albeit indirectly [62].

Lastly, contextual variables are important in parenting and are worth exploring in the analysis of maturity to parenthood. The perception of parenting and taking on maternal and paternal roles are largely based on the quality of an intimate relationship with a partner [36]. Studies have also revealed that the quality of a close relationship is an important protective factor in coping with parenting stress [59,63].

The Present Research

Maturity to parenthood is a key issue when starting a family to ensure good preparation for taking on parenting roles and coping with the challenges of raising a child. However, little is known about maturity to parenthood referring to a group of childless adults, thus ignoring an extremely important aspect of the readiness to take on parental roles in the future. Moreover, previous considerations regarding maturity to parenthood have not taken into account the multidimensionality of the construct. Within the above theoretical and practical framework, the present research focuses on the development and validation of the Maturity to Parenthood Scale (MPS), which may help to assess maturity to parenthood and highlight areas where young adults need further support. The above measure may also be helpful in assessing candidates to be adoptive or foster parents. It may also be used in psychoeducation to prevent problematic parental behaviors in future parents.

The present investigation involved two studies on the development and validation of the MPS. In Study one, we focused on defining the construct of maturity to parenthood with factor and reliability analysis of the MPS. Study two was designed to provide initial evidence regarding the stability and validity of the MPS, involving correlates of the MPS. Therefore, this research presents the results on the psychometric properties of the MPS, its reliability and validity in relation to personality, emotional regulation, coping with challenges, and intimate relationship satisfaction.

2. Procedure

This project was approved by the Ethics Board for Research Projects at the Institute of Psychology, University of Gdansk, Poland (decision no. 7/2018). Participants were recruited via announcements on social media or in various interest groups for young adults. The inclusion criteria for the study were age (in the range of 20–35 years, i.e., young adulthood), being in a current relationship for at least six months, and not having had children yet. Consent to participate in the study was collected from all the participants, and they were informed that participation in this study was voluntary and that they could withdraw at any time. They were also informed that the results of this study would only be used for scientific purposes. The set of questionnaires was provided via an online platform to which

the participants received a link. No sensitive personal data were gathered. No payment was provided for participation in the study. The procedure was the same for Studies one and two.

3. Study 1

Considering the above-mentioned theoretical framework [36,40], the aim of Study one was to define the construct of maturity to parenthood and to investigate the structure and reliability of the newly proposed measure, the Maturity to Parenthood Scale (MPS). The following hypotheses were formulated:

Hypothesis 1 (H1). *The MPS has a three-dimensional structure: valence, behavioral, and cognitive–emotional maturity to parenthood.*

Hypothesis 2 (H2). *Overall maturity to parenthood and its subscales are characterized by high reliability.*

Additionally, we explored whether women were characterized by a higher overall level of maturity to parenthood and a higher level of its three aspects: valence, behavioral, and cognitive–emotional maturity to parenthood.

3.1. Participants

In total, 718 young childless adults aged 20–35 years ($M_{\text{age}} = 25.49$; $SD = 2.89$; 479 women) participated in the study. The average age of the women was 23 years old ($M_{\text{age}} = 23.12$; $SD = 2.65$), whereas the average age of the men was 24 years old ($M_{\text{age}} = 24.25$; $SD = 2.65$). All the study participants had been in their current relationship for at least six months ($M = 3.5$; $SD = 2.38$; years), and 7.8% were married; 50.2% of the young adults lived with a partner. Importantly, from the perspective of the present study, 90.8% of the young adults declared their willingness to have children in the future. The majority of the research group had higher education (73.8%) and worked (67.7%). Furthermore, 21.6% of the study participants had secondary education, 4.5% had vocational education, and only 0.1% of participants had only primary education.

3.2. Defining the Constructs and Generating Test Items

The first stage in the development of the MPS was defining maturity to parenthood. On the basis of analyzing the scientific literature, previous research on parenting (see Section 1), and primarily on the basis of Bakiera's [36] concept of involved parenting, definitions of maturity to parenthood in the three areas, namely, valence, behavior, and cognitive–emotional maturity to parenthood, were prepared (see descriptions in Section 4.3.1). Then, an exploratory study was carried out. Ten competent judges (psychologists from various age groups with practical and scientific experience in the areas of developmental, family, or clinical psychology) were presented with definitions of the components of maturity to parenthood and were asked to provide examples of statements describing them. On the basis of the analysis of the obtained information and content verification of similar statements, the original version of the 105 statements was developed. Subsequently, the statements were presented to another set of 10 competent judges (as well as previously—specialists with practical and scientific experience in the areas of developmental, family, or clinical psychology), who were asked to assess the adequacy of each item to the three definitions of the components of maturity to parenthood on a seven-point scale from -3 ("does not fit the definition at all") through 0 ("neither meets nor does not meet the definition"), to $+3$ ("it fully meets the definition"). On the basis of the judges' assessment of the content validity ratio (CVR) [64,65], 45 items for the three components were selected as the most congruent with the following definitions: Valence maturity to parenthood with 12 items, behavioral maturity to parenthood with 14 items, and cognitive–emotional maturity to parenthood with 19 items. The level of inter-judge agreement was medium (W-Kendall = 0.57).

3.3. Statistical Analysis

Statistical analysis was conducted using a Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) version 26 (SPSS Inc. (IBM Corp, Armonk, NY, USA), license purchased by the University of Gdansk and MPLUS 7.2 software. Confirmatory factor analysis (CFA) in MPLUS 7.2 using the WLSMV estimator (weighted least squares with adjusted means and variances) was conducted to verify the original factorial structure of the MPS according to the theoretical background. CFA was carried out according to the following recommendations for analyzing fit indices [66,67]: Comparative fit index (CFI) of 0.90–0.95 = acceptable model fit and of >0.95 = good model fit; Tucker–Lewis index (TLI) of 0.90–0.95 = acceptable model fit and of >0.95 = good model fit; root mean square error of approximation (RMSEA) of ≤0.05 = good fit, of <0.08 = acceptable fit, and of ≥0.10 = poor fit.

3.4. Results

3.4.1. Structure of the MPS

CFA confirmed the three-factor structure of the MPS; we also attempted one- and four-factor structures (cognitive–emotional factor divided into the two factors of cognitive and emotional separately), but the three-factor structure of the MPS was the best fit (see Table 1). The results also indicated the necessity to revise scales and remove some items. Items with an estimation power under 0.5 were excluded. The standardized item loadings are shown in Table 2. The model fit indices of the presented model and the overall fit of the model were satisfactory: $\chi^2 = 19739.24$, $df = 276$, $p < 0.001$; CFI = 0.94, TLI = 0.94, and RMSEA (90% CI) = 0.079 (0.075–0.083); thus, the final model of the MPS consisted of 24 items.

Table 1. Results of the MPS confirmatory factor analysis.

Indices	RMSEA	RMSEA 90% CI	CFI	TLI	χ^2/df
One-factor model (45 items)	0.101	0.099–0.103	0.82	0.82	40,382.081/990
Three-factor model (24 items)	0.079	0.075–0.083	0.94	0.94	19,739.24/276
Four-factor model (45 items)	0.080	0.077–0.082	0.89	0.89	40,382.08/990

Table 2. Factor loadings for the three-factor MPS solution.

Factor	Item	Item Loadings
Valence maturity to parenthood	1	0.59 *
	3	0.81 *
	6	0.70 *
	19	0.71 *
	23	0.73 *
	26	0.74 *
	37	0.50 *
Behavioral maturity to parenthood	2	0.81 *
	4	0.60 *
	12	0.60 *
	14	0.54 *
	22	0.55 *
	25	0.73 *
	35	0.74 *
Cognitive–emotional maturity to parenthood	36	0.72 *
	15	0.68 *
	20	0.60 *
	21	0.67 *
	29	0.79 *
	30	0.59 *
	32	0.50 *
39	0.75 *	
42	0.44 *	

* $p < 0.001$.

Furthermore, all the MPS subscales were correlated (see Table 3).

Table 3. Pearson’s correlation matrix of the MPS subscales.

MPS Subscales		1	2	3
1.	Valence maturity to parenthood	x		
2.	Behavioral maturity to parenthood	0.79 *	x	
3.	Cognitive–emotional maturity to parenthood	0.76 *	0.66 *	x

* $p < 0.001$.

3.4.2. The Reliability of the MPS

The reliability of the MPS was examined by separately calculating the alpha coefficient for each subscale and for the overall score. Coefficient values above 0.70 are recommended for instruments used in the health and social sciences or for research purposes [68,69], and all Cronbach’s alpha coefficients were above 0.85 for the MPS (see Table 4).

Table 4. The reliability of the MPS.

Maturity to Parenthood Scale	Cronbach’s α
Valence maturity to parenthood	0.86
Behavioral maturity to parenthood	0.86
Cognitive–emotional maturity to parenthood	0.86
Overall maturity to parenthood	0.94

3.4.3. Sex and Maturity to Parenthood of Young Adults

The differences between women and men on maturity to parenthood were assessed using Student’s *t*-test for independent samples. The results are presented in Table 5.

Table 5. Differences in maturity to parenthood depending on the sex of young adults.

MPS	Women		Men		<i>t</i>	<i>p</i>	Cohen’s <i>d</i>
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
Valence	37.76	8.27	35.65	8.76	3.15	0.002	0.25
Behavioral	41.52	10.90	38.34	11.21	3.64	<0.001	0.29
Cognitive–emotional	45.66	7.92	43.92	8.47	2.70	0.007	0.21
Overall	124.94	24.55	117.92	25.73	3.55	<0.001	0.28

3.5. Discussion

The results of Study one confirmed the three-dimensional structure and reliability of the Maturity to Parenthood Scale. However, a few modifications were made to improve the proposed measure. First, the uni- and four-dimensional models with 45 items were tested. The unidimensional model had a poor fit to the data, whereas the four-dimensional model had an acceptable fit. However, we assumed that the model should be supported with the theoretical background, and we also tried the three-dimensional model, which had the best fit to the data. This model was based on the structure proposed by Bakiera [36], who distinguished the valence, behavioral, and cognitive–emotional aspects of parental involvement (see Section 1). We also removed 21 items from the primary list with estimation power under 0.5 to provide the most valuable measure. Lastly, the MPS consisted of 24 items. The correlations between the three dimensions of maturity to parenthood were strong (0.66 and higher), which confirmed that they measured the same construct in different aspects [36]. Furthermore, our reliability results suggest that the MPS can be a very useful instrument for assessing maturity to parenthood in young adults. Additionally, the results showed that women presented a higher level of maturity to parenthood than men in all three dimensions, as well as in the overall score of the maturity to parenthood.

However, despite the applied statistical procedures and the reliability of the obtained results, it should also be noted that significantly more women than men took part in the study, which could have had a possible impact on the results. Still, the obtained results confirmed earlier findings regarding differences between women and men in the parenting domain. Thus, the above results are consistent with those of Todosijević and Ignjatović [15], who reported that women are expected to be more mature to parenthood and to reach maturity earlier than men. The differences in maturity to parenthood between men and women can be also explained through sociocultural factors. The research conducted by Kaźmierczak and Karasiewicz [14] confirmed that Polish men identify with the role of father less than women do with the role of mother. Furthermore, the paternal role seems to be shaped by both individual and interpersonal factors (relationships with a partner), whereas for women, in shaping their parental role, relationships with a partner are less important [25,70]; thus, when analyzing men's maturity to parenthood, it is valuable to also analyze the quality of their close relationships.

4. Study 2

The aim of Study two was to better describe the construct of maturity to parenthood; therefore, the stability of the MPS as well as its correlates were examined.

On the basis of the above literature review, we expected that both the general personality dimensions and the contextual variables (related to functioning in close relationships and the perception of taking future parental roles) would be related to overall maturity to parenthood and its dimensions. Moreover, we predicted that, due to the complex nature of the maturity to parenthood construct, the MPS dimensions would also be related to a person's life values, narrow-band personality dimensions (e.g., cognitive and emotional empathy), and resistance to difficult situations and coping with challenges, one of which might be parenthood.

Thus, the following hypotheses were formulated:

Hypothesis 3 (H3). *The Maturity to Parenthood Scale has satisfactory stability.*

Hypothesis 4 (H4). *The overall level and three dimensions of maturity to parenthood are associated with general personality dimensions and the quality of current close relationships, as well as declared willingness to have children in the future.*

Hypothesis 5 (H5). *Valence maturity to parenthood is especially related to an individual's life values.*

Hypothesis 6 (H6). *Behavioral maturity to parenthood is especially associated with resiliency.*

Hypothesis 7 (H7). *Cognitive–emotional maturity to parenthood is especially associated with the emotional and cognitive dimensions of empathy.*

Additionally, we expected other associations between the overall score and the three dimensions of maturity to parenthood, as well as the studied variables.

4.1. Participants

The stability and validity of the MPS were tested in Study two. In total, 150 young childless adults aged 20–35 years ($M_{\text{age}} = 23.69$; $SD = 3.15$; 104 women) participated in the study. All the study participants had been in their current relationship for at least six months ($M = 3.66$ years; $SD = 2.44$ years), and 9.3% were married. Furthermore, 49.3% of the young adults lived with their partner, and 92% declared their willingness to have children in the future. The majority of the research group had higher education (89.3%) and worked (68%).

4.2. The Stability of the MPS

The stability of the MPS was tested using the test–retest method. The participants were tested twice with the MPS, three months apart. The correlations between the first and second measurements were as follows: valence maturity to parenthood, $r = 0.88$; behavioral maturity to parenthood, $r = 0.85$; cognitive–emotional maturity to parenthood, $r = 0.87$; and overall maturity to parenthood, $r = 0.90$. Thus, the MPS has satisfactory stability.

4.3. The Validity of the MPS

4.3.1. Measures

Maturity to Parenthood Scale

The MPS (Łada-Maško, Kaźmierczak; Appendix A) self-report questionnaire consists of 24 items with a seven-point Likert response scale (1 = strongly disagree; 7 = strongly agree). The overall score is the sum of the obtained points from all the statements. The above scale consists of the following three subscales, for which the results for maturity to parenthood in particular areas can also be calculated:

1. Valence maturity to parenthood (VMP; seven items): High scores in this subscale are obtained by a person who places parenting high in their coherent and integrated value system, has a correct and critical insight into the motives of their parental aspirations, and is also based on their ethical and moral norms, creating a vision of their own parenthood.
2. Behavioral maturity to parenthood (BMP; nine items): High scores on this subscale mean that a person directs their activities in intimate relationships and in other social relationships to take on future parental roles, directs their activities in the economic and work spheres to take on future parental roles, and actively seeks information about parenthood.
3. Cognitive–emotional maturity to parenthood (CEMP; eight items): The person who scores high in this subscale presents a realistic and flexible approach for taking on and implementing parental roles in everyday life, draws attention to the different aspects of parenthood, creates a picture of parental roles in the context of their family of origin, and presents positive emotions regarding the vision of being a parent. Furthermore, this person feels responsible for the choices and decisions they make, which may affect the future implementation of parental roles.

Cronbach's α values for the subscales in this study were as follows: valence maturity to parenthood = 0.85, behavioral maturity to parenthood = 0.88, and cognitive–emotional maturity to parenthood = 0.87. Furthermore, reliability for overall maturity to parenthood was $\alpha = 0.94$.

Portrait Values Questionnaire (PVQ-RR)

The Polish adaptation of the Portrait Values Questionnaire (PVQ-RR) by Cieciuch [71,72] was used to measure life values. The questionnaire consists of 57 items that are evaluated on a six-item Likert-type scale, where the respondents assess if the described person is 1 = quite unlike me; 2 = unlike me; 3 = a bit similar to me; 4 = on average, similar to me; 5 = similar to me; 6 = very similar to me. The 19 narrowly defined values in the questionnaire are self-direction thought, self-direction action, stimulation, hedonism, achievement, power dominance, power resources, face, security personal, security societal, tradition, conformity—rules, conformity—interpersonal, humility, universalism—nature, universalism—concern, universalism—tolerance, benevolence—care, and benevolence—dependability. The reliability for this questionnaire in this study was $\alpha = 0.94$.

Assessment of Resiliency Scale

The Assessment of Resiliency Scale (SPP-25) [58,73] consists of 25 items. The scale allows for measuring the overall level of resiliency and its five constituent factors, namely, perseverance and proactive approach, personal coping skills and tolerance of negative emotions, openness to new experiences and sense of humor, optimistic attitude to life, and the ability to mobilize oneself in difficult situations, tolerance of failures, and treating life as a challenge. The items are evaluated on a five-item Likert-type scale from 0 (strongly disagree) to 4 (strongly agree). The reliability for this scale in the present study was $\alpha = 0.90$.

Empathic Sensitiveness Scale (SWE)

The SWE [74] is a 28-item scale to measure dispositional empathy. The scale contains three subscales that measure the following three components of empathy: empathic concern, personal distress, and perspective taking. The items are evaluated on a five-item Likert-type scale from 1 (strongly disagree) to 5 (strongly agree); respondents declare if they agree with a statement or not. The Cronbach's α in the present study was 0.80 for empathic concern, 0.78 for personal distress, and 0.77 for perspective taking.

Relationship Evaluation Questionnaire

To measure relationship satisfaction, the Polish adaptation of the Relationship Evaluation Questionnaire by Rostowska and Kaźmierczak ([75]; RELAT, unpublished scale) was used. This questionnaire is a seven-item measure of relationship satisfaction, with a five-point Likert-type response scale. With this tool, we asked participants how satisfied they were with various aspects of their relationship (i.e., physical intimacy, time together, their ways of solving problems, and relationship equality). The Cronbach's α for RELAT in the present study was 0.76.

Ten-Item Personality Inventory (TIPI)

This inventory is the Polish adaptation by Sorkowska et al. [76,77] and is a widely used, very brief measure of the Big Five personality dimensions (neuroticism, extraversion, conscientiousness, openness to experience, and agreeableness). The questionnaire consists of 10 statements (each trait is assessed by two items). The items are evaluated on a seven-item Likert-type scale from 1 to 7, where the respondents declare if a personality trait applies to them, where 1 = strongly disagree; 2 = moderately disagree; 3 = disagree a little; 4 = neither agree nor disagree; 5 = agree a little; 6 = moderately agree; 7 = strongly agree. The reliability for this scale in the current study was $\alpha = 0.67$.

In order to collect sociodemographic data, a self-report survey was also used.

4.3.2. Results

Table 6 presents the correlations between the studied variables.

Table 6. Correlations between studied variable and the MPS.

	Variable	Valence Maturity to Parenthood	Behavioral Maturity to Parenthood	Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood	Maturity to Parenthood
PVQ-RR	Self-directed thought	0.22 **	0.22 **	0.42 **	0.31 **
	Self-directed action	0.27 **	0.22 **	0.45 **	0.33 **
	Stimulation	0.23 **	0.18 **	0.22 **	0.23 **
	Hedonism	0.27 **	0.16	0.37 **	0.28 **
	Achievement	0.23 **	0.19 *	0.40 **	0.29 **
	Power—dominance	−0.25 **	−0.06	−0.03	−0.06
	Power—resources	−0.26 **	−0.05	0.06	−0.02
	Face	−0.25 **	0.13	0.17 *	0.14
	Security Personal	0.25 **	0.23 **	0.29 **	0.28 **
	Security Societal	0.39 **	0.35 **	0.39 **	0.41 **
	Tradition	0.42 **	0.42 **	0.38 **	0.45 **
	Conformity—rules	0.27 **	0.25 **	0.15	0.25 **
	Conformity—interpersonal	0.25 **	0.20 *	0.19 *	0.23 **
	Humility	0.29 **	0.28 **	0.13	0.27 **
	Universalism—nature	0.32 **	0.32 **	0.27 **	0.34 **
	Universalism—concern	0.28 **	0.34 **	0.25 **	0.33 **
	Universalism—tolerance	0.39 **	0.35 **	0.34 **	0.40 **
	Benevolence—care	0.38 **	0.32 **	0.46 **	0.42 **
	Benevolence—dependability	0.29 **	0.24 **	0.45 **	0.35 **
SPP-25	Perseverance and proactive approach	0.26 **	0.30 **	0.27 **	0.27 **
	Personal coping skills and tolerance of negative emotions	0.24 **	0.36 **	0.21 **	0.21 **
	Openness to new experiences and sense of humor	0.02	0.36 **	0.12 **	0.06
	Optimistic attitude to life and the ability to mobilize oneself in difficult situations	0.25 **	0.34 **	0.21 **	0.24 **
	Tolerance of failures and treating life as a challenge	0.35 **	0.37 **	0.33 **	0.34 **
Resiliency	0.33 **	0.39 **	0.33 **	0.32 **	
SWE	Empathic concern	0.24 **	0.29 **	0.27 **	0.30 **
	Personal distress	−0.07	−0.01	−0.04	−0.04
	Perspective taking	0.15 **	0.22 **	0.22 **	0.22 **
	RELAT	0.21 **	0.13 **	0.21 **	0.20 **
TIPI	Neuroticism	0.14 **	0.03	0.07	0.09
	Extraversion	0.20 **	0.10 *	0.18 **	0.44 **
	Conscientiousness	0.25 **	0.17 **	0.18 **	0.31 **
	Openness to experience	0.11	0.17 *	0.12	0.15
	Agreeableness	0.21 **	0.15 **	0.17 **	0.20 **
	Willingness to have children	0.46 **	0.45 **	0.39 **	0.46 **

* $p < 0.05$ and ** $p < 0.01$.

Valence maturity to parenthood was correlated with life values to verify this component of maturity to parenthood validity. Valence maturity to parenthood was positively correlated with tolerance, tradition, and security societal values, and negatively correlated with the face, power—resources, and power—dominance values. The validity of behavioral maturity to parenthood was tested by correlational analyses with resiliency and the willingness to have children. This component of maturity to parenthood was positively correlated with the overall level of resilience and its dimensions: Perseverance and proactive approach, openness to new experiences and sense of humor, personal coping skills and tolerance of negative emotions, tolerance of failures and treating life as a challenge and optimistic attitude to life, and the ability to mobilize oneself in difficult situations. Furthermore, behavioral maturity to parenthood was strongly positively correlated with young adults' willingness to have children in the future. Cognitive–emotional maturity to parenthood, on the contrary, was positively correlated with active coping and use of support. Moreover, the components of empathy of empathic concern and perspective taking were positively correlated with cognitive–emotional maturity to parenthood. Lastly, the external validity of overall maturity to parenthood was examined by correlational analyses with the relationship satisfaction and personality dimensions. Three of the personality dimensions, namely, extraversion, agreeableness, and conscientiousness, were positively associated with maturity to parenthood and relationship satisfaction.

4.4. Discussion

The test–retest correlations supported the strong reliability of the Maturity to Parenthood Scale, confirming the hypothesis 3. Furthermore, by verifying the validity of the MPS, hypotheses H4–H7 were confirmed.

The validity of valence maturity to parenthood was confirmed by positive correlations with an individual's life values, such as tolerance, referring to acceptance and understanding of other people who are different from us; tradition, accepting and maintaining the customs, ideas, and traditions of one's own culture, religion, or family, and respect for tradition; and security societal, a person's security and stability in society. The VMP subscale also refers to a person's ethical and moral norms and their coherent and integrated value system. The higher the tolerance, tradition, and security societal, the more likely a person is to present a higher level of valence maturity to parenthood. Furthermore, the validity of VMP was confirmed with negative correlations between VMP and the face, power—resources, and power—dominance values. These values refer to the importance of maintaining and protecting public image and social status in a person's value system, power over people and resources, and control over people and material and social resources. People who live by these values are reluctant to take on parental roles and are not seen as good parents by society [78,79]. They might find the fulfillment of parental roles difficult and might be at higher risk of psychopathology in parent–child relationships, e.g., by having too much control over a child. In this work, we focused on correlations relevant for checking the validity of the subscales, while the results of this study showed that the personality dimensions values are generally important for maturity to parenthood, not only for the VMP subscale.

In the case of behavioral maturity to parenthood, the results confirmed that this component of maturity to parenthood was positively correlated with the overall level of resilience and its dimensions. Our results also suggest that, besides significant correlations with BMS, resilience was also important for other aspects of maturity to parenthood. Some studies have indicated that resilience can improve parents' emotional and physical wellbeing [62], which this research confirmed by indicating resilience as an important factor of every aspect of maturity to parenthood—valence, behavioral, and cognitive–emotional. Parenthood is a huge challenge for young adults and a new experience in their life; thus, resiliency is important for coping with different family life challenges related to parenthood [80,81]. Openness to new experiences and sense of humor, tolerance of failures, and treating life as a challenge play important roles in preparing one to becoming a parent.

Therefore, more resilient individuals might cope better with the challenges of parenthood in the future. Furthermore, BMP was strongly positively correlated with young adults' willingness to have children in the future, which also confirmed the convergent validity of the BMS subscale; this is in line with assumptions of the concept that a person who presents a high BMS manages their activities in intimate relationships and in other social relationships, as well as in the economic and work spheres in order to take on parental roles in the future.

CEMP was positively correlated with two of the components of empathy, namely, empathic concern and perspective taking, but was not related to personal distress. Compassion and caring for others in need and the ability to consider someone else's point of view are very important for establishing a relationship with a child and for parental responsiveness [8,56,82,83]. Empathy also promotes a positive climate in a family, mutual support between partners, and good communication [5,84,85]. All aspects of maturity are related to the effective regulation of emotions, which is essential for both empathic concern and perspective taking. Maturity to parenthood is thus associated with involvement in social relationships on the basis of care, empathic understanding of others' needs or problems, and prosocial behaviors or attitudes. Empathic personal distress is associated with problems with emotional regulation and emotional or social disturbances, which might not be connected with the concept of maturity to parenthood.

The research results also confirmed Hypothesis 7, showing a positive relationship between overall maturity to parenthood (OMP), relationship satisfaction, and personality dimensions. Higher relationship satisfaction is related to greater support, which might facilitate taking on new social roles, including parenting ones [28,53,59]. Only the personality traits of extraversion, agreeableness, and conscientiousness were correlated significantly with OMP, whereas no significant relationships were found with neuroticism and openness to experience. Previous research has indicated that extraversion and agreeableness are associated with greater involvement in parent–child relationships and a higher quality of the above based on support and cooperation [2,18]. There was no negative correlation between OMP and neuroticism, which is commonly described as a predictor of perinatal depression or negative reactions to children [43]. It might be that emotional instability does not significantly affect the vision of future parenthood, instead shaping the transition to parenthood and the fulfillment of parenting roles when real challenges occur, as previous studies have indicated.

5. Conclusions

Maturity to parenthood is an interindividual variable that manifests itself in various spheres of a person's functioning: the areas of values, behaviors, cognition, and emotions, which may also differ depending on age or sex due to individual developmental and relational factors. This research explored, in two studies, the development, reliability, and validity of the Maturity to Parenthood Scale (MPS), a measure of maturity to parenthood in childless young adults. The MPS is the only questionnaire to date that measures the complex construct of maturity to parenthood, focusing on the extremely important aspect of readiness to take on parental roles in the future. The MPS appears to be a reliable and valid measure comprising the following three subscales: valence, behavioral, and cognitive–emotional maturity to parenthood. The MPS may help to assess maturity to parenthood and to highlight areas where young adults need further support from their relatives or even society. The results also confirmed that both broad- and narrow-band individual differences and contextual factors are important for maturity to parenthood. Taking the perspective of clinical medicine and psychology, the above results may be helpful for judiciary and social welfare (e.g., assessing candidates to be adoptive or foster parents) or medical and psychological care (e.g., helping patients in dealing with decisions to undergo infertility treatment). For example, the MPS is a tool that might be used by health care specialists such as psychologists and therapists in their counselling practice, while working with infertile couples seeking therapeutic support due to stress.

Knowledge and reflection on the dimensions of maturity to parenthood might facilitate preparation to parenthood, either biological or adoptive/foster. It might also be useful in designing preventive actions due to a higher risk of developing mood disorders or relationship problems in these couples. Psychoeducation and psychosocial interventions directed at young people should address the issue of maturity to both marriage and parenthood. Raising awareness on the importance of this type of maturity among individuals who include parenting in their plans might support and facilitate their future transitions to parenthood.

6. Limitations and Future Directions

The presented research, despite its valuable results, also has several limitations. In our study, we examined only young Polish adults, which limits the generalizability of the results. Furthermore, women constituted the vast majority of the studied sample; therefore, more men should be examined in future studies. Additionally, the study sample was not representative, mostly consisting of young adults who were well educated and worked, which also limits the generalizability of the results to the population. The Maturity to Parenthood Scale is a self-report questionnaire; thus, people may also be biased when they report on their own experiences. In future studies, it would be interesting to adapt the MPS in other countries and examine if there are intercultural differences in terms of the maturity to parenting in young adults, and to conduct longitudinal studies to investigate if maturity to parenthood assessed with the MPS is related to parental responsiveness when young adults become parents. Conducting research involving young adult couples would also be very interesting and checking the levels of maturity to parenthood in clinical samples and the consequences for the fulfillment of parental roles in the future (longitudinal study).

Author Contributions: Conceptualization, A.B.Ł.-M. and M.K.; methodology, A.B.Ł.-M. and M.K.; validation, A.B.Ł.-M.; formal analysis, A.B.Ł.-M.; investigation, A.B.Ł.-M.; data curation, A.B.Ł.-M.; writing—original draft preparation, A.B.Ł.-M. and M.K.; writing—review and editing, A.B.Ł.-M. and M.K.; supervision, M.K.; project administration, A.B.Ł.-M.; funding acquisition, A.B.Ł.-M. All authors have read and agreed to the published version of the manuscript.

Funding: The preparation of this paper was supported by the University of Gdańsk (Small Grants programme - UGrants-start), grant number 533-W000-GS07-21.

Institutional Review Board Statement: This study was conducted according to the guidelines of the Declaration of Helsinki and approved by the Ethics Board for Research Projects at the Institute of Psychology, University of Gdansk, Poland (decision no. 7/2018).

Informed Consent Statement: Informed consent was obtained from all subjects involved in the study.

Data Availability Statement: The presented data in this study are available from the corresponding author upon request.

Conflicts of Interest: The authors declare no conflict of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses, or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.

Appendix A

Maturity to Parenthood Scale (MPS)		Strongly Disagree	Disagree	Somewhat Disagree	Neither Agree Nor Disagree	Somewhat Agree	Agree	Strongly Agree
The following questionnaire consists of various statements about parenting. Please read each sentence and consider to what extent it applies to you. There are no right or wrong answers here. Each answer is correct as long as it is true, i.e., in line with what you think and feel. Please do not omit any line and circle only one of the seven possibilities on each line.								
1	In my life, I would like to experience being a parent.	1	2	3	4	5	6	7
2	I often picture myself playing and caring for my children.	1	2	3	4	5	6	7
3	I know why I would like to become a mother/father.	1	2	3	4	5	6	7
4	I am looking for a full-time job so that I can take maternity and/or parental leave.	1	2	3	4	5	6	7
5	Being a parent is the most beautiful but also the most difficult role in human life.	1	2	3	4	5	6	7
6	I am talking to my partner about parenting.	1	2	3	4	5	6	7
7	I can take care of a baby, such as changing diapers and clothes, washing, and soothing.	1	2	3	4	5	6	7
8	I am open to various scenarios of my/my partner's pregnancy and childcare (e.g., sick leave during pregnancy vs. work until the end of pregnancy and future mother's delivery by Caesarean section vs. natural delivery).	1	2	3	4	5	6	7
9	I think I would do well as a mother/father.	1	2	3	4	5	6	7
10	I take into account aging in my plans for parenting.	1	2	3	4	5	6	7
11	I know that the decisions and choices I make will affect my child's development.	1	2	3	4	5	6	7
12	There are many people among my friends who are parents; therefore, they will surely advise me when I become a parent.	1	2	3	4	5	6	7
13	I have always known that I want to have children.	1	2	3	4	5	6	7
14	When buying a flat on a loan, I will take into account the enlargement of my family.	1	2	3	4	5	6	7
15	I believe that I will be able to reconcile parenthood with the other roles that I fulfill in life, and it will give me complete happiness.	1	2	3	4	5	6	7
16	At the end of my life, I want to be proud that I have raised a good person/people.	1	2	3	4	5	6	7
17	I know that when a baby is born, it can be harder than I imagine, and the characteristics of a baby may surprise me.	1	2	3	4	5	6	7
18	The role models I have in my parents will allow me to raise a happy child.	1	2	3	4	5	6	7
19	The thought of parenting responsibilities is pleasing to me.	1	2	3	4	5	6	7
20	I am interested in what equipment is needed for childcare to be functional and safe.	1	2	3	4	5	6	7
21	I will choose my professional future so that I can combine parenting with work.	1	2	3	4	5	6	7
22	I believe that neither money nor career are important in life, and the most important thing is family.	1	2	3	4	5	6	7
23	I would like to show my children the world and teach them all I can.	1	2	3	4	5	6	7
24	In raising my child, I will try to avoid the mistakes that my parents made.	1	2	3	4	5	6	7

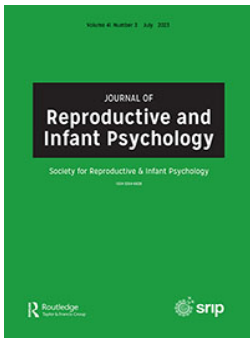
References

1. Rostowska, T. Dojrzałość osobowa jako podstawowe uwarunkowanie życia małżeńskiego i rodzinnego. In *Psychologia w Służbie Rodziny*; Janicka, I., Rostowska, T., Eds.; Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego: Łódź, Poland, 2003; pp. 45–55.
2. Allport, G.W. The mature personality. *Pastor. Psychol.* **1952**, *3*, 19–24. [[CrossRef](#)]
3. Anderson, R.T. Practical Implications of the Conjugal View of Marriage. *Fam. Am. A J. Public Policy* **2016**, *30*, 133–146.
4. Lampard, R. Age at marriage and the risk of divorce in England and Wales. *Demogr. Res.* **2013**, *29*, 167–202. [[CrossRef](#)]
5. Kaźmierczak, M. *Oblicza Empatii w Relacjach Matżeńskich [Faces of Empathy in Marital Relationships]*; University of Gdansk: Gdańsk, Poland, 2008.
6. Kramer Holmes, E.; Cowan, P.A.; Cowan, C.P.; Hawkins, A.J. Marriage, Fatherhood, and Parenting Programming. In *Handbook of Father Involvement: Multidisciplinary Perspectives*, 2nd ed.; Tamis-LeMonda, C.S., Cabrera, N., Eds.; Routledge: New York, NY, USA, 2013; pp. 438–454.
7. Hawkins, A.J. Promoting Positive Pathways for Youth and Young Adults to Healthy Relationships and Marriages. In *The Wiley-Blackwell Handbook of Couples and Family Relationships*; Noller, P., Karantzas, G.C., Eds.; Wiley-Blackwell: Hoboken, NJ, USA, 2012; pp. 421–436.
8. Belsky, J.; Barends, N. Personality and parenting. In *Handbook of Parenting*; Bornstein, M.H., Ed.; Lawrence Erlbaum Associates: Mahwah, NJ, USA, 2002; Volume 3, pp. 415–438.
9. Hawkins, A.J.; Gilliland, T.; Christiaens, G.; Carroll, J.S. Integrating marriage education into perinatal education. *J. Perinat. Educ.* **2002**, *11*, 1–10. [[CrossRef](#)] [[PubMed](#)]
10. Camberis, A.-L.; McMahon, C.A.; Gibson, F.L.; Boivin, J. Age, Psychological Maturity, and the Transition to Motherhood among English-Speaking Australian Women in a Metropolitan Area. *Dev. Psychol.* **2014**, *50*, 2154–2164. [[CrossRef](#)] [[PubMed](#)]
11. Camberis, A.L.; McMahon, C.A.; Gibson, F.L.; Boivin, J. Maternal age, psychological maturity, parenting cognitions, and mother–infant interaction. *Infancy* **2016**, *21*, 396–422. [[CrossRef](#)]
12. Rani, R.; Singh, L.N.; Jaiswal, A.K. Relationship between emotional maturity and marital adjustment among couples. *Indian J. Health Wellbeing* **2017**, *8*, 1020–1023.
13. de Haan, A.D.; Prinzie, P.; Deković, M. Mothers’ and fathers’ personality and parenting: The mediating role of sense of competence. *Dev. Psychol.* **2009**, *45*, 1695–1707. [[CrossRef](#)]
14. Kaźmierczak, M.; Karasiewicz, K. Making space for a new role—Gender differences in identity changes in couples transitioning to parenthood. *J. Gen. Stud.* **2019**, *28*, 271–287. [[CrossRef](#)]
15. Todosijević, B.; Ignjatović, S. Gender Differences in Perception of the Appropriate Maturity Age for Men and Women: Age Norms of Reproduction: Related Life Events between the Social Context and Evolutionary Foundations. *J. Sociol. Soc. Psychol. Soc. Anthropol.* **2021**, *63*, 289–313. [[CrossRef](#)]
16. Belsky, J. Social-contextual determinants of parenting. In *The Encyclopedia on Early Childhood Development*; Tremblay, R.E., Boivin, M., Peters, R., Eds.; Centre of Excellence for Early Childhood Development (CEECD), Strategic Knowledge Cluster on Early Child Development (SKC-ECD): Montreal, Canada, 2014.
17. Abramowitz, J. Planning parenthood: The Affordable Care Act young adult provision and pathways to fertility. *J. Popul. Econ.* **2018**, *31*, 1097–1123. [[CrossRef](#)]
18. Arendell, T. Conceiving and Investigating Motherhood: The Decade’s Scholarship. *J. Marriage Fam.* **2000**, *62*, 1192–1207. [[CrossRef](#)]
19. EUROSTAT. Marriage and Divorce Statistics. Available online: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Marriage_and_divorce_statistics#Fewer_marriages.2C_more_divorces (accessed on 27 August 2021).
20. Główny Urząd Statystyczny [Central Statistical Office]. *Sytuacja Demograficzna Polski do 2018 r. Tworzenie i Rozpad Rodzin. [Demographic Situation in Poland up to 2018. Families Creation and Dissolution]*; Central Statistical Office: Warsaw, Poland, 2019.
21. Polivanova, K.N. Modern Parenthood as a Subject of Research. *Russ. Educ. Soc.* **2018**, *60*, 334–347. [[CrossRef](#)]
22. EUROSTAT. Births and Fertility. Available online: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9648811/3-12032019-AP-EN.pdf/412879ef-3993-44f5-8276-38b482c766d8> (accessed on 27 August 2021).
23. Eriksson, C.; Larsson, M.; Skoog Svanberg, A.; Tydén, T. Reflections on fertility and postponed parenthood—interviews with highly educated women and men without children in Sweden. *Uppsala J. Med. Sci.* **2013**, *118*, 122–129. [[CrossRef](#)]
24. Heinicke, C.M. The Transition to Parenting. In *Handbook of Parenting*; Bornstein, M.H., Ed.; Lawrence Erlbaum Associates: Mahwah, NJ, USA, 2002; Volume 3, pp. 363–388.
25. Kaźmierczak, M. *Oblicza Empatii w Procesie Adaptacji do Rodzicielstwa [Faces of Empathy in Transition to Parenthood]*; Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR: Warszawa, Poland, 2015.
26. Petch, J.; Halford, W.K. Psycho-education to enhance couples’ transition to parenthood. *Clin. Psychol. Rev.* **2008**, *28*, 1125–1137. [[CrossRef](#)]
27. Alipour, Z.; Kazemi, A.; Kheirabadi, G.; Eslami, A.-A. Marital communication skills training to promote marital satisfaction and psychological health during pregnancy: A couple focused approach. *Reprod. Health* **2020**, *17*, 23. [[CrossRef](#)] [[PubMed](#)]
28. Halford, W.K.; Petch, J.; Creedy, D.K. Promoting a Positive Transition to Parenthood: A Randomized Clinical Trial of Couple Relationship Education. *Prev. Sci.* **2010**, *11*, 89–100. [[CrossRef](#)]
29. Czyżowska, D.; Gurba, E.; Czyżowska, N.; Kalus, A. Intimate relationship and its significance for eudaimonic well-being in young adults. *Health Psychol. Rep.* **2020**, *8*, 155–166. [[CrossRef](#)]

30. Park, S.; Kim, J.; Oh, J.; Ahn, S. Effects of psychoeducation on the mental health and relationships of pregnant couples: A systemic review and meta-analysis. *Int. J. Nurs. Stud.* **2020**, *104*, 103439. [[CrossRef](#)]
31. Cao, H.; Zhou, N.; Leerkes, E.M.; Su, J. The etiology of maternal postpartum depressive symptoms: Childhood emotional maltreatment, couple relationship satisfaction, and genes. *J. Fam. Psychol.* **2021**, *35*, 44–56. [[CrossRef](#)]
32. Figueiredo, B.; Canário, C.; Tendais, I.; Pinto, T.M.; Kenny, D.A.; Field, T. Couples' relationship affects mothers' and fathers' anxiety and depression trajectories over the transition to parenthood. *J. Affect. Disord.* **2018**, *238*, 204–212. [[CrossRef](#)]
33. Hoghugh, M.; Long, N. *Handbook of Parenting: Theory and Research for Practice*; Lawrence Erlbaum Associates: Mahwah, NJ, USA, 2004.
34. Erikson, E.H. *Identity and the Life Cycle*; W. W. Norton & Company Inc.: New York, NY, USA; London, UK, 1980.
35. Arnett, J.J. *Emerging Adulthood: The Winding Road from the Late Teens Through the Twenties*; University Press: Oxford, UK, 2004.
36. Bakiera, L. *Zaangażowane Rodzicielstwo a Autokreacyjny Aspekt Rozwoju Dorosłych [Involved Parenthood and the Autocreation Aspect of Adult Development]*; Difin: Warszawa, Poland, 2013.
37. Pleck, J. Paternal Involvement: Revised Conceptualization and Theoretical Linkages with Child Outcomes. In *The Role of the Father in Child Development*; Lamb, M.E., Ed.; Wiley: Hoboken, NJ, USA, 2010; pp. 58–93.
38. Buchler, S.; Perales, F.; Baxter, J. Does Parenthood Change Attitudes to Fathering? Evidence from Australia and Britain. *Sex Roles* **2017**, *77*, 663–675. [[CrossRef](#)]
39. Bauch, J.P. Categories of parent involvement. *Sch. Community J.* **1994**, *4*, 53–60.
40. Tate, D.P.; Patterson, C.J. Desire for parenthood in context of other life aspirations among lesbian, gay, and heterosexual young adults. *Front. Psychol.* **2019**, *10*, 2679. [[CrossRef](#)]
41. McElwain, N.L.; Booth-Laforce, C. Maternal sensitivity to infant distress and nondistress as predictors of infant-mother attachment security. *J. Fam. Psychol.* **2006**, *20*, 247–255. [[CrossRef](#)]
42. McCrae, R.R.; Costa, P.T. *Osobowość Dorosłego Człowieka. Perspektywa Teorii Pięcioczynnikowej [Personality in Adulthood: A Five-Factor Theory Perspective]*; Wydawnictwo WAM: Cracow, Poland, 2005.
43. Maliszewska, K.; Świątkowska-Freund, M.; Bidzan, M.; Preis, K. Rzyzyko depresji poporodowej a cechy osobowości i wsparcie społeczne. Polskie przesiewowe badanie obserwacyjne matek 4 tygodnie i 3 miesiące po porodzie [Screening for maternal postpartum depression and associations with personality traits and social support. A Polish follow-up study 4 weeks and 3 months after delivery]. *Psychiatr. Pol.* **2017**, *51*, 889–898. [[CrossRef](#)]
44. Matthey, S.; Barnett, B.; Ungerer, J.; Waters, B. Paternal and maternal depressed mood during the transition to parenthood. *J. Affect. Disord.* **2000**, *60*, 75–85. [[CrossRef](#)]
45. Losoya, S.H.; Callor, S.; Rowe, D.C.; Goldsmith, H.H. Origins of familial similarity in parenting: A study of twins and adoptive siblings. *Dev. Psychol.* **1997**, *33*, 1012–1023. [[CrossRef](#)] [[PubMed](#)]
46. Belsky, J.; Crnic, K.; Woodworth, S. Personality and parenting: Exploring the mediating role of transient mood and daily hassles. *J. Pers.* **1995**, *63*, 905–929. [[CrossRef](#)] [[PubMed](#)]
47. Smith, C.L.; Spinrad, T.L.; Eisenberg, N.; Gaertner, B.M.; Popp, T.K.; Maxon, E. Maternal Personality: Longitudinal Associations to Parenting Behavior and Maternal Emotional Expressions toward Toddlers. *Parent. Sci. Pract.* **2007**, *7*, 305–329. [[CrossRef](#)] [[PubMed](#)]
48. Prinzie, P.; Stams, G.J.; Deković, M.; Reijntjes, A.H.; Belsky, J. The relations between parents' Big Five personality factors and parenting: A meta-analytic review. *J. Pers. Soc. Psychol.* **2009**, *97*, 351–362. [[CrossRef](#)] [[PubMed](#)]
49. Clark, L.A.; Kochanska, G.; Ready, R. Mothers' personality and its interaction with child temperament as predictors of parenting behavior. *J. Pers. Soc. Psychol.* **2000**, *79*, 274–285. [[CrossRef](#)] [[PubMed](#)]
50. Kochanska, G.; Friesenborg, A.E.; Lange, L.A.; Martel, M.M.; Kochanska, G. Parents' personality and infants' temperament as contributors to their emerging relationship. *J. Pers. Soc. Psychol.* **2004**, *86*, 744–759. [[CrossRef](#)] [[PubMed](#)]
51. Malinen, K.; Rönkä, A.; Sevón, E.; Schoebi, D. The difficulty of being a professional, a parent, and a spouse on the same day: Daily spillover of workplace interactions on parenting, and the role of spousal support. *J. Prev. Interv. Community* **2017**, *45*, 156–167. [[CrossRef](#)] [[PubMed](#)]
52. Lidbeck, M.; Bernhardsson, S.; Tjus, T. Division of parental leave and perceived parenting stress among mothers and fathers. *J. Reprod. Infant Psychol.* **2018**, *36*, 406–420. [[CrossRef](#)]
53. Durtschi, J.A.; Soloski, K.L.; Kimmes, J. The Dyadic Effects of Supportive Coparenting and Parental Stress on Relationship Quality Across the Transition to Parenthood. *J. Marital. Fam. Ther.* **2017**, *43*, 308–321. [[CrossRef](#)]
54. Hoffman, M.L. *Empathy and Moral Development: Implications for Caring and Justice*; Cambridge University Press: Cambridge, UK, 2001.
55. Davis, M.H. Empathy. In *Handbook of the Sociology of Emotions*; Stets, J.E., Turner, J.H., Eds.; Springer: New York, NY, USA, 2006; pp. 443–466.
56. Eisenberg, N.; Eggum, N.D. Empathic responding: Sympathy and personal distress. In *The Social Neuroscience of Empathy*; Decety, J., Ickes, W., Eds.; MIT Press: Cambridge, MA, USA, 2009; pp. 71–83.
57. Spinelli, M.; Poehlmann, J.; Bolt, D. Predictors of parenting stress trajectories in premature infant-mother dyads. *J. Fam. Psychol.* **2013**, *27*, 873–883. [[CrossRef](#)]
58. Kalus, A.M.; Tukaj, M. Teenage motherhood and the evaluation of relationships in the family of origin in mothers in their early adulthood. *Health Psychol. Rep.* **2019**, *7*, 103–112. [[CrossRef](#)]

59. Deater-Deckard, K. *Parenting Stress*; Yale University Press: New Haven, CT USA, 2004.
60. Micalizzi, L.; Wang, M.; Saudino, K.J. Difficult temperament and negative parenting in early childhood: A genetically informed cross-lagged analysis. *Dev. Sci.* **2017**, *20*, e12355. [[CrossRef](#)]
61. Suttora, C.; Spinelli, M.; Aureli, T.; Fasolo, M.; Lionetti, F.; Picciolini, O.; Ravasi, M.; Salerni, N. Mind-Mindedness and Parenting Stress: A Cross-Sectional Study in a Cohort of Mothers of 3-Month-Old Full-Term and Preterm Infants. *Int. J. Environ. Res. Public Health* **2020**, *17*, 7735. [[CrossRef](#)]
62. Peris, T.S.; Miklowitz, D.J. Parental Expressed Emotion and Youth Psychopathology: New Directions for an Old Construct. *Child Psychiatry Hum. Dev.* **2015**, *46*, 863–873. [[CrossRef](#)]
63. Banker, J.E.; LaCoursiere, D.Y. Postpartum Depression: Risks, Protective Factors, and the Couple's Relationship. *Issues Ment. Health Nurs.* **2014**, *35*, 503–508. [[CrossRef](#)]
64. Hornowska, E. *Testy Psychologiczne. Teoria i Praktyka [Psychological Tests. Theory and Practice]*; Wydawnictwo Naukowe Scholar: Warsaw, Poland, 2001.
65. Lawshe, C.H. A quantitative approach to content validity. *Pers. Psychol.* **1975**, *28*, 563–575. [[CrossRef](#)]
66. Hu, L.T.; Bentler, P.M. Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Struct. Equ. Modeling A Multidiscip. J.* **1999**, *6*, 1–55. [[CrossRef](#)]
67. Simsek, Z.; Veiga, J.F.; Lubatkin, M.H.; Dino, R.N. Modeling the Multilevel Determinants of Top Management Team Behavioral Integration. *Acad. Manag. J.* **2005**, *48*, 69–84. [[CrossRef](#)]
68. Drost, E. Validity and Reliability in Social Research. *Educ. Res. Perspect.* **2011**, *38*, 105–124.
69. Streiner, D.L.; Norman, G.R. *Health Measurement Scales: A Practical Guide to Their Development and Use*, 4th ed.; Oxford University Press: Oxford, UK, 2008.
70. Tremblay, S.; Pierce, T. Perceptions of fatherhood: Longitudinal reciprocal associations within the couple. *Can. J. Behav. Sci. Rev. Can. Des Sci. Du Comport.* **2011**, *43*, 99–110. [[CrossRef](#)]
71. Ciecuch, J.; Schwartz, S.H. Pomiar wartości w kołowym modelu Schwartza [Measuring values in a circle Shalom Schwartz model]. In *Metody Badania Emocji i Motywacji [Methods of Studying Emotions and Motivation]*; Gasiul, H., Ed.; Diffin: Warsaw, Poland, 2018; pp. 307–334.
72. Ciecuch, J. Pomiar wartości w zmodyfikowanym modelu Shaloma Schwartza [Measuring values in a modified Shalom Schwartz model]. *Psychologia Społeczna* **2013**, *1*, 22–41.
73. Ogińska-Bulik, N.; Juczyński, Z. Skala pomiaru prężności—SPP-25 [Polish Resiliency Measurement Scale—SPP-25]. *Now. Psychol.* **2008**, *3*, 39–56.
74. Kaźmierczak, M.; Plopa, M.; Retowski, S. Skala Wrażliwości Empatycznej. [Empathic Sensitiveness Scale]. *Przegląd Psychol.* **2007**, *50*, 9–24.
75. Busby, D.M.; Holman, T.B.; Taniguchi, N. RELATE: Relationship evaluation of the individual, family, cultural, and couple contexts. *Fam. Relat. Interdiscip. J. Appl. Fam. Stud.* **2001**, *50*, 308–316. [[CrossRef](#)]
76. Gosling, S.D.; Rentfrow, P.J.; Swann, W.B. A very brief measure of the Big-Five personality domains. *J. Res. Personal.* **2003**, *37*, 504–528. [[CrossRef](#)]
77. Sorokowska, A.; Słowińska, A.; Zbieg, A.; Sorokowski, P. *Polska Adaptacja Testu Ten Item Personality Inventory (TIPI)—TIPI-PL—Wersja Standardowa i Internetowa [Polish Adaptation of the Ten Item Personality Inventory (TIPI) Test—TIPI-PL—Standard and Online Version]*; WrocLab: Wrocław, Poland, 2014.
78. Barni, D.; Knafo, A. Value Systems of Fathers, Mothers and Adolescents: Do Parents and their Children Construe Basic Values in the Same Way? *Surv. Res. Methods* **2012**, *6*, 3–11. [[CrossRef](#)]
79. Dixon, S.V.; Graber, J.A.; Brooks-Gunn, J. The roles of respect for parental authority and parenting practices in parent-child conflict among African American, Latino, and European American families. *J. Fam. Psychol.* **2008**, *22*, 1–10. [[CrossRef](#)]
80. Amatea, E.S.; Smith-Adcock, S.; Villares, E. From Family Deficit to Family Strength: Viewing Families' Contributions to Children's Learning from a Family Resilience Perspective. *Prof. Sch. Couns.* **2006**, *9*, 177–189. [[CrossRef](#)]
81. Bayat, M. Evidence of resilience in families of children with autism. *J. Intellect. Disabil. Res.* **2007**, *51*, 702–714. [[CrossRef](#)] [[PubMed](#)]
82. Anikiej-Wiczenbach, P.; Kaźmierczak, M. Validation of the Parental Responsiveness Scale. *Curr. Issues Personal. Psychol.* **2021**, *9*, 258–266. [[CrossRef](#)]
83. Kaźmierczak, M.; Kiełbratowska, B.; Karasiewicz, K. The other side of the mirror—The role of partner's empathy in transition to parenthood. *Health Psychol. Rep.* **2015**, *3*, 150–157. [[CrossRef](#)]
84. Plopa, M.; Kaźmierczak, M.; Karasiewicz, K. The quality of parental relationships and dispositional empathy as predictors of satisfaction during the transition to marriage. *J. Fam. Stud.* **2019**, *25*, 170–183. [[CrossRef](#)]
85. Scabini, E.; Manzi, C. Family processes and identity. In *Handbook of Identity Theory and Research*; Schwartz, S.J., Luyckx, K., Vignoles, V.L., Eds.; Springer: New York, NY, USA, 2011; pp. 565–584.

PUBLIKACJA 5

Dyadic approach to maturity to parenthood: multilevel study on attachment in expectant and non-expectant couples

Ariadna Beata Łada-Maško & Maria Kaźmierczak

To cite this article: Ariadna Beata Łada-Maško & Maria Kaźmierczak (2023): Dyadic approach to maturity to parenthood: multilevel study on attachment in expectant and non-expectant couples, Journal of Reproductive and Infant Psychology, DOI: [10.1080/02646838.2023.2230592](https://doi.org/10.1080/02646838.2023.2230592)

To link to this article: <https://doi.org/10.1080/02646838.2023.2230592>

 View supplementary material

 Published online: 27 Jun 2023.

 Submit your article to this journal

 View related articles

 View Crossmark data

Dyadic approach to maturity to parenthood: multilevel study on attachment in expectant and non-expectant couples

Ariadna Beata Łada-Maško and Maria Kaźmierczak

Institute of Psychology, University of Gdańsk, Gdańsk, Poland

ABSTRACT

Objective: This study examined links between attachment styles and maturity to parenthood and its dimensions across different age groups of childless young adult couples. The role of developmental factors (age, assuming parental role) for maturity to parenthood was also investigated.

Background: Relational and individual factors have both been confirmed to be crucial for the transition to parenthood. The concept of maturity to parenthood has been linked to individual values, personality traits, and close relationships. However, the question arises whether maturity to parenthood is related to one of the most crucial concepts in family psychology – attachment.

Method: Three hundred heterosexual young adult couples aged 20–35 years ($M_{age} = 26.20$; $SD = 3.63$) took part. Couples were divided into three groups: 1) 110 couples aged 20–25 (emerging adulthood); 2) 90 couples aged 26–35 (young adulthood); and 3) 100 couples aged 20–35 expecting their first child (third trimester of pregnancy). The main questionnaires used were the Maturity to Parenthood Scale and Close Relationship Experience Scale.

Results: The results indicated that the more avoidant couples had lower maturity to parenthood. A moderation effect of group (pregnancy) was also observed – the effect of attachment-related avoidance was weaker in expectant couples. Women presented higher overall and behavioural maturity to parenthood than men. Furthermore, higher life satisfaction were associated with greater maturity to parenthood.

Conclusion: Maturity to parenthood is also created in the dyadic context. When related to lower attachment avoidance, it might greatly facilitate transition to parenthood and future parent – child relations.

ARTICLE HISTORY

Received 11 February 2023

Accepted 22 June 2023

KEYWORDS

Pregnancy; maturity to parenthood; attachment; couples; young adulthood

Introduction

Parenthood, according to developmental theories, is a normative transition. It is therefore perceived as a relatively predictable set of changes that can be expected in the family life cycle that will affect the majority of families (P. A. Cowan & Cowan, 2012; Erikson, 1980; Havighurst, 1981; Hoghughy & Long, 2004; Mackinnon et al., 2011). However, transitions in adulthood (e.g. to marriage, parenthood, or changing jobs, etc.), may have some elements

CONTACT Ariadna Beata Łada-Maško ariadna.lada@ug.edu.pl Institute of Psychology, University of Gdańsk, Bażyńskiego 4 Street, Gdańsk 80-309, Poland

 Supplemental data for this article can be accessed online at <https://doi.org/10.1080/02646838.2023.2230592>

© 2023 Society for Reproductive & Infant Psychology

of choice, and in the current era of sociocultural change – with its departure from traditional family models, a longer education process, gender equality movements, and economic uncertainty – these transitions often do not occur in the expected sequence (Arnett, 2004; Bakiera, 2013; Ceballo et al., 2004; Eriksson et al., 2013; Mills et al., 2011; Schmidt et al., 2012). Both developmental and system theories indicate that becoming a parent may cause an intrapsychic crisis that can lead to either adaptation or dysfunction. Importantly, it is observed that this normative transition always brings structural and qualitative changes to the family system: from a couple (dyad) to a couple with child (parents, triad) as well as new types of relations (parent – child, mother – father; P. A. Cowan & Cowan, 2002; Deave et al., 2008; Erikson, 1980; Heinicke, 2002; Hoghughy & Long, 2004; Seefeld et al., 2022).

On the personal level, being a parent can lead to personal growth, higher individual maturity, happiness due to life role fulfilment, a more integrated approach to life, greater ability to control impulses, and greater concern for others (C. P. Cowan & Cowan, 1988; Riggs et al., 2018; Taubman-Ben-Ari, Ben-Yaakov, et al., 2021). On the other hand, studies also indicate that becoming a parent may result in increased risk of clinical depression in postpartum women (Bergunde et al., 2022; Campbell et al., 2008; Chrzan-Dętkoś & Walczak-Kozłowska, 2021; Garthus-Niegel et al., 2022) and men during the transition to parenthood (Garthus-Niegel et al., 2020; Glasser & Lerner-Geva, 2019; Pérez & Brahm, 2017). Furthermore, on the level of the dyad, it can result in increased anxiety and negatively influence marital relationships as well as work–life balance (Doss et al., 2009; Lipowska et al., 2021; Riggs et al., 2018; Taubman-Ben-Ari, et al., 2021; Tedgård et al., 2020). It should be also emphasised that the quality of a couple’s relationship before becoming a parent and other relational factors, beyond the person’s individual characteristics, have been confirmed to be crucial for the transition to parenthood and for fulfilment of parental roles (Belsky, 1984; Belsky & Barends, 2002; C. P. Cowan & Cowan, 1995; P. A. Cowan & Cowan, 2012; Kaźmierczak et al., 2020). Thus, we should concentrate more on the dyadic perspective in research on the couple’s functioning before they become parents to identify the risk and protective factors that may affect how they cope with parenthood in the future.

Maturity to parenthood is a concept that merges personal and relational perspectives. It means creating a vision of one’s own future parenthood (embedded in one’s system of values and ethical and moral norms) and the inclusion of expected or desired parenting roles in emotions, cognitions, and in life decisions or activities (e.g. in intimate relationships or professional life) (Bakiera, 2013; Lipowska et al., 2021; Tate & Patterson, 2019; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021). Moreover, previous research suggests that both broad- and narrow-band individual differences as well as contextual factors are of high importance for maturity to parenthood. However, they may have different effects on various aspects of maturity to parenthood (Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021). Thus, indicates the need to consider the different aspects of maturity to parenthood when conducting research – especially in studies on couples, as partners can shape each other’s approaches to parenting and related behaviour.

Maturity and chronological age are often treated as being identical, still not only biological, but also psychological maturation is essential for parenthood (Belsky & Barends, 2002; Bornstein et al., 2006; Camberis et al., 2014). Although biological maturation is required for becoming a mother or father, maturity to parenthood is reflected in

one's value system, behaviour as well as emotions and cognition, which is not straightforwardly reflected in chronological age (Belsky, 1984; Camberis et al., 2014; Heinicke, 1984; Loevinger, 1976; Łada-Maško & Kaźmierczak, 2021). Additionally, Manners and Durkin (2000) suggest that a variety of life experiences, both positive and negative, can contribute significantly to changes in maturity. Development theories also point to generativity as a key element in the development of individual maturity in early adulthood, such as directing one's activity to younger generations – their upbringing, teaching them, and passing on knowledge and life experiences (Erikson, 1980; Havighurst, 1981). These days, the taking on of roles typical of adulthood is often significantly delayed and therefore the stage of emerging adulthood has been distinguished. This is a time of opportunities, self-focus, and active searching, but also threats related to the modern lifestyle, which can have a significant impact on their functioning in romantic relationships as well as in parenting roles (Arnett, 2004; Hoghughy & Long, 2004).

According to the Polish Central Statistical Office (2022), there has been a shift in the age range at which women have the most children from 20–25 to 26–35. In Poland, stereotypes suggest that the basic role of a woman is that of a mother and that should be responsible for the household, able to multitask, and be ready to sacrifice and care for others. As a result, the status of pregnant women as well as the family is very high in the culture and society of Poland (Mastylak et al., 2023; Mikołajczak & Pietrzak, 2015).

Maturity to parenthood can be studied before the transition to maternal and paternal roles in particular, in expectant couples (Liberska & Malina, 2011; Liberska et al., 2016; Łada-Maško & Kaźmierczak, 2021). Pregnancy is a major life event that entails profound changes in the functioning of the couple (Bogdan et al., 2022; Kaźmierczak et al., 2020). During this normative developmental crisis, appropriate levels of maturity can positively influence the process of adaptation to the future role of parent as well as help cope with possible difficulties (Belsky & Barends, 2002; Camberis et al., 2014; P. A. Cowan & Cowan, 2002; Kaźmierczak, 2015). Research suggests that psychological maturity is positively associated with involvement in developmental tasks related to pregnancy and also, together with good adaptation to pregnancy, predicts adjustment to early parenthood (Anhalt et al., 2007; Camberis et al., 2014).

The question arises as to whether maturity to parenthood is related to one of the most crucial concepts in family psychology – attachment, which is closely linked to parenthood and parenting. Adult attachment styles are believed to be related to many different aspects of parenting, thus also maturity to parenthood (Cummings & Cummings, 2002; Jones et al., 2015). A bidimensional model of adult attachment has been posited, consisting of attachment-related anxiety and avoidance. Anxiety in this case refers to fear of not being loved by significant others and fear of being abandoned, whereas attachment-related avoidance refers to difficulties with dependency and intimacy (Brennan et al., 1998; Nordahl et al., 2020; Shaver & Mikulincer, 2002). Jones et al. (2015) found that higher levels of attachment anxiety and avoidance are related to increased parental stress. Moreover, parents with anxious or avoidant attachment styles could have problems with emotion regulation and be more prone to experience relational distress (Mikulincer & Shaver, 2019); they may also experience a lower sense of competence and difficulties coping with the role of parent (Nijssens et al., 2018).

Attachment goes beyond the creation of bonds, also influencing the shaping of one's image of oneself in relations with others, thus constituting the core of the personality

(Campbell & Taylor, 1979; Cummings & Cummings, 2002; Hazan & Shaver, 1987; Heinicke, 2002; Mathews et al., 2016). However, research shows that while there are transgenerational similarities in attachment styles, we still may observe an *attachment gap*. Parental sensitivity only partially explains the relation between child and adult attachment; researchers therefore emphasise the role of parental mentalisation, supporting autonomy, protective parenting, limit setting, synchrony, and coping with stress (in both the parent and child; van IJzendoorn & Bakermans-Kranenburg, 2019; Verhage et al., 2016). One's model of attachment, which is formed in childhood, is also subject to certain changes in adult relationships (especially in times of crisis), as well as their maturity. It is therefore worth investigating attachment styles during normative crises, such as the transition to parenthood, and to explore attachment and maturity to parenthood from a dyadic perspective before taking on a parental role, as they shape future parent – child relations (Fijałkowska & Bielawska-Batorowicz, 2020; Kucharska, 2021; van IJzendoorn, 1995; van IJzendoorn & Bakermans-Kranenburg, 2019; Verhage et al., 2016).

The aim of the present study was to explore the role of adult attachment style in maturity to parenthood across different age groups of childless young adult couples (cross-sectional study design). We also compared expectant and non-expectant couples in terms of maturity to parenthood. Thus, the studied groups consisted of emerging adulthood couples (20–25 years), young adult couples (26–35 years), and expectant couples. The interactions between developmental factors (age, assuming parental role) and adult attachment styles, as predictors of maturity to parenthood in couples, were examined. We were also interested in the impact of individual and dyadic levels on maturity to parenthood, which requires the conducting of a multilevel study. Relationship duration, as well as life satisfaction, current relationship satisfaction, and economic satisfaction were controlled in our study.

Therefore, we predicted that avoidant and anxious attachment styles are negatively associated with maturity to parenthood. We tested whether there is interaction between attachment styles and developmental factors (age, assuming parental role) in predicting maturity to parenthood. Additionally, we expected that women would obtain higher scores in maturity to parenthood and its dimensions, and explored whether there are interactions between gender and developmental factors in predicting maturity to parenthood. Since we examined couples, we explored whether inclusion of the dyadic level helps explain individual differences in maturity to parenthood.

Materials and methods

Procedure

This project was approved by the Ethics Board for Research Projects at the Institute of Psychology, University of Gdansk, Poland (decision no. 7/2018).

The research was carried out in 2018–2022 in the Pomeranian Voivodeship in Poland. Participants were recruited via announcements on social media, antenatal classes, various interest groups for young adults and soon-to-be parents, as well as with the snowball sampling method. The inclusion criteria for the first two groups (of participants aged 20–25 and of participants aged 26–35 years) in the study were as follows: being aged 20–35 years (both – women and men; emerging and young adulthood period), being in

a current heterosexual relationship for at least six months, and not having children. For the third group, the inclusion criteria were the same, except couples had to be currently expecting their first child (being in the third trimester of pregnancy). Firstly, all couples who were interested in taking part in the study completed an online recruitment questionnaire that collected basic sociodemographic information and relationship status. Then, after completing the online enrolment form, couples who met the inclusion criteria were invited by phone, all by the same researcher, to a meeting at the laboratory at the Institute of Psychology, University of Gdansk, Poland, in which each person from the couple separately received the same set of pencil and paper questionnaires to complete. The average time taken by respondents to complete the questionnaires was one hour. Before completing the questionnaires, participants were informed about the main purpose of the study as well as about the fact that the results of this study would be used for scientific purposes only. Written consent to participate in the research was collected from all participants. They were also told that participation in this study was voluntary and that they could withdraw at any time without consequences. No sensitive personal data were gathered during the study and no payment was provided for participating.

Participants

In total, 300 heterosexual young adult couples aged 20–35 years ($M_{age} = 26.20$; $SD = 3.63$) participated in the study. Participants were divided into three groups based on our hypotheses: group 1 consisted of 110 couples aged 20–25 (emerging adulthood period; $M_{women's\ age} = 22.17$; $SD = 1.59$; $M_{men's\ age} = 23.35$; $SD = 2.11$); group 2 consisted of 90 couples aged 26–35 (young adulthood; $M_{women's\ age} = 26.72$; $SD = 2.25$; $M_{men's\ age} = 28.31$; $SD = 2.37$); and group 3 consisted of 100 couples aged 20–35 expecting their first child (third trimester of pregnancy; $M_{women's\ age} = 28.46$; $SD = 2.97$; $M_{men's\ age} = 29.18$; $SD = 3.11$). All study participants had been in their current relationship for at least six months ($M_{years} = 4.9$; $SD = 3.03$), and 40% were married; 97.7% of the young adults lived with their current partner. All study participants had contact with both of their parents before the age of 12 and currently maintained contact. The majority of the research group had higher education (60.2%) and worked (84.3%). Furthermore, 20% of study participants were currently university students, 17.3% had secondary education, 2.2% had vocational education, and 0.3% of participants had only primary education. The areas of residence of the study participants were as follows: most of the study participants lived in big cities with over 100,000 inhabitants (85.3%), 7.3% lived in villages, 5.2% lived in towns of 20,000–100,000 inhabitants, and 2.2% of participants lived in small towns (up to 20,000 inhabitants).

Measures

Maturity to parenthood scale

The Maturity to Parenthood Scale (MPS; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021) is a self-report questionnaire used to assess level of maturity to parenthood. The questionnaire consists of 24 items with a 7-point Likert-like response scale (1 – *strongly disagree*; 7 – *strongly agree*) and has three subscales, referring to different aspects of maturity to parenthood: 1) Valence Maturity to Parenthood (VMP; seven items), on which high scores indicate that the person places parenting high in a coherent and integrated

value system, has critical insight into motives behind parental aspirations, and creates a vision of their own parenthood based on ethical and moral norms; 2) Behavioral Maturity to Parenthood (BMP; nine items), on which high scores indicate that the person directs activities in intimate relationships and other social relationships towards future parental roles, as well as in the economic and work spheres, and that they actively seek information about parenthood; and 3) Cognitive – Emotional Maturity to Parenthood (CEMP; eight items), on which high scores indicate that the person presents a realistic, flexible approach to taking on and implementing parental roles in everyday life, has positive emotions regarding their vision of parenthood, is mindful of the various aspects of parenting, often creates a picture of parental roles in the context of their family of origin, and has a high level of responsibility for choices and decisions that may affect future parental roles. Cronbach's α values for MPS in this study were as follows: 0.86 for VMP, 0.82 for BMP, and 0.78 for CEMP. Furthermore, reliability for overall maturity to parenthood (OMP) was $\alpha = 0.92$.

Experience in close relationships – revised

The Experience in Close Relationships – Revised (ECR-R – short version; Lubiewska et al., 2016) assesses adult attachment in close relationships based on avoidance and anxiety indicators. The ECR-R consists of 16 items evaluated on a 7-point Likert-type response scale (1 – *strongly disagree*; 7 – *strongly agree*). Cronbach's α for ECR-R in the present study was 0.87, with $\alpha = 0.88$ for the Anxiety subscale and $\alpha = 0.87$ for Avoidance.

Furthermore, current relationship satisfaction, economic satisfaction, and life satisfaction in comparison with expectations were measured in the present study using the modified version of Cantril's Ladder (Cantril, 1965).

A self-report survey was also used to collect participants' sociodemographic data: their sex, age, level of education, relationship status and duration, whether they live with their partner, place of residence, work activity, and contact with parents.

Data analysis

To test our hypotheses concerning maturity to parenthood, we used multilevel modelling (MLM) with data from 600 individuals (level 1) nested within 300 couples (level 2). All models were fitted using maximum likelihood (ML) estimation. The fit of nested models was assessed using $-2 \log$ likelihood ($-2LL$) and Akaike's information criterion (AIC), where lower values indicate better fit. Analyses were carried out with nlme, an R package for fitting multilevel models.

Models $Null_{OMP}$, $Null_{CEMP}$, $Null_{BMP}$, and $Null_{VMP}$ were specified as baseline models with no predictors. These models provide estimates of the residual and intercept variance when only considering data clustering by individuals and couples. Models from 1OMP to 5OMP, 1CEMP to 5CEMP, 1BMP to 5BMP, and from 1VMP to 5VMP involved random coefficients and fixed predictors. Models 1OMP, 1CEMP, 1BMP, and 1VMP incorporated individual-level variables: gender, avoidant attachment, anxious attachment, relationship duration, relationship satisfaction, economic satisfaction, and life satisfaction. Models from 2OMP to 5OMP, 2CEMP to 5CEMP, 2BMP to 5BMP, and from 2VMP to 5VMP, in addition to previous models, included the couple-level predictor (groups) and cross-level interaction components. The final models are presented in the *Results* section, while

models Null_{OMP} to 4_{OMP}, Null_{BMP} to 4_{BMP}, Null_{CEMP} to 4_{CEMP}, and Null_{VMP} to 4_{VMP}, are presented in the *Supplement*.

Results

Preliminary analysis

We calculated means, standard deviations and correlation coefficients between all study variables in the male (Table 1) and female group (Table 2). Table S1 (see Supplement) shows descriptive statistics (mean, standard deviation, skewness, and kurtosis) for the examined variables for the total sample.

Table 1. Mean scores, standard deviations and correlation coefficients between variables in the male group.

Variables	<i>M (SD)</i>	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1. Avoidant attachment	18.08 (6.78)	-.306**	-.335**	-.310**	-.241**	-.361**	-.317**	.002	-.197**	0.092
2. Anxious attachment	21.49 (8.52)		-.185**	-.184**	-.105	-.229**	-.324**	.031	-.133*	-.089
3. OMP	127.93 (19.91)			0.835**	.906**	.899**	.153**	.181**	.300**	.218**
4. CEMP	46.73 (5.70)				.600**	.720**	.123*	.156**	.252**	.144*
5. BMP	42.15 (9.70)					.695**	.115*	.136*	.259**	.262**
6. VMP	39.05 (7.01)						.174**	.197**	.287**	.139*
7. Relationship satisfaction	8.48 (1.18)							.185**	.395**	-.036
8. Life satisfaction	6.91 (1.54)								.464**	.212**
9. Economic satisfaction	7.94 (1.21)									.136*
10. Relationship duration	4.905 (3.04)									

^aPoint-biserial correlation coefficients; *p < .05; **p < .01; OMP – Overall Maturity to Parenthood; BMP – Behavioral Maturity to Parenthood; CEMP – Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood; VMP – Valence Maturity to Parenthood.

Table 2. Mean scores, standard deviations, percentages and correlation coefficients between variables in the female group.

Variables	<i>M (SD)</i>	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1. Avoidant attachment	15.46 (6.36)	.277**	-.279**	-.282**	-.223**	-.262**	-.265**	-.106	-.275**	.074
2. Anxious attachment	23.83 (10.06)		-.144*	-.176**	-.105	-.124*	-.221**	-.264**	-.345**	-.186**
3. OMP	132 (21.48)			.845**	.915**	.925**	.157**	.286**	.405**	.236**
4. CEMP	47.09 (6.29)				.624**	.740**	.131*	.194**	.324**	.147*
5. BMP	45.55 (9.88)					.760**	.158**	.294**	.414**	.287**
6. VMP	39.77 (7.70)						.128*	.260**	.336**	.170**
7. Relationship satisfaction	8.43 (1.29)							.263**	.469**	.035
8. Life satisfaction	6.75 (1.49)								.564**	.181**
9. Economic satisfaction	7.75 (1.29)									.151**
10. Relationship duration	4.905 (3.04)									

^aPoint-biserial correlation coefficients; *p < .05; **p < .01; OMP – Overall Maturity to Parenthood; BMP – Behavioral Maturity to Parenthood; CEMP – Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood; VMP – Valence Maturity to Parenthood.

Table 3. Multilevel models predicting overall maturity to parenthood, behavioral maturity to parenthood, cognitive–emotional maturity to parenthood, valence maturity to parenthood.

Model type	Predictor	Model 5 _{OMP}	Model 5 _{BMP}	Model 5 _{CEMP}	Model 5 _{VMP}
Baseline	Intercept	-0.07**	-0.14**	0.01**	-0.01**
Level 1 variables	Gender (Female)	0.15	0.28	-0.01	0.04
	Avoidant attachment	-0.28**	-0.22**	-0.24**	-0.29**
	Anxious attachment	-0.03	0.06	-0.07	-0.11
	Relationship duration	0.09	0.11*	0.08	0.06
	Relationship satisfaction	0.02	0.04	-0.00	0.01
	Economic satisfaction	0.06	0.04	0.05	0.10*
	Life satisfaction	0.15**	0.14**	0.16**	0.14**
Level 2 variables	Group (26–35)	0.02	0.08	-0.06	0.01
	Group(Pregnancy)	0.25	0.38	0.07	0.14
Cross-level interaction component	Avoidant* Group(26–35)	0.06	0.09	0.05	0.01
	Avoidant*Group (Pregnancy)	0.13*	0.13*	0.11	0.12*
	Group(26–35)* Anxious	0.01	-0.03	0.05	0.04
	Group(Pregnancy)* Anxious	0.04	0.06	0.05	-0.01
	Group(26–35)*Gender (Female)	0.02	0.08	-0.03	-0.03
	Group(Pregnancy)* Gender(Female)	0.02	0.02	0.01	0.03
	Avoidant*Gender (Female)	0.02	0.02	-0.01	0.04
	Gender(Female)*Anxious	0.06	-0.01	0.04	0.15
	Anxious*Group (26–35) *Gender(Female)	0.01	0.02	0.01	-0.02
	Anxious*Group (Pregnancy) *Gender(Female)	0.01	-0.04	-0.00	0.01
	Group(26–35) *Gender(Female)* Avoidant	-0.09	-0.13	-0.01	-0.04
	Group(Pregnancy)* Gender(Female) *Avoidant	-0.07	-0.08	-0.03	-0.09
	Random effects	Residual	173.94	40.72	19.33
Intercept		132.83	25.80	10.19	14.81

1. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; OMP – Overall Maturity to Parenthood; BMP – Behavioral Maturity to Parenthood; CEMP – Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood; VMP – Valence Maturity to Parenthood.

2. Standardized coefficients were used.

3. Models Null_{OMP} to 4_{OMP}, Null_{BMP} to 4_{BMP}, Null_{CEMP} to 4_{CEMP}, and Null_{VMP} to 4_{VMP}, are presented in the Supplement.

Maturity to parenthood

Table 3 shows results for final models predicting overall maturity to parenthood, behavioural maturity to parenthood, cognitive – emotional maturity to parenthood and valence maturity to parenthood.

As expected, couple characteristics (being in a given couple) explained a substantial part of maturity to parenthood variance (ICC varied between .41 and .49 depending on the dimension of maturity), showing a clear clustering effect and a necessity for multilevel modelling (Huang, 2018) to avoid misinterpretation of the data.

As can be seen in Table 3 avoidant attachment was associated with lower levels of overall maturity to parenthood and all its subscales, while the effects for anxious attachment were null.

Furthermore, women presented higher overall ($B = 3.08$, $p < 0.01$) and behavioural maturity to parenthood ($B = 2.84$, $p < 0.01$) than men. Life satisfaction was also associated with greater overall maturity to parenthood and all its dimension ($B = 2.61$, $p < 0.01$ for OMP; $B = 1.15$, $p < 0.01$ for BMP; $B = 0.78$, $p < 0.01$ for CEMP; and $B = 0.80$, $p < 0.01$ for VMP), while economic satisfaction proved to be associated only with valence maturity to parenthood ($B = 0.46$, $p < 0.05$). Models with sequentially entered variables are presented in tables S2 to S13 (see Supplement).

As per interaction effects, we found that negative effects of avoidant attachment were weaker (yet still negative) in the pregnancy group. We found no more moderating effects, however, including gender effects.

Discussion

The findings of our study confirmed that studying couples can help us better understand the construct of maturity to parenthood. By examining heterosexual couples, we add a new relational context to individual maturity to parenthood, which has been linked to their pre-existing relationship as a couple (Altenburger et al., 2014; Shai, 2019; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021). The dyadic perspective also provides a good explanation of shared aspects of coparenting, such as joint care of a child or support for the child's development, which supports our assumptions about the role of the context of the couple in parenting research (Burney & Leerkes, 2010; McHale & Rotman, 2007; Shai, 2019).

Furthermore, the results of the current study partially confirmed previous research indicating an association between attachment and different aspects of parenting (Cummings & Cummings, 2002; Jones et al., 2015; Nordahl et al., 2020; van IJzendoorn, 1995; van IJzendoorn & Bakermans-Kranenburg, 2019) – in our case, maturity to parenthood. However, the presented study included couples, thus also men, who are often an understudied group in the context of parenthood (Dagan & Sagi-Schwartz, 2018; de Waal et al., 2022; Lipowska et al., 2021). Maturity to parenthood (overall score and its behavioural, cognitive – emotional, and valence components) was predicted by avoidant attachment in all studied groups of couples – emerging adulthood couples (20–25 years), young adult couples (26–35 years), and expectant couples. Thus, attachment-related avoidance seems to be a universal, predictor of maturity to parenthood across young adulthood and to be independent of imminent parental role activation (another intraindividual predictor; see Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021). Previous studies suggest that maternal attachment avoidance is negatively related to warmth and overall relationship quality between adolescents and their parents (Jones & Cassidy, 2014). Moreover, research conducted by Rholes et al. (2006) indicates that parents with more avoidant attachment styles experience greater levels of stress after the birth of their first child and perceive parenting as less satisfying and personally meaningful. Surprisingly, anxious attachment proved to not to be a significant predictor for overall maturity to parenthood and its aspects. People characterised by anxious attachment doubt their ability to maintain relationships and often perceive themselves as vulnerable in close relationships. Thus, anxious attachment is often related to placing high importance on other people, but at the same time fearing being abandoned and not being loved. The desire to have relationships with others is very strong for people with the anxious attachment style, which may affect their relationships in both positive and negative ways and thus weaken the strength of the association between anxious attachment and maturity to parenthood (Brennan et al., 1998; Lubiewska et al., 2018; Shaver & Mikulincer, 2002).

The results indicated that negative effects of avoidant attachment were weaker in the pregnancy group, thus we can assume that expecting a first child may act as a protective factor, decreasing the negative impact of avoidance attachment on couples' maturity to parenthood. Our results go beyond parenting itself and indicate that it is important to investigate couples' attachment patterns before the transition to parenthood, as this

could help identify risk factors that affecting fulfilment of parental roles in the future (Nijssens et al., 2018; Rholes et al., 2006).

We also found interaction effects between attachment styles and developmental factors (age, assuming parental role) in predicting maturity to parenthood. Similar to previous studies, the findings of our research suggest that major life events such as pregnancy can contribute to maturity to parenthood in more essential way than does chronological age (Camberis et al., 2014; Manners & Durkin, 2000). Furthermore, also developmental theories, which highlight the role of developmental tasks such as being a parent, confirm that such major life events are important for shaping maturity (Erikson, 1980; Havighurst, 1981). Therefore, despite the fact that roles typical for adulthood are currently postponed by young people, we can not automatically assume that they will be more mature to fulfill parental roles with age (Arnett, 2004; Hoghughi & Long, 2004). In our study, age effect was controlled in the whole study sample, however, given our cross-sectional study design and presented theoretical background (Belsky & Barends, 2002; Bornstein et al., 2006; Camberis et al., 2014), we can only hypothesise that assuming parental role in the near future (third trimester of pregnancy) increase the level of maturity to parenthood in expectant couples and is more important for maturity to parenthood than age. Nevertheless, the possibility that the couples decided to have a child because they had a greater level of maturity should not be excluded. Only implementing a longitudinal approach and examining age-matched expectant and non-expectant groups could allow us to draw conclusions about causality.

Our results indicated that women presented higher overall maturity to parenthood and behavioural maturity to parenthood than men; however, there were no significant differences based on gender in levels of cognitive – emotional or valence maturity to parenthood. These results differ from those obtained in a previous study in which women presented higher maturity to parenthood in all three dimensions (Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021). Differences may be due to the equal number of women and men in the study group, as well as taking into account their ages and more specific sociodemographic characteristics. The difference was particularly noticeable in the behavioural aspect of maturity to parenthood, which refers to taking specific actions in intimate relationships, other social relations, and also economic and work spheres geared towards future parenting. These results are consistent with research explaining differences in maturity to parenthood through sociocultural factors but also, as mentioned above, can be due to the dyadic approach and its influence on individual maturity to parenthood (Kaźmierczak & Karasiewicz, 2019; Todosijević & Ignjatović, 2021).

Moreover, higher life satisfaction proved to be associated with greater overall maturity to parenthood and all its components (behavioural, cognitive-emotional and valence maturity to parenthood). Other studies also indicate that higher relationship quality in parents helps them to be more sensitive and responsive to their child's needs (Chen et al., 2022; Goldberg & Carlson, 2014). The results of the present study were consistent with research suggesting that higher life satisfaction promotes good parenting (Dobewall et al., 2019; Lee & Lee, 2019; Young et al., 1995). For instance, Dobewall et al. (2019) indicate that parents with higher life satisfaction are more supportive towards their children and are better at establishing and maintaining positive relationships with them. Further, economic satisfaction was associated with valence maturity to parenthood. This result is in line with previous research on how important financial stability is for

people who place parenthood high in their stable and coherent value system (Gómez et al., 2022; Mills et al., 2011). However, in our research we have added the aspect of maturity to parenthood in the context of research on life satisfaction and economic satisfaction among couples, which has not been widely studied thus far.

Conclusions

Our study confirmed that maturity to parenthood is not only an intraindividual construct, but also a relational one – and it is worthwhile to analyse it in the context of the couple. In addition, the moderation effects of pregnancy on the association between avoidant attachment and couple maturity to parenthood were also confirmed. The above results highlight further the need to investigate couples' functioning from the dyadic perspective, not only including individual characteristics, especially before taking on parental roles. By identifying risk and protective factors, such research may provide pathways to greatly facilitate the transition to parenthood (Kaźmierczak, 2015; Kaźmierczak et al., 2020; van IJzendoorn, 1995; van IJzendoorn & Bakermans-Kranenburg, 2019; Verhage et al., 2016). Both attachment and maturity to parenthood are important factors predicting future parent – child relations (Jones et al., 2015; Lipowska et al., 2021; Nordahl et al., 2020).

Strengths and limitations

One novelty of our study is focusing on maturity to parenthood and attachment in a large sample of young adult couples divided into age groups and including the activation of the parental role (pregnancy). The Maturity to Parenthood Scale – a unique novel measure characterised by very good psychometric properties – was also used in this study. Furthermore, another strength of the research is the inclusion of men, who are an important and often-overlooked group in the context of parenthood research. The inclusion of couples' maturity to parenthood and the conducting of a multilevel analysis also elaborates on earlier studies on parenthood and the individual context of maturity to parenthood, as well as innovatively adding relational context. Thus, our findings may be helpful in designing interventions among young adult couples, helping them deal with preparation to future parenthood, but also in more clinical settings in medical care and counselling centres, such as the process of transition to parenthood, coping with infertility, adoption, or foster parenting. The relational context of our research highlights the need to work with couples, not only individuals, and to create intervention programmes including this important context. Moreover, psychoeducation regarding maturity to parenthood and its complexity may provoke valuable discussion in couples preparing for their future parental roles, helping them with the transition process (Rasmussen et al., 2019; Łada-Maśko & Kaźmierczak, 2021).

Despite the valuable results and unique approach to couples research, this study also has several limitations. Firstly, our study had a cross-sectional design, making it difficult to establish cause–effect relationships between studied variables, as they only represent a one-time measurement; this also prevents us establishing long-term trends regarding attachment and maturity to parenthood. Secondly, the studied sample consisted of volunteers, who may constitute a specific group of young adults that are more likely to take on parental roles in the future. Thirdly, the majority of the research group had higher education and lived in big cities,

which also limits the generalisability of the results. Moreover, self-report questionnaires were used, potentially generating specific biases in the assessment of variables.

Going forward, it would be interesting to conduct studies on attachment and maturity to parenthood in a clinical sample and pursue longitudinal studies regarding maturity to parenthood and how it shapes future fulfilment of parental roles.

Disclosure statement

No potential conflict of interest was reported by the authors.

Funding

The preparation of this paper was supported by the National Science Centre, Poland, Grant ID: 2016/22/E/HS6/00237.

ORCID

Ariadna Beata Łada-Maško <http://orcid.org/0000-0003-3659-312X>

Maria Kaźmierczak <http://orcid.org/0000-0001-7323-2580>

Data availability statement

The data that support the findings of this study are available from the corresponding author, [A.B.Ł-M.], upon reasonable request.

Informed consent statement

Informed consent was obtained from all subjects involved in the study.

Institutional review board statement

This study was conducted according to the guidelines of the Declaration of Helsinki and approved by the Ethics Board for Research Projects at the Institute of Psychology, University of Gdansk, Poland (decision no. 7/2018).

References

- Altenburger, L. E., Schoppe-Sullivan, S. J., Lang, S. N., Bower, D. J., & Kamp Dush, C. M. (2014). Associations between prenatal coparenting behavior and observed coparenting behavior at 9-months postpartum. *Journal of Family Psychology*, 28(4), 495–504. <https://doi.org/10.1037/fam0000012>
- Anhalt, K., Telzrow, C. F., & Brown, C. L. (2007). Maternal stress and emotional status during the perinatal period and childhood adjustment. *School Psychology Quarterly*, 22(1), 74–90. <https://doi.org/10.1037/1045-3830.22.1.74>
- Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. Oxford University Press.
- Bakiera, L. (2013). *Zaangażowane Rodzicielstwo a Autokreacyjny Aspekt Rozwoju Dorosłych* [Involved parenthood and the autcreation aspect of adult development]. Difin.

- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55(1), 83–96. <https://doi.org/10.2307/1129836>
- Belsky, J., & Barends, N. (2002). Personality and parenting. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Being and becoming a parent* (Vol. 3, pp. 415–438). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Bergunde, L., Garthus-Niegel, S., Alexander, N., & Steudte-Schmiedgen, S. (2022). Perinatal mental health research: Towards an integrative biopsychosocial approach. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 40(4), 325–328. <https://doi.org/10.1080/02646838.2022.2101781>
- Bogdan, I., Turliuc, M. N., & Candel, O. S. (2022). Transition to Parenthood and Marital Satisfaction: A Meta-Analysis. *Frontiers in Psychology*, 13, 901362. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.901362>
- Bornstein, M. H., Putnick, D. L., Suwalsky, J. T. D., & Gini, M. (2006). Maternal chronological age, prenatal and perinatal history, social support, and parenting of infants. *Child Development*, 77(4), 875–892. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2006.00908.x>
- Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview. In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 46–76). The Guilford Press.
- Burney, R. V., & Leerkes, E. M. (2010). Links between mothers' and fathers' perceptions of infant temperament and coparenting. *Infant Behavior and Development*, 33(2), 125–135. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2009.12.002>
- Camberis, A. L., McMahon, C. A., Gibson, F. L., & Boivin, J. (2014). Age, psychological maturity, and the transition to motherhood among english-speaking Australian women in a metropolitan area. *Developmental Psychology*, 50(8), 2154–2164. <https://doi.org/10.1037/a0037301>
- Campbell, S. B., Cohn, J. F., Flanagan, C., Popper, S., & Meyers, T. (2008). Course and correlates of postpartum depression during the transition to parenthood. *Development and Psychopathology*, 4(1), 29–47. <https://doi.org/10.1017/S095457940000554X>
- Campbell, S. B., & Taylor, P. M. (1979). Bonding and attachment: Theoretical issues. *Seminars in Perinatology*, 3(1), 3–13.
- Cantril, H. (1965). *The pattern of human concerns*. Rutgers University Press.
- Ceballo, R., Lansford, J. E., Abbey, A., & Stewart, A. J. (2004). Gaining a child: Comparing the experiences of biological parents, adoptive parents, and stepparents. *Family Relations*, 53(1), 38–48. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2004.00007.x>
- Central Statistical Office. (2022). *Sytuacja demograficzna Polski do 2021 r.* [Demographic situation in Poland up to 2021]. Główny Urząd Statystyczny [Central Statistical Office].
- Chen, M. T., Lin, G. X., Lu, C., & Chang, Y. P. (2022). Good partners, good parents: Parent relationship satisfaction predicts parenting efficacy for young children. *Applied Research in Quality of Life*, 17(4), 2405–2422. <https://doi.org/10.1007/s11482-022-10043-1>
- Chrzan-Dętkoś, M., & Walczak-Kozłowska, T. Z. (2021). How do new mothers perceive screening for perinatal depression? *Health Psychology Report*, 9(3), 207–216. <https://doi.org/10.5114/hpr.2021.102823>
- Cowan, C. P., & Cowan, P. A. (1988). Who does what when partners become parents. *Marriage & Family Review*, 12(3–4), 105–131. https://doi.org/10.1300/J002v12n03_07
- Cowan, C. P., & Cowan, P. A. (1995). Interventions to ease the transition to parenthood: Why they are needed and what they can do. *Family Relations*, 44(4), 412–423. <https://doi.org/10.2307/584997>
- Cowan, P. A., & Cowan, C. P. (2002). Interventions as tests of family systems theories: Marital and family relationships in children's development and psychopathology. *Development and Psychopathology*, 14(4), 731–759. <https://doi.org/10.1017/s0954579402004054>
- Cowan, P. A., & Cowan, C. P. (2012). Normative family transitions, couple relationship quality, and healthy child development. In F. Walsh (Ed.), *Normal family processes: Growing diversity and complexity* (pp. 428–451). Guilford Press.
- Cummings, E. M., & Cummings, J. S. (2002). Parenting and attachment. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Practical issues in parenting*, (Vol. 5, 2nd ed., pp. 35–58). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

- Dagan, O., & Sagi-Schwartz, A. (2018). Early attachment network with mother and father: An unsettled issue. *Child Development Perspectives*, 12(2), 115–121. <https://doi.org/10.1111/cdep.12272>
- Deave, T., Johnson, D., & Ingram, J. (2008). Transition to parenthood: The needs of parents in pregnancy and early parenthood. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 8(1), 30. <https://doi.org/10.1186/1471-2393-8-30>
- de Waal, N., Alyousefi van Dijk, K., Buisman, R. S. M., Verhees, M. W. F. T., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2022). The prenatal video-feedback intervention to promote positive parenting for expectant fathers (VIPP-PRE): Two case studies. *Infant Mental Health Journal*, 43(5), 730–743. <https://doi.org/10.1002/imhj.22006>
- Dobewall, H., Hintsanen, M., Savelieva, K., Hakulinen, C., Merjonen, P., Gluschkoff, K., & Keltikangas-Järvinen, L. (2019). Intergenerational transmission of latent satisfaction reflected by satisfaction across multiple life domains: A prospective 32-year follow-up study. *Journal of Happiness Studies*, 20(3), 955–970. <https://doi.org/10.1007/s10902-018-9975-1>
- Doss, B. D., Rhoades, G. K., Stanley, S. M., & Markman, H. J. (2009). The effect of the transition to parenthood on relationship quality: An 8-year prospective study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96(3), 601–619. <https://doi.org/10.1037/a0013969>
- Erikson, E. H. (1980). *Identity and the life cycle*. W. W. Norton & Company.
- Eriksson, C., Larsson, M., Skoog Svanberg, A., & Tydén, T. (2013). Reflections on fertility and postponed parenthood—interviews with highly educated women and men without children in Sweden. *Uppsala Journal of Medical Sciences*, 118(2), 122–129. <https://doi.org/10.3109/03009734.2012.762074>
- Fijałkowska, D., & Bielawska-Batorowicz, E. (2020). A longitudinal study of parental attachment: Pre- and postnatal study with couples. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 38(5), 509–522. <https://doi.org/10.1080/02646838.2019.1665172>
- Garthus-Niegel, S., Radoš, S. N., & Horsch, A. (2022). Perinatal depression and beyond—implications for research design and clinical management. *JAMA Network Open*, 5(6), e2218978–e2218978. <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2022.18978>
- Garthus-Niegel, S., Staudt, A., Kinsler, P., Haga, S. M., Drozd, F., & Baumann, S. (2020). Predictors and changes in paternal perinatal depression profiles—insights from the DREAM study [original research]. *Frontiers in Psychiatry*, 11, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.563761>
- Glasser, S., & Lerner-Geva, L. (2019). Focus on fathers: Paternal depression in the perinatal period. *Perspectives in Public Health*, 139(4), 195–198. <https://doi.org/10.1177/1757913918790597>
- Goldberg, J. S., & Carlson, M. J. (2014). Parents' relationship quality and children's behavior in stable married and cohabiting families. *Journal of Marriage and Family*, 76(4), 762–777. <https://doi.org/10.1111/jomf.12120>
- Gómez, A., Karimli, L., Holguin, M., Chung, P., Szilagyi, P., & Schickedanz, A. (2022). Bills, babies, and (language) barriers: Associations among economic strain, parenting, and primary language during the newborn period. *Family Relations*, 71(1), 352–370. <https://doi.org/10.1111/fare.12587>
- Havighurst, R. J. (1981). *Developmental tasks and education*. Longman.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511–524. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.3.511>
- Heinicke, C. M. (1984). Impact of prebirth parent personality and marital functioning on family development: A framework and suggestions for further study. *Developmental Psychology*, 20(6), 1044–1053. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.20.6.1044>
- Heinicke, C. M. (2002). The transition to parenting. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Being and becoming a parent* (Vol. 3, pp. 363–388). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Hoghugh, M., & Long, N. (2004). *Handbook of parenting: Theory and research for practice*. SAGE Publications Ltd.
- Huang, F. L. (2018). Multilevel modeling myths. *School Psychology Quarterly*, 33(3), 492–499. <https://doi.org/10.1037/spq0000272>
- Jones, J. D., & Cassidy, J. (2014). Parental attachment style: Examination of links with parent secure base provision and adolescent secure base use. *Attachment & Human Development*, 16(5), 437–461. <https://doi.org/10.1080/14616734.2014.921718>

- Jones, J. D., Cassidy, J., & Shaver, P. R. (2015). Parents' self-reported attachment styles: A review of links with parenting behaviors, emotions, and cognitions. *Personality and Social Psychology Review, 19*(1), 44–76. <https://doi.org/10.1177/1088868314541858>
- Kaźmierczak, M. (2015). *Oblicza empatii w procesie adaptacji do rodzicielstwa* [Faces of empathy in transition to parenthood]. SCHOLAR.
- Kaźmierczak, M., & Karasiewicz, K. (2019). Making space for a new role - gender differences in identity changes in couples transitioning to parenthood. *Journal of Gender Studies, 28*(3), 271–287. <https://doi.org/10.1080/09589236.2018.1441015>
- Kaźmierczak, M., Pawlicka, P., Łada-Maśko, A. B., van IJzendoorn, M. H., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2020). How well do couples care when they are expecting their first child? Family and dyadic predictors of parental sensitivity in expectant couples family and dyadic predictors of parental sensitivity in expectant couples [brief research report]. *Frontiers in Psychiatry, 11*(1165), 11. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.562707>
- Kucharska, M. (2021). Selected predictors of maternal-fetal attachment in pregnancies with congenital disorders, other complications, and in healthy pregnancies. *Health Psychology Report, 9*(3), 193–206. <https://doi.org/10.5114/hpr.2020.97295>
- Łada-Maśko, A. B., & Kaźmierczak, M. (2021). Measuring and predicting maturity to parenthood: What has personality got to do with it? *Journal of Clinical Medicine, 10*(24), 5802. <https://doi.org/10.3390/jcm10245802>
- Lee, H., & Lee, E. (2019). The effect of parenting attitude on the life satisfaction of early adolescents and their parents: A multi-group path analysis through ego-resilience. *Iranian Journal of Public Health, 48*(3), 484–493. <https://doi.org/10.18502/ijph.v48i3.892>
- Liberska, H., Deja, M., Janicka, M., & Dąbek, K. (2016). Emotional state of “young” fathers. *Current Issues in Personality Psychology, 4*(4), 217–227. <https://doi.org/10.5114/cipp.2016.63219>
- Liberska, H., & Malina, A. (2011). *Wybrane problemy współczesnych małżeństw i rodzin* [Selected problems of modern marriages and families]. Difin.
- Lipowska, M., Łada-Maśko, A. B., & Lipowski, M. (2021). Fathers' coping strategies and children's temperament as predictors of parental attitudes among polish fathers. *Men and Masculinities, 24* (1), 23–45. <https://doi.org/10.1177/1097184x20988897>
- Loevinger, J. (1976). *Ego development: Conceptions and theories*. Jossey-Bass.
- Lubiewska, K., Albert, I., Trommsdorff, G., & Friedlmeier, W. (2018). Relations between parenting and adolescent's attachment in families differing in solidarity patterns. *Social Development, 27*(4), 984–1000. <https://doi.org/10.1111/sode.12297>
- Lubiewska, K., Głogowska, K., Mickiewicz, K., Wojtynkiewicz, E., Izdebski, P., & Wiśniewski, C. (2016). Skala Experience in Close Relationships-Revised: Struktura, rzetelność oraz skrócona wersja skali w polskiej próbie [The Experiences in Close Relationships-Revised questionnaire: Factorial structure, reliability and a short version of the scale in a Polish sample]. *Psychologia Rozwojowa [Developmenta Psychology], 21*(1), 49–63.
- Mackinnon, S. P., Nosko, A., Pratt, M. W., & Norris, J. E. (2011). Intimacy in young adults' narratives of romance and friendship predicts eriksonian generativity: A mixed method analysis. *Journal of Personality, 79*(3), 587–617. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2011.00692.x>
- Manners, J., & Durkin, K. (2000). Processes involved in adult ego development: A conceptual framework. *Developmental Review, 20*(4), 475–513. <https://doi.org/10.1006/drev.2000.0508>
- Mastylak, A., Miteniece, E., Czabanowska, K., Pavlova, M., & Groot, W. (2023). The “blessing” of pregnancy? Barriers to accessing adequate maternal care in Poland: A mixed-method study among women, healthcare providers, and decision-makers. *Midwifery, 116*, 103554. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2022.103554>
- Mathews, S., Onwumere, J., Bissoli, S., Ruggeri, M., Kuipers, E., & Valmaggia, L. (2016). Measuring attachment and parental bonding in psychosis and its clinical implications. *Epidemiology and Psychiatric Sciences, 25*(2), 142–149. <https://doi.org/10.1017/s2045796014000730>
- McHale, J. P., & Rotman, T. (2007). Is seeing believing?: Expectant parents' outlooks on coparenting and later coparenting solidarity. *Infant Behavior and Development, 30*(1), 63–81. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2006.11.007>

- Mikołajczak, M., & Pietrzak, J. (2015). A broader conceptualization of sexism: The case of Poland. In S. Safdar & N. Kosakowska-Berezecka (Eds.), *Psychology of gender through the lens of culture: Theories and applications* (pp. 169–192). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-14005-6_9
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2019). Attachment orientations and emotion regulation. *Current Opinion in Psychology*, 25, 6–10. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2018.02.006>
- Mills, M., Rindfuss, R. R., McDonald, P., Te Velde, E., & ESHRE Reproduction and Society Task Force. (2011). Why do people postpone parenthood? Reasons and social policy incentives. *Human Reproduction Update*, 17(6), 848–860.
- Nijssens, L., Bleys, D., Casalin, S., Vliegen, N., & Luyten, P. (2018). Parental attachment dimensions and parenting stress: The mediating role of parental reflective functioning. *Journal of Child and Family Studies*, 27(6), 2025–2036. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1029-0>
- Nordahl, D., Rognum, K., Bohne, A., Landsem, I. P., Moe, V., Wang, C. E. A., & Høifødt, R. S. (2020). Adult attachment style and maternal-infant bonding: The indirect path of parenting stress. *BMC Psychology*, 8(1), 58. <https://doi.org/10.1186/s40359-020-00424-2>
- Pérez, C. F., & Brahm, M. P. (2017). Paternal postpartum depression: Why is it also important? *Revista Chilena de Pediatría*, 88(5), 582–585. <https://doi.org/10.4067/s0370-41062017000500002>
- Rasmussen, H. F., Corner, G. W., & Margolin, G. (2019). Young adult couples' behavioral and physiological responses to the infant simulator: A preliminary illustration of coparenting. *Infant Behavior and Development*, 56, 101255. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2018.04.004>
- Rholes, W. S., Simpson, J. A., & Friedman, M. (2006). Avoidant attachment and the experience of parenting. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32(3), 275–285. <https://doi.org/10.1177/0146167205280910>
- Riggs, D. W., Worth, A., & Bartholomaeus, C. (2018). The transition to parenthood for Australian heterosexual couples: Expectations, experiences and the partner relationship. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 18(1), 342. <https://doi.org/10.1186/s12884-018-1985-9>
- Schmidt, L., Sobotka, T., Bentzen, J. G., & Nyboe Andersen, A. (2012). Demographic and medical consequences of the postponement of parenthood. *Human Reproduction Update*, 18(1), 29–43. <https://doi.org/10.1093/humupd/dmr040>
- Seefeld, L., Buyukcan-Tetik, A., & Garthus-Niegel, S. (2022). The transition to parenthood: Perspectives of relationship science theories and methods. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 40(2), 105–107. <https://doi.org/10.1080/02646838.2022.2039864>
- Shai, D. (2019). The inconsolable doll task: Prenatal coparenting behavioral dynamics under stress predicting child cognitive development at 18 months. *Infant Behavior and Development*, 56, 101254. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2018.04.003>
- Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2002). Attachment-related psychodynamics. *Attachment & Human Development*, 4(2), 133–161. <https://doi.org/10.1080/14616730210154171>
- Tate, D. P., & Patterson, C. J. (2019). Desire for parenthood in context of other life aspirations among lesbian, gay, and heterosexual young adults. *Frontiers in Psychology*, 10, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02679>
- Taubman-Ben-Ari, O., Ben-Yaakov, O., & Chasson, M. (2021). Parenting stress among new parents before and during the COVID-19 pandemic. *Child Abuse and Neglect*, 117, 105080. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2021.105080>
- Taubman-Ben-Ari, O., Navon, M., & Davidi, O. (2021). Mothers' personal growth in the first year: The role of perceived childbirth experience and support. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 40(6), 633–643. <https://doi.org/10.1080/02646838.2021.1932778>
- Tedgård, E., Tedgård, U., Råstam, M., & Johansson, B. A. (2020). Parenting stress and its correlates in an infant mental health unit: A cross-sectional study. *Nordic Journal of Psychiatry*, 74(1), 30–39. <https://doi.org/10.1080/08039488.2019.1667428>
- Todosijević, B., & Ignjatović, S. (2021). Gender differences in perception of the appropriate maturity age for men and women: Age norms of reproduction: Related life events between the social context and evolutionary foundations. *Journal of Sociology, Social Psychology & Social Anthropology*, 63(2), 289–313. <https://doi.org/10.2298/SOC2102289T>

- van IJzendoorn, M. H. (1995). Adult attachment representations, parental responsiveness, and infant attachment: A meta-analysis on the predictive validity of the adult attachment interview. *Psychological Bulletin*, 11(3), 387–403. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.387>
- van IJzendoorn, M. H., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2019). Bridges across the intergenerational transmission of attachment gap. *Current Opinion in Psychology*, 25, 31–36. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2018.02.014>
- Verhage, M. L., Schuengel, C., Madigan, S., Fearon, R. M. P., Oosterman, M., Cassibba, R., Bakermans-Kranenburg, M. J., & van, I. M. H. (2016). Narrowing the transmission gap: A synthesis of three decades of research on intergenerational transmission of attachment. *Psychological Bulletin*, 142(4), 337–366. <https://doi.org/10.1037/bul0000038>
- Young, M. H., Miller, B. C., Norton, M. C., & Hill, E. J. (1995). The effect of parental supportive behaviors on life satisfaction of adolescent offspring. *Journal of Marriage and the Family*, 57(3), 813–822. <https://doi.org/10.2307/353934>

Supplement

Table S1. Descriptive statistics (mean, standard deviation, skewness, and kurtosis) for the variables grouped by age–pregnancy groups.

Variable	20–25			26–35			Pregnancy			Total				
	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Skw.</i>	<i>Kurt.</i>
Avoidant attachment	220	16.91	6.61	180	16.49	6.67	200	16.86	6.84	600	16.77	6.69	0.95	0.8
Anxious attachment	220	24.39	9.79	180	22.30	9.64	200	21.09	8.38	600	22.66	9.38	0.64	-0.05
OMP	220	122.70	23.20	180	128.78	20.97	200	139.65	12.74	600	130.17	20.81	-1.39	3
CEMP	220	46.02	7.22	180	46.29	6.08	200	48.45	3.91	600	46.91	6.03	-2.05	8.08
BMP	220	39.01	10.48	180	43.64	9.52	200	49.36	6.16	600	43.85	9.93	-0.72	0.18
VMP	220	37.67	8.15	180	38.84	7.82	200	41.84	5.06	600	39.41	7.36	-1.50	2.66
Relationship satisfaction	220	8.34	1.16	180	8.66	1.15	200	8.40	1.36	600	8.46	1.23	-1.04	1.98
Life satisfaction	220	7.44	1.28	180	7.90	1.27	200	8.24	1.06	600	7.85	1.25	-0.82	1.56
Economic satisfaction	220	6.45	1.56	180	6.92	1.57	200	7.17	1.33	600	6.83	1.52	-0.48	0.21
Relationship duration	220	3.48	2.23	180	4.68	2.35	200	6.67	3.44	600	4.91	3.03	0.95	0.65

Note. OMP – Overall Maturity to Parenthood; CEMP – Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood; BMP – Behavioral Maturity to Parenthood; VMP –Valence Maturity to Parenthood

Overall Maturity to Parenthood

As can be seen in Tables S2, S3 and S4, the results of the 1OMP model confirmed that avoidant attachment was associated with lower levels of maturity to parenthood. Life satisfaction and relationship duration were associated with greater maturity to parenthood. The results showed that women scored higher than men on maturity to parenthood. The results of the fitted 2OMP model indicated interaction effects for the pregnancy group. The results of the 3OMP model indicated a main effect of avoidant attachment on maturity to parenthood as well as a moderation effect of group (pregnancy) on the association between avoidant attachment and maturity to parenthood. Including anxious attachment, gender, and groups (excluding those mentioned above) in the models (3OMP to 5OMP), the interaction between these variables did not significantly improve the prediction of maturity to parenthood.

Table S2. Comparison of fit indices for null model nested within individuals and null model nested within couples.

Model	Type	Description	-2LL	AIC	L. Ratio
NullOMP-Individual	Baseline	Individual measures nested within individuals, with no other predictors	-2672.2	5348.43	-
NullOMP-Couple	Baseline	Individual measures nested within couples, with no other predictors	-2627.31	5260.62	89.81**

Note: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; OMP – Overall Maturity to Parenthood.

Table S3. Multilevel models predicting Overall Maturity to Parenthood.

Model type	Predictor	Model Null _{OMP}	Model 1 _{OMP}	Model 2 _{OMP}	Model 3 _{OMP}	Model 4 _{OMP}	Model 5 _{OMP}
Baseline	Intercept	130.35**	108.25**	108.27**	111.16**	114.84**	116.41**
Level 1 variables	Gender (Female)	–	3.08**	2.93*	3.16**	-3.73	-6.47
	Avoidant attachment	–	-0.82**	-0.83**	-1.04**	-1.14**	-1.27**
	Anxious attachment	–	-0.02	0.00	-0.07	-0.15	-0.12
	Relationship duration	–	1.37**	0.71*	0.62	0.61	0.62
	Relationship satisfaction	–	-0.11	0.19	0.51	0.42	0.41
	Economic satisfaction	–	0.71	0.72	0.75	0.85	0.83
	Life satisfaction	–	3.08**	2.53**	2.51**	2.58**	2.61**
Level 2 variables	Group (26–35)	–	–	2.24	0.95	-1.10	-2.49
	Group(Pregnancy)	–	–	11.5**	-3.39	-4.43	-7.55
Cross-level interaction component	Avoidant* Group(26–35)	–	–	–	0.02	0.09	0.25
	Avoidant*Group (Pregnancy)	–	–	–	0.64**	0.66**	0.89*
	Group(26–35)* Anxious	–	–	–	0.03	0.02	-0.04
	Group(Pregnancy)* Anxious	–	–	–	0.19	0.20	0.16
	Group(26–35)*Gender (Female)	–	–	–	–	2.04	4.35
	Group(Pregnancy)* Gender(Female)	–	–	–	–	0.99	6.73
	Avoidant*Gender (Female)	–	–	–	–	0.18	0.42
Gender(Female)*Anxious	–	–	–	–	0.14	0.08	

	Anxious*Group (26–35) *Gender(Female)	–	–	–	–	–	0.11
	Anxious*Group (Pregnancy) *Gender(Female)	–	–	–	–	–	0.09
	Group(26–35) *Gender(Female)* Avoidant	–	–	–	–	–	-0.29
	Group(Pregnancy)* Gender(Female)*Avoidant	-	-	-	-	-	-0.48
Random effects	Residual	218.18	182.38	180.65	174.65	173.55	173.94
	Intercept	216.95	149.46	132.32	134.28	134.29	132.83

Note: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; OMP – Overall Maturity to Parenthood

Table S4. Fit indices of multilevel models (predicting overall maturity to parenthood).

Model	Type	Description	-2LL	AIC	L. Ratio
Null _{OMP}	Baseline	Individual measures nested within couple, with no other predictors	-2627.31	5260.62	–
1 _{OMP}		Individual-level variables: gender, avoidant attachment, anxious attachment, relationship duration, life satisfaction, relationship satisfaction, economic satisfaction	-2556.74	5133.47	143.09**
2 _{OMP}		All individual-level variables Couple-level variable: group	-2543.85	5111.71	25.77**
3 _{OMP}	Random coefficient and fixed predictors	Cross-level interaction: attachment style*group	-2537.99	5107.98	11.72*
4 _{OMP}		Cross-level interactions: attachment style*group, attachment style*gender, group*gender	-2536.66	5113.32	2.67
5 _{OMP}		Cross-level interaction: attachment style*group*gender	-2536.17	5120.34	3.65

Note: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; OMP – Overall Maturity to Parenthood

Behavioral Maturity to Parenthood

The results of the 1BMP model confirmed that avoidant attachment was associated with lower levels of maturity to parenthood. Life satisfaction and relationship duration were associated with greater maturity to parenthood. The results showed that women scored higher than men for maturity to parenthood. The results of the 2BMP model indicated interaction effects for the groups. The results of models 3BMP to 5BMP indicated no significant results. Results are presented in Tables S5, S6 and S7.

Table S5. Fit indices for comparison of null model nested within individuals and null model nested within couples.

Model	Type	Description	-2LL	AIC	L. Ratio
Null _{BMP} - Individual	Baseline	Individual measures nested within individuals, with no other predictors	-2228.22	4460.43	-
Null _{BMP} - Couple	Baseline	Individual measures nested within couples, with no other predictors	-2189.72	4385.44	77.00**

Note. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; BMP – Behavioral Maturity to Parenthood

Table S6. Multilevel models predicting Behavioral Maturity to Parenthood.

Model type	Predictor	Model Null _{BMP}	Model 1 _{BMP}	Model 2 _{BMP}	Model 3 _{BMP}	Model 4 _{BMP}	Model 5 _{BMP}
Baseline	Intercept	43.94**	28.89**	28.80**	29.60**	31.09**	32.41**
Level 1 variables	Gender (Female)	–	2.84**	2.73**	2.84**	0.55	-2.19
	Avoidant Attachment	–	-0.30**	-0.31**	-0.39**	-0.44**	-0.54**
	Anxious Attachment	–	0.04	0.06	0.05	0.04	0.04
	Relationship duration	–	0.84**	0.38**	0.35*	0.34*	0.35*
	Relationship satisfaction	–	0.04	0.19	0.32	0.29	0.30
	Economic satisfaction	–	0.22	0.21	0.22	0.25	0.24
	Life satisfaction	–	1.51**	1.15**	1.13**	1.13**	1.15**
Level 2 variable	Group(26–35)	–	–	3.13**	3.65	2.24	0.76
	Group(Pregnancy)	–	–	8.08**	2.33	2.00	-1.22
Cross-level interaction component	Avoidant* Group(26–35)	–	–	–	0.0	0.07	0.21
	Avoidant* Group (Pregnancy)	–	–	–	0.25*	0.26*	0.39*
	Group(26–35)* Anxious	–	–	–	-0.04	-0.06	-0.11
	Group(Pregnancy)* Anxious	–	–	–	0.07	0.07	0.12
	Group(26–35)* Gender(Female)	–	–	–	–	2.01	4.66
	Group(Pregnancy)* Gender(Female)	–	–	–	–	0.45	6.20
	Avoidant* Gender (Female)	–	–	–	–	0.08	0.25

	Gender(Female)* Anxious	-	-	-	-	0.01	0.01	<i>Note.</i> * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; BMP -
	Anxious*Group (26-35)* Gender(Female)	-	-	-	-	-	0.09	
	Anxious*Group (Pregnancy) *Gender(Female)	-	-	-	-	-	-0.08	
	Group(26-35) *Gender(Female) *Avoidant	-	-	-	-	-	-0.27	
	Group(Pregnancy)* Gender(Female) *Avoidant	-	-	-	-	-	-0.25	
Random effects	Residual	52.14	42.84	42.71	41.15	40.72	40.72	
	Intercept	47.26	33.56	24.78	25.97	26.23	25.80	

Behavioral Maturity to Parenthood

Table S7. Fit indices for multilevel models predicting Behavioral Maturity to Parenthood.

Model	Type	Description	-2LL	AIC	L. Ratio
Null _{BMP}	Baseline	Individual measures nested within couple, with no other predictors	-2189.72	4385.44	–
1 _{BMP}		Individual-level variables: gender, avoidant attachment, anxious attachment, relationship duration, life satisfaction, relationship satisfaction, economic satisfaction	-2118.07	4256.14	143.75**
2 _{BMP}		All individual-level variables Couple-level variable: group	-2091.79	4207.57	52.57**
3 _{BMP}	Random coefficient and fixed predictors	Cross-level interaction: attachment styles*groups	-2087.43	4206.86	8.71
4 _{BMP}		Cross-level interaction: attachment style*groups, attachment style*gender, group*gender	-2085.97	4211.94	11.63
5 _{BMP}		Cross-level interaction: attachment style*group*gender	-2084.60	4217.20	14.37

Note. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; BMP – Behavioral Maturity to Parenthood

Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood

As can be seen in Tables S8, S9 and S10, the results of the 1CEMP model confirm that avoidant attachment was associated with lower levels of Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood. Satisfaction with life and relationship duration were associated with greater Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood. Including cross-level interactions between attachment styles and groups in the 3CEMP model indicated good prediction of Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood.

Table S8. Fit indices for comparison of null model nested within individuals and null model nested within couples.

Model	Type	Description	-2LL	AIC	L. Ratio
Null _{CEMP-Individual}	Baseline	Individual measures nested within individuals, with no other predictors	-1929.37	3862.73	-
Null _{CEMP-Couple}	Baseline	Individual measures nested within couples, with no other predictors	-1900.78	3807.57	57.16**

Note. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; CEMP – Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood

Table S9. Multilevel models predicting Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood.

Model type	Predictor	Model Null _{CEMP}	Model 1 _{CEMP}	Model 2 _{CEMP}	Model 3 _{CEMP}	Model 4 _{CEMP}	Model 5 _{CEMP}
Baseline	Intercept	46.94**	44.22**	44.31**	45.53**	45.94**	46.32**
Level 1 variables	Gender (Female)	–	0.01	0.00	0.05	-0.84	-1.64
	Avoidant Attachment	–	-0.23**	-0.23**	-0.28**	-0.29**	-0.32**
	Anxious Attachment	–	-0.03	-0.03	-0.07	-0.09	-0.09
	Relationship duration	–	0.24**	0.18	0.15	0.15	0.15
	Relationship satisfaction	–	-0.14	-0.08	0.01	-0.01	-0.00
	Economic satisfaction	–	0.12	0.12	0.15	0.16	0.16
	Life satisfaction	–	0.82**	0.75**	0.75**	0.77**	0.78**
Level 2 variable	Group(26–35)	–	–	-0.74	-2.47	-2.50	-3.06
	Group(Pregnancy)	–	–	0.92	-3.38	-3.55	-4.35
Cross-level interaction component	Avoidant* Group(26–35)	–	–	–	0.01	0.01	0.06
	Avoidant*Group (Pregnancy)	–	–	–	0.18*	0.18*	0.21
	Group(26–35)* Anxious	–	–	–	0.07	0.07	0.06
	Group(Pregnancy) *Anxious	–	–	–	0.06	0.06	0.07
	Group(26–35) *Gender(Female)	–	–	–	–	-0.15	0.95
	Group(Pregnancy) *Gender(Female)	–	–	–	–	0.15	1.54
	Avoidant*Gender (Female)	–	–	–	–	0.01	0.07
Gender(Female)* Anxious	–	–	–	–	0.03	0.02	

	Anxious*Group (26–35) *Gender(Female)	–	–	–	–	–	0.03
	Anxious*Group (Pregnancy) *Gender(Female)	–	–	–	–	–	-0.01
	Group(26–35) *Gender(Female) *Avoidant	–	–	–	–	–	-0.10
	Group(Pregnancy) *Gender(Female) *Avoidant	–	–	–	–	–	-0.07
Random effects	Residual	21.58	19.71	19.49	19.27	19.27	19.33
	Intercept	14.85	10.69	10.63	10.36	10.32	10.19

Note. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; CEMP – Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood

Table S10. Fit Indices for multilevel models predicting Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood.

Model	Type	Description	-2LL	AIC	L. Ratio
Null _{CEMP}	Baseline	Individual measures nested within couple, with no other predictors	-1900.78	3807.57	–
1 _{CEMP}		Individual-level variables: gender, avoidant attachment, anxious attachment, relationship duration, life satisfaction, relationship satisfaction, economic satisfaction	-1854.53	3729.05	91.91**
2 _{CEMP}		All individual-level variables Couple-level variable: group	-1851.65	3727.30	5.75
3 _{CEMP}	Random coefficient and fixed predictors	Cross-level interaction: attachment style*group	-1847.16	3726.33	0.23*
4 _{CEMP}		Cross-level interactions: attachment style*group, attachment style*gender, group*gender	-1846.84	3733.69	0.96
5 _{CEMP}		Cross-level interaction: attachment style*group*gender	-1846.59	3741.18	1.00

Note. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; CEMP – Cognitive–Emotional Maturity to Parenthood

Valence Maturity to Parenthood

The results of the 1VMP model confirmed that avoidant attachment was associated with lower maturity to parenthood. Satisfaction with life and relationship duration were associated with greater maturity to parenthood. The 2VMP model indicated interaction effects for the pregnancy group. Adding level 2 variables to the 2VMP model indicated that economic satisfaction was linked with greater maturity to parenthood. Including avoidant attachment, anxious attachment, gender, groups, and the interactions between these variables in the models (3VMP to 5VMP) did not significantly improve the prediction of couple parental maturity (see Tables S11, S12, and S13).

Table S11. Fit indices for comparison of null model nested within individuals and null model nested within couples.

Model	Type	Description	-2LL	AIC	L. Ratio
Null _{VMP-Individual}	Baseline	Individual measures nested within individuals, with no other predictors	-2048.79	4101.58	–
Null _{VMP-Couple}	Baseline	Individual measures nested within couples, with no other predictors	-2020.60	4047.21	56.377**

Note. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; VMP – Valence Maturity to Parenthood

Table S12. Multilevel models predicting couple Valency Maturity to Parenthood.

Model type	Predictor	Model Null _{VMP}	Model 1 _{VMP}	Model 2 _{VMP}	Model 3 _{VMP}	Model 4 _{VMP}	Model 5 _{VMP}
Baseline	Intercept	39.46**	34.66**	34.75**	35.40**	37.22**	37.76**
Level 1 variables	Gender (Female)	–	0.22	0.19	0.25	-3.51*	-3.78
	Avoidant Attachment	–	-0.30**	-0.30**	-0.35**	-0.39**	-0.43**
	Anxious Attachment	–	-0.03	-0.02	-0.05	-0.12*	-0.10
	Relationship duration	–	0.31**	0.16	0.13	0.12	0.13
	Relationship satisfaction	–	-0.10	-0.01	0.10	0.05	0.02
	Economic satisfaction	–	0.40	0.40*	0.42*	0.48*	0.46*
	Life satisfaction	–	0.89**	0.75*	0.74**	0.80**	0.80**
Level 2 variable	Group(26–35)	–	–	0.10	0.16	-0.38	-0.74
	Group(Pregnancy)	–	–	2.56**	-2.14	-2.62	-2.51
Cross-level interaction component	Avoidant* Group(26–35)	–	–	–	-0.04	-0.02	-0.02
	Avoidant*Group (Pregnancy)	–	–	–	0.19	0.20*	0.29*
	Group(26–35)*Anxious	–	–	–	0.02	0.03	0.05
	Group(Pregnancy) *Anxious	–	–	–	0.07	0.08	-0.01
	Group(26–35)*Gender(Female)	–	–	–	–	0.03	0.61
	Group(Pregnancy) *Gender(Female)	–	–	–	–	0.29	0.25
	Avoidant*Gender(Female)	–	–	–	–	0.08	0.14
	Gender(Female)*Anxious	–	–	–	–	0.11	0.07
	Anxious*Group (26–35)*Gender(Female)	–	–	–	–	–	-0.02
Anxious*Group (Pregnancy)*Gender (Female)	–	–	–	–	–	0.16	

	Group(26–35) *Gender(Female) *Avoidant	–	–	–	–	–	-0.00
	Group(Pregnancy)*Gender (Female)*Avoidant	–	–	–	–	–	-0.20
Random effects	Residual	32.30	28.39	28.18	27.69	27.34	27.10
	Intercept	21.97	15.59	14.79	14.69	14.64	14.81

Note. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; VMP – Valence Maturity to Parenthood

Table S13. Fit indices for multilevel models predicting Valence Maturity to Parenthood.

Model	Type	Description	-2LL	AIC	L. Ratio
Null _{VMP}	Baseline	Individual measures nested within couple, with no other predictors	-2020.60	4047.21	–
1 _{VMP}		Individual-level variables: gender, avoidant attachment, anxious attachment, relationship duration, life satisfaction, relationship satisfaction, economic satisfaction	-1964.99	3949.99	111.01**
2 _{VMP}		All individual-level variables Couple-level variable: groups	-1959.31	3942.63	11.36**
3 _{VMP}	Random coefficient and fixed predictors	Cross-level interaction: attachment styles*groups	-1954.89	3941.78	8.85
4 _{VMP}		Cross-level interactions: attachment styles*groups, attachment styles*gender, groups*gender	-1951.81	3943.62	0.06
5 _{VMP}		Cross-level interaction: attachment styles*groups*gender	-1950.69	3949.38	0.14

Note. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; VMP – Valence Maturity to Parenthood